OP DE GRENZEN

VAN

TWEE WERELDEN.

OP DE GRENZEN

VAN

TWEE WERELDEN.

ONDERZOEK EN ERVARING

OP HET GEBIED VAN HET HOOGERE LEVEN,

DOOR

Mevr. Elise van Calcar.

Zeven en Twintigste Jaargang.

'S GRAVENHAGE,
H. C. VAN CALCAR.
1903.

INHOUD

VAN DEN ZEVEN EN TWINTIGSTEN JAARGANG.

Aan mijne Vrienden!

Het is heden, 13 Januari, juist twee jaren geleden, dat mij een der zwaarste beproevingen trof, die mij ooit bejegende — de slag, die plotseling mijn rechterzijde verlamde, en mij voor altijd uit een zeer drukken werkkring scheen te zullen rukken, en toen ik daar machteloos nederlag, liet het zich wel niet aanzien dat ik mijn tachtigste jaarfeest zou vieren in zoo redelijken welstand, die wel veel voorzichtigheid eischte, maar mij toch toeliet de vele, vele bewijzen van vereering en liefde dankbaar te genieten, terwijl de hoop mij toelachte dat ik toch nog een poosje mijn bezigheden ten nutte van anderen zou mogen voortzetten.

Hoe vurig zou ik gewenscht hebben aan elk, die mij zoo warme vriendschapsblijken gaf, in het bijzonder persoonlijk te hebben mogen verzekeren, hoe diep ik er door getroffen was, mij zoo gedragen en gesteund te zien, door de liefde van zooveel belangstellende harten, die een vriendelijk licht op mijn levensavond wierpen als een heerlijk rozerood bij de dalende zon mijns levens. Maar dat gedoogden mijn kleine krachten niet meer en zou trouwens onmogelijk zijn geweest.

Mijn innige dank is een oprechte zegenbede voor allen, die zich mijne zoo belangstellende vrienden hebben betoond, van nabij en uit de verte — ware vrienden, die het niet bloot bij beleefdheden laten, maar die zich deelnemend verplaatsen in den toestand van den ouden dag, als de nacht reeds hare schaduwen over ons pad vooruit zendt, die nacht, waarin wij niet meer werken kunnen, want hoe groot mijne vreugde ook zij over mijn herstel, het is mij of ik nu pas ben oud gewor-

den — een gevoel dat ik voor een paar jaren nog niet kende van onmacht bij het gebruik van mijn wankelenden voet en mijn bevende hand.

In mijn eerste ontroering, bij het bewust worden van de ramp, die mij eensklaps als een overweldigend vijand besprong, kreunde ik maar gedurig: »ach, mijn arm handje, — mijn schrijfhandje is dood! .... Dat vlijtige, rustelooze schrijfhandje, dat zooveel riemen papier had volgeschreven, lag daar roerloos! Tegen het najaar begon ik pogingen te wagen, om met een potlood te krabbelen, maar dat scheen zoo nutteloos, dat ik het met de linkerhand eens beproefde, en eindelijk redelijk goed schrift leerde voortbrengen, doch zóó langzaam, zóó vermoeiend, dat het toch weinig beloofde om nog eenmaal den snelvlietenden stroom mijner gedachten te kunnen dienen, totdat ik het eindelijk maar eens weer met het schrijfhandje beproefde, dat intusschen sterker en vrijer was geworden. Als een kind moest ik weer leeren schrijven met streepjes en haakjes en enkele letters.

Zware oefeningen voor geduld en zelfbedwang, voor iemand die vroeger niet vlug genoeg kon schrijven om de opwellende denkbeelden op te teekenen, die als een sterke golf snel aanrolden.

Veel troost en bemoediging kreeg ik van mijne geestelijke vrienden, die mij van den aanvang af verzekerden dat zeer, zeer langzaam herstelling komen zou. Ontzettend lang kwamen mij de dagen voor in die twee jaren van volstrekte werkeloosheid, opgesloten in mijne kamers en menigmaal dacht ik na over den nieuwjaarsmorgen van 1901.

Lieve vrienden brachten mij toen een reusachtigen krans op wier satijnen lint was geschreven een woord van hulde en dank voor den voleindigden vijfentwintigsten jaargang van mijn maandwerk »Op de Grenzen," waarbij ik mij gedrongen had gevoeld mijn portret aan mijne lezers te schenken. Die portretten op het eind van het jaar van mijne handteekening voorziende, ontdekte ik voor het eerst dat mijn schrift een bevende hand begon te verraden, en ik glimlachte, en zeide: »zoo is dan

eindelijk de oude dag over mij gekomen, maar ik moet mijn hart nog een tijdje frisch zien te houden." De indruk van dat beven zoowel als de in mijn kamer opgehangen krans stemden mij zeer eigenaardig weemoedig en ik dacht: dat is het begin van het einde; mijn werkdag snelde voorbij en mijn taak is volbracht: al wat nog volgen kan, zal een nastukje zijn. Onder alles wat ik deed vervolgden mij de woorden: »Toen gij jong waart, gordet gij uzelve, doch als gij oud geworden zijt, zal een ander u gorden." Altijd rees dat woord weer op, maar het stond pas zoo duidelijk voor mij, dat ik het begreep, toen de hulpeloosheid mij overmeesterde, en ik, die nooit geholpen wilde zijn, als een klein kind in alles geholpen moest worden. Ik begreep het wel; de groote, zware les, die mij nu werd opgegeven, was te berusten, in den meest passieven toestand van geheele afhankelijkheid.

En nu, na twee volle jaren heeft het God behaagd de banden in zooverre te slaken, dat ik voorzichtig loopen kan zonder stok en dat mijn arm meer en meer vrij wordt, ofschoon de vingertoppen nog abnormaal blijven en bij elke aandoening of vermoeienis de hand weer verlamd wordt.

Allengs is een deel van mijn arbeid terug gekeerd, voornamelijk bestaande in het toespreken van die lieden, die troost of licht bij mij komen zoeken of raad noodig hebben voor geestelijke ontwikkeling en het is mijn hoogste vreugde de tranen te drogen van bedroefden en hoop en vrede te brengen in verontruste harten.

De belofte, mij voor vele jaren gegeven, wordt vervuld dat ik nog een zegepralenden vooruitgang van het licht der Nieuwe Bedeeling zou beleven, dat ik het door mij uitgestrooide zaad nog zou zien uitspruiten tusschen de harde aardkluiten, en waarlijk, ik word aanhoudend verrast door de teedere groene spruitjes, waar ik meende vergeefs gearbeid te hebben in vroeger jaren.

Ik dank God dat ik in deze dagen mocht leven en medewerken aan de groote algemeene Hervorming, die alom wordt voorbereid.

Moge het dan voor mij zelve schemeravond zijn geworden, die uitlokt om stil neder te zitten om den loop der dingen te overpeinzen die ik zag gebeuren — de zon die ondergaat over mijn oud hoofd verrijst morgen, om een nieuwen dag te brengen met nieuw licht en nieuwe levenswarmte, die de oude aarde herscheppen zal, opdat uit de chaotische toestanden van het heden, orde, vrede en harmonie geboren worden.

Laten alle medearbeiders die de hand volijverig uitstrekken voor het werk der Nieuwe Bedeeling, steeds diep doordrongen blijven van de waarheid — niet ons werk, maar Gods akkerwerk — niet ons, o Heer! uw naam alleen zij de eer!

Ik herinner mij een visioen van een somnambalistisch medium, die door mij gemagnetiseerd zijnde, eensklaps uitriep: Wat is dat zonderling, ik zie Elise van Calcar staan bij een grooten hoop graan. Slap laat zij de handen hangen; moedeloos en droef is haar blik. Zij staart op die graankorrels en zucht: wie komt mij te hulp om dat alles uit te zaaien. Toen woei een zachte wind over dat graan en de korrels werden levend en blonken als goud. Nog sterker verhief zich de wind en de korrels rezen op en werden alom voortgedreven zoodat er geen bleef liggen. Zoo blaast de geest van God en brengt ieder zaad waar het ontkiemen moet en vrucht voortbrengen.

Moge zoo door mijn zwakke pogingen ook nog menig korreltje van gezond voedsel verspreid worden dat vruchten voortbrengt ten eeuwigen leven.

E. VAN CALCAR.

WIJ KENNEN TEN DEELE.

Wanneer ik de hoogdravende en verreikende vraagstukken in behandeling zie genomen voor onderzoekers van de geestelijke verschijnselen, dan vrees ik wel eens dat de nieuw aankomenden daardoor in den waan gebracht kunnen worden, alsof het spiritualisme in de wereld verschenen was om nu in allerijl de oplossing te vinden van de groote raadsels, die in alle eeuwen denkende hoofden vermoeid hebben zonder tot klaarheid en waarheid te zijn gekomen.

Erkend moet het worden dat er door de zich alom en meest ongezocht openbarende geestelijke verschijnselen een verrassend licht is gevallen op veel wat voor een halve eeuw nog onoplosbaar, ondoorgrondelijk s c h e e n; maar de ophelderingen kwamen tot ons niet als vrucht van wijsgeerig denken, maar als o p e n b a r i n g uit een hooger sfeer, wier bestaan wel ten allen tijde vermoed maar niet proefondervindelijk bewezen was.

Die openbaringen waren een kostelijk geschenk, ons in onzen kortzichtigen toestand van boven toegezonden langs onbekende wegen, die niemand had kunnen uitdenken. In jaren van bangen twijfel en vermoeiend philosopheeren heb ik nooit kunnen vermoeden dat het mogelijk zou zijn, reeds in dit tijdelijk leven tot zulk eene ontwijfelbare gewisheid van het toekomende leven en de onzienlijke wereld te kunnen komen. Maar geheel ongezochte ervaringen hebben mijne stoutste verwachtingen ver overtroffen. Wij kunnen geen hoogere waarheden over geestelijke dingen a l l e e n uit ons brein opdiepen. God heeft die hoogste waarheden verzegeld totdat de menschelijke geest de rijpheid verkrijgt om ze te vatten, te waardeeren en toe te passen. De zegels kunnen niet verbroken worden door vermetele willekeur, maar als de ure daarvoor slaan zal, worden

de grendels weggeschoven en de schatkameren der kennis ontsluiten zich. Dan gaat er een gejuich op onder de stervelingen: wij hebben ontdekt! en nu weten wij dat, wanneer het aardsche huis verbroken wordt, wij een gebouw hebben bij God eeuwig in de hemelen.

Op mijn hoogen leeftijd heb ik in verschillende perioden dezelfde vraagstukken hooren opwerpen, verdedigen en betwisten, en altijd met dezelfde argumenten, die heden ten dage als splinternieuw gebruikt worden. De nieuwe geestelijke bedeeling leidt ons echter in een nieuw spoor van ervaring, van strenge waarneming en scherpe onderscheiding; zij roept ons terug op het veld van het oorspronkelijk Christendom, dat zooveel heerlijk licht op aarde bracht, maar niet alles oploste. Immers de Apostel Paulus leert: »wilt niet wijs zijn boven hetgeen men behoort wijs te zijn? Er is dus een betamelijke wijsheid en een onbetamelijke, een geoorloofde kennis en een ongeoorloofde. »Vermijd de vragen die zoo dwaas en zonder leering zijn, die twisting voortbrengen, en geen licht verspreiden — maar jaag naar zuivere kennis, naar nuttige leeringen. Desniettemin is het waar dat wij ook lezen: »de geest des menschen onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods. Het is ons ook niet verboden, na te denken over den oorsprong aller dingen, over het vanwaar en waartoe, over de oorzaken en doeleinden, maar de denker vergete niet dat aan onze vermogens een g r e n s i s g e s t e l d; onze d e n k k r a c h t wordt verlamd zoodra wij de perken overschrijden, ons wagen durven buiten den kring van ruimte en tijd. Het oneindige, het onmetelijke, het eeuwige is ons element niet; wij worden terug gedreven door een verblindend licht en verterend vuur, en wijken wij niet bijtijds terug, dan vergaan wij; onze denkkracht lijdt schipbreuk en de waanzin neemt de plaats in van de philosophie. Onze conclusies zijn scheef en valsch en wij zien onze eigen droombeelden voor ontdekte waarheden aan, die ons voldoen en die wij weten te passen in ons systeem en dan verkondigen wij dwaling en leugen.

Het is dus noodzakelijk wel duidelijk de grenspalen in het

oog te houden die ons gezet zijn en die te eerbiedigen. Hoe gemakkelijk die echter voorbijgezien worden door de vermetele vorschers, die de ladders hunner logica opstellen om den hemel te bestormen, blijkt uit de meest fantastische begrippen en avontuurlijke voorstellingen die er tegenwoordig van alle zijden verkondigd worden en aangeprezen als paarlen van groote waarde, terwijl het toch slechts schitterende zeepbellen zijn, door spelende kinderen in de lucht geworpen. Weten, veel weten, moeten de kinderen dezer eeuw — maar o, mochten zij vroeg leeren, dat men niet alles weten kan, eenvoudig reeds daarom niet, omdat onze hersenen eerst tot rijpheid en kracht moeten komen en ten andere, omdat alle waarheid steeds trapsgewijze voor ons ontsluierd wordt in den loop onzer vorming. Ik heb van mijn vroegste jeugd af veel willen weten en gejaagd om de kennis van al wat hier beneden maar te weten is, te bemachtigen, en toch bleef ik onverzadigd, altijd hongerende naar meer, onbevredigd met de gegevens, die ik opzamelen kon, tot ik eindelijk peinzens moede het hoofd boog en uitriep: »onze kennis blijft onvolledig, al ons weten is stukwerk; wij zien slechts een halven regenboog; er moet meer zijn, iets geheel anders als de zichtbare wereld ons biedt, maar het ligt te ver af — het ligt aan de overzijde van den oceaan, dien wij niet kunnen overbruggen; het moet tot ons komen; wij kunnen die diepe wateren niet oversteken! — En ziet, de parel van groote waarde, de kennis van het eeuwige leven, viel ons in den schoot uit den hemel als een geschenk des Allerhoogsten.

De wereldwijzen zeggen: uw parel is valsch — het is bedrog, illusie — maar de armen van geest danken en aanbidden èn zien een nieuwen dag voor de menschheid aanlichten. Als dat zoo is — dan ook niet teruggekeerd tot de schemering van gisteren of de donkerheid van eergisteren, niet opgraven de vermolmde doodsbeenderen, die de eeuwen begraven hebben.

Als er wasdom en vooruitgang is in de leiding der menschheid, dan hebben wij het moderne licht niet van beneden

te wachten, of uit de kindsheid der volkeren in de dagen der onwetendheid....

Dat de menschen bijvoorbeeld voor eeuwen aan allerlei soort van reïncarnaties geloofden, toen zij weinig wisten van den omvang van ons zonnestelsel en den onmetelijken sterrenhemel en nog veel minder van het wezen van den mensch en zijne bestemming, is zeer natuurlijk, en dat die leer behoort gerangschikt te worden »tot de arme, eerste beginselen der wereld," maar is het toch ook niet al te dwaas om zich n u te beroepen op die verwarde voorstellingen uit het grauw der eeuwen om een zoo gebrekkig en ongerijmd stelsel te staven? — Waarom ziet men het natuurlijke, het voor de hand liggende voorbij om in een ver verleden zich te verliezen in gedrochtelijke droombeelden.

Wat toch is meer rationeel dan dat wij in ons geheel gesproten zijn uit onze ouders en dat niet ons diepste wezen afzonderlijk werd geformeerd? (Vergelijk Deel IV blz. 50 over Geest, Ziel en Lichaam.) Hoe menigmaal heb ik mij verbaasd over de onnoozele vraag »wanneer de ziel of het geestelijk deel in het kind komt? Men kan evengoed vragen: »wanneer komt het merg in den stam of de doier in het ei? Er is een eenheid des levens in elk schepsel. De kiem is volledig als die levensvatbaarheid zal hebben. Iets wat zoo klaar is, moest men niet zoo troebel maken met uit de lucht gegrepen ideeën, die ontstaan als men in onkunde op een raadsel losstormt. Het schijnt tegenwoordig een ziekte te zijn om het sexueele leven uit te pluizen en er zich op allerlei wijze in te verdiepen, waaruit een zeer onhebbelijke literatuur ontstaan is, die noodlottige vruchten zal afwerpen voor de ontijdig ingelichte jeugd.

Onvruchtbaar achten wij vragen als: vanwaar is onze ziel? en hoeveel levens leeft de mensch? Zulke vragen spruiten voort uit wanbegrippen en een verkeerd geleid onderzoek en gemis aan een degelijken ondergrond van algemeene kennis, waardoor men heeft leeren onderscheiden wat genaakbaar of ontoegankelijk is voor ons bevattingsvermogen. Het eenvoudige, voor de hand liggende wordt voorbij gezien om naar het

hoogdravende te jagen en zich in ijdele droomen te verliezen. Zalige geesten, die eeuwen in de onzienlijke sfeer geleefd hebben verzekerden ons dat voor hen ook nog vele raadsels bestaan en dat steeds bij de oplossing van één vraagpunt, nieuwe vragen zich blijven voordoen — en de kortzichtige mensch zou maar ineens al zijne vragen voldoende willen zien opgelost, hoe vermetel ze ook zijn mogen! Hier juist zou moeten gezegd worden: »het betaamt u nog niet te weten." De antwoorden op de hoogste en diepste mysteries gegeven door de zich noemende denkers zijn meest zonder grond of bewijzen en blijven ver beneden de verheven waarheid. Zij voeren den nieuwsgierige tot allerlei dwaling. Kunnen wij alle verschijnselen in de uiterlijke wereld nog niet verklaren, hoeveel minder kunnen wij doordringen tot het diepste wezen der dingen dat in de onzienlijke sfeer der krachten wortelt.

Alles wat tot den eersten oorsprong behoort is nog omsluierd voor den sterveling, die nog lang zal wroeten eer de aardkorst hem volledig hare wordingsgeschiedenis heeft geopenbaard. Nog ver zijn wij er af het eerste optreden van den mensch te kunnen vatten. Tracht toch naar nuttiger kennis die u vooruit kan brengen in godzaligheid en reinheid en daardoor vatbaarder maakt voor de gemeenschap met onzen Heiland. Verwerp de vragen, die onvruchtbaar zijn en waanwijsheid aankweeken. Onder den naam van wetenschappelijk onderzoek wordt aan het spiritualisme een verkeerde richting gegeven — niet opwaarts, — maar zijwaarts, naar links, naar rechts de gedachten wegslingerende, die omhoog, maar ook omlaag diep in het hart moeten gevoerd worden om meer zelfkennis, schuldbewustzijn en verootmoediging te kweeken. Naarmate wij in ware wijsheid toenemen, zal ootmoed ons tot de bewustheid van onze geringheid en zwakheid voeren, die leert niet naar de hooge dingen te grijpen, welke ons te machtig zijn en ons eerst in een volgende leerschool onderwezen kunnen worden als wij sterker denkvermogen zullen beztten dat niet zoo licht afwijkt en krank wordt door op het ondoorgrondelijke te turen en met ons sterfelijk oog

de zon te willen aanstaren. Daar is zooveel dat den Kinderkens kan geopenbaard worden en dat verborgen moet blijven voor de wijzen. Beperk uwe nieuwsgierigheid; — wijsheid is het, die den mensch op aarde in zijn kortstondig bestaan ook kortzichtig maakte, zoodat hij hier niet alles bevatten kan, wat hem onnoodig en onnut, ja schadelijk zou wezen. Wie het ondenkbare indenken wil zal zich gedrochtelijke voorstellingen vormen. Berust in God's opvoedingsplan en wil niet indringen in het nog niet geopenbaarde. God zal de zegels breken als het ons goed is. Hij zal de deur ontsluiten als wij bereid zijn binnen te gaan. Laat niemand inklimmen als een dief om de heilige tempelgeheimen te rooven. Ons weten moet op aarde stukwerk blijven — onze kennis moet ten deele blijven, zoolang wij nog kinderen des tijds en des stofs zijn. Laten wij ons gereed maken om meer licht te ontvangen op Gods tijd. Hij zal ons alles openbaren wat ons geluk verhoogen kan. Ja, het is Zijn welbehagen door Zijne schepselen, Zijne kinderen gekend te worden volgens de heerlijke beloften des Heilands. Maar daar is een hoogheilige kennis die niet gegeven kan worden aan den wereldling. Den geest der waarheid kan de wereld niet ontvangen, want zij ziet hem niet en kent hem niet. Christus zeide immers dat Hij zich zou openbaren aan die Hem liefhadden en volgden.

Wat willen zij ons dan van de goddelijke en hemelsche mysteries openbaren, die den Heer Jezus niet kennen, niet volgen, niet liefhebben. Geen menschelijke wetenschap, geen wereldsche kennis kan ons dat licht des geestes geven, dat ons vrede en zaligheid brengt zooals dat licht dat wij van boven ontvangen als wij onzen Vader ootmoedig naderen met de bede Hem meer te kennen, zooals Hij te kennen is, opdat wij Hem beter dienen en meer onbepaald ons aan Hem overgeven mogen, als onzen liefderijken Vader. Maar, ofschoon de Heer dan het licht van ons leven wordt, toch blijven wij ook bij het opwassen in goddelijke kennis, uitroepen: »wij kennen ten deele en ons weten blijft stukwerk."

FRANCHEZZO.

DE ZWERVER IN DE GEESTENWERELD,

DOOR HET MEDIUM A. FARNESE.

(Vervolg van Bladz. 316. Deel XXVI.)

Toen ik van mijne verbazing bekomen was, bevond ik mij in het open veld met Getrouwe Vriend, en met geen minderen geest dan mijn Oosterschen gids die versterkende passes over mij maakte, want ik was door den strijd zeer uitgeput. Mijn gids sprak tegen mij op den welwillendsten en vriendelijksten toon, en zeide dat de kennis omtrent de ware natuur van den man dien ik juist verlaten had, mijne beste bescherming in het gevolg zou zijn tegen zijne listen en ontwerpen om mij tot zijn slachtoffer te maken.

»Zoolang," zeide hij, »gij aan dezen man met eerbied en hoogachting dacht, als een voorvader, waarmede gij verbonden waart door banden des bloeds, zoolang zou zijn macht om op u in te werken voortduren; maar nu zal uw afschuw en tegenzin als gij aan hem denkt als eene terugstootende kracht werken om zijn invloed op u af te wenden. Uw wilskracht is even sterk als de zijne, en gij, als gij dat slechts weet, hebt geen andere bescherming noodig. In het onderhoud dat pas heeft plaats gehad, hebt gij u laten bedriegen door dien slechten geest, voor gij het wist en indien ik u niet geholpen had, had hij u, hoewel slechts voor een tijd, aan hem onderworpen gemaakt, en zou u in dien tijd veel kwaad hebben gedaan. Pas nu op, zoolang gij in deze sfeer zijt dat gij de souvereiniteit over u zelven, die u toekomt, niet weder verliest, en die u niemand ontrooven kan, tenzij uw wankelmoedigheid hem dat vergunt te doen. Ik verlaat u nu, mijn zoon, om u uw pelgrimstocht te laten vervolgen, die echter spoedig geëindigd zal zijn; en ik bid u goeden moed

te hebben, daar uwe belooning van haar zal komen die gij lief hebt en die u lief heeft en u hare teederste gevoelens doet toekomen."

Even mysterieus, als hij gekomen was, verdween hij weder, en Getrouwe Vriend en ik zetten onzen tocht voort om te zien wat wij nu ervaren zouden. Terwijl ik hierover nadacht, kwamen twee geesten naar ons toe en vroegen met groote belangstelling of wij ook leden waren van de Broederschap van Hoop, want als dit zoo was hadden zij een bericht, voor een van ons beiden, van eene geliefde vriendin op aarde; zij waren gezonden, zeiden zij, door een onzer gidsen, om dat bericht over te brengen. Eerst was ik zeer verheugd. Ik dacht terstond aan haar die ik lief had en dat zij hen had gezonden, daar zij er niet uitzagen als de meeste donkere geesten in deze sfeer. Hunne kleederen hadden eene bijzondere blauwgrijze kleur die hun als een nevel scheen te bedekken, en ik had eenige moeite om hun gelaat te onderscheiden. Toen ik dat kon doen, deinsde ik terug en walgde, daar de blauwgrijze nevel waarmede zij bedekt waren zoo ijl geworden was, dat ik er twee van de afschuwelijkste donkere geesten doorheen kon zien. Getrouwe Vriend drukte zacht mijn arm als om mij te waarschuwen, waarom ik voorzichtig met hen sprak en vroeg, welk bericht zij hadden voor een van ons?

»In den naam van den Profeet," begon een van hen, »wij hebben in last u te zeggen dat uwe geliefde zeer, zeer ziek is, en dat zij verlangt dat gij u onverwijld naar de aarde begeven zult, daar anders haar ziel het lichaam zal verlaten voor gij er zijt en zich begeven naar oorden waar gij haar niet volgen kunt. Wij zullen u den weg wijzen om het spoedigst bij haar te zijn."

»Hoe lang is het geleden dat gij haar verliet?" vroeg ik.

»Nog geen twee dagen," antwoordde hij, »en wij zijn dadelijk heen gegaan om u dat te zeggen. Uw Oostersche gids is bij haar en heeft ons speciaal gezonden."

Toen wist ik dat zij logen, want mijn Oostersche gids had mij pas verlaten en geen woord gezegd dat Angélique

ziek was. Maar ik ging nog voort met hem, en zeide.

»Geef mij het geheime teeken onzer Broederschap daar ik anders onmogelijk met u mee kan gaan."

De nevel die hen bedekte verdween nu geheel, en hunne donkere gestalten stonden duidelijk voor mij. Ik liet hier echter niets van blijken, en daar zij geen antwoord gaven, maar met elkaar stonden te fluisteren, ging ik voort en vroeg:

»Als gij door onzen gids gezonden zijt, zult gij toch zeker wel in staat zijn ons het teeken onzer orde te geven?"

»Zeker kunnen wij dat. Hier is het — Hoop is Eeuwig" — en toen hij dat gezegd had, glimlachte hij vertrouwelijk.

»Goed,' zeide ik, »ga verder, voltooi het.'

»Voltooi het!" is er nog iets noodig?' en hij stond verlegen.

De andere stootte hem aan en fluisterde hem iets in, waarna hij er bijvoegde," en Waarheid is — en Waarheid is — wat, amico?'

»Onvermijdelijk," zeide de andere.

Ik lachte hen vriendelijk toe, en zeide: Nu gij zoo knap zijt, vrienden, kunt gij mij zeker ook het symbool wel geven?"

»Symbool? Diavolo! Er is ons geen symbool gegeven."

»Niet! Dan dien ik het u te geven."

Beiden hieven toen hunne armen op om mij aan te vallen. Ik zag dat de een eene verschroeide hand had en dat hij het dus was die deze list verzonnen had. Toen zij mij aanvielen week ik terug en maakte het teeken des kruises — het heilige symbool van Waarheid in alle eeuwen en alle werelden.

Op het gezicht hiervan vielen zij ter aarde als of ik hen met een enkelen slag bewusteloos had gemaakt. Daarop verlieten wij hen en konden zij bedaard hierover nadenken.

Toen wij ons verwijderd hadden vroeg ik Getrouwe Vriend, wat hij dacht dat zij nu zouden doen.

»Zij zullen spoedig weder bijkomen,' zeide hij. »Gij hebt hun een schok gegeven en voor een oogenblik bedwelmd ge-

maakt, maar niet lang zal het duren of zij komen weder bij ons met een ander duivelsch plan dat zij bedacht hebben. Waart gij met hen medegegaan, dan zouden zij u naar het gindsche moeras gebracht hebben en u daar hebben laten ronddolen, indien zij niet wat ergers met u gedaan hadden. Gij moet altijd bedenken dat zij in hunne eigene sfeer eene groote macht bezitten, als gij u in eenig opzicht aan hunne leiding mocht toevertrouwen.'

XXIV.

Getrouwe Vriend stelde mij nu voor om nog een stad in deze lage sfeer te bezoeken, om den man te gaan zien wiens lot het mijne had kunnen zijn, wanneer ik de liefde gemist had van haar, van wie ik zooveel hulp en steun ontvangen had. Onze aardsche geschiedenissen verschilden in sommige opzichten, maar zoowel daarin als in onze neigingen bestonden zooveel punten van overeenkomst, dat het goed zou zijn dat ik dezen man zag en bekend gemaakt werd met zijne geschiedenis, om later in staat te zijn hem te helpen.

»Het is reeds meer dan tien jaar geleden," zeide hij, »dat deze man de aarde verliet, en eerst onlangs is het verlangen bij hem ontwaakt om voorwaarts te gaan. Ik vond hem hier, in deze plaats bij mijn vorig bezoek, en kon hem toen een weinig helpen en hem inschrijven als lid van onze Broederschap, en nu is mij gezegd dat hij weldra deze sfeer verwisselen kan voor eene hoogere."

Ik vond het voorstel goed, en na een korten, maar zeer snellen tocht, zweefden wij boven eene uitgestrekte vlakte, waarin zich eene stad bevond wier torens en paleizen uit de wateren oprezen en waarin zij weerkaatst werden als in een spiegel van zwart marmer met donkerroode aderen die voor mij bloed schenen te zijn. Over deze stad lag hetzelfde doodskleed van zwaren donkeren nevel, hier en daar verlicht door

akelige roode vlammen die zich verplaatsten, zooals ik dat reeds in de vorige stad gezien had. Het voorkomen dezer stad deed mij denken aan Venetië, en toen ik dit zeide aan Getrouwe Vriend, antwoordde hij. »Zoo is het, zij is de geestelijke wederhelft van die plaats op aarde, en gij zult hier velen vinden wier namen in de geschiedenis van hun tijd staan opgeteekend met letters van vuur en bloed.''

Wij waren nu de stad binnen gegaan en wandelden langs de kanalen en over de voornaamste pleinen om die te bezien.

Zeker, zij waren het, die ontaarde evenbeelden van al die schoone plaatsen, waarmede wij bekend zijn door het penseel van den artist en van hen die zich een nis veroverd hebben in den Tempel der geschiedenis. Daar stroomden de kanalen als donkerroode stroomen van bloed, kabbelende op de marmeren trappen en daarop vlekken als van bloed achterlatende. De steenen zelfs der gebouwen schenen met bloed bevlekt te zijn. De lucht zag rood door den weerschijn er van. Diep beneden de oppervlakte der wateren zag ik de geraamten van de ontelbare duizenden die den dood gevonden hadden door sluipmoord, of door een wettigen vorm van moord, en wier lichamen een graf gevonden hadden beneden hare golven. In de gevangenissen die zich onder de stad bevonden zag ik vele geesten die als wilde dieren daar gekerkerd waren met de woede van den wreeden tijger in hunne flikkerende oogen, en de wraakzucht van den geketenden tiran, in verschillende houdingen hunner kruipende lichamen — geesten voor wie het noodig was aldus te worden opgesloten, daar zij wilder waren dan verscheurende dieren. Processies van magistraten der stad met hunne oppassers, hooghartige edellieden met hunne verschillende volgelingen van soldaten, matrozen en slaven, kooplieden en priesters, eenvoudige burgers en visschers, mannen en vrouwen van alle rangen en uit verschillende tijden, liepen in alle richtingen door de stad, en nagenoeg allen waren even ontaard en zagen er even terugstootend uit. En terwijl zij heren derwaarts gingen was het mij of er handen van skeletten

en spookachtige armen uit de plaveisels der straten en pleinen naar boven staken, om de bewoners der stad omlaag te trekken en te doen deelen in de ellende der onderaardsche gevangenen.

In de wateren buiten de stad zag ik galleien, met slaven die aan de roeiriemen geketend waren, maar het waren niet meer de hulpelooze slachtoffers van staatkundige intriges of persoonlijke wraak. Het waren de geesten der onbarmhartige opzichters en van hen, die velen meedoogenloos en onrechtvaardig tot die ellendige straf veroordeeld hadden. Iets verder, in zee, en in de haven der stad, zag ik de geestelijke wederhelften der rooverschepen van de Adriatische zee, met de geesten der zeeroovers die naar hartelust op aarde geroofd en gevochten hadden, en die nu hier waren, hun tijd doorbrengende met onder elkaar te vechten en hun vroeger handwerk trachtende voort te zetten. Geestelijke gondels voeren door de kanalen in de stad, gevuld met geesten die hun lust in aardsche genoegens nog zochten te bevredigen. Kortom, in dit Venetië, evenals in de andere steden die ik gezien had, bestond nog een leven, verwant aan dat op aarde, uitgenomen dat er het goede, reine en ware, al de werkelijke patriotten en onzelfzuchtige burgers uit verdwenen waren en alleen de boozen waren achter gebleven om elkaar het leven te bemoeilijken en als wrekende geesten te handelen tegenover hunne medgezellen in misdaad en zonde.

Op de borstwering van een der kleine bruggen vonden wij een man zitten die de kleeding droeg van de Broeders van Hoop — een donkergrijs kleed, zooals ik zelf gedragen had in den eersten tijd mijner zwerftochten. Zijne armen had hij over de borst gevouwen, en zijn gezicht lag zoo achter den rand van zijn hoed verscholen, dat wij zijne gelaatstrekken niet konden onderscheiden; maar toch wist ik als bij intuïtie, dat dit de man was om wien wij gekomen waren en dat hij op aarde een beroemd Venetiaansch schilder geweest was dien ik dikwijls gezien en een enkel maal gesproken had. Daarna had ik hem niet weder ontmoet, en niet wetende dat hij de aarde

verlaten had, zag ik hem nu zitten op de borstwering der brug van deze stad in de Hel. Ik beken dat het terugzien mij schokte, daar het mij herinnerde aan de dagen mijner jeugd, toen ik ook een beoefenaar was der kunst, met al de schoone verwachtingen van het leven zooals ik het mij voorspiegelde, terwijl ik tevens dacht aan hem en hoe hij geleefd moest hebben om zoo diep te zinken dat ik hem hier aantrof. Hij zag ons niet, waarom Getrouwe Vriend mij voorstelde om eenige oogenblikken ons te verwijderen om mij zijne geschiedenis te vertellen en daarna naar hem toe te gaan en met hem te spreken. Het scheen dat deze man (dien ik Benedetto noemen zal, daar het beter is zijn naam hier niet te noemen) nadat ik hem het laatst op aarde had gezien, spoedig naam gemaakt had en gelukkig geweest was in het verkoopen zijner schilderstukken. Maar Italië is geen rijk land, en de beschermers van Benedetto waren Engelschen en Amerikanen die tijdelijk in Venetië woonden, en het was ten huize van een van hen dat Benedetto de vrouw ontmoette die zijn leven overschaduwen zou met haar verderfelijken invloed. Hij was jong, had een innemend uiterlijk, bezat talent, was goed opgevoed en van een oud maar arm geslacht, en kreeg dus gemakkelijk toegang tot de voornaamste familiën in Venetië. Het was eene jonge dame die tot een dezer familiën behoorde waarop Benedetto verliefd werd; en in zijne jeugdige en romantische dwaasheid geloofde hij dat zij er in toe zou stemmen de vrouw te worden van een arm schilder die niets bezat dan zijne kunst en reputatie. De dame was nauwelijks twintig jaren toen zij elkaar ontmoetten, zeer schoon en begaafd met al de bekoorlijkheden om een man tot haar slaaf te maken — en in ieder opzicht moedigde zij Benedetto aan, zoodat de arme jonge man geloofde dat hare liefde even oprecht was als de zijne. Maar bij al haar hartstochtelijk verlangen naar bewondering en liefde, was zij koud, berekenend, eerzuchtig en wereldsch; niet in staat om zulk een liefde als er ontvlamd was in het gemoed van Benedetto, die slechts liefde of haat in hunne uitersten kende, te verstaan of te beantwoorden. Zij was gevleid

door zijne attenties, bekoord door zijne hatstochtelijke toewijding, en trotsch dat zij eene verovering gemaakt had op iemand die zoo beminnelijk en begaafd was, maar dacht er niet aan om iets ter wille van hem op te offeren. en zelfs terwijl zij het vriendelijkst en voorkomendst voor hem was, deed zij haar best de vrouw te worden van een Venetiaansch edelman van middelbare jaren, wiens rijkdom en naam zij begeerde, maar voor wien zij overigens niets gevoelde.

Het einde van Benedetto s droom kwam maar al te spoedig. Hij waagde het zijn hart en vooruitzichten aan de voeten te leggen van haar die hij zoo hartstochtelijk lief had, en stortte al zijn liefde en toewijding voor haar uit.

»En zij?''

»Wel, zij nam alles heel koel op, bad hem toch niet zoo dwaas te zijn, want dat het voor haar onmogelijk was om iemand te huwen zonder fortuin, en gaf hem eindelijk zijn afscheid, met een kalme onverschilligheid voor de smart die hij leed en die hem bijna tot krankzinnigheid bracht. Hij verliet Venitië en begaf zich naar Parijs, waar hij zich stortte in den maalstroom der vermaken van die woelige stad, om de herrinnering te vergeten aan zijn ongelukkigen hartstocht Eerst eenige jaren later zagen zij elkander terug, toen Benedetto te Venetië moest zijn — en zooals hij dacht, genezen was van zijne noodlottige liefde. Hij was nu een beroemd schilder geworden en had maar te zeggen welken prijs hij voor zijne schilderstukken verlangde. Hij vond de dame met den edelman gehuwd, gevierd als eene algemeen erkende schoonheid en eene koningin der mode, en omringd door tal van aanbidders, die zij niet altijd noodig vond bij haren echtgenoot te introduceeren. Benedetto was besloten die dame met koele onverschilligheid te behandelen, wanneer hij haar ontmoeten mocht, maar zij dacht er anders over. Eens haar slaaf, bleef hij het — geen minnaar zou dien keten kunnen verbreken, zoolang zij het niet verkoos Zij begon met Benedetto s hart weer te veroveren, en helaas! dat hart was slechts al te gereed zich over te geven, toen zij hem zeide, met al de

teederheid die zij in haar stem kon leggen, hoezeer zij nu den stap betreurde, dien zij vroeger gedaan had. En zoo werd Benedetto haar onwettige minnaar en leefde hij een tijdlang in een toestand van bedwelming en geluk. Maar slechts voor een tijd. Zij, die iedereen na eenigen tijd moede werd, verlangde naar nieuwe veroveringen, nieuwe slaven om haar hulde te bewijzen. Zij verlangde naar afwisseling, en Benedetto, met zijne jaloezie, zijne eeuwige toewijding, vermoeide haar; zijn tegenwoordigheid verveelde haar. Bovendien was er een ander aanbidder, jong, rijk, die ook een goed uiterlijk bezat, en zij gaf nu aan dezen de voorkeur. Zij bekende dit aan Benedetto, en gaf hem toen, voor den tweeden keer, zijn congé. Zijne hartstochtelijke verwijtingen, zijn hevige gramschap, baatten niet; en hoe kouder en hooghartiger zij was, hoe opgewondener hij werd. Hij dreigde, hij smeekte haar; hij deed eene gelofte dat hij zich om het leven brengen zou indien zij hem ontrouw werd. Maar niets hielp; en eindelijk, na eene hevige scène, verwijderde zij zich en begaf Benedetto zich naar zijne woning, Toen hij haar den volgenden dag een bezoek ging brengen, werd hem door den bediende gezegd, dat Mevrouw hem niet meer ontvangen kon. Deze vernederende behandeling, de harteloosheid van haar, de bittere smaad van ten tweeden male als een speelbal gebruikt te zijn, het was te veel voor zijne vurige, hartstochtelijke natuur, en in zijne woning terug gekomen, schoot hij zich door het hoofd.

»Toen zijn geest tot bewustzijn kwam, bemerkte hij met afgrijzen dat hij in het graf een gevangene in zijn doodkist was. Hij had zijn lichaam verwoest, maar zijn geest kon hij er niet van vrij maken, zoolang de ontbinding het niet toeliet. Die walgelijke deeltjes van dat ontbindende lichaam hielden hem vast, de band tusschen geest en lichaam was nog niet verbroken.

»O, wat een vreeselijk lot! zou iemand niet huiveren bij de gedachte aan den toestand waarin levensmoeheid en ontevredenheid met het leven en het verlangen om er tot iederen prijs van verlost te worden, de ziel dompelen kan? Wanneer

men op aarde een zelfmoordenaar een dienst bewijzen wil, moet men zijn lichaam verbranden en niet begraven, omdat het dan spoediger in zijne elementen overgaat en den geest uit zijne gevangenis bevrijdt. De ziel van den zelfmoordenaar is niet rijp om het lichaam te verlaten; zij is gelijk aan eene onrijpe vrucht, en valt niet gemakkelijk van den boom die haar voedt. Zij is er plotseling uit geworpen, maar zij blijft er aan verbonden zoolang het verbindingssnoer niet verbroken is.

»Nu en dan verloor Benedetto zijn bewustzijn, en telkens wanneer hij uit dien toestand van vergetelheid ontwaakte, bemerkte hij dat de band die hem aan het lichaam bond al losser en losser werd naarmate de ontbinding vorderde, en zoolang dit duurde voelde hij in al zijn zenuwen de smarten dezer langzame scheiding. De snelle ontbinding bij verbranding geeft wel de ziel een hevigen en pijnlijken schok maar zij blijft gespaard voor de kwellingen eener langzame ontbinding. Eindelijk hield het lichaam den geest niet langer vast en kon hij het graf verlaten, maar geheel vrij was hij nog niet. Hij bleef er nog bij omdolen, tot eindelijk het snoer geheel opgelost was. Toen was hij vrij om in de aardsche sfeer te zwerven. Aanvankelijk waren de zintuigen om te hooren, te zien en te voelen nog zeer slecht ontwikkeld, maar langzamerhand ontplooiden zich die en werd hij zich bewust van zijn omgeving. Maar nu ontwaakten ook weder zijne aardsche hartstochten en begeerlijkheden, en evenals op aarde ging hij verstrooiing zoeken om zijn lijden en zijn bitter leed te vergeten in zinnelijke genoegens. Maar hij zocht te vergeefs. Onophoudelijk werd hij gekweld door de herinnering aan hetgeen hij op aarde had gedaan. Hij hongerde en dorstte naar wraak, hij wilde haar doen lijden zoals hij geleden had, en de intensiteit zijner gedachten bracht hem eindelijk bij haar. Hij vond haar als vroeger, omringd door haar hof van lichtzinnige vereerders en bewonderaars. Een weinig ouder, maar overigens dezelfde, nog even koud en harteloos, geen leed gevoelende over hetgeen hij gedaan had en volkomen

onverschillig er voor. En het denkbeeld dat hij zich ongelukkig gemaakt had voor de liefde dezer vrouw maakte hem krankzinnig. Eindelijk vereenigde zich alles in het éene denkbeeld, hoe het middel te vinden om haar te vernederen, hoe haar al datgene te ontnemen waar zij meer prijs op stelde dan op liefde of eer, of de levens zelfs harer slachtoffers.

»En hierin slaagde hij maar al te wel; want geesten hebben meer macht dan stervelingen wel denken. Stap voor stap zag hij haar uit de hoogte waarop zij stond omlaag gaan — eerst haar rijkdom verliezende, toen haar eer, toen werd haar het masker afgerukt dat zij gedragen had, om bekend te worden voor het geen zij was — eene lage verleidster, die met de zielen der menschen speelde gelijk iemand speelt met dobbelsteenen, er niet omgevende hoeveel levens zij verwoestte, hoeveel harten zij brak, onverschillig voor de eer van haar echtgenoot, geen eigenwaarde kennende, zoolang zij hare intriges voor het oog der wereld verbergen kon en tot hooger eer en aanzien komen door middel van nieuwe slachtoffers.

»En zelfs in de duisternis en ellende waarin hij verkeerde, verheugde hij er zich in dat het zijne hand was die haar vernederd had, die haar het masker had afgerukt om bekend te maken wie zij was Zij dacht er over hoe het toch kwam dat zoovele gebeurtenissen op één doel uitliepen, op haar ondergang. Wat toch de oorzaak was dat al hare zorgvuldig bewaarde geheimen aan het licht kwamen. Zij begon te beven bij de gedachte wat er nu weer aan het licht zou komen. Het was alsof eene ongeziene macht, waaraan zij niet ontkomen kon, bezig was om haar omlaag te trekken; en toen dacht zij aan Benedetto en zijne laatste bedreiging, dat hij, indien zij hem tot wanhoop dreef, zichzelf in de Hel zou storten om haar tot zich te trekken. Zij had toen gedacht dat hij misschien bedoelde haar te dooden, en toen zij hoorde dat hij zich zelf doodgeschoton had, was dat haar een verlichting en spoedig was zij hem geheel vergeten, behalve wanneer zij om deze of gene reden nog een oogenblik aan hem dacht. En nu dacht

zij onophoudelijk aan hem, zij kon het niet nalaten, en zij begon te beven van vrees dat hij uit zijn graf zou komen en bij haar komen spoken.

»En al dien tijd stond Benedetto's geest bij haar, fluisterende in haar ooren en haar zeggende, dat dit zijn wraak was die hij eindelijk kon ten uitvoer brengen. Hij fluisterde tegen haar over het verleden en over die liefde die zoo teeder geschenen had en veranderd was in den hevigsten haat, hem verterende als het helsche vuur, welks vlammen ook haar verteren zouden en haar drijven tot een wanhoop even groot als de zijne.

»En zij werd zich bewust van zijne tegenwoordigheid, hoezeer hare lichamelijke oogen hem niet konden zien. Te vergeefs zocht zij verstrooiïng in gezelschappen, te vergeefs afleiding door het bijwonen van publieke vermakelijkheden, niets hielp; zijne tegenwoordigheid voelde zij overal. Dag aan dag voelde zij hem duidelijker, als iemand die steeds dichter bij haar kwam.

»Eindelijk, op een avond, tusschen licht en donker, zag zij hem, met zijne verwilderde dreigende oogen, zijn vreeselijken, hartstochtelijken haat, die in iederen trek van zijn gelaat te lezen stond, in ieder gebaar dat hij maakte was uitgedrukt. De schok was te sterk voor hare overspannen zenuwen en zij viel dood op den grond. En toen wist Benedetto dat hij geslaagd was en haar gedood had, maar dat van nu af aan, het merk van Kaïn op zijn voorhoofd stond afgedrukt.

»Toen kreeg hij een afkeer van zichzelf, hij verfoeide de daad die hij begaan had. Zijn doel was geweest haar te dooden, en dan, wanneer de geest het lichaam verliet dien met zich te nemen en voor eeuwig te kwellen, zoodat zij geen rust zou hebben aan beide zijden van het graf. Maar nu was het zijne eenige gedachte om aan zich zelf en aan het afschuwelijke van de daad te ontkomen — want al het goede was nog niet bij dezen man uitgestorven — en de schok die haar gedood had, deed hem ontwaken voor de ware natuur van zijne wraakzuchtige gevoelens. Toen vlood hij weg van de aarde

en zonk al lager en lager tot deze plaats in de Hel, de geschiktste verblijfplaats voor iemand als hij.

»Het was in deze stad dat ik hem vond," zeide Getrouwe Vriend, »en dat ik in staat was den berouwhebbenden man te helpen en hem te wijzen hoe hij boete kon doen voor het kwaad dat hij gedaan had. Hij wacht nu op de komst van deze vrouw, die hij zoo lief gehad en zoo gehaat heeft, om haar vergeving te vragen en haar te zeggen dat hij haar alles vergeven had. Zij is ook naar deze sfeer getrokken, want zij had een zeer schuldig leven geleid, en in deze geestelijke wederhelft van die stad, die getuige was van de geschiedenis hunner aardsche liefde, zullen zij elkander wederzien; en dat is de reden waarom hij hier wacht op dezelfde brug waarop zij elkaar op aarde zoo dikwijls hebben ontmoet."

»En zal zij spoedig komen?"

»Ja! zeer spoedig, en dan zal het verblijf van dezen man in deze sfeer een einde nemen, en zal hij vrij zijn om naar een hooger sfeer te gaan, waar zijn verwarde geest een tijdlang rust zal vinden voor hij met langzame en moeilijke schreden het steenachtig pad bestijgt dat naar boven leidt."

»Zal zij met hem deze sfeer verlaten?

»Neen, o neen! zij zal op hare beurt geholpen worden tot vooruitgang; hun wegen loopen wijd uiteen. Er bestond geen werkelijke verwantschap tusschen hen, slechts hartstochten, en hoogmoed en beleedigde zelfzucht. Zij zullen hier scheiden om elkander niet weder te zien."

Wij begaven ons nu naar Benedetto, en toen ik mijne hand op zijn schouder legde, schrikte hij en keerde zich om, maar hij herkende mij dadelijk niet. Ik maakte mij toen bekend, en zeide, dat het mij verheugen zou onze aardsche vriendschap in die hoogere sferen te vernieuwen, waar ik hoopte dat wij elkander spoedig ontmoeten zouden. Ik zeide hem, dat ook ik gezondigd en geleden had, en nu het pad bewandelde dat voor- en opwaarts gaat. Het scheen hem te verheugen mij te zien; en toen wij afscheid namen, schudde hij mij hartelijk de hand. Getrouwe Vriend en ik gingen toen heen hem achter

latende op de brug voor zijn laatste onderhoud met haar die hem eens zoo dierbaar was geweest en nu eene pijnlijke herinnering voor hem geworden was.

* * * * * * * * * * * * * * * * * *

Toen wij op weg waren van Venetië naar die vlakten die ik nu weet dat de geestelijke wederhelften zijn van de vlakten van Lombardije, werd op eens mijn aandacht getrokken door eene stem die op klagenden toon om hulp riep. Een weinig terug gaande, zag ik aan mijne rechterzijde een paar geesten, die naar het scheen hulpeloos op den grond lagen, terwijl een van hen mij wenkte om hem te komen helpen. Denkende dàt het iemand was die werkelijk hulp noodig had, liet ik mijn medgezel zijn weg vervolgen en ging heen om te zien wat hem scheelde. Toen ik bij hem was strekte hij zijne hand naar mij uit en monpelde iets van hem overeind te helpen. Mij bukkende om dat te doen, omvatte hij op eens met beide armen mijne beenen en zocht mij in den arm te bijten; terwijl de andere geest plotseling overeind kwam en mij als een wolf naar de keel greep.

Met eenige moeite, en ik moet zeggen niet zonder vertoornd te zijn, rukte ik mij weder los en ging eenige stappen achteruit, toen ik op eens struikelde, en mijn hoofd omwendende zag, dat achter mij een diep gat gevallen was, waarin ik zeker zou gestort zijn als ik nog een stap terug was gegaan.

Toen herrinnerde ik mij de waarschuwing die mij gegeven was, om mijne lage hartstochten in bedwang te houden ten einde mij niet te plaatsen op het niveau van deze wezens, en ik betreurde mijne oogenblikkelijke opwelling van gramschap, mij voornemende om bedaard en kalm te blijven. Ik begaf mij andermaal naar hen en zag toen dat de een, die voorgewend had zich bezeerd te hebben, al kruipende mij trachtte te naderen, terwijl de andere gereed stond mij als een tijger te bespringen. Ik wendde mijne oogen niet van hen af, en nu herkende ik in hen den man met de verschroeide

hand en zijn vriend, die eenigen tijd geleden getracht hadden mij te bedriegen met een valsch bericht. Ik bleef hen scherp aanzin, waarbij ik al mijn wilskracht gebruikte om hen te beletten dicht bij mij te komen. Mijne magnetische uitstraling werkte toen zoo sterk op hen, dat zij niet nader kwamen, maar als verlamd tegen den grond sloegen. Ik verliet hen toen in dien toestand en begaf mij naar Getrouwe Vriend — dien ik spoedig inhaalde — om hem te vertellen wat er voorgevallen was

Hij lachte, en zeide, »Ik had u kunnen zeggen wie zij waren, Franchezzo, maar ik wist dat het goed voor u zou zijn wanneer gij het zelf ontdektet, en tevens zaagt van welk een onschatbare waarde de wilskracht wezen kan die gij bezit. Gij hebt een sterken wil, en zoolang gij dien niet gebruikt om in te grijpen in de rechten van anderen, is hij een zeer nuttig en kostbaar bezit, en bij uw werk in de geestenwereld zult gij gezien hebben dat het de groote hefboom is, waardoor gij werken kunt, niet slechts op geesten, maar zelfs op schijnbaar onbezielde stof; en daar die beide geesten zeer waarschijnlijk nu en dan uw weg zullen kruisen, weet gij nu wie de sterkste wezen zal — wie de domineerende persoonlijkheid zal zijn. Zij zullen huiverig zijn om weder direct met u in aanraking te komen, maar zoolang gij bij de aardsche sfeer werkaam zijt, zult gij hen gereed vinden uwe plannen te dwarsboomen, telkens als de gelegenheid zich voordoet.

XXV.

Eene uitgestrekte zacht golvende vlakte strekte zich nu voor ons uit, waarop zich groote scharen donkere geesten bewogen. Op voorstel van Getrouwe Vriend bestegen wij een kleinen heuvel om hunne bewegingen beter te kunnen zien.

»Wij zullen nu," zeide hij, »weldra getuige zijn van een der grootste veldslagen tusschen twee partijen donkere geesten

die elkanders tegenstanders zijn, zooals die hier dikwijls geleverd worden. Het zijn zij, die vermmaak hadden in oorlog, roof en bloedstorting, en nu hier in dit donkere oord, waar zij gekomen zijn als een gevolg van hun neiging en hunne wreedheden, het oorlog voeren nog voortzetten door elkander te bestrijden en om het oppergezag in handen te krijgen in deze Koninkrijken der Hel. Zie! hoe zij hunne krachten verzamelen voor een aanval op die anderen aan onze rechterzijde en let eens op hoe prachtig zij manoeuvreeren. Sterke, wreede legeraanvoerders op aarde waren zij, die nu hier die ongelukkige geesten aanvoeren, die niet sterk genoeg zijn om aan hun betooverenden wil weerstand te bieden. Gij zult deze machtige geesten zich in een strijd zien begeven die meer dan doodelijk is, omdat hier geen dood bestaat om aan den strijd een einde te maken, dien zij telkens en telkens weder hernieuwen, zooals het schijnt voor eeuwig — of totdat, hetgeen te hopen is, een dezer machtige leiders er van verzadigd is en naar een edeler strijd verlangt, naar een hooger triumf van den geest, dan te winnen is met deze ongelukkigen te bestrijden, waarvan de overwinning slechts een nieuw recht geeft om de overwonnenen te kwellen en te verdrukken. Dezelfde aandriften en natuurlijke gaven die nu gebruikt worden voor persoonlijke eerzucht en om te voldoen aan hun neiging tot wreedheid en geweld, zal, zoodra een beter gevoel in hen ontwaakt is, deze geesten tot machtige helpers maken in den strijd tegen het kwade, waarvan zij nu voorstanders zijn, en dezelfde wilskracht zal hen dan helpen tot vooruitgang, die hen nu tegenhoudt. Wanneer die vooruitgang in zal treden, hangt bij ieder af van de nu nog sluimerende waardigheid der ziel — het ontwaken van de liefde tot gerechtigheid, waarheid en goed doen. Ofschoon deze kiemen voor betere dingen, even als zaad in de aarde, lang begraven kunnen liggen onder de massa kwaad dat haar bedekt, moet en zal er voor ieder een tijd komen dat het betere in hem ontwaakt en deze kiemen zullen uitspruiten, dat hem dan tot berouw brengt en een overvloedigen oogst voortbrengt van deugd en goede werken."

Wij lieten nu ons oog gaan over de uitgestrekte vlakte en zagen nu de beide groote geestenlegers optrekken om zich met elkander te meten in den strijd. Hier en daar zag ik sterke geesten, waarvan ieder een regiment aanvoerde, even als op aarde.

In de voorhoede van de beide legers zag ik twee majestueuse geesten, die tot model hadden kunnen dienen van Milton's Lucifer; zoo sterk was de indruk dien zij op mij maakten. Ieder bezat eene indrukwekkende schoonheid — eene koninklijke majesteit zelfs in de Hel — maar, helaas! het was de schoonheid van den wilden tijger of leeuw, die loert hoe hij zijn vijand verscheuren zal en zijn prooi naar zijn hol brengen. Donker en gebiedend was hun uitzicht, wreed en woest stonden hunne vlammende oogen; hun valsche lach liet hunne tanden zien als van wilde roofdieren. De list van de slang lag in hun blik en wreedheid en bloeddorst drukten zich in alles bij hen uit. Ieder reed in zijn oorlogswagen, die getrokken werd, niet door paarden, maar door de geesten van ontaarde menschen, die aangezet werden als lastdieren en woedend voortgedreven, om in het strijdgewoel als vee vertrapt te worden. Woeste kreten, die klonken als het gegil van de geesten der verdoemden en het geloei van een orkaan, braken los uit de beide legers, en woedend vlogen zij op elkander in en werden handgemeen — stootende, trappende, bijtende als wilde dieren, bevochten zij elkaar; en terwijl zij vochten, vervulden zij de lucht met hunne akelige, woeste kreten, hunne verwenschingen en vervloekingen, en maakten de Hel nog afgrijselijker dan zij reeds is. Zij vochten en wrongen zich als demonen, niet als menschen, want zij hadden geen wapens, behalve die van wilde dieren — hun tanden en klauwen. Daar een strijd met doodelijke wapens reeds afschuwelijk is, zoo was deze nog afschuwelijker, daar zij vochten als wolven en tijgers — terwijl de twee machtige aanvoeders, die met veel beleid te werk gingen hen aanvuurden, en dit te sterker deden naarmate de tegenpartij begon terug te wijken.

De beide donkere koninklijke geesten waren rijziger en sterker dan al de anderen, en niet langer tevreden met het vechten hunner soldaten, legden zij het toe op elkanders persoonlijke nederlaag. Zij zonderden zich van de strijdenden af, zagen elkander grimmig en met een doodelijken haat aan, en vlogen toen met een woesten kreet op elkaar in, met hunne donkere kleederen achter en boven zich als vleugels. Vreeselijk was de strijd tusschen deze twee demonen. Het was alsof twee arenden in de lucht aan het vechten waren. Ik wendde mijne oogen van de beide strijdende legers af, om te zien hoe zij, met geen andere wapens dan hun tanden en klauwen en hun sterke wilskracht, als wilde, verscheurende dieren vochten.

Zij slaakten geen kreten meer, slechts nu en dan hoorde men een woest gebrul, terwijl zij elkander vast hielden in een doodelijken greep. Zij verslapten niet, en wrongen zich heen en weer voor ons gezicht. Dan eens werd de eene van den grond opgeheven en dan weer de andere, met hunne verwilderde oogen elkaar doorborende, met hun heeten adem elkanders gezicht als verschroeiende, met hun klauwen elkander naar de keel grijpende, de beiden de gelegenheid zoekende om hun tanden in den ander te zetten. Voor- en achterwaarts, heen en weer gingen zij, en streden een strijd, naar het mij voorkwam, op leven en dood. Eindelijk scheen er een de nederlaag te lijden. Hij viel op den grond, waarop terstond zijn tegenpartij hem over den grond begon te sleuren naar een diepen afgrond die zich tusschen een paar rotsen bevond in de nabijheid van het slagveld — een diepe, donkere, akelige afgrond, waarin hij de overwonnene werpen wilde om hem daar gevangen te houden. Fel en langdurig was de strijd, want de overwonnene gaf het niet op, en hield zijn overwinnaar vast om, indien hij kon, hem met zich te trekken in den afgrond. Maar te vergeefs. Zijne krachten begaven hem; en toen zij den afgrond bereikt hadden zag ik den overwinnaar zich van hem vrij maken en dezen in den donkeren afgrond slingeren.

Huiverend keerde ik er mij van af en zag dat de strijd tusschen de beide legers nog even fel voortging. Maar toen de triumfeerende aanvoerder zich weder aan het hoofd van zijn leger geplaatst had, was de strijd spoedig beslist; de vijand begon terug te wijken, nam toen de vlucht en verspreidde zich in alle richtingen, de verslagenen op het slagveld achterlatende, waar zij als gewonden lagen en door de overwinnaars weggedragen werden om een lot te ondergaan dat ik maar al te goed gissen kon.

Walgend van hunne dierlijkheid zou ik gaarne deze plaats hebben willen verlaten, maar Getrouwe Vriend legde zijne hand op mijn schouder, en zeide, »Nu is de tijd voor ons gekomen om aan het werk te gaan. Laat ons afdalen en naar ginds gaan, om te zien of er niet iemand is die wij helpen kunnen. Onder de gevallenen vinden wij er mogelijk die een even grooten afkeer hebben van den oorlog en zijne afgrijselijkheden als gij, en zich verblijden zullen dat wij hen komen helpen.'' En zoo begaven wij ons er heen.

Het slagveld zag er uit als ieder ander slagveld wanneer de strijd geëindigd is. De verslagenen lagen op den grond, al de anderen hadden zich verwijderd. Ik stond tusschen eene menigte van hen die lagen te kreunen en zich wrongen van pijn, en wist niet met wien ik het eerst beginnen zou — er waren er zooveel. Het was erger — duizendmaal erger — dan een slagveld op aarde. Ik heb de dooden en stervenden zien liggen in de straten van mijn geboorteplaats, op elkaar gestapeld als afgevallen bladeren, en mijn hart bloedde van schaamte en ergernis dat zulke dingen konden bestaan; maar daar bestond ten minste de vrede en de slaap des doods om de pijnen weg te nemen, en daar was hoop om diegenen te helpen die nog leefden. Maar hier — in deze treurige Hel — bestond geen hoop, geen dood om deze lijdenden te helpen, geen morgen om den nacht hunner ellenden te vervangen. Wanneer zij hersteld waren was het dan niet om dit treurig leven voort te zetten, zich altijd omringd te zien door dezen ontzagwekkenden nacht en deze woeste en wilde ontaarde geesten?

Ik bukte mij om het hoofd van een dezer ongelukkigen een weinig op te heffen, die daar aan mijne voeten lag te kreunen van pijn — zoolang geslagen en getrapt, tot zijn geestelijk lichaam eene bijna vormlooze massa was — en terwijl ik dat deed, hoorde ik weder die mysterieuse stem in mijne ooren, zeggende,

»Zelfs in de Hel is er Hoop, want waarvoor zijt gij anders hier? Het donkerste uur is altijd vóór het aanbreken van den dag, en voor dezen — de overwonnenen en gevallenen — is het uur gekomen dat zij veranderd zullen worden. Dezelfde oorzaak waardoor zij zijn neergeveld en onder den voet getreden, is nu oorzaak dat zij veranderd zullen worden. Het verlangen naar een hoogeren en beteren toestand, de afkeer van het booze rondom hen, heeft hen verzwakt in het doen van kwaad — dat de sterkte is der Hel en harer bewoners — en hen belet een ander leed te doen, waardoor zij zelf zijn overwonnen en neergeveld; maar hun nederlaag hier zal hun de deuren openen voor een hoogeren toestand en voor hen den dageraad doen aanbreken van eene Betere Toekomst. Treur niet om hen, maar zoek hun lijden te verzachten, opdat zij mogen wegzinken in den Doodslaap voor deze sfeer, en tot een nieuw leven ontwaken in de naaste sfeer hierboven."

»En wat zal er worden van dien sterken geest,' vroeg ik, »dien ik in dien donkeren afgrond zag slingeren?"

»Op zijn tijd zal hij ook geholpen worden, maar zijn ziel is daarvoor nog niet rijp, en het zou vruchteloos zijn het vóór dien tijd te beproeven."

De stem hield op, en Getrouwe Vriend die bij mij stond, wees mij op welke wijze ik deze ongelukkigen in slaap kon brengen, en hij maakte mij opmerkzaam op eene menigte lichtende sterren die zich op dit slagveld vertoonden waar zooveel geleden werd, en die gedragen werden door die leden onzer Broederschap die hier, even als wij, een werk van liefde en barmhartigheid kwamen vervullen.

Spoedig zonken nu deze van pijn kermende wezens in be-

wusteloozen toestand, en kort daarop zag ik weder dat tooneel dat inderdaad zeer vreemd en verwonderlijk voor mij was. Boven iederen sluimerenden geest ontwikkelde zich eene zwakke, nevelachtige wolk, die langzamerhand den vorm aannam van de verloste ziel of geest, zooals ik vroeger reeds beschreven heb, en die allen toen weggedragen werden door eenige verlichte etherische geesten — die zich boven onze hoofden verzameld hadden — totdat de laatste was weggebracht en ons werk en het hunne afgeloopen was.

XXVI.

Ik zag nu dat die Broeders van Hoop, die evenals Getrouwe Vriend en ik de arme gewonde geesten bijstand verleend hadden, allen behoorden tot hetzelfde gezelschap waarmede ik naar deze sfeer gegaan was, en waarvan ieder voorzien was van dat stervormige licht dat in de duisternis werkelijk scheen als een symbool van hoop. Getrouwe Vriend en ik voegden ons bij hen en wij wisselden toen hartelijke groeten en gelukwenschen, evenals krijgslieden die na een gelukkigen veldtocht hun vrienden en bekenden wederzien.

Voor wij weder door den vurigen gordel gingen die deze sfeer omringt, bracht de leider van ons gezelschap ons op den top van een berg, van waar wij de steden en vlakten en bergen van dat Land van Duisternis konden zien, waar wij op onzen pelgrimstocht geweest waren. Het machtige panorama der Hel lag voor ons, en met eene plechtige indrukwekkende stem zeide hij toen:

»Het tooneel dat wij nu aanschouwen is slechts een klein, een zeer klein deel van de groote sfeer waarvan de menschen gewoonlijk spreken onder den naam van de »Hel." Er zijn donkere sferen boven deze, die velen toeschijnen de Hel te zijn, zoolang zij deze sfeer niet hebben gezien en er in geleerd hebben hoe laag een ziel kan zinken, en hoe verschrik-

keliijker in deze sfeer zoowel de misdaden als het lijden wezen kunnen. De groote gordel van donkere stof waaruit deze sfeer — de laagste der aardsche sferen — is saamgesteld, strekt zich uit over ontelbare millioenen aardsche mijlen rondom ons, en heeft binnen hare grenzen die ontelbare menigten van zielen ontvangen, wier materieele levens op aarde zijn voorbijgegaan en daardoor geschikt geworden waren voor deze sfeer. Haar wording gaat terug tot in het grijs verleden, toen de planeet Aarde haar eersten oogst voortbracht van verantwoordelijke, onsterfelijke wezens, die hun leven misbruikt hadden en zich hier eene plaats hadden bereid, waar zij door lijden gelouterd moesten worden om over te gaan in de volgende sfeer, en zoo voortgaande hun eigen zaligheid moesten uitwerken. Zij zijn geweest en zullen nog zijn als de sterren aan het uitspansel en het zand aan de zee in aantal, en daar ieder zijn eigen woning in de hoogere of lagere sferen bouwt, zoo zijn die uitgestrekte sferen bevolkt geworden met hare vele verblijfplaatsen en steden. Ver buiten de grenzen die eenig sterveling met zijne gedachten bereiken kan, bevinden zich de myriaden sferen, waarin iedere plaats of localiteit den individueelen stempel draagt van den geest wiens leven haar heeft voortgebracht, en daar er geen twee aangezichten, geen twee geesten in hun denken en hun doen, zelfs geen twee grassprietjes ooit aan elkaar gelijk geweest zijn zoodat er hoegenaamd geen verschil in bestond, zoo zijn er ook geen twee plaatsen in de geestenwereld volkomen aan elkaar gelijk. Iedere plaats — ja, zelf iedere sfeer — is de afzonderlijke schepping van de bijzondere klasse van gedachten die haar heeft voortgebracht, en zij, die verwante gedachten hebben, worden in de geestenwererd naar elkaar getrokken, waar iedere plaats den bijzonderen stempel draagt harer bewoners.

Wordt vervolgd.

FRANCHEZZO.

DE ZWERVER IN DE GEESTENWERELD,

DOOR HET MEDIUM A. FARNESE.

(Vervolg van Bladz. 32.)

»Wanneer ge eene beschrijving geeft van deze sfeer of eener andere, zult gij natuurlijk slechts in staat zijn te zeggen wat gij gezien hebt en dat beschrijven, en de beschrijving die een andere geest geeft van eene andere plaats in diezelfde sfeer zal er dan zooveel van verschillen, dat de menschen op aarde, die alles te beperkt opvatten en afmeten naar hun eigen standaard van waarschijnlijkheid, zullen zeggen, dat naardien er zooveel verschil bestaat in uw beider beschrijvingen, beide wel niet waar zullen zijn. Zij vergeten dat Rome een geheel andere plaats is als Genua, Milaan of Venetie en toch liggen deze plaatsen in Italie. Lyon is geen Parijs, toch liggen beide steden in Frankrijk — en hoe groot het verschil ook is, toch bestaan er veel trekken van overeenkomst. Of om de vergelijking nog verder uit te strekken; New York en Constantinopel zijn twee steden op aarde, nochtans bestaat er tusschen haar en hare bewoners zulk een groot verschil, dat men hier zelfs van karaktertrekken niet meer spreken kan, en alleen kan zeggen dat zij door menschen bewoond worden die in uiterlijk en manieren zeer veel van elkaar verschillen.

»En nu wensch ik u opmerkzaam te maken, dat ondanks al het droevige dat gij op uwe zerftochten gezien hebt, er in al de ongelukkige geesten, die gij hebt zien wroeten in dezen poel hunner eigen ongerechtigheden, nog de kiem aanwezig is eener menschelijke ziel, onuitdoofbaar en onverwoestbaar, en dat, hoelang de loutering der ziel ook duren mag — hoe ver het uur hunner bekeering ook verwijderd mag zijn door de verdorvenheid hunner ziel — aan allen toch het onvervreemd-

baar recht van hoop gegeven is; dat eindelijk voor ieder dat uur van inkeer tot zichzelf komen zal, en zij die tot het laagste punt gezonken zijn, zullen dan weder omhoog gaan, evenals een slinger die daalt, maar ook weder rijst.

Zwaar en ontzaglijk is de schuld die de zondige ziel betalen moet voor haar onbeteugeld toegeven aan het kwade — maar eens betaald, wordt zij uitgedelgd; er is geen onverbiddelijk schuldeischer wiens ooren doof zijn voor de stem des gebeds, of die tot den berouwhebbende zeggen zal: »Ga heen, uwe verdoemenis is verzegeld, en het uur uwer bekeering is voorbij." O, Broeders van Hoop! Kan de mensch in zijn kleinheid de macht meten van den Almachtige Wiens wegen ondoorgrondelijk zijn? Kan de mensch een grens stellen aan Zijne genade en zeggen, »zij zal hem niet kunnen bereiken"! — hoe zwaar hij ook gezondigd heeft? God alleen kan oordeelen, en Hij alleen kan vergeven, en Zijne stem roept tot ons in alles, en ieder grassprietje dat groeit, in iedere lichtstraal die schijnt: »hoe groot is de goedheid en de genade van onzen God — hoe langmoedig en onvatbaar voor toorn." En Zijne stem roept met bazuingeschal door Zijne vele engelen en dienende geesten tot allen die berouw hebben en om genade smeeken, dat die genade hun geschonken wordt — genade, geheel en al en vrij, wordt hun geschonken die er ernstig om bidden en hun best willen doen om die te verdienen. Zelfs over het graf, zelfs binnen de poorten der Hel, bestaat nog genade en vergeving, nog hoop en liefde voor allen. Geen enkel atoom van de onsterflijke ziel die in den mensch geademd heeft en eene levende bewuste persoonlijkheid geworden is, gaat ooit weder verloren, noch om vernietigd te worden, noch om voor eeuwig ongelukkig te zijn. Zij dwalen, bijna had ik gezegd zij zondigen, die den mensch anders leeren, want met dat te doen sluiten zij eene deur voor zijne hoop en maken hem wanhopig, en na zijn dood nog wanhopiger, omdat hij dan denkt dat op zijn lot voor eeuwig het zegel der verdoemenis gedrukt is. Ik zou wel willen, wanneer ieder uwer naar de aarde wederkeert, dat hij dan al die waarheden

bekend maakte die hij op deze zwertochten geleerd heeft, en steeds zijn best deed dat ieder bekend werd met de beteekenis der hoop, en hoe noodig het is om acht te geven op hetgeen hij — de mensch — doet nu het nog tijd is. Veel, veel beter is het voor den mensch om in zijn aarsche leven goed te maken zooveel in zijn vermogen is, hetgeen hij heeft misdaan, dan daarmede te wachten tot de Dood zijn slagboom geplaatst heeft tusschen hem en degenen die hij heeft verongelijkt en met wie hij zich verzoenen moet.

»In die Hellen die gij gezien hebt, is alles het gevolg van 's menschen eigen slechte leven — het werk van hun eigen verleden — hetzij op aarde of in de sferen. Daar is niets dan hetgeen de schepping geweest is door de zielen zelf, hoe vreeselijk er u de omgeving ook toescheen. Hoe afzichtelijk er de bewoners ook waren, toch moet gij niet vergeten dat zij zich zelven gemaakt hebben zooals zij zijn. God heeft geen grein gewicht aan den last van ieder toegevoegd; en evenzoo is het ieders werk om ongedaan te maken hetgeen hij misdaan heeft, weder op te bouwen wat hij afgebroken heeft, weder rein te maken wat hij onrein heeft gemaakt. En dan eerst zullen deze ellendige verblijfplaatsen — deze ontaarde gedaanten en treurige omgevingen — verwisseld worden voor schooner en gelukkiger oorden — reiner lichamen en liefelijker woningen. En wanneer eindelijk in de volheid des tijds het goede op aarde en in de sferen het kwade zal overwonnen hebben, dan zullen de duivelsche gezichten en ellendige verblijfplaatsen in deze oorden verdwijnen. Dan zal het reine Water des Levens deze plaatsen overstroomen en reinigen, en deze harde zwarte bergen, deze dikke zware atmosfeer en deze ellendige woningen, zullen worden opgelost in het reinigende vuur van het berouw, gelijk het harde graniet zich oplost in den smeltkroes van den scheikundige. Hunne bestandeelen zullen dan door de ether worden opgenomen en weggedragen naar andere sferen en lager staande planeten, om daar weer nieuwe rotsen en en verblijfplaatsen te vormen. Niets gaat ooit verloren, niets wordt ooit vernietigd. Alles is onverwoestbaar. De atomen die

die uw lichamen heden tot zich trekt, worden morgen weder afgestooten, om door andere lichamen weder aangetrokken te worden, en dat gaat altijd door, daar deze emanaties van 's menschen geestelijke natuur zich schikken in de aardsche sferen, en wanneer er geen magnetisme meer is, zwaar genoeg om deze grove deeltjes bij elkaar te houden die de lage sferen vormen, worden deze atomen losgelaten, om de aarde en hare sferen niet meer te volgen in haar dagelijkschen loop door de grenzenlooze ether in de ruimte. Zij worden dan opgenomen door de ether, om door eene andere planeet weder aangetrokken te worden wier sferen er verwantschap mede bezitten en wier geestelijke bewoners op zulk een trap staan dat zij ze gebruiken kunnen. Deze zelfde rotsen en omgeving hebben dus in het verleden de lagere sferen gevormd van andere planeten die nu tot een te hooge ontwikkeling gekomen zijn om ze aan te trekken, en zullen, wanneer deze, onze aarde, ophoudt ze aan te trekken, afgestooten worden, en de nieuwe sferen vormen van eenige andere planeet.

Zoo zijn ook onze hoogere sferen gevormd uit meer geëtherialiseerde stof, die afgestooten is door planetensferen die hooger staan dan de onze, en op gelijke wijze zullen deze atomen door onze sferen weer losgelaten en weder opgenomen worden door onze opvolgster. Niets gaat verloren, niets wordt vernietigd, niets is werkelijk nieuw. De dingen die nieuw genoemd worden zijn slechts nieuwe combinaties van hetgeen reeds bestaat, en is in zijne natuur eeuwig. Welk een hoogte van ontwikkeling wij bereiken zullen, weet ik niet — niemand kan dat weten, daar er geen grens voor ons kennen, noch voor onzen vooruitgang kan bestaan. Maar ik geloof, dat als wij de eindbestemming onzer kleine planeet konden voorzien — zooals wij gedeeltelijk over haar kunnen oordeelen, door haar te vergelijken met andere verder gevorderde planeten rondom ons — wij leeren zouden om het laagste aardsche leven, ja zelfs het langste, droevigste verblijf in deze donkere sfeer, als een enkele sport te beschouwen van den ladder waarlangs de mensch naar boven stijgt, om de tronen van engelen te bereiken.

»Wat wij zien kunnen — wat wij weten en begrijpen kunnen — is de groote en nimmer falende waarheid, dat hoop werkelijk eeuwig en vooruitgang altijd mogelijk is, zelfs voor de laagste en meest ontaarde zondige ziel. Het is deze groote waarheid die ik wensch dat gij bekend zult maken zoowel aan stervelingen als aan onsterfelijke geesten wanneer gij wederkeert naar de aardsche sfeer en naar uw werk aldaar, en daar gij geholpen en gesterkt en onderwezen zijt, zult gij u daardoor, naar ik hoop, verplicht gevoelen om uit dankbaarheid en de banden van Algemeene Broederschap anderen te helpen en te leeren.

»Laat ons nu dit Duistere Land vaarwel zeggen, niet in droefheid over zijne ellende en zonden, maar in hoop en met een vurige bede voor allen die nog in de banden zijn van lijden en zonde."

Daar onze groote voorganger zijne toespraak geëindigd had, sloegen wij een laatsten blik op de Duistere Streek, en den berg afdalende gingen wij andermaal door den Ring van vuur die evenals vroeger door onze wilskracht rondom ons terug gedreven werd om ons veilig door te laten.

Aldus eindigden mijne Zwerftochten in het Koninkrijk der Hel.

EINDE VAN HET DERDE GEDEELTE.

VIERDE GEDEELTE.

»DOOR DE GOUDEN POORTEN."

XXVII.

Bij onze terugkomst in het Schemerlicht Land werden wij door onze Broederschap recht koninklijk ontvangen en werd er een feestmaal ter eere van ons aangericht.

Bij het binnenkomen onzer kleine vertrekken vond ieder van ons een nieuw gewaad. Het had een zeer licht grijze kleur, bijna wit, en de rand, de gordel en het devies onzer orde — een anker en een ster op de linkermouw — hadden eene donker goudgele kleur.

Dit nieuwe gewaad stelde ik op hoogen prijs, omdat in de geestenwereld de kleeding den toestand van den geest symboliseert, waaraan men zien kan op welk een standpunt van geestelijke ontwikkeling iemand slaat. Wat ik echter nog meer op prijs stelde, was een krans van schoone, reine witte etherische rozen die in den vorm eener lijst het beeld van mijn Angélique omgaf — een lijst die nooit verwelkte en wier geur mij tegenwoei als ik op de sneeuwwitte rustbank uitrustte en op de vreedzame heuvels zag waarachter de dag begon aan te breken.

Ik werd uit mijne mijmeringen gewekt door een vriend die mij kwam uitnoodigen voor het feest, en toen wij de groote zaal binnen kwamen zag ik daar mijn vader en eenige vrienden die op mij wachtten en mij tegemoet kwamen. Wij groetten elkander recht hartelijk, en na van den disch genoten te hebben, die gelijk was aan dien welken ik vroeger beschreven heb bij mijne komst in deze sfeer, begaven wij ons allen naar

het lage einde der zaal, waar een groot gordijn van lichtgrijs en goud hing dat den geheelen wand bedekte.

Terwijl wij in afwachting waren van hetgeen wij zien zouden, hoorden wij zachte schoone muziek die als door een zachten wind gedragen werd. Deze werd al luider en voller, tot wij den marsch van een leger hoorden. Geen triumfmarsch, maar een zooals gespeeld zou worden door een leger van reuzen treurende over den dood van een wapenbroeder, zoo grootsch, zoo hartroerend was deze muziek.

Toen gleed het gordijn ter zijde en zagen wij een grooten spiegel van zwart gepolijst marmer. De muziek ging toen over in eene andere maat, nog wel plechtig en schoon, maar met iets weifelends in hare tonen.

Toen werd het rondom ons zoo duister, dat wij nauwelijks elkander konden zien; en eindelijk werd het zoo donker, dat wij niets meer zagen dan de zwart gepolijste oppervlakte van den reusachtigen magischen spiegel, waarin ik toen de beelden zag van twee leden onzer expeditie. Zij bewogen zich en spraken met elkaar, en het landschap waar zij zich bevonden herkende ik terstond als een waar ik geweest was in de Hel. De tooverachtige muziek trof mij diep, en op de tooneelen ziende die ik voor oogen kreeg, vergat ik waar ik was — ik vergat alles — en het was mij of ik weer een zwerver was in de donkere diepten der Hel.

Het eene gezicht ging over in het andere, tot wij al de plaatsen gezien hadden waar ieder van ons geweest was en al de tooneelen die wij er hadden bijgewoond, van den minsten onzer af tot den leider toe — en het laatste gezicht dat wij zagen was dat waar wij allen stonden op den top des bergs, lnisterende naar de afscheidsrede van onzen wijzen leider. — En gelijk het koor in een Grieksch Treurspel accompagneerde de muziek de gezichten en scheen alles te verklaren, veranderde bij iedere verandering der drama's, nu eens droevig, dan eens stil of triumfeerend, dan eens klagend, kreunend, of veranderende in een zacht wiegelied als een arm geredde ziel eindelijk in sluimering viel — dan weer overgaande

in wilde tonen van woest geschreeuw en afgrijselijke vervloekingen bij een veldslag. — Nu eens zich verheffende in wilde golven van onstuimige melodie, dan weer wegstervend te midden van niet harmonieuse tonen. — Eindelijk, toen de finale kwam, ging zij over in een zacht, liefelijk lied, en stierf toen weg, toon voor toon. Toen zij ophield verdween weder de duisternis, het gordijn gleed weder over den zwarten spiegel, en allen keerden weer terug naar het midden der zaal, met een zucht van verlichting en dankbaarheid, elkaar gelukwenschende dat onze zwerftochten in dat duistere Land tot het verleden behoorden.

Ik vroeg mijn vader toen hoe dit effect verkregen werd — was het een illusie, of wat was het?

»Mijn zoon," antwoordde hij, wat gij gezien hebt is eenvoudig eene toepassing van wetenschappelijke kennis, niets anders. Deze spiegel is zoo geprepareerd, dat hij de beelden die er op geworpen worden van een serie bladen van dun metaal — de geestelijke wederhelft van aardsch metaal — opneemt en weder terug geeft. Deze metaalbladen zijn zoo gevoelig, dat zij de gezichten die gij gezien hebt opnemen en vasthouden, eenigszins op dezelfde wijze als waarop een phonograaf (zooals gij die in uw aardsche leven gezien hebt) de geluidsgolven opneemt en vasthoudt.

»Toen gij in die donkere sferen werkzaam waart, stond gij in magnetische verbinding met dit instrument dat gij gezien hebt, en alles wat er gebeurde werd voor ieder van u overgebracht op deze gevoelige platen, terwijl de emoties van ieder uwer geluidsgolven voortbrachten in de sferen van muziek en literatuur om te vibreeren in overeenstemmende tonen van sympathie.

»Gij behoort tot de sferen van Kunst, Muziek en Literatuur, en daardoor zijt gij in staat de vibraties van die sferen te zien en te voelen en te verstaan. In de geestenwereld reproduceeren zich alle emoties, toespraken of gebeurtenissen in objectieve vormen, en worden voor hen die er in harmonie mee zijn schilderijen, of melodieën, of hoorbare verhalen. De

geestenwereld is gevormd door de gedachten en handelingen der ziel, daar iedere daad of gedachte een objectief evenbeeld geeft. In deze sfeer zult gij veel vinden waarmede de menschen op aarde nog niet bekend zijn, vele merkwaardige uitvindingen, die ter geschikte tijd op aarde zullen bekend gemaakt worden — in een materischen vorm gebracht. Maar zie! gij staat op het punt den Palmtak te ontvangen dien ieder uwer ontvangen zal als eene belooning voor zijne overwinning."

Nauwelijks had hij dit gezegd of de deuren der zaal werden andermaal geopend en trad onze Grootmeester binnen, gevolgd door dezelfde rij jongelieden die ik vroeger gezien had, met dit onderscheid, dat ieder nu een palmtak droeg in plaats van een krans van laurierbladen. Toen de Grootmeester onder zijn troonhemel plaats genomen had, werden wij allen, een voor een, uitgenoodigd om bij hem te komen voor het ontvangen van een palmtak, en toen allen voor hem verschenen waren en weder naar hunne plaatsen waren teruggekeerd, werd er een overwinningslied gezongen waaraan allen deelnamen, en waarbij onze palmtakken zich in de maat der muziek bewogen en onze vrolijke stemmen de lucht vervulden met zegevierende harmonische klanken.

* * * * * * * * * * * * * * * * * * *

Ik had nu een geruimen tijd rust, die veel had van dien half-wakenden, half slapenden toestand waarin de geest te veel rust om te denken en zich toch bewust blijft van alles wat er om hem heen gebeurt. Uit dezen toestand, die eenige weken duurde, stond ik op, geheel hersteld van de gevolgen mijner zwerftochten in de donkere sferen.

Mijn eerste gedachte was nu een bezoek te gaan brengen aan Angélique, en te zien of zij mij herkennen zou in mijn beteren toestand. Ik zal niet stilstaan bij ons onderhoud; de vreugde daarvan was voor ons alleen — ik wil alleen doen zien dat de dood geen einde maakt aan onze genegenheid jegens hen die wij hebben achtergelaten, of geen beletsel is om vreugde en verdriet met hen te deelen.

Ik vond dat ik nu veel beter in staat was met haar gemeenschap te houden door hare mediamieke vermogens en dus geen derden persoon meer noodig had om ons te helpen, en mijn werk werd zeer veraangenaamd door hare liefderijke toegenegenheid en het bewustzijn dat zij overtuigd was van mijne tegenwoordigheid en van mijn eeuwig voortbestaan.

Mijn werk in dezen tijd was weder op de aarde en in die steden wier wederhelft ik in de Hel gezien had. Ik had te arbeiden onder de stervelingen die er in woonden en de geesten die er zich ophielden, die ik alleen een indruk geven kon van dat gene wat ik in die donkere sfeer beneden had gezien. Ik wist dat ik hun hiervan slechts een zwakken indruk geven kon, hen eenigszins bevreesd kon maken voor de toekomende wedervergelding van hetgeen zij nu misdeden, maar dat was reeds iets en zou sommigen terughouden van zich geheel over te geven aan zelfzuchtige genoegens. Bovendien vond ik onder de aan de aarde gebonden geesten in die steden er velen die ik helpen kon met de kennis en de ervaring die ik op mijne reis verkregen had.

Er is en er zal altijd genoeg werk zijn voor hen die op aarde werkzaam zijn, want hoe talrijk de arbeiders in den wijngaard ook zijn, er zullen er altijd méér noodig zijn, daar ieder uur en iedere minuut er menschen overgaan die al de hulp noodig hebben die hun kan gegeven worden.

Zoo gingen eenige maanden voorbij, en toen begon het vroegere rustelooze verlangen om hooger te stijgen weder in mij te ontwaken — om een sport hooger te stijgen dan die waarop ik stond — om dichter bij die sfeer te komen waar mijn geliefde heen zou gaan wanneer haar aardsche leven geëindigd zou zijn en bij het bereiken waarvan ik slechts hopen kon in de geestenwereld met haar vereenigd te worden. Onophoudelijk werd ik in dien tijd gekweld door de gedachte dat mijn lieveling van de aarde zou worden weggenomen, voor ik geestelijk op hetzelfde standpunt stond als zij en dan weder van haar gescheiden zou worden.

Deze vrees was het die mij onophoudelijk aanspoorde tot

vernieuwde pogingen om nieuwe overwinningen op mijzelven te behalen, en mij onvoldaan maakte met de vorderingen die ik gemaakt had. Ik wist dat ik veel gebreken overwonnen had, ik had zwaar gestreden en was verwonderlijk snel vooruit gegaan, maar ondanks dat alles werd ik nog voortdurend gekweld door dat ijverzuchtig en wantrouwend gevoel dat mij nog van de aarde bijgebleven was.

Er waren zelfs oogenblikken dat ik begon te twijfelen aan de standvastigheid zelfs van mijn geliefde; ondanks al de menigvuldige bewijzen van liefde die zij mij gegeven had. Ik was bang, nu ik van de aarde was heengegaan, dat een ander in het vleesch mij van hare liefde berooven zou.

En zoo verkeerde ik in gevaar van een aan de aarde gebonden geest te worden door mijn onwaardig verlangen om aanhoudend over haar te waken. Ach! gij die denkt dat een geest in al zijn denkbeelden en begeerten verandert op het oogenblik zijner ontbinding, hoe weinig verstaat gij nog van de toestanden van leven aan gene zijde van het graf, en hoe langzaam wij vrij komen van onze gebreken en verkeerde denkbeelden die wij in het aardsche leven hebben aangekweekt.

Er was toen in mijn karakter nog veel zooals het op aarde geweest was, alleen iets verbeterd, ik had langzamerhand geleerd wáárin mijne denkbeelden verkeerd en vol vooroordeelen waren, eene les die nog wordt voortgezet in vele sferen, hooger dan die welke ik bereikt had.

Zelfs terwijl ik vreesde en twijfelde, schaamde ik mij voor die vrees en dien twijfel, daar ik wist hoe ongegrond zij waren, en toch kon ik er niet van vrij komen; de ervaringen van mijn aardsche leven hadden mij wantrouwend en achterdochtig gemaakt, en die spoken uit het aardsche leven worden niet gemakkelijk overwonnen.

Het was in dezen toestand van zelf-kwelling dat Ahrinziman bij mij kwam en mij leerde hoe ik vrij kon komen van deze spoken uit het verleden.

»Er is," zeide hij, een land niet ver van hier, genaamd het Land van Berouw; als gij dat land een bezoek gingt brengen

zou die reis u van groot nut zijn, want als gij de heuvels en dalen eens voor bij zijt en de moeilijkheden overwonnen hebt zult gij de ware natuur van uw aardsche leven en de misstappen die gij gedaan hebt in al hun naaktheid zien, hetgeen u dan blijken zal een krachtig middel tot vooruitgang te zijn. Maar zulk een reis is vol van bitterheid en berouw, want de daden uit uw verleden liggen dan open en geheel onbedekt voor u, daden waarvoor gij reeds voor een deel geboet hebt, maar die gij nog niet gezien hebt met het oog waarmede een hooger geestelijk wezen ze ziet.

»Weinigen die van de aarde komen zien de werkelijke beweegredenen die hunne daden bestuurden, voor velen gaan er jaren heen, voor sommigen zelfs eeuwen, voor deze kennis tot hen komt. Zij verontschuldigen en rechtvaardigen hunne misslagen voor zichzelf, en zulk een oord als dit waarvan ik spreek is zeer geschikt om u in te lichten. De reis moet echter vrijwillig ondernomen worden, en zij zal dan den weg van vooruitgang met jaren bekorten.

»In dat land zijn de levens der menschen verzameld als schilderijen, die, afgespiegeld in de wonderbare geestelijke atmosfeer, voor hen die er komen de ware beweegredenen weerkaatsen hunner misslagen, en de subtiele oorzaken doen zien die in hen aan het werk zijn geweest waardoor hun karakter en leven gevormd is. Wanneer gij besluiten kunt de reis te ondernemen zal het een streng en scherp zelf onderzoek zijn dat gij in het werk gaat stellen — eene bittere ervaring uwer eigen natuur, uwer eigen persoonlijkheid, maar hoewel het bitter is, is het een heilzame medicijn die uwe ziel genezen zal van die ziekten uit het aardsche leven die u nog als smetstoffen aankleven".

»Toon mij." zeide ik, »waar dat land is, en ik zal er heen gaan."

Ahrinziman bracht mij op den top van een dier heuvels in de verte die ik uit het venster mijner kleine kamer zien kon, en over de vlakte naar eene andere rij heuvels in de verte wijzende, zeide hij:

»Aan de andere zijde van die verre heuvels ligt dat wonderbare land waarvan ik spreek, een land waar vele geestèn heengaan wier levens vele vruchten geven van wroeging en berouw. Zij wier afdwalingen van meer dan gewone soort zijn, dagelijksche zwakheden die gemeen zijn aan alle menschenkinderen, behoeven er niet heen te gaan; voor hen bestaan er andere middelen om hen in te lichten aangaande de bron hunner verkeerdheden. Dit land is meer bijzonder geschikt voor geesten zooals gij, die krachtig zijn en sterk van wil, die gereedelijk toestemmen en erkennen waarin zij verkeerd gehandeld hebben, en dan hun best doen op den weg van vooruitgang. Als een versterkend middel zou deze plaats ongeschikt zijn voor zwakke dwalende geesten die slechts verpletterd en ontmeodigd zouden worden door een te snelle en krachtige openbaring van al hunne gebreken; zulke geesten moeten langzaam onderwezen worden, stap voor stap, niet te veel op eens, terwijl gij, die sterk zijt van hart en vol moed, te sneller voorwaarts zult gaan, hoe spoediger gij de natuur uwer gebreken ziet die uwe ziel omlaag hebben gebracht."

»En is er voor die reis veel tijd noodig?"

»Neen, zij vereischt niet veel tijd — twee of drie weken naar aardsche tijdrekening — want zie! terwijl ik er met u over spreek zie ik op geen grooten afstand uw beeld dat van de reis terugkeert, hetgeen zeggen wil dat tusschen uw heengaan en terugkeeren niet veel tijd verloopt. In de geestenwereld, waar tijd niet gerekend wordt bij dagen of weken of uren, oordeelen wij over den tijd hoe lang het duren zal voor iets gebeuren zal, of wanneer iets in vervulling komt, met te zien hoe dichtbij of veraf het schijnt, en ook door te zien of de schaduw van de komende gebeurtenis de aarde raakt of er nog ver van verwijderd is — en dan trachten wij zoo nauwkeurig mogelijk te bepalen met hoeveel tijd naar aardsche tijdrekening die afstand overeenkomt. Maar zelfs de bekwaamsten onder ons zijn niet altijd in staat om dat met volkomen nauwkeurigheid te doen; zoodat dus de geesten die met aardsche vrienden gemeenschap houden goed doen met geen juis-

sten datum te bepalen van toekomstige gebeurtenissen, daar er vele oorzaken kunnen bestaan dat zij vroeger of later plaats vinden en dus den opgegeven dag niet juist is. Eene gebeurtenis kan zeer nabij schijnen; toch kan zij, in plaats van met denzelfden spoed zich naar den sterveling te begeven, in haren loop worden tegen gehouden soms ook van den weg afgetrokken door eene sterker macht dan die welke haar in beweging heeft gebracht."

Ik dankte mijn gids voor zijn raad en wij scheidden. Ik verlangde zoo sterk naar vooruitgang, dat ik kort na dit gesprek mijn nieuwe reis begon.

Ik vond dat de vordering die ik maakte niet zoo snel ging als bij mijne vorige reizen door het geestenland, want nu droeg ik den vollen last mijner vroegere zonden, en evenals de Christen pelgrim gebukt gaat onder den last dien hij draagt, zoo ging ik diep gebukt onder mijn zondenlast, zoodat ik weinig vorderde. Gelijk een pelgrim was de kleeding die ik droeg van grove grijze stof, mijne voeten waren bloot en mijn hoofd ongedekt, want in de geestenwereld maakt de toestand van den geest de kleeding en de omgeving, en het was mij toen of ik een kleed droeg dat uit zaklinnen was gemaakt, en stof en asch had op mijn hoofd.

Toen ik eindelijk die ver verwijderde heuvels bereikt had, lag er eene uitgestrekte zandige vlakte voor mij — eene groote woestenij — waarin ik het onvruchtbare zand van mijn aardsche leven gestrooid zag liggen. Geen boom was er, geen struik, geen enkel blaadje groen waarop het oog kon rusten, geen water tot verfrissching. Nergens was eenige schaduw wanneer men verlangde zijne vermoeide leden eenige rust te geven. De levens van hen die deze vlakte bewandelen in het zoeken naar rust, waren onvruchtbaar geweest in waarheid, reinheid, onzelfzuchtige toegenegenheid en die zelfverloochening, die alleen de woestijn kan maken dat zij bloeit als de roos en water geeft tot verfrissching langs den weg.

Ik daalde af in deze droge, uitgestrekte woestenij, en sloeg een pad in dat scheen te leiden naar de heuvels aan de an-

dere zijde. De last dien ik te torschen had was mij nu bijna ondragelijk geworden en ik verlangde dien neder te leggen — maar te vergeefs, ik kon er mij geen oogenblik van ontlasten. Het heete zand scheen mijne voeten te blakeren als ik liep, en iedere stap dien ik deed was zeer vermoeiend. Terwijl ik langzaam voortging, verschenen de beelden voor mijn gezicht van mijn verleden en van allen die ik gekend had. Deze beelden schenen voor mij in de lucht te staan als spiegelbeelden die wel eens in de vlakte gezien worden door reizigers op aarde.

Gelijk dissolving views scheen het eene beeld in het andere over te gaan en voor elkander plaats te maken. Door die tafereelen heen bewogen zich de vrienden en vreemdelingen die ik gekend en ontmoet had, en de lang vergeten onvriendelijke gedachten en woorden die ik tot hen gesproken had gingen achtereenvolgens beschuldigend mij voorbij — de tranen die ik anderen had doen storten — de harde woorden (zwaarder en moeilijker te verdragen dan een slag die ons gegeven wordt) waarmede ik het gevoel van anderen gekwetst had. Duizend slechte, onwaardige gedachten en zelfzuchtige daden uit mijn verleden — lang vergeten of verontschuldigd — alles ging mij als een panorama voorbij — beeld voor beeld — tot ik ten laatste zoo ontroerd werd bij het zien welk een lange rij het was, dat ik gebroken was van hart; en mijn hoogmoed in den wind strooiend, wierp ik mij neder in het stof en weende bittere tranen van schaamte en berouw. En waar mijne tranen vielen op het heete en uitgedroogde zand, daar ontloken kleine bloempjes als witte sterren, in ieder waarvan zich een dauwdruppel bevond, zoodat de plaats waarop ik neergezonken was eene kleine oase geworden was in die dorre woestenij.

Ik plukte eenige van die bloempjes en legde die tegen mijn hart als eene herinnering aan deze plaats, en stond toen op om weder verder te gaan. Tot mijne verwondering waren de beelden verdwenen, en op de plaats waar ik ze gezien had zag ik nu eene vrouw die een kind droeg, waarvan de last te zwaar scheen te zijn voor hare krachten en die klachten uitte

van vermoeidheid en vrees.

Ik ging naar haar toe en bood haar aan het kind eenige oogenblikken van haar over te nemen, want ik was getroffen door zijn lieftallig maar vreesachtig gezicht. De vrouw zag mij eenige oogenblikken aan en legde toen den kleine in mijne armen; en toen ik hem met mijn kleed had toegedekt, viel het arme kind spoedig in een gerusten slaap. De vrouw vertelde mij toen dat het haar kind was, maar het op aarde niet goed verzorgd en behandeld had. »Ik had liever geen kinderen gehad," zeide zij »ik houd niet van kinderen, en toen ik dit kind kreeg was het mij tot last en verwaarloosde ik het. Toen het wat ouder werd en (zooals ik toen dacht) ondeugend en onhandelbaar werd, sloeg ik het en sloot het op in een donker hok en was er hard en liefdeloos voor. Eindelijk, toen het vijf jaar geworden was stierf het, en kort daarop stierf ik ook, aan dezelfde koorts. Van het oogenblik af dat ik in de geestenwereld kwam was dit kind bij mij; en eindelijk kreeg ik den raad om deze reis te maken en het kind mede te nemen, omdat ik er mij niet van ontslaan kon."

»En hebt gij de arme kleine nog niet lief?'

»Neen! Ik kan niet zeggen dat ik er eenige liefde voor gevoel, misschien zal ik het nooit lief hebben zooals sommige moeders haar kinderen doen, want ik ben een van die vrouwen die nooit kinderen had moeten hebben, ik ben er geheel ongeschikt voor. Ik heb het kind niet lief, maar toch spijt het mij dat ik het niet beter behandeld heb, want ik zie nu, dat wat ik meende te moeten doen om hem bekoorlijk op te voeden en zijn ondeugden te bestraffen, niets anders was dan eene verontschuldiging voor mijn eigen zelfzuchtig karakter en mijn boosheid om den last dien het kind mij gaf. Ik zie nu dat ik verkeerd gehandeld heb en het waarom; maar ik kan niet zeggen dat ik veel liefde voor hem heb."

»En zult gij hem de geheele reis bij u houden?' vroeg ik, terwijl ik met het arme kleine ding dat niet bemind werd zoo begaan was, dat ik mij over hem heenboog en hem kuste tegelijk aan mijn geliefde op aarde denkende en welk een schat

het voor haar zou zijn en hoe liefderijk zij het behandelen zou. En terwijl ik het kuste sloeg hij zijn kleine armpjes om mijn hals en zag mij lachende aan in half slapenden toestand, wat rechtstreeks tot het hart der moeder had moeten gaan. Hoe het ook zij, haar ontevreden gezicht ontplooide zich een weinig, en iets vriendelijker dan zij tot nu toe gesproken had, zeide zij.

»Ik zal hem nog een beetje bij mij houden, maar dan denk ik dat hij zal worden weggebracht naar eene andere sfeer waar vele kinderen zijn\zooals hij, voor wie de ouders geen zorg gedragen hebben, en waar zij verzorgd worden door geesten die veel van kinderen houden."

»Dat denkbeeld verheugt mij," zeide ik, en wij stonden toen op en gingen verder, tot wij aan eenige rotsen kwamen waar wij een kleinen vijver vonden met heerlijk water, waarbij wij weder een oogenblik gingen uitrusten. Ik viel toen in slaap, en toen ik ontwaakte was de vrouw met het kind heengegaan.

Ik stond op en vervolgde mijn weg, en kwam kort daarna aan den voet der rij hooge heuvels die hoogmoed en eerzucht daar gevormd hadden. Ruw was het pad, met nauwelijks een steun voor den voet om op te stijgen, en dikwijls was het of deze rotsen, door hoogmoed ontstaan, te moeilijk waren om te bestijgen. En terwijl ik klom werd het mij duidelijk welk aandeel ik gehad had in het opbouwen er van, welke atomen ik gezonden had door mijn hoogmoed, om de moeilijkheden te doen toenemen waarmede ik nu te kampen had.

Weinigen onzer kennen de geheimen van hun eigen hart. Wij denken zoo dikwijis dat het een edele eerzucht is waar het niets anders is dan ijdele zelfverheffing, wanneer wij ons zelf op een hooger standpunt zoeken te plaatsen dan anderen die in den strijd des levens niet zoo goed zijn uitgerust.

Ik zag met schaamte op mijn verleden terug toen ik in de eene rots voor en andere na de geestelijke emblema's zag van de steenen des aanstoots die ik op de paden mijner zwakke broeders gelegd had, wier zwakke pogingen om iets goeds voort te brengen ik meende te moeten tegengaan in het be-

lang der ware kunst, en ik zou gaarne het aardsche leven op nieuw hebben willen doormaken om er een beter gebruik van te maken en aan te moedigen waar ik ontmoedigd, te helpen waar ik gekwetst en bemoeilijkt had.

Ik was zoo streng jegens mijzelf geweest, zoo verlangend om hoog boven anderen uit te blinken, dat ik nooit over mijzelf voldaan was — zelfs niet wanneer de goedkeuring mijner medemenschen mij in de ooren klonk, zelfs niet wanneer ik de eerste prijzen behaalde tegenover al mijne mededingers — en zoo meende ik het recht te hebben om met minachting neer te zien op het werk van anderen die minder begaafd waren dan ik in het beoefenen der schoone kunst. Ik kon geen verdienste zien in de pogingen van arme kunstenaars, die kinderen waren naast de groote meesters. Talent, genie, kon ik van harte bewonderen, openlijk prijzen, maar voor middelmatigheden had ik geen sympathie, ik verlangde hen niet voort te helpen. Ik wist toen nog niet dat die zwakke krachten als kleine zaadkorreltjes waren, die, hoezeer zij nooit op aarde ontwikkelen zouden tot iets dat waarde had, toch bloeien zouden en heerlijke vruchten voortbrengen in het groote Hiernamaals. In mijne jeugd, toen ik mijn eerste succes behaald had en vóór mijn leven schipbrenk had geleden, had ik dikwijls de wildste, de eerzuchtigste droomen, en in later jaren, toen droefheid en teleurstellingen mij gekeerd hadden om medelijden te hebben met het zwakke streven van anderen, kon ik toch niet leeren om ware, hartelijke sympathie te gevoelen voor hen die hun best deden maar niet veel verder kwamen — en het was dit gebrek aan sympathie dat deze rotsen had doen ontstaan die zoo typisch mijn hoogmoed voorstelden.

In mijn droefheid en berouw bij deze ontdekking, zag ik rond om te zien of ik niet iemand zag die zwakker was dan ik en dien ik helpen kon in het bestijgen dezer rots. En terwijl ik rondzag, zag ik boven mij een jongman die door het beklimmen dezer rots scheen uitgeput te zijn. Familie — trots en eerzucht, om gelijk te zijn aan de edelen en rijken, waren de steentjes geweest die hij aangedragen had bij het vormen

dezer rotsen, en waarvoor hij al diegenen opgeofferd had die hem het dierbaarste hadden moeten zijn. Hij was bezig een vooruitstekend rotspunt te beklimmen en scheen zoo uitgeput te zijn, dat het was of hij op het punt was naar beneden te vallen.

Ik riep hem toe zich vast te houden, en klom toen op tot waar hij was, en met veel moeite gelukte het mij hem boven op de rots te brengen. Daar ik veel sterker was dan hij en terstond bereid was hem te helpen bij zijn poging om vooruit te komen, was mij dat eene verlichting van de wroeging die ik had, wanneer ik dacht aan de vele zwakken in den strijd die ik vroeger gekwetst en ontmoedigd had.

Toen wij den top bereikt hadden en neergezeten waren om uit te rusten, bemerkte ik dat ik mij erg gekwetst had aan de scherpe steenen waartegen wij opgeklommen waren; maar ik bemerkte ook dat onder het opstijgen mijn last van hoogmoed en zelfzucht van mij afgevallen was, en mijn grof gewaad en de asch op mijn hoofd voor mij het symbool geworden waren van nederigheid en verootmoediging. Ik nam mij voor naar de aarde terug te gaan en de zwakken te helpen om iets beters voort te brengen in de kunst die ik beoefend had. Ik wilde mijn best doen zooveel ik kon om anderen voort te helpen. De schroomvalligen die hun best deden en die ik ontmoedigd had, wilde ik nu aanmoedigen, en waar mijn scherpe tong en fijne spot gewond hadden die wonden, wilde ik gaan heelen. Ik wist nu dat niemand zijn zwakkeren broeder minachten of zijn hoop uitblusschen mag, omdat hij zoo nietig en onbeduidend is.

Ik zat lang op de rots om over deze dingen na te denken — gedurende welken tijd de jonge man dien ik geholpen had was heengegaan. Eindelijk stond ik op en vervolgde mijn weg door een diep ravijn waarover een gebroken brug lag, en kwam toen aan eene sterke gesloten poort, waar vele geesten stonden te wachten dat zij geopend werd om door te kunnen gaan. Sommigen stonden bedaard te wachten, anderen wilden haar met geweld openen, weer anderen trachtten er overheen

te klimmen en nog anderen zochten naar een geheime veer, en toen de een na den ander faalde, kwamen de rustig wachtenden de teleurgestelden troosten. Toen ik gekomen was gingen zes of zeven geesten, die aan de poort nog bezig waren, terug, om te zien wat ik zou doen. Het was een groote stevige poort die uit ijzer scheen te bestaan, ofschoon ik nog niet weet welke zelfstandigheid het was. Zij was zoo hoog en zoo glad, dat niemand er tegen op kon klimmen; zoo sterk, dat geweld niet baatte; zoo goed gesloten, dat er geen kans was haar te openen. Wanhopig stond ik er voor, niet wetende wat nu te doen, toen eene arme vrouw die naast mij stond bitter begon te weenen uit teleurstelling; zij had er al lang gestaan en te vergeefs gewacht dat zij geopend zou worden. Ik deed mijn best haar te troosten en sprak haar moed in, en terwijl ik dat deed loste de poort zich voor ons beiden op en gingen wij er door. Maar nauwlijks waren wij er door of de poort stond er weer, terwijl de vrouw op eens verdwenen was; en naast de brug zag ik toen een zwak oud man met een sterk gebogen rug. Terwijl ik mij nog stond te verwonderen over het verdwijnen en weder te voorschijn komen der poort, hoorde ik een stem, die zeide, »Dat is de poort van liefdedaden en liefdevolle gedachten. Zij die aan de andere zijde staan moeten wachten tot hunne liefdevolle daden en gedachten jegens anderen sterk genoeg geworden zijn om de poort te doen verwijnen zooals zij voor u verdwenen is die uw best gedaan hebt om anderen te helpen."

Ik begaf mij nu naar de brug waar de oude man stond te jammeren over zijne hulpeloosheid dat hij de brug niet over kon. Ik bood aan hem te helpen, daar ik bang was dat hij, bij eene poging om er over te komen, bij het gebroken gedeelte in de diepte vallen zou. Maar hij schudde zijn hoofd en zeide, »Neen! neen! jonge man, de brug is zóó zwak, dat zij u en mij niet te gelijk zou kunnen dragen. Ga gij er over en laat mij hier, ik zal mijn best doen zoo goed ik kan."

»O neen," antwoordde ik, »gij zijt zwak, en oud genoeg om mijn grootvader te kunnen zijn; als ik van u heenga en

gij het alleen beproeft, zult gij waarschijnlijk door de gebroken plaats vallen. Ik ben jong en strek, en het zou al vreemd moeren gaan als wij heiden niet veilig aan den overkant kwamen."

Zonder zijn antwoord af te wachten bood ik hem mijn rug aan, hem den raad gevende mij goed vast te honden; en zoo begaf ik mij op weg om over de brug te gaan.

Maar welk een vracht! Wat was die oude man zwaar! Simbad s oude zeeman was er niet mede te vergelijken. En die brug! wat kraakte zij, en hoe boog zij door onder ons gewicht! Ik vreesde dat wij beiden er doorheen zouden vallen, en al dien tijd smeekte de oude man hem toch niet los te laten. Ik vorderde maar langzaam, en soms op handen en voeten kruipende bij een gevaarlijk punt. Toen wij op het midden gekomen waren, waren daar een groote opening en slechts de gebroken einden van de twee leuningen om mij vast te houden. Alleen zou ik er hebben kunnen overspringen, dat zag ik wel, maar iets anders was het met dien zwaren last op den rug. Hier stond ik voor een moeilijkheid, en de gedachte kwam bij mij op, of ik niet beter zou hebben gedaan met hem alleen te laten; maar dat zon zoo wreed geweest zijn, dat ik die gedachte terstond verwierp. De arme oude man zuchtte zwaar toen hij zag hoe het er mede gelegen was en zeide:

»Gij zoudt beter doen mij hier maar achter te laten, te zamen zal het niet gaan en gij verspeelt uw kans om er over te komen. Laat mij hier maar en ga alleen uw weg."

Hij sprak op zulk een droeven, deerniswaardigen toon, dat ik hem onmogelijk alleen kon achterlaten, en ik dacht een wanhopige poging te doen om beiden er over te komen. Ik zeide hem mij stevig vast te houden, en toen, de leuning met eene hand vasthoudende en al mijn wilskracht gebruikende, waagde ik den wanhopigen sprong en kwamen wij veilig aan den overkant.

Toen ik achterwaarts keek om te zien aan welk gevaar wij ontkomen waren, riep ik het uit van verbazing, want er was geen gebroken brug, deze was zoo gaaf als ik er ooit een

zag, en bij mij stond geen zwak oud man, maar Ahrinziman in persoon, lachende over mijne verwondering. Hij legde zijne hand op mijn schouder en zeide,

»Franchezzo, mijn zoon, dit was slechts een kleine proef om te zien of gij onzelfzuchtig genoeg zoudt zijn om u te belasten met een zwaar oud man, waar de kans voor u alleen zoo schoon was. Ik verlaat u nu weder, daar u nog andere beproevingen wachten, om om u te laten nadenken over de gebreken die gij op aarde hebt aangekweekt en waarvan gij u nu zoekt vrij te maken."

Hij keerde zich om en was oogenblikkelijk verdwenen, mij alleen latende om mijn weg te vervolgen naar eene andere vallei die voor mij lag.

* * * * * * * * * * * * * * * * * *

Zij lag tusschen twee heuvels en werd genoemd »De vallei van den phantomen-nevel." Groote massa's grijzen damp bewogen zich her- en derwaarts en kropen tegen de heuvels op en vormden daar mysterieuse phantomen die mij van alle kanten begonnen in te sluiten.

Hoe verder ik kwam hoe duidelijker zij werden en hoe meer zij de gedaante van levende wezens aannamen. Ik wist dat zij niets anders waren als gedachtenscheppingen uit mijn aardsche leven, maar in deze objectieve gedaanten gezien die schenen te leven, waren het spoken uit mijn verleden die beschuldigend tegen mij optraden. De twijfel die ik gevoed, het wantrouwen dat ik aangekweekt, de onheilige gedachten die ik jegens anderen gekoesterd had, alles verzamelde zich om mij, dreigend, vreeselijk, mij beschuldigende om mijn zondig verleden, fluisterende in mijne ooren en mijn hoofd bedekkende met donkere zwarte wolken. Evenals die zondige gedachten zich in mijn leven vermenigvuldigd hadden, vermenigvuldigden phantomen zich ook hier, tot zij mij van alle kanten belegerden. Vreeselijke, wanstallige, afschuwelijke gedaanten waren het. En dat waren mijn eigen gedachten geweest; het waren phantomen die mij deden zien hoe ik over anderen gedacht

had. Deze nevel-phantomen — donker, achterdochtig, onrustig gelijk zij waren — waren een juist beeld hoe ik op aarde gedacht had. Ik had niet veel geloof gehad in goedheid en oprechtheid — niet veel vertrouwen in mijne medemenschen. Omdat ik wreed bedrogen was, had ik te haastig gezegd dat alle menschen niet te vertrouwen en leugenaars waren, en ik had den spot gedreven met alle oprechtheid en deugd, denkend, dat het overal hetzelfde was, alles bitterheid en teleurstelling.

En zoo waren deze gedachtenscheppingen hier ontstaan, masssa's bij massa's, totdat zij nu, nu ik ze te bestrijden had, te overstelpend en mij te machtig waren en mij van alle kanten aanvielen. Zij sloten mij op, zij hielden mij gevangen, evenals mijn twijfel en wantrouwen mij had gedaan. Ik werd met afgrijzen vervuld en streed er tegen alsof het levende wezens waren die het op mijn ondergang hadden toegelegd. Al strijdende dreven zij mij voort, en toen zag ik eene gapende diepte voor mij waar zij mij heendreven en waarin ik ongetwijfeld geworpen zou worden als ik mij van die afschuweiijke phantomen niet kon ontslaan. Als een krankzinnige worstelde en streed ik met hem, vechtende als op leven en dood, en toch kon ik niet vrij komen; zij hielden mij ingesloten en dreven mij al verder en verder naar den gapenden afgrond. Toen, in mijn doodsangst, bad ik om hulp om van hen verlost te worden, en mijne armen uitstrekkende greep ik het dichtst bijzijnde spook met al mijn kracht aan en slingerde hem van mij weg. Eindelijk begon de groote wolk van twijfel en achterdocht te breken, alsof zij door den wind uiteengedreven werd, en bewusteloos viel ik op den grond. Toen had k een droom, een aangenamen droom, waarin het was of Angélique bij mij kwam, mij geholpen had in den strijd, en nederknielende mijn vermoeid hoofd tegen hare borst legde om uit te rusten, zooals eene moeder doet met haar kind. Het was mij of zij hare armen om mij heen geslagen had om mij te beveiligen en ik toen in een gerusten slaap viel.

* * * * * * * * * * * * * * * *

Toen ik weder tot bewustzijn kwam lag ik nog in de vallei, maar de nevelen waren weggedreven en mijn tijd van bitteren twijfel en van wantrouwen was voorbij. Ik zette mij neder op eene bank van groene zoden aan het einde van het ravijn, en voor mij zag ik eene met gras begroeide vlakte waarlangs eene rivier stroomde van kristalhelder water. Ik stond op en volgde een eind den loop van de rivier en kwam toen aan een heerlijk boschje. Door de boomen heen zag ik een vijver met helder water op welks oppervlakte waterlelies dreven. In het midden er van stond een sierlijke fontein waaruit het water als een regen van diamanten nederviel. Door de takken heen zag ik den helderen, blauwen hemel. Ik ging er heen om van den aanblik te genieten, en toen ik er bij gekomen was kwam een schoone gestalte naar mij toe in een kleed van groen plantendons en met een krans van waterlelies om het hoofd. Zij was de bewaarster der fontein, zeide zij, en haar werk was om alle vermoeide pelgrims zooals ik lafenis aan te bieden. »Op aarde," zeide zij, »woonde ik in een bosch, en hier, in het geestenland, heb ik een woning gevonden, omgeven door bosschen waar ik zooveel van houd."

Zij gaf mij voedsel en drank, en nadat ik een weinig gerust had wees zij mij een breed voetpad door het geboomte dat naar een Woning van Rust leidde waar ik eenigen tijd kon uitrusten. Met een dankbaar hart dankte ik dezen heerlijken geest, en het voetpad volgende kwam ik weldra aan een groot gebouw, begroeid met kamperfoelie en klimop. Het had verscheiden vensters en de deuren waren wijd geopend, als om iedereen uit te noodigen om binnen te gaan. Men naderde het door een breede poort die uit gesmeed ijzer scheen te bestaan, behalve de vogels en bloemen er op die schenen te leven. Toen ik de poort een oogenblik bewonderd had ging zij van zelf open en gaf mij toegang tot de woning. Binnen gekomen kwamen verscheiden geesten in witte kleederen mij verwelkomen en brachten mij naar eene groote gezellige zaal, waarvan de ramen uitzicht gaven op eene grasrijke vlakte met geboomte, en van daar naar een klein gezellig vertrek waar

zij mij uitnoodigden eenigen tijd rust te nemen.

Ik strekte mij op de sofa uit en viel in sluimering. Toen ik ontwaakte vond ik mijn pelgrimskleeding weggenomen en in hare plaats vond ik mijn lichtgrijs kleed, dat nu echter met drie helder witte randen omzoomd was. Ik was hierover zeer verblijd en trok het met genoegen aan, daar ik wist dat wit het teeken was dat ik vooruit gekomen was — wit is in de geestenwereld het symbool van reinheid en geluk, terwijl zwart het tegengestelde hiervan is.

In de zaal teruggekomen vond ik daar een aantal geesten die gekleed waren gelijk als ik, en tot mijn genoegen zag ik hier ook de vrouw met haar kind die ik geholpen had over de vlakte van Berouw en Tranen. Zij was nu vriendelijker voor het kind en lachte er tegen, groette mij recht hartelijk en dankte mij voor de hulp die ik haar bewezen had.

Een heerlijke tafel met vruchten en gebak en de zuivere wijn van het geestenland stond voor ons gereed, en toen wij ons allen verkwikt en God gedankt hadden voor al Zijne gunstbewijzen, wenschte de Broeder die voorgezeten had ons allen Gods besten zegen; en na met dankbare harten van elkander afscheid genomen te hebben, begaf zich ieder op weg naar zijn tehuis.

XXVIII.

Ik behoefde echter in het Land van den Dageraad niet langer verblijf te houden. Mijne woning was nu in het Morgen Land, waarheen ik door mijne vrienden gebracht werd.

Het lag aan gene zijde van het vreedzame meer en die heuvels waarachter ik het licht kon zien van den aanbrekendag, dat echter het Land van den Dageraad nooit lichter maakte, maar wiens schoonheid behoorde aan het Morgen Land. Dit land lag in tegengestelde richting van die rij heuvels, waarachter de vlakte lag van Wroeging en Berouw.

Hier, in het Morgen Land, vond ik eene kleine woning van

mijzelven; eene woning die ik zelf verdiend had. Ik heb altijd veel gehouden van een eigen woning, en dit landhuisje, eenvoudig als het was, was zij zeer dierbaar. Het was in waarheid eene plaats van rust. Rondom was het ingesloten door groene heuvels, uitgenomen aan de voorzijde waar ik een vergezicht had over een zacht golvenden bodem met welig groen bedekt. Er waren geen boomen, geen heestergewas om mijne nieuwe woning, geen bloemen om het oog te verlustigen, omdat mijn arbeid nog geen bloemen had voortgebracht. Maar er was kamperfoelie die zich om den ingang slingerde en waarvan de heerlijke geur mijne woning binnendrong. Dit was een geschenk van mijne geliefde aan mij; de geestelijke vrucht van hare reine liefdevolle gedachten jegens mij en die zich om mijne woning slingerde om mij voortdurend van hare liefde te verzekeren.

De woning bevatte slechts twee kleine vertrekken, het eene voor eigen onderzoek en nadenken en om er uit te rusten wanneer ik vermoeid terugkeerde van mijn arbeid in de aardsche sfeer. En in dit laatste vertrek bevond zich mijne schilderij in een lijst van rozen — en al mijn kleine schatten. De blauwe hemel gaf zulk een zacht liefelijk licht waarnaar ik zoo dikwijls verlangd had. dat ik telkens mijn oog naar boven richtte. Het malsche groene gras, de geur der kamperfoelie, alles was zoo heerlijk voor mij, vermoeid als ik was van mijne zwerftochten in de donkere sferen, dat ik tranen stortte van dankbaarheid.

Ik werd in mijne overdenkingen gestoord door eene vriendelijke hand, eene liefdevolle stem, en omziende zag ik mijn vader staan. Hoe verheugd, hoe gelukkig voelde ik mij, en nog meer toen hij mij uitnoodigde met hem naar de aarde te gaan en mijn Angélique een beeld te laten zien van deze mijne woning, tot wier vorming zij zooveel had bijgedragen.

Hoe gelukkig was ik toch, telkens als ik dacht aan mijne eerste woning in de geestenwereld; hoe gelukkig als ik dacht aan mijn vooruitgang. De woning die ik nu had was veel aangenamer, de sfeer waarin ik woonde veel schooner, maar nooit

heb ik een grooter geluk gekend dan toen deze woning mij geschonken werd als eene die ik verdiend had.

Ik zou mijne lezers slechts vermoeien wanneer ik eene beschrijving gaf van al hetgeen ik in dezen tijd in de aardsche sfeer verrichtte, van al de bedroefden die ik mijn best deed te troosten en op den goeden weg te brengen. Er bestaat eene gelijkheid daarin, waarbij een enkel voorbeeld voor vele anderen geldt.

De tijd spoedt voort zoowel voor geesten als voor stervelingen en brengt nieuwe veranderingen — nieuwen vooruitgang. Terwijl ik er werkzaam was om anderen te helpen, leerde ik langzaam de les die zwaar voor mij te leeren was. De les van die volkomen vergiffenis onzer vijanden die ons in staat stelt, niet slechts om hun geen kwaad te doen, maar goed te doen — van harte kwaad met goed vergelden. Het was voor mij een zware strijd geweest om mijn verlangen naar wraak te overwinnen, of in ieder geval te wenschen dat degene die mij zoozeer verongelijkt had niet eenige straf verkrijgen mocht; en even moeilijk, of nog moeilijker, om dien persoon nu wel te doen. Herhaaldelijk, als ik in de aardsche sfeer was, stond ik bij haar, onzichtbaar en niet gevoeld — behalve door mijne gedachten die haar aan mij deden denken — en ieder keer bemerkte dat hare gedachten dan even bitter waren als die van mij. Er was geen liefde tusschen ons geweest. Bij haar staande zag ik dan telkens de gebeurtenissen van ons beider leven dooreengeweven, maar verduisterd door de donkere schaduwen van onzen haat jegens elkaar; en bij het licht mijner geestelijke kennis zag ik dan wat mijne fouten geweest waren, evengoed, of nog beter als die van haar. En van die bezoeken keerde ik dan terug naar mijne kleine woning in het geestenland, overstelpt van bittere smart, van hevig lijden, maar altoos niet in staat iets anders voor haar te gevoelen dan bitterheid en gramschap. Eens echter, toen ik weder bij haar stond kwam er een gevoel, ik zou haast zeggen van medelijden over mij, want bij haar was een gevoel ontstaan dat haar wenschen deed dat zij zich anders jegens mij gedragen had.

Er waren dus betere gedachten tusschen ons ontstaan, die, hoe schijnbaar onbeteekenend ook, de eerste vruchten waren mijner pogingen om mijn gramschap te overwinnen — een begin van het week worden en wegsmelten van den harden muur van haat tusschen ons. Toen kreeg ik gelegenheid haar wel te doen, zooals ik vroeger in de gelegenheid geweest was haar kwaad te doen, en nu was ik in staat mijn boosheid te overwinnen — de hand die vroeger in staat was haar doodelijk te treffen, was nu in staat haar wel te doen en te zegenen.

Zij was zich niet bewust van mijne tegenwoordigheid noch van mijne tusschenkomst ten goede, maar zij voelde wel dat haar haat jegens mij op eene onverklaarbare wijze verminderde, en dat, daar ik gestorven was, het veel beter was haar haat ook maar te laten sterven. Ik wist, dat zoolang zij op aarde leefde onze wegen elkaar niet meer kruisen zouden, maar evenals ik gezien had in het geval van mijn vriend Benedetto, wanneer de dood het snoer dat haar aan het aardsche leven bond verbreken zou, onze geesten elkaar zouden wederzien om elkander vergiffenis te vragen. Niet voor dien tijd zullen alle schakels tusschen ons verbroken worden, en ieder zal dan gaan naar de hem aangewezen sfeer. Groot en van langen duur zijn de gevolgen voor onze ziel van onze liefde en onzen haat; lang, lang nadat het aardsche leven is voorbijgegaan blijven zij ons bij; en vele geesten heb ik gezien die aan elkaaar gebonden waren, niet door wederzijdsche liefde maar door wederzijdschen haat.

XXIX.

Toen ik de laatste les van zelfbeheersching geleerd had was ik vrij van een zwaren last, en met vernieuwde belangstelling ging ik weder aan mijn onderzoek van de geestenwereld en hare toestanden. In dezen tijd zag ik mijn vriend Hassein zeer dikwijls, en hij onderichtte mij omtrent vele dingen die ik in

mijn aardsche leven niet had kunnen begrijpen en waarover ik veel had nagedacht.

Eens, toen wij in mijn kleine woning een onzer vele gesprekken hielden, vroeg ik hem mij iets meer te zeggen van de sferen en hare betrekking tot de aarde.

»De naam sferen," zeide hij, »wordt, zooals gij weet, gegeven aan die groote gordels van geestelijke stof die de aarde en andere planeten omgeven. Hij wordt ook gegeven aan die nog grooter, nog uitgestrekter gordels van gedachten — golven die het gansche heelal omvatten. Wij kunnen dus zeggen dat er twee klassen van sferen zijn — die welke tot zekere hoogte materisch zijn en de planeten omringen waartoe zij behooren en de verblijfplaatsen uitmaken van de geestelijke bewoners van iedere planeet. Deze sferen zijn verdeeld in cirkels die, als sporten van een ladder, den geestelijken vooruitgang der geesten aantoonen.

»De sferen der andere klasse zijn geestelijk, niet materisch in hare samenstelling en behooren niet tot eenige planeet of eenig zonnestelsel, maar zijn grenzenloos gelijk het heelal, zich bewegende, van uit het centrum, in steeds grooter wordende spiraalwindingen van gedachten-emanaties, en welks centrum gezegd wordt de verblijfplaats te zijn van het Hoogste Wezen van Wien deze gedachten-golven uitgaan. Misschien druk ik mijne meening duidelijker uit als ik zeg dat er eene groote sfeer is van de verstandelijke faculteiten of attributen dio uitsluitend tot de ziel behooren, en die dan deze sfeer verdeelen in cirkels, zoodat men heeft de cirkels van Philosophie, Kunst, Muziek, Literatuur, enz.

»Men is gewoon ze sferen te noemen, maar volgens mijn gevoelen zou het beter zijn van cirkels te spreken. Deze intellectueele cirkels, als groote spiraalwindingen sluiten al die kleinere ringen, die spiraalwindingen in zich, waarvan ieder zijn eigen planeet omgeeft, ringen in ringen, voortdurend wentelende om het eene groote centrum. In de geestenwereld blijven zij, die in sympathie met elkander zijn altoos bij elkaar, en ofschoon de banden van verwantschap of de schakels van

vriendschappelijke en liefderijke herinneringen hen somtijds bij elkander brengen, zoo zijn dit toch niet anders dan vluchtige bezoeken waarvan ieder wederkeert naar zijn eigen sfeer en cirkel, teruggetrokken door de sterke magnetische aantrekking die iedere sfeer en iederen cirkel afgezonderd houdt. Een musicus of philosoof zal na zijn dood getrokken worden naar anderen die op een gelijk standpunt van zedelijke ontwikkeling staan als hij, en zijn hooger graad van muzikale of philosophische ontwikkeling zal hem niet in staat stellen tot een hooger cirkel in de Zedelijke of Planetarische sferen op te klimmen dan zijn zedelijke ontwikkeling toelaat. De centrale zonnen van ieder der uitgestrekte cirkels van de mentale sfeer schijnen als schitterende magneten. Zij zijn als groote prisma's, schitterende met het hemelsche vuur van reinheid en waarheid, van alle zijden hare glorierijke stralen van kennis uitzendende; en bij deze stralen groepeeren zich de menigten van geesten die hunne lampen aan deze glanzende stralen willen ontsteken. In deze stralen, die de aarde zuiver en ongebroken bereiken, worden die edelgesteenten van waarheid gevonden die den menschelijken geest in alle eeuwen der wereldgeschiedenis verlicht en de groote rotsen van dwaling en duisternis in duizenden fragmenten verdeeld hebben, evenals een bliksemstraal een granietrots splijt en het licht binnen laat van Gods heerlijke zon; en die geesten die het verst gevorderd zijn, zijn die welke het naast staan bij de centrale kracht, bij het verblindende licht van deze vonkelende centra's. Deze groote sferen van de verstandelijke en zedelijke eigenschappen kunnen dan de sferen genoemd worden van het »Universum;" die welke zich om iedere planeet bevinden »planetarische" sferen, en die welke de zonne centra's omgeven »zonnesferen;" waarbij men de eerste ondersteld te bestaan uit gedachte- of ziel essence, de andere uit geestelijke stof in verschillende graden van fijnheid."

»En hoe zondt gij het ontstaan eener planeet en hare sferen verklaren?

»Het ontstaan eener planeet kan gezegd worden te beginnen van den tijd af dat zij afgeworpen wordt van de moeder-

zon in den vorm eener nevelmassa van vurigen damp. In dezen toestand is zij een zeer krachtige magneet, die de kleine stofstofdeeltjes die in de etherruimte zweven tot zich trekt. Deze ether heeft men ondersteld stofatomaten te bevatten gelijk zij gevonden worden in de atmosfeer om de planeten, maar dit is eene onjuiste onderstelling, want het is een feit dat de stofatomen weder verdeeld zijn in nog kleiner deeltjes, in vergelijking waarvan een zandkorrel is a's de massa der zon tot de aarde. Deze atomen, aldus verdeeld en door de ruimte verspreid (in plaats van door de magnetische kracht der planeet aangetrokken te worden als atomen van de groottte van die welke in de aardsche atmosfeer zweven) zijn niet alleen onzichtbaar geworden voor het stoffelijk oog van den mensch, maar ook niet vatbaar om ontleed te worden door de gewone scheikundige middelen waarover hij te beschikken heeft. Zij zijn geëtherialiseerde en geestelijke stof van den eersten graad geworden tengevolge van het bedrag ziel-essence die met de grove bestanddeelen verbonden is. Wanneer zij aangetrokken worden door eene gloeiende planeet in wording, worden deze atomen in zulk eene menigte bij elkaar geperst, dat de etherischer elementen uitgedreven en in de ruimte weder opgenomen worden, de vastere, grovere deelen achter latende om rotsen, enz., te vormen door de voortdurende aantrekking van nieuwe atomen waarmede hetzelfde geschiedt. Deze atomen bestaan eeuwig en zijn onverwoestbaar gelijk alles in het Heelal, en zij worden aangetrokken en weder afgestooten door de eene planeet na de andere, naarmate deze de verschillende phasen doorloopen van hare ontwikkeling.

»De stofatomen kunnen onder drie hoofdgroepen gerangschikt worden, waarvan men ieder dezer drie weder verdeelen kan in een eindeloos aantal graden van dichtheid om de verschillende trappen van sublimatie uit te drukken waartoe zij gekomen zijn. De drie hoofdgroepen kan men noemen: materische of planetarische stof — geestelijke- of zielbekleedingsstof, die voor het stoffelijk oog niet zichtbaar is — en zielessence, deze laatste zoo gesublimeerd, zoo fijn, dat ik er geen nadere

beschrijving van geven kan. Van de planetarische stof is de laagste vorm die waaruit de minerale zelfstandigheden bestaan, rotsen aarde, enz.; zij worden door deze voortdurend in de atmosfeer af geworpen en weder opgenomen om geschikt te worden voor het plantenrijk, door het voortdurend proces van verandering en veredeling dat overal in de natuur plaats heeft. De intermediaire graad tusschen de mineralen en de planten is de vloeibare, waarin de grove deeltjes in oplossing gehouden worden door de chemische werking der elementen waaruit zij bestaan. De tweede graad van planetarische stof, die van het plantenrijk, dat gevoed wordt door de bovengenoemde stofdeeltjes die zich in opgelosten toestand in de vloeistof bevinden. Zoo bereiken wij door ontelbare volgreeksen van planetarische stof den hoogsten graad, namelijk vleesch en been en spieren, die, wanneer zij de ziel van den mensch of der lagere dieren omsluit de hoogste graad is van materische stof, en in dien hoogsten graad nog al de elementen bevat waaruit de lagere graden bestaan.

»De tweede of geestelijke vorm van stof is, zooals ik gezegd heb, slechts de geëtherialiseerde stof uit den eersten of planetarischen vorm, terwijl de zielessence het levensbeginsel van beide is, de Goddelijke kiem, zonder welke de beide eerste vormen van stof niet zoulen kunnen bestaan Het behoort tot de wet van vooruitgang van de beide eerste phasen van stof om geschikt te worden voor het bekleeden van het hoogere zielsbeginsel. Zielstof is de eenige die niet verandert Zij is de ware Ego, daar zij door geen kracht in hare bestanddeelen **kan** gescheiden worden. Zij is het leven van alle lagere vormen van stof die zij bezielt, en als zoodanig geeft zij gedaante aan en verandert de lagere stof om veredeld te worden.

»Zielessence is in en behoort tot iederen levensvorm, van de mineralen af, tot den mensch toe — het hoogste type van dierlijk leven — en elk dezer typen is vatbaar voor ontwikkeling tot de hoogste of hemelsche vormen, in welken toestand zij gevonden worden in de Hemelsche sfeer van iedere planeet en ieder zonnestelsel.

Wordt vervolgd.

ONDERWIJZINGEN DOOR DE GEESTELIJKE LEIDSLIEDEN VAN OXON (Dr. STAINTON MOZES).

(Vervolg van bladzij 368, Deel XXVI.)

No. LXXVII.

5 Mei 1874.

De séance was Zondag goed: ik verkeerde er voor in een zeer geschikten toestand.

Daarom dreven wij er u toe die te houden; dikwijls séance houden is echter nadeelig voor u. Maar als gij er geschikt voor zijt kan het geen kwaad; en de resultaten zijn dan altoos beter.

Kon Imperator niet komen?

Neen, daarvoor moest gij nog anders zijn. Als hij het beproefd had, zou hij zich heel veel moeite hebben moeten geven. Hij zou u niet goed onder contrôle hebben kunnen krijgen.

De contrôle van Chom is een geheele andere.

O ja, hij geeft indrukken. Hij tracht het organisme niet te besturen zooals Imperator doet. Hij verhoogt uwe natuurlijke kracht, wekt het geestelijk zintuig voor visioenen op, en suggesteert u dan om te zeggen wat gij ziet. Imperator brengt uw intelligent vermogen zooveel mogelijk in overeenstemming met het zijne. Gij zijt u dat niet bewust.

Komt het vermogen van Chom dan overeen met mesmerisme?

Ja, het is er analoog mede, maar beter. Hij neemt den slagboom weg voor uwe geestelijke zintuigen. Onder zijn contrôle zijt gij clairvoyant en clairaudient. Hetgeen gij dan zegt, zijn suggesties van de contrôleerende geesten door tusschenkomst van Chom, die een mesmerische contrôle over u heeft. Op die wijze kunnen alle aanwezige geesten u hunne denkbeelden meedeelen, voor zoover gij ze begrijpen kunt. Wat onbegrijplijk voor u wezen zou in uwen tegenwoordigen staat

kan niet worden medegedeeld; alleen datgene wat uw verstand vatten kan.

Chom spreekt dus door mij tot den cirkel.

In hoever is hetgeen ik dan zeg van mij, en in hoever niet?

Van hetgeen gij dan zegt is alleen van u, de inkleeding in woorden van hetgeen gij met het geestelijk oog ziet; anders zijn het de suggesties van Chom en der tegenwoordig zijnde geesten die iets zeggen willen. Uw meer of minder duidelijk zien hangt daarbij af van uw mentalen en physieken toestond. Zoo doet ook clairaudience u herhalen hetgeen gij van ons hoort, en dat alweder meer of minder duidelijk naarmate de toestand is van lichaam en geest. Van dien toestand hangt ook af de contrôle die Chom dan over u heeft. Wanneer iemand in den cirkel niet al te wel is of zorgen heeft, en vooral als dat met u het geval is, maakt dat de lucht niet helder voor uw geestelijk oog en werkt belemmerend op de contôle.

Is dat de reden waarom ik zoo dikwijls de voorwerpen beneveld en onduidelijk zie?

Gedeeltelijk, maar niet geheel. Somtijds willen geesten hun gezicht niet duidelijk laten zien; de geesten die niet in rapport met u zijn of op een anderen trap van ontwikkeling staan dan gij, zullen altijd voor u niet duidelijk zijn.

Toen ik de geur beschreef die schijnbaar uit het plafond naar beneden kwam, zag ik daar geesten. Waren dat werkelijk geesten?

O, ja, wat gij ziet is reëel, niet den reëel, bestaanden geest, maar de representatie er van, door de contrôle, voor uw geestelijk gezicht. Wat gij beschrijft is in zoover reëel, dat het de impressie is die aan uw geest gegeven wordt door hen die op u opereeren. De geur is reëel, en de geesten die die voortbrengen zonden die van boven af naar beneden.

Was dat de geest van rechter E. die den vorigen avond bij mij stond?

Ja, vriend, hij was het die u kwam groeten. Wat gij hoordet waren zijne woorden Vele geesten, maar vooral Mentor,

hielpen hem om u te zeggen wat hij zeggen wilde. In al zulke gevallen is dat niet het werk van één geest, maar van vele.

Dat hebt gij mij vroeger gezegd. Die lichtende massa's — waren dat geesten, of was het iets anders?

Het was de nevel, of aura, die den geest omhult. Wat gij ziet is de lichtende stof die de geest verzameld heeft en hem in staat stelt zich zichtbaar te maken. Als uw geestelijk oog helder ziet, kunt gij de geesten zelf zien. Gewoonlijk is het slechts de aura die hen omgeeft, of de lichtende stof die hen in staat stelt te werken. Deze trekken zij gedeeltelijk uit den cirkel en de lucht, en gedeeltelijk brengen zij die zelf mee. Toen die geur naar beneden kwam, zaagt gij niet de geesten zelf, maar de aura die hen omgaf. Als gij een lichtkolom in uw nabijheid ziet, is dat een geest die bij u staat.

Het Profetenlicht is dat daaraan gelijk?

Het is de lichtende stof, verdicht en versterkt. In dit opzicht verschilt het van de andere lichten, dat het gewoonlijk geheel gemaakt wordt uit de elementen die in de lucht en uwe lichamen aanwezig zijn. Wij moeten nu ophouden. Moge het Opperwezen u en ons bewaren.

† RECTOR.

No. LXXVIII

13 Mei 1874.

Kunt gij mij zeggen of hetgeen Mentor gisteravond schreef waarheid was? Hij zeide dat hij Mentor was.

Dat was niet zoo. Mentor was er niet. Ik was er, maar Mentor niet. Ook hetgeen geschreven werd was onwaar.

Dus waren het bedrieglijke geesten?

Ja, valsche en bedrieglijke.

Dat kan toch voor het medium niet goed zijn

Zeker niet; dat hebben wij u gezegd.

Was het Prudens die schreef?

Neen, hij was niet tegenwoordig, en ik gaf ook aan niemand van den bond vergunning om iets te zeggen. Alles wat geschreven werd was onwaarheid. De geest die met u gemeenschap hield behoorde niet tot onzen bond.

Waarom liet gij hem dan toe door mijne hand te schrijven?

Hij was geen ondeugende geest; hij zou u geen kwaad doen, dat was zijn bedoeling niet.

Zijn die geesten bij Mr. — nog dezelfde?

Ja. Zij zijn niet onverstandig, maar onbetrouwbaar. Wacht u voor de zulken; vermijd hen. Zij zijn niet boosaardig, maar gij kunt van hen niets leeren; en het is ook niet goed hen aan te moedigen. Het zijn onontwikkelden en zij vinden er een genoegen in om te bedriegen en leugenachtige berichten mede te deelen. Er is niets goeds van hen te verwachten. Houd nu op.

† Rector.

No. LXXIX.

17 Mei 1874.

Ik ben bekommerd over Mr. — Kunnen die geesten hem tot zulke denkbeelden gebracht hebben als die welke hij nu heeft? Is er niets aan te doen?

Vriend, het is vreeselijk dat valsche en bedriegelijke geesten in staat zijn zoo iets te doen. Het is een betreurenswaardig voorbeeld van hetgeen de tegenstanders kunnen doen. Geruimen tijd geleden hebben wij u reeds gezegd dat ons werk in minachting zou worden gebracht, indien het mogelijk was. Dit is een der pogingen. De denkbeelden die hij er nu over heeft zullen hem al verder en verder doen afdwalen. De magnetische

macht die deze bedriegelijke geesten over dezen lichtgeloovigen verkregen hebben, heeft hem zijn rationeel oordeel ontnomen. Wij betreuren het zeer. Wij zullen ons best doen hem aan dien invloed te onttrekken, maar voor het oogenblik kunnen wij nog niets doen. Wij moeten wachten tot de invloed, waaraan hij pas heeft blootgestaan, heeft uitgewerkt, Wij hebben eene wacht bij hem geplaatst, om van iedere gelegenheid die zich voor mocht doen, ten goede gebruik te maken.

Dat doet mij genoegen. Moet hij onder haar contrôle gebracht worden?

Wij denken van niet. Wat hij noodig heeft, is eene zachte, kalmeerende magnetische behandeling. Maar in den toestand waarin hij nu verkeert kan daaraan niet gedacht worden; zijn kwelgeesten zouden er zich tegen verzetten. Het zou goed voor hem zijn als hij genaderd kon worden door hen die hem helpen kunnen. Helaas! helaas! hij is voor u en allen die de waarschuwing ter harte willen nemen een voorbeeld, hoe gevaarlijk het is zich met heilige dingen bezig te houden, zonder een eenvoudig, rein gemoed en onder biddend opzien tot God. Hij verlangde de gave van het mediumschap te bezitten; dag en nacht dacht hij er aan, hij ontwikkelde zich, en viel, in handen van lichtzinnige geesten. Aanvankelijk om zich te vermaken en hem tot speelbal te gebruiken, werden zij later werktuigen onzer tegenstanders. Zij hebben hem nu zoo onder hun invloed gebracht, dat het arme medium zijn gezond verstand verloren heeft. Hij weet niet meer te oordeelen over hetgeen waar is of niet. Nog sterker; hij is zoover gekomen, dat hij de ongerijmdste dingen gelooft Hoe dwaas ook een verhaal is, hij gelooft het; evenals een gehypnotiseerd sujet alles gelooft wat de operateur hem zegt. Zijn zedelijk bewustzijn, het mentale evenwicht, zijn physieke gezondheid, zijn verdwenen. Het zou gelukkig voor hem wezen als wij hem onttrekken konden aan de handen zijner verleiders! Het zou gelukkig voor hem zijn als wij de macht bezaten hem uit den put te trekken waarin zijn ijdelheid en dwaasheid hem geworpen hebben. Wij moeten geduld hebben en zien wat

er het gevolg van wordt. Hij kan krankzinnig worden, of zwaar lichamelijk ziek, dat ons in staat zal stellen hem te naderen. Het kan ook zijn dat de wachters die onlangs bij hem zijn geplaatst er in slagen om de gevolgen voor een deel te keeren. Maar wij vreezen er voor.

Hoe treurig! Hij heeft geen vrienden of betrekkingen zoover ik weet — ik kan niets doen.

Gij zijt machteloos. Gij moet hem in den gebede overlaten aan hen die de wacht bij hem houden. Het is een ernstig en treurig geval, en wijst krachtig op de moraal der waarschuwing die wij zoo dikwijls gegeven hebben. Hij, die zich onbedachtzaam met dat werk bezig houdt, wordt licht het medium van het kwade en een prooi der tegenstanders, Die er zich mede inlaat, stelt zich bloot aan groot gevaar, indien hij het niet met ernst en in den gebede doet. Hij wordt dan licht de prooi van geesten die ronddoolen op aarde en wier invloed ten kwade is.

Maar hij was geen slecht mensch?

Zijn groote fout was ijdelheid en hij kon zich zelf niet beheerschen. Hij had geen moed om in eenvoudigheid des harten zijn plicht te doen, wanneer die plicht niet aangenaam was. Hij verloor zijn energie, woekerde niet met zijn talenten, bracht zijn leven door in ijdelheden en hield zich met niets nuttigs bezig. Dezulken wacht een treurig einde. De tegenstanders maken zich van hen meester, en hun ondergang volgt dan snel. Vaste, ernstige bezigheid zou hem minder tijd gelaten hebben zich met de geesten in gemeenschap te stellen, en hij zou ons dan van nut hebben kunnen zijn. Nu was hij voor ons een hinderpaal. Hij deed meer kwaad dan goed. Hij was onverstandig en was zichzelf niet meester. Gij kunt er de waarheid in zien, dat het niet altijd een zegen is met de sferen in gemeenschap te kunnen treden; dat er geen zegen Gods is die niet misbruikt kan worden. Ieder goede gave Gods kan door 's menschen zwakheid en eigenzinnigheid in een vloek worden verkeerd. En met deze gave niet minder dan met iedere andere gave; neen, nog erger — want de

blinde mensch heeft daarbij te doen met krachten die hij niet kent, en wordt licht het slachtoffer van hen wier macht hij niet kan peilen. Niemand moet zoeken naar het mediumschap dan die zichzelf beheerschen kan, de waarheid lief heeft en eenvoudig is van hart, zoodat hij rondom beschermd kan worden door reine, goede geesten. Zoolang hij met een eerlijk, waarheidlievend en eenvoudig gemoed het werk Gods zoekt te doen, zoolang kan hij er zich veilig mede inlaten. Maar zelfzucht, in welken vorm ook, ijdelheid, hoogmoed, eerzucht, zijn eigenschappen die hem in een gevaarlijken strik zouden doen vallen. Evenals de Profeet uit vroeger tijd deugdzaam en oprecht moest zijn als de ontvanger van Goddelijke inblazingen, gekozen en aangewezen voor dat werk, zoo moet ook hij dien nu de Heer kiest, rein, oprecht en eerlijk zijn, vrij van zelfzucht, hoegmoed en ijdelheid.

Gij hebt mij dat van het begin af reeds gezegd.

Wij waarschuwden u, overeenkomstig onzen plicht. Gij hebt geluisterd naar hetgeen wij zeiden. Hij, voor wien gij zoo bezorgd zijt, luisterde niet. Wij zagen toen reeds het gevaar en waarschuwden er tegen; maar te vergeefs.

Gij moet ophouden. Gij hebt rust noodig. Gij moet die nemen; anders berokkent gij u nadeel. Wij hebben geesten die u helpen zullen om uw krachten te herstellen.

Moge de Heer u leiden en behoeden.

† I. S. D.

No. LXXX.

1 Juni 1874

Wat bewoog L. M. gisteravond om hier te komen en te schrijven?

Hij verlangde dat te doen en wij vergunden het hem Hij

zal er kalmer door worden en rust gaan nemen. Hij heeft slaap noodig.

Hebben alle geesten slaap noodig als zij in de geestenwereld komen?

Niet allen, maar toch hebben velen rust noodig en slapen, door engelen bewaakt, totdat de geest van zelf ontwaakt voor het nieuwe leven dat hij is ingegaan. Zoo is het ook met uw vriendin »Sunshine." Zij slaapt rustig voort om krachten te verzamelen. Haar rust duurt nog voort, maar het eind is nabij, ofschoon nog niet gekomen. Wij zullen u zeggen wanneer zij ontwaakt.

Gisteravond spraakt gij over de vooruitgaande ontwikkeling van het menschelijk geslacht. Wilt gij mij zeggen wat ik daarvan noodig heb te weten?

Wij gaven slechts een vluchtige schets, die wij later zullen uitwerken. Wij zeiden u, dat het physieke voor het intellectueele had plaats gemaakt, en dat er nu een tijdperk kwam waarin de mensch zich geestelijk zal ontwikkelen. Het menschelijk geslacht gaat een nieuw tijdperk van ontwikkeling te gemoet, en het medium is de type der geestelijke ontwikkeling in de toekomst. Verscheiden keeren hebben hooge geesten getracht deze geestelijke faculteit in den mensch tot ontwikkeling te brengen, maar te vergeefs. En nu die poging meer kans van slagen schijnt te hebben, vreezen wij voor de moeilijkheden die er aan verbonden zijn. De overgangsperieode is een tijd van groote moeilijkheid en gevaren, en het verschijnsel zal aanleiding geven tot spot, verwarring en twijfel, in zoover, dat menigeen afvallig worden zal en het werk aan den Booze zal gaan toeschrijven. Door dit werk der tegenstanders zal er onrust en twijfel ontstaan, die niet kunnen uitblijven. Het schuim verzamelt zich aan de oppervlakte in den ziedenden ketel, en velen zien dát alleen, zonder een oog te hebben voor het reinigingsproces dat onder in den ketel plaats heeft. Evenals het was in de dagen van den Zoon des Menschen, den drager van een hooger, reiner, edeler en geloof dan

de menschen toen bezaten, zoo is het ook nu. En voor uzelf moet gij u geen rustigen tijd voorstellen of rekenen op gemak. Het werk dat gedaan moet worden is een schoon maar moeilijk werk; en s'menschen belooning moet hij niet zoeken in rust, maar in strijd; niet op het pad dat leidt door bloemrijke velden naar heerlijke tuinen, maar op den moeilijken weg, die van de aarde naar den hemel gaat, waar engelen wonen, en waar de pelgrim terug zal zien van een hooger standpunt van kennis op het pad waarop hij is vooruitgegaan. Dit zeggen wij aan onze vrienden. Wij waarschuwen hen en willen hen niet misleiden. Wij spraken hoopvoller over de toekomst; niet omdat de moeilijkheden minder worden, maar omdat de macht van het kwade niet langer domineeren zal. Hierin verblijden wij ons. Het tegenwoordige geslacht moet voorbijgaan, voordat de menschen de waarheid zullen kennen. Het is nu de tijd van voorbereiding, van zaadzaaiing, van verborgen, aanhoudend en verstandig onderricht.

Wat mij aangaat, ik verwacht geen rust; en ik verheug mij te weten dat hetgeen velen verschrikt doet staan, slechts datgene is wat zich aan de oppervlakte bevindt. Deze ontwikkeling van den mensch — is dat de gave van een zesde zintuig?

In eenig opzicht, zou men het zoo noemen, maar dat is het minste er van. Het is een wassen en ontwikkelen van den geestelijken mensch. Maar daarover kunnen wij nu niet verder spreken, Later, vriend. God bescherme u.

† I. S. D.
† RECTOR.

No. LXXXI.

13 Juni 1874.

[Op eene séance die wij den 12 Juni gehouden hadden werd gezegd dat niets kon worden gedaan, als een gevolg van den tegenwerkenden toestand. Wij hadden allen een onaangenaam gedrukt gevoel, dat zich op verschillende wijzen openbaarde. Mijne vraag naar de oorzaak hiervan, leidde tot een zeer belangrijke inlichting omtrent het projecteeren van gedachten, en de macht die sommige geesten bezitten om op een afstand op sommige sensitieven in te werken].

Wat was dat voor een invloed waarover gij spraakt? Was de geest van iemand met mij medegegaan?

Neen. Het was geen persoonlijke of individueele invloed; slechts een verstoring der geestelijke atmosfeer, die ons belette iets te doen. Gij dwaalt als gij denkt dat het voor iemand noodig is lichamelijk of geestelijk tegenwoordig te zijn om de atmosfeer te verstoren Als er sensitieven aanwezig zijn is het projecteeren van gedachten somtijds voldoende om den invloed er van te ondervinden. Dit kunt gij niet begrijpen. Gedachten zijn bij ons machtige werktuigen. Zij zijn, in haar verschillende vormen, het middel waardoor wij gemeenschap houden. Waarneming is ons zintuig, wil ons instrument, en door aanwending van wilskracht of gedachten in verschillende richtingen, stellen wij ons in rapport met andere geesten. Hoe meer gij den geestelijken toestand nadert, hoe vatbaarder uwe geestelijke atmosfeer wordt door oorzaken die gij nog niet kent. Dat is wat wij bedoelen. Alles werkte gisteravond ongunstig: uwe gezondheid, uwe bezigheden, uw geestelijke toestand werkten allen nadeelig.

Gij wilt dus zeggen dat de projectie van wil van onontwikkelde geesten op een afstand, storend op ons kunnen inwerken?

Zij kunnen u werkelijk nadeel doen, door de geestelijke

atmosfeer waardoor gij omringd zijt magnetisch te verstoren. Sensitieven worden dikwijls onaangenaam gestemd en lichamelijk oppasselijk, door slechte geesten die op een afstand op hen inwerken. De geest is vatbaarder dan gij denkt voor werkingen op een afstand. Gij hebt er een voorbeeld van in gevallen waar een magnetisch *rapport* bestaat tusschen twee personen op aarde. Die de sterkste wilskracht van hen heeft kan dan den ander controleeren, zonder dat zij persoonlijk bij elkander zijn. Wanneer een geest ontlichaamd is, is dit veel sterker. De gedachten worden dan veel sneller en gemakkelijker overgebracht; wat dan ook de gebruikelijke weg is om gemeenschap met elkaar te houden. Persoonlijke tegenwoordigheid is niet meer noodig; en de geest kan met een anderen geest gemeenschap houden, onafhankelijk van tijd en afstand, waaraan gij gebonden zijt. Met die twee factoren zijt gij verplicht rekening te houden; wij niet.

Dus kan een geest een ander plagen, eenvoudig met slechte denkbeelden? Geen geest is dan veilig.

Er bestaan beperkingen die gij niet kent. Een lage geest is niet in staat de magnetische atmosfeer binnen te dringen van een geest die hooger staat. Die macht bezit hij niet. Hierin onderscheiden zich de sferen het meest. De aura van den burger in de tweede sfeer kan niet in een hoogere dringen; hij zou niet kunnen binnengaan, tenzij hij geholpen werd.

Een slecht mensch op aarde kan dus wel een slechten invloed uitoefenen op een ander mensch, maar niet op een ontlichaamden geest; en dat onderscheid blijft bestaan in de sferen?

Zoo is het. De menschen kunnen ons geen direkt kwaad doen, ofschoon zij ons zorg en moeite geven. En zoo is het ook tusschen lagere en hoogere geesten in de verschillende sferen. Toen wij u zeiden dat uwe magnetische atmosfeer verstoord was geworden door een slechten invloed, bedoelden wij niet dit; noch dat er iemand bij u was geweest, lichamelijk of geestelijk.

Doctor.

No. LXXXII.

22 Juni 1874.

Ik maakte gisteravond overheerlijke muziek, maar ik wist niet dat ik u te veel kracht ontnam. Ik was zeer ingenomen met uw oordeel over mij. en ik wenschte een bewijs te geven dat gij niet overschat hadt wat ik kon doen. Ik heb nooit zulke zuivere tonen kunnen voortbrengen; maar het spijt mij dat ik u kwaad heb gedaan. Dat is mij gezegd. Ik wist het niet.

Het spijt mij dat ik er niets van heb kunnen hooren. Ik was in trance.

Rector bracht u in trance, anders zou het u nog meer kwaad hebben gedaan.

Ik had na de séance hevige zenuwhoofdpijn.

Het spijt mij zeer. Onze vrienden waren voldaan, maar zoo mogen wij het niet meer doen. Het spijt mij dat het gebeurd is. Ik kan niet langer schrijven; de kracht verzwakt te veel. De goede geesten bewaren u.

W. G.

No. LXXXIII.

24 Juni 1874.

Ik wensch iets te vragen over de fout van Grocijn. Is het Hoofd hier?

Ja. Hij zal er u over spreken. De kracht die G. gebruikte was zoo bovenmate groot, dat het verlies gevaarlijk voor u was en waarmede wij bij onze gemeenschap met u een tijdlang rekening moeten houden. Het is te minder verschoonbaar, daar hij zeer goed weet hoe precair de condities zijn waaronder wij met u werken, en hoe wij er steeds naar gestreefd

hebben de kracht met zorg te gebruiken en u niet meer te ontnemen dan veilig gedaan kan worden. Om die reden gaven wij ook Mentor geen vergunning om licht te maken; de kracht die er voor noodig zou zijn was te groot. Het zou minder kwaad gedaan hebben als het niet zoo plotseling geschied was en voor dat de condities geregeld waren.

Ik hoop dat er geen ernstig kwaad gedaan is. Het zou ons spijten Grocyn te moeten missen; misschien maakt hij er zich bezorgd over. Ik begrijp de kracht niet waarvan gij spreekt.

Gij kunt er nu nog niet meer van begrijpen, dan dat het de materie is die wij voor onze manifestaties gebruiken, en dat het onttrekken er van aan u een tijdelijke vermindering is der levenskracht, dat het essentieele levens beginsel is. Van daar, dat na een plotselinge vermindering der kracht, die waarover wij spreken, gij u zwak voelt en groot gevaar loopt ernstig ziek te worden. Daarom keuren wij alle proeven, waardoor gij in een gevaarlijken toestand komen kunt, ten strengste af. Bovendien belemmert het ons werk, omdat de kracht daarvoor beter had kunnen gebruikt worden. Het is niet aangenaam voor ons, dat op die wijze onze moeilijkheden nog vermeerderd worden. Wij mogen dat niet toestaan. En dit is nog niet alles. Wanneer gij zoo verzwakt zijt, dreigt ook het kwaad van geestelijke zijde. De tegenstanders kunnen dan van den beganen misslag gebruik maken om een stap nader te komen om u en ons te benadeelen. Van alle kanten bezien, zijn zulke onbezonnen manifestaties ten zeerste af te keuren. Wij doen ons best met u het evenwicht te bewaren; en wij geven u de plechtige verzekering, dat zulk een sterke vermindering van kracht gevaarlijker voor u is dan gij denkt. Gij kent de gevaren niet waaraan gij, en dan vooral, bloot staat. In zulke zaken dient gij u te onderwerpen aan hetgeen wij zeggen, want wij zullen u geen raad geven waaruit nadeel ontstaat. Wij zijn in den laatsten tijd meer afwezig geweest dan vroeger, maar kunnen nu weer meer bij u zijn. Het is beter voor u dat gij nu

geen vreemde elementen in den cirkel brengt.

Dat spijt mij; omdat Mr. S. verzocht heeft er bij te mogen zijn, en Mrs F. en Mr. E. donderdag zouden komen. Mag dat niet?

Neen. Wij kunnen niet toestaan dat zij den cirkel nu bezoeken; wij zouden niets kunnen doen. Zij mogen niet toegelaten worden. Wij geven die vergunning niet; vooral nu niet. Het kan zijn dat Mrs. F. geen hinder doet, en dat de tegenwoordigheid van iemand met wie wij eenigszins bekend zijn en die dikwijls de woning bezoekt en haar atmosfeer inademt, geen kwaad doet. Die moeilijkheid zouden wij wel kunnen te boven komen, als de omstandigheden niet zoo ongunstig waren. Nu is het beter haar niet toe te laten. Wij willen nu liever geen vreemden in den cirkel hebben; niet om den invloed dien zij brengen, maar omdat zij licht aanleiding geven tot physische manifestaties, die het nu niet wenschelijk zou zijn voort te brengen. Wij hebben vroeger herhaaldelijk daarover gesproken. Wij willen alles voor u doen wat wij doen kunnen en u geen nadeel doet; meer kunnen wij niet beloven. En wij hopen dat gij hiermede tevreden zijt.

Ik wil niet iets doen dat niet goed is. Maar het is niet aangenaam zoo dikwijls te moeten weigeren.

Wij weten het beter dan gij het weet. Gij doet beter met dat aan ons over te laten.

Ik zal geen vergunning geven. Moet ik Mrs. F. ook afwijzen.

Tenzij gij bepaald verlangt haar toe te laten. Maar het is niet goed om iets te doen dat nadeelig kan zijn.

Heeft G. de kracht die hij aan mij onttrokken heeft gebruikt voor eenigen vorm van materialisatie, om die muziek te kunnen voortbrengen.

Er had geen materialisatie plaats, in welken vorm ook. De muziek werd niet gemaakt door stoffelijke zelfstandigheden. Bij gelegenheid zullen wij u in clairvoyanten toestand laten

zien hoe de tonen worden voortgebracht, daar wij het proces u niet kunnen duidelijk maken. Wij zullen bij gelegenheid nog andere manifestaties doen; maar daarvoor moeten wij een rustiger tijd afwachten, wanneer gij niet zooveel bezigheden hebt.

J a, i k z a l n u t e v e e l b e z i g h e d e n h e b b e n. E r w o r d t g e z e g d d a t S. z i c h g e m a n i f e s t e e r d h e e f t a a n h a a r v r i e n d e n o p a a r d e. W e e t g ij d a a r i e t s v a n?

Dat is zoo niet. Zij zijn bedrogen. Zij heeft dat niet kunnen doen. Zij kan nog niet naar de aarde terugkeeren.

H o e k o m t d a t?

Wij hebben vroeger reeds gezegd dat niet alle geesten dadelijk kunnen terugkeeren naar de aarde. Zij behoort tot hen die dat niet kunnen doen. Zij kan dat alleen doen door tusschenkomst van een ander als het ware door de tweede hand. Wij willen haar gaarne helpen zooveel wij kunnen; maar voor het oogenblik kan dat niet.

D a t z a l a l l e n z e e r t e l e u r s t e l l e n.

Ja; maar wat niet mogelijk is kan niet, en wij zullen doen wat wij kunnen. Als het mogelijk was zouden wij het doen; later zullen wij uwe vriendin brengen, maar wanneer, kunnen wij nog niet zeggen.

I s z ij r e e d s o n t w a a k t?

Ja; zij is langzaam uit de verdooving ontwaakt; maar zij is nog zwak en het zal nog lang duren voor zij de geestkracht, heeft die er noodig is om op te staan en weggebracht te kunnen worden.

W a a r i s z ij?

Zij wordt verzorgd door geesten die haar en allen bijstaan die verzorging noodig hebben. Vele geesten die van de aarde komen worden verzorgd en opgepast door die geesten die zich aan dat werk gewijd hebben, in eene sfeer die niet ver is van de aarde waarop zij gewoond hebben. Dit is de intermediaire sfeer van rust, waarin hun geestelijke functiën ontwikkeld worden en voorzien wordt in datgene wat hun ontbreekt. Zulk een

sfeer bevindt zich om iedere bewoonbare bol, en daarin rusten zij uit van hun vermoeienis en lijden en worden zij verzorgd en ontvangen geestelijk voedsel van dienende geesten. Daar blijven zij tot zij geschikt geworden zijn om overgebracht te worden naar hunne sfeer, ten einde daar een begin te maken met hun vooruitgang; door de gevolgen weg te nemen van de misslagen die zij begaan hebben en daarna zich trapsgewijze geschikt te maken voor een hoogeren toestand van bestaan.

Een soort van verplegingsoord of hospitaal?

Niet volkomen; maar een rustplaats voor hen die rust noodig hebben na hun moeilijken pelgrimstocht op aarde; een oord, waar liefdevolle geesten de lijdende ziel verzorgen en opwekken, en haar langzaam doen herstellen van hetgeen zij geleden heeft.

Een geest kan dat oord niet verlaten voor hij er geschikt voor is. Die zich dus manifesteeren gaan daar niet weder heen?

Niemand uit die sfeer krijgt vergunning zich op aarde te manifesteeren. Zij wonen in den tuin des Heeren en mogen niet worden blootgesteld aan den schadelijken invloed uwer atmosfeer. Verlang niet naar haar. Dat verlangen werkt storend op haar in. Bid liever dat het uwe vriendin wel moge gaan onder de zorg harer bewakers. Moge het Opperwezen u en ons beschermen en geleiden. † I S D.

† RECTOR.

No. LXXXIV.

26 Juni 1874.

Ik was gisteravond, toen G. speelde, weder in trance, maar de trance was anders als gewoonlijk. Kunt gij mij daarvan ook iets zeggen?

Gij werdt in trance gebracht om zeker te zijn dat gij passief zoudt wezen en om te voorkomen dat u te veel kracht ontno-

men werd. De trance verschilde van de gewone daarin, dat u plotseling het bewustzijn ontnomen werd en gij in slaap waart. Voor het doel was dat noodig. De gewone trance wordt langzaam daargesteld en is meer volkomen. De muziek is ook beter, als gij plotseling wordt in trance gebracht.

Ik hoor dat die beter was. W. scheen ook zoo in trance te zijn, toen hij in zijn stoel op tafel werd gezet?

Ja; hij werd in denzelfden trancetoestand gebracht om dezelfde reden.

Bij de manifestaties ondervond gij gisteravond niet die moeilijkheden die gij verwachtte, niet waar?

Wij hadden bijzondere maatregelen genomen, maar zij waren niet gemakkelijk; wij hebben gedaan wat wij konden. Het spreken ging moeilijk, en nieuwe raadgevingen konden wij niet overbrengen. Dat is altoos het geval als wij veel kracht moeten gebruiken om de condities goed te maken.

Hoe kwam het dat mijne bloemen zoo verlept waren?

De geur was er geheel uitgenomen. Van daar die aroma in het vertrek gedurende de séance. Het levensbeginsel was er uit, waardoor zij dood waren. Het sterven was daaraan toe te schrijven. De kracht was er uitgenomen, zooals de kracht uit u getrokken wordt.

Zij waren dus gestorven uit gebrek aan levenskracht?

Ja, zij stierven omdat de geest was heengegaan, evenals uw lichaam sterft wanneer uw geest het verlaat. Gij zaagt dit vroeger meer, toen Odorifer bloemen voor u bracht en dan de aroma daaruit trok. Het is niet iets nieuws. Houd nu op.

Was het het denken aan dien geest die mij zijn invloed deed gevoelen en mij zoo geweldig aangreep?

Het was de plotselinge schok, die een gevolg was van het op eens verbreken der condities, waaronder wij u te voren gedracht hadden en u en ens deden schrikken. De band van gemeenschap deed u den invloed voelen van het booze. Dat is een der mysteries van gemeenschap.

Het is zeer vreemd. Ik ben u nog niet geheel van bekomen.

Gij hadt geen séance moeten houden; en onze vrienden kunnen er uit leeren, dat *vóór eene séance alle gesprekken moeten vermeden worden die aanleiding geven tot onaangenaamheden of tot argumenteeren.* Daarom zijn het in zichzelf gekeerd zijn en onverdenking en vasten en bidden zoo dikwijls oorzaak van goede geestcommunicaties. De zieners en mediums uit vroeger eeuwen hebben die ervaring opgedaan. En wij hebben u zoo dikwijls gezegd dat *het lichaam niet vermoeid moet zijn* en de *geest rustig en kalm*, omdat séance houden anders gevaarlijk is. Dat is een der grootste moeilijkheden die wij met u ondervinden. Wij kunnen uw geest en lichaam zoo zelden in harmonischen toestand brengen. Of het lichaam is vermoeid, óf de geest niet rustig, òf uw dagelijksche bezigheden hebben u geheel uitgeput. Wij zijn altijd genoodzaakt om u lang voor wij séance met u houden onder onzen invloed te brengen, en gedurende de séance zijt gij meest altijd in trance. Anders zouden wij niets kunnen doen.

Werkt gij dan vóór de séance reeds op mij in?

Reeds lang te voren, maar niet op eene wijze dat gij er iets van bemerkt. Wij omringen u met een invloed die, als hij niet verbroken wordt, u kalm en rustig maakt, maar die een tegengestelde uitwerking heeft als hij verstoord wordt. Dat verbreken van dien invloed is gevaarlijk.

Niemand zou dien met opzet verstoren. Het

komt mij voor dat wij niets weten van de wijze waarop gij werkt en dat het veel beter wezen zou als gij er ons iets van zeggen kondt.

Dat zullen wij. Wij hebben geen maatregelen genomen die u dwaas moeten voorkomen, en u dikwijls gewaarschuwd als niet alles goed geregeld was.

Wij zullen wat duidelijker zijn over eenige noodzakelijke dingen, en vooral over die welke in betrekking staan met wat hierboven gezegd is en met de laatste séance die wij gehouden hebben. Als wij dat doen, als wij spreken over iets wat u meer persoonlijk betreft, komt dat omdat het noodig is. Zooveel wij konden hebben wij aan uw verlangen voldaan, zoolang het niet nadeelig was. En als wij er niet aan konden voldoen, moesten wij het weigeren, hetzij ter bescherming onzer vrienden, of ter bevordering van ons werk.

Bedenk, vriend, dat de zending die ons opgedragen is volbracht moet worden, en niet mag worden tegengewerkt van de zijde onzer vrienden, hetzij door onkunde, hetzij door eigenzinnigheid. Wat dit betreft hebben wij u dikwijls gezegd, hoe gij persoonlijk ons opgehouden of tegengewerkt hebt, door twijfel, onkunde en hardnekkigheid. Wij hebben ons best gedaan dien twijfel van u weg te nemen en bij onwetendheid u in te lichten, omdat gij in beiden oprecht en eerlijk waart. Maar wij hebben u altijd gezegd dat de zending die ons opgedragen is boven alles gaat, en dat wij niets konden toestaan wat er een hinderpaal voor wezen zou. Het is een werk Gods dat wij volbrengen moeten; en de mensch mag dat niet tegenhouden, tenzij het in onwetendheid geschiedt. Daarom hebben wij in ons opvolgend onderwijs getracht de waarheid voor u begrijpelijk te maken. En gelijk Jezus gedaan heeft, hebben ook wij door teekenen en wonderen getuigenis afgelegd van de Goddelijke natuur onzer zending. Maar tegelijk hebben wij u gewaarschuwd dat zij een ondergeschikt deel uitmaken van het groote werk en niet beschouwd moeten worden in eenig opzicht de plaats er van te kunnen innemen. Wij hebben u gewaarschuwd er niet te zeer naar te verlangen, noch

u daarbij te bepalen. Zij zijn de schil niet de kern.

Het is de taak van anderen om van het standpunt der wetenschap die verschijnselen na te gaan, voorzoover zij met de wetenschap in verband staan. Voor ons werk zijn zij bijzaak. Zij zullen licht werpen op veel dat nu duister is, en zijn voor den mensch van veel belang en groote waarde. Maar wij en gij mogen ons daarmede niet ophouden, tenzij bij gelegenheden als het noodig is. Voor dat werk komen wij niet. De manifestaties van objectieve verschijnselen, die gij physisch noemt, hetzij in ons eigen cirkel of in dien van anderen, zijn alleen in zoover voor ons van beteekenis, als zij een bewijs onzer zending zijn. Op de hoogte waarop nu het spiritualisme staat kunnen zij niet gemist worden, zij zijn nog noodig, en voor sommigen zullen zij noodig blijven zoolang er menschen zijn. Daarom hebben wij u nu en dan wonderen laten zien, die het merkwaardigst waren als zij spontaan werden te voorschijn gebracht. Wij hebben u gewaarschuwd er niet te veel waarde aan te hechten en er op gewezen dat zij in vele gevallen nadeelig zijn. In ieder geval zijn zij van ondergeschikte beteekenis.

Wat andere cirkels betreft, waar andere geesten werkzaam zijn, dikwijls met een geheel ander doel, hebben wij u gezegd dat gij u zooveel mogelijk buiten die invloeden houden moet. Ons werk is van een anderen aard en kan er zeer door benadeeld worden. Alleen dan wanneer een nieuw verschijnsel zich voordoet waarmede het goed voor u is bekend te zijn in verband met het werk dat gij te verrichten hebt, zouden wij u kunnen vergunnen dat te gaan bijwonen. Aan al onze vrienden hebben wij niet meer gevraagd, dan om er zorgvuldig tegen te waken dat zij geen vreemde invloeden tot zich trekken. Bij u en bij hen hebben wij altoos ten sterkste daarop aangedrongen. Wordt die raad echter veronachtzaamd alsof hij niet gegeven was, dan zijn wij genoodzaakt strengere maatregelen te nemen. In ons eigen séancekamer, hebben wij u gezegd, moogt gij niemand toelaten dan de leden van onzen cirkel tenzij met onze toestemming; en toen gij daarop geen

acht sloegt, waren wij genoodzaakt streng met u te werk te gaan. Hadden wij dat niet gedaan, dan zouden wij ten laatste ons geheel aan u hebben moeten onttrekken. Ons verbod was niet zóó streng dat er nimmer iemand toegelaten mocht worden; maar wij verlangden dat gij daarvoor eerst vergunning vroegt. Niet iedereen kan toegelaten worden, zonder ons werk te benadeelen. Vreemde mediums brengen vreemde geesten mee — dikwijls Tegenstanders — en als wij dat niet beletten, zou dat schromelijke gevolgen kunnen hebben.

Het is steeds ons ernstig streven geweest om den cirkel rondom te beveiligen tegen alles wat nadeelig is. En als wij onontwikkelde geesten nu en dan in den cirkel brachten, deden wij dat alleen, opdat zij vrede mochten vinden in de reine atmosfeer er van. In geen enkel geval nog is hierdoor schade toegebracht. Maar zonder onze toestemming mag dat niet geschieden. Het is voor ons niet mogelijk den cirkel rein te houden, als de atmosfeer bewolkt wordt met vreemde, dikwijls nadeelige invloeden. Als uw geestelijk gezicht geopend was zoudt gij dat zien. Ook mag niemand van onze vrienden ontwikkeld worden door invloeden die onbetrouwbaar zijn. Hierover spreken wij met droefheid. De listen en lagen der Tegenstanders zijn al menigvuldig genoeg, zonder dat zij vermeerderd behoeven te worden door onze vrienden. Onwetendheid is geen verschooning meer, wanneer men van te voren gewaarschuwd is. Gij kent de macht der geesten uit hetgeen zij zeggen en doen. Gij kunt hen op de proef stellen, nu gij ons langzaam hebt beginnen te vertrouwen. En dat vertrouwen mag niet geschokt worde door de listen onzer Tegenstanders. Wij waarschuwen u, dat gij groot gevaar loopt al ons werk af te breken, als gij onzen raad niet opvolgt. Wij, van onzen kant, zullen iederen aanval dien wij vreezen verijdelen — wij vertrouwen niet te vergeefs; gij, van uw kant, moet ook vertrouwen hebben en ons helpen tegen de Tegenstanders. Gij moet kiezen tusschen het Ware, Heilige en Goddelijke, en het valsche, bedriegelijke en onontwikkelde — tusschen ons en onze Tegenstanders.

Onze cirkel is een bijzondere; geheel verschillend van alle andere cirkels in uw Land (Engeland). Dat moet gij niet vergeten om goed te begrijpen hoe noodig het is dat gij den raad, of liever het bevel opvolgt dat wij u gegeven hebben; want wij zullen niet slagen als gij u daaraan niet houdt. Wij verlangen niets anders dan hetgeen noodig is voor het bereiken van ons doel En wat wij tot nu toe gedaan hebben, geeft ons het recht dat van u te eischen. Gij hebt iets ontvangen waarnaar anderen te vergeefs hebben verlangd. Het spijt ons dat wij er nog niet in geslaagd. zijn u te doen inzien, hoe groot de voorrechten zijn die u geschonken zijn en die anderen op hoogen prijs zouden hebben gesteld. Het is niet noodig dat de kracht waarover wij te beschikken hebben versterkt wordt met iemand anders. Als dat noodig was zouden wij het best weten wien wij daarom vragen moesten.

Het is voor ons een droeve bron van leed dat de Tegenstanders ons zoo kwellen; en dat zij, gelijk wij voorzien, een aanval zullen doen op het meest kwetsbare punt, met niet weinig hoop van slagen. En wij verzoeken al onze vrienden ons te helpen, zooveel zij kunnen, om dien te wederstaan. Wij hopen dat allen zullen medewerken; dat later blijken zal.

Eerlang zullen wij ons voor eenigen tijd van den cirkel moeten terugtrekken. Het zal dan goed voor u zijn als gij in dien tijd geen andere cirkels bezoekt. Wij raden u. de volgende voorschriften in acht te nemen: Houd geen séance, te kort na den maaltijd; of als de geest of het lichaam vermoeid is; of als er geen harmonie is in de geestelijke atmosfeer. Houd vóór de séance geen gesprekken die aanleiding geven tot argumenteeren, of die u zenuwachtig maken of opwinden. Geest en lichaam moeten beide rustig zijn en kalm.

Houd geen séance in een vertrek waarin de lucht niet zuiver is. Sluit het licht buiten, indien dat mogelijk is, drie of vier uren vóór de séance. Brand in het vertrek een weinig welriekend hars, maar zeer weinig. Als de lucht in het vertrekt bedompt of niet aangenaam is, voer er dan een versche luchtstroom door. Somtijds wordt de lucht onzuiver door com-

municeerende geesten, en is dan zwaar. Als een dezer voorschriften niet in acht genomen is, doet gij beter geen séance te houden, tenzij gij er sterk toe wordt aangezet; en hef de séance op, zoodra gij een nadeeligen invloed voelt.

Verlang op de séances niet naar iets bepaalds. Gij werkt ons tegen, als uw positieve wil sterk op iets gevestigd is. Wees geheel passief. Help de geesten die gemeenschap met u houden, om gemakkelijk datgene te kunnen doen wat anders moeilijker voor hen is dan gij denkt. Leg ons niet noodeloos hinderpalen in den weg. Het is ons dikwijls niet mogelijk vragen te beantwoorden die zeer gemakkelijk te beantwoorden zijn. Wees ernstig, aandachtig en geduldig, zooveel gij kunt. Zonder dat onttrekt gij een element aan onze kracht. De geest moet passief zijn, maar tevens belangstellend en oplettend.

En bovenal, wees ernstig en vroom gestemd; bereid om te luisteren, en begeerig naar hooger kennis; verlang voorwaarts te gaan en niet gebonden te blijven aan de aarde.

Indien gij deze voorschriften opvolgt, bespaart gij u en ons veel verdriet en moeite.

Vaarwel. Moge het Opperwezen u en ons Zijn zegen schenken.

† J. S. D.

I k g e l o o f d a t h e t v e e l b e t e r z o u z ij n, a l s g ij o n s i e t s m e e r k o n d t z e g g e n v a n d e w ij z e o m d e n c i r k e l g o e d t e r e g e l e n. W ij w e t e n h e t n i e t, e n a l s h ij g o e d z a l w o r d e n, d i e n e n w ij e e r s t t e l e e r e n. I k w e e t d a t h e t p l o t s e l i n g o n t t r e k k e n v a n v e e l k r a c h t o n a a n g e n a a m v o o r m ij i s. I k k r ij g d a n e e n g e v o e l a l s o f i k m e t e e n a a n t a l d r a d e n g e t r o k k e n w o r d t, t e r p l a a t s e w a a r z i c h d e s o l a r p l e x u s (z o n n e v l e c h t) b e v i n d t.

Dat is zoo. Wij hebben u gezegd, dat de cirkel door mag-

netische draden vereenigd was, die allen op het middelpunt gericht zijn. Magnetische draden vereenigen ieder lid met het centrum van den cirkel; en wanneer zij daar vereenigd worden met de magnetische krachten die wij geprepareerd hebben, ontstaan door die vereeniging voorwaarden, waaronder wij in staat zijn te werken. Kunnen echter die twee zich niet vereenigen uit gebrek aan affiniteit of verwantschap, dan ontstaan er toestanden waarbij wij niets kunnen doen. Als gij dit goed begrepen hebt, zal het u ook duidelijk zijn, dat de magnetische condities van den cirkel dikwijls zeer ongunstig zijn; òf door ongesteldheid van een of meer leden van den cirkel, vooral van het medium; òf omdat iemand niet rustig is en kalm, vermoeid of zenuwachtig; òf omdat de positieve en negatieve elementen in den cirkel niet geëvenredigd zij; òf omdat de atmosferische toestand is verstoord, voornamelijk door electriciteit; òf omdat iemand niet passief is en zijn wilskracht werken laat. Al die toestanden maken het ons moeielijk, zoo niet onmogelijk onszelf in harmonie te brengen met den cirkel.

Zeker. *Als ik het dus goed begrijp, is de cirkel vereenigd door magnetische draden naar een punt loopende beneden (?) of boven (?) het tafelblad, en dáár boven uw centrum van invloed; ik veronderstel dáár, waar ik de lichtkolom zie, en vanwaar de welriekende geur komt?*

Zoo is het, vriend. De lichtkolom die gij ziet is de magnetische aura die wij gebruiken. Het centrale vereenigingspunt ligt binnen den cirkel, en somtijds boven het tafelblad als er geen bijzondere physische manifestaties plaats hebben. Het is beneden het tafelblad, als men de kracht concentreeren wil voor het maken van licht of geluid. Gij beschrijft het juist, als gij zegt dat bij plotselinge en sterke manifesties gij een gevoel hebt alsof gij met draden getrokken wordt ter plaatse van de zonnevlecht, gepaard met verlies van kracht. Het plotselinge, sterke uitstroomen van kracht is daarvan de oorzaak. Somtijds is het noodig, zooals gij weet, om u als medium op een afstand van den cirkel te plaaten. Dan is dat noodig om

uw aura intact te houden. Soms moeten wij u daarvoor in het cabinet plaatsen, en soms is het voldoende u een eind van den cirkel te verwijderen. Bij die gelegenheden doen de andere leden van den cirkel goed, met de palmen hunner handen plat op tafel te leggen, na die vooraf sterk gewreven te hebben. Zoo moeten zij dan blijven zitten, zoolang er een manifestatie in het midden van den cirkel plaats heeft. Het is altijd goed de tafel vóór de séance sterk te wrijven. Soms is het goed er een wollen kleed overheen te leggen. Wij kunnen u gemakkelijk verzoeken het weer weg te nemen als dat beter is. Dat alles is duidelijk voor u, niet waar?

Ja. Ik denk dat het wrijven van de tafel geschieden moet voor het opwekken van electriciteit, zooals wij het noemen. Is de magnetische band verbroken, als ik met mijn stoel word achteruit gezet?

Neen, niet verbroken, maar zwakker en losser gemaakt. Bij die gelegenheden kunt gij een lichtende aura om en achter u zien, en het onttrekken van kracht, voelt gij dan minder sterk. Gij hoort dan sterke knappende geluiden op den stoel en den grond nabij u; en als het sterk is, een gevoel van zwakte in de ruggegraat en onderste deelen van uw lichaam. De centra van kracht die gebruikt worden verschillen dan, en het onttrekken er van geschiedt dan niet naar den cirkel, maar omgekeerd. Bij die gelegenheden zou het inwendig gezicht lichtende kolommen zien, rondom en achter u.

Ik geloof dat ik het begrijp. Maar nu iets anders. Gij hebt gezegd dat wij de kamer moesten afsluiten eenige uren vóór de séance. Dat dient zeker om een beter gesloten cirkel te krijgen, vooral door branden van mirrhe in het vertrek?

Als gij kunt moet gij er altijd zorg voor dragen dat de lucht in het vertrek ververscht wordt. Wij verlangen slechts dat de kamer vrij blijft van vreemde invloeden; dat zij als het ware een heiligdom is. Als gij denkt dat zij niet zuiver

haar dan. Van dien kant worden wij dan niet belemmerd in het maken onzer toebereidselen. Wij wenschen dat alles zoo goed mogelijk in orde is gebracht.

V e r l a n g t g ij d a t d e t a f e l o v e r d e k t w o r d t?

Dat zou alleen wenschelijk zijn waar veel kracht noodig is voor bijzondere manifestaties; zooals bijv. materialisatie. Daarvoor dient dan ook een donker cabinet in het midden van den cirkel. Dit versterkt de kracht; maar daar deze somtijds reeds te sterk is, moogt gij er geen gebruik van maken voor wij het u zeggen. Dikwijls nemen wij van onzen kant ook proeven, als wij iets niet weten. Als gij goede resultaten hebben wilt, doet gij veel beter alles aan ons over te laten en ons te helpen, in plaats van ons tegen te werken met nieuwe elementen in den cirkel te brengen. Wij moeten regel brengen in het gebruik der kracht en alle stoornis vermijden. De proeven die wij nemen moeten binnen zekere grenzen blijven, zoowel omdat het hulpmiddelen zijn, als omdat zij u anders ongeschikt zouden maken voor iets wat van meer belang is. En te veel levenskracht aan u onttrekken zou nadeelig voor uw gezondheid zijn.

D a a r v r e e s i k o o k v o o r. D o e t h e t m ij i n i e d e r g e v a l k w a a d? A l s d a t z o o i s, z a l i k h e t n i e t k u n n e n v o l h o u d e n.

Alles wat niet met mate geschiedt is nadeelig, en met een kracht waarvan gij de natuur en werking niet kent is matigheid en voorzichtigheid een eerste vereischte. Overmatig gebruik van mediamieke kracht verzwakt, zelfs degenen die geen andere bezigheden hebben; ook hen, die, wat gij noemt slechts physische mediums zijn. Wij hebben nooit gewenscht de kracht voor dat doel te gebruiken. Daarvoor komen wij niet; en boven dien zijt gij niet sterk genoeg voor zulk werk. Wat wij in die richting doen moet binnen enge grenzen beperkt blijven en is ondergeschikt aan hetgeen gij te doen hebt, namelijk, berichten van ons ontvangen, die ordenen, en mee te deelen aan hen die er ontvankelijk voor zijn en meer licht verlangen. Dat is uw bijzonder werk; en daarvoor moet

alles wijken, vooral wat ons heilig werk benadeelt en afbreuk doet. Gij vraagt of physische manifestaties u geen nadeel doen. Voor hen die er geschikt voor zijn en het met mate doen, kan het geen kwaad, hoezeer voorzichtigheid dan toch aanbeveling verdient. Voor fijn georganiseerden deugen zij minder, en wel in verhouding van de mate waarin zij er gebruik van maken. In gevallen zooals met u, waar een beschermende bond nabij is, kunt gij dat gerust aan ons oordeel overlaten. Sommige physische manifestaties zijn noodig, en wij verheugen ons dat wij ze doen kunnen. Maar zulke sterke manifestaties als soms geschieden, en die veel kracht van u vorderen, keuren wij af; zij doen u kwaad. Gij behoeft niet bang te zijn dat wij iets zullen toestaan dat u kwaad kan doen, of u belemmeren in uw dagelijksch werk, of nadeelig is voor uw werk met ons dat ons zoo dierbaar is.

† I. S. D.

Ik voel het dikwijls na eene séance die niet goed geslaagd is.

Gij voelt dat niet lang, want wij zorgen er voor dat gij dat spoedig te boven komt. Wij geven u veel kracht waarvan gij onbewust zijt; als wij krachten van u nemen, herstellen wij dat weer. Gij kunt u gerust op ons verlaten; volgt gij echter onzen raad niet op, dan zijn wij er ook niet aansprakelijk voor.

Het komt mij voor het beste te zijn alle sterke manifestaties te vermijden, zoolang ik bezigheden heb.

Alle sterke manifestaties en al die welke niet noodig zijn moeten vermeden worden, daar zij u kracht ontnemen en u verzwakken en volstrekt niet noodig zijn, noch voor u, noch voor ons. Gij moet die physische manifestaties aan ons overlaten en niet vergeten dat zij een ondergeschikte plaats innemen. Men moet er zich niet bij bepalen en ze slechts beschouwen als bijzaak voor het hooger werk waarvoor wij komen. Dit moet u terughouden van experimenten die gij denkt te nemen. Zij zouden u zooveel kracht ontnemen, dat wij ons werk niet zouden kunnen doen. Zoodra wij in staat zijn ons aan u te

vertoonen, zullen wij dat doen. Nu gaat dat niet.

Ik wensch eenige vragen te doen naar aanleiding van hetgeen gezegd is over condities. Ten eerste, over passiviteit; waarom is die zoo gewenscht? Ten tweede, is passiviteit niet goed meer als zij onverschilligheid wordt?

Passiviteit is het midden tusschen onverschilligheid en vrees. Het midden is goed, de beide uitersten zijn slecht. De kracht die wij voor onze manifestaties noodig hebben is alleen geschikt als zij niet door dagelijksche bezigheden onbruikbaar is geworden. Wanneer de geest werkzaam is, wordt de levenskracht naar de hersens getrokken en door deze gebruikt in de vele vormen van cerebrale werking. Zij kan dan niet gebruikt worden voor eenig ander doel. Wanneer de geest passief is, stroomt de kracht naar de zenuwen, en is dan bruikbaar voor ons. Wanneer de verteringsorganen in werking zijn is zij daar noodig, waarom dan ook het houden van séance na het eten niet goed is. Wanneer een passieve toestand een plotselinge verandering ondergaat, wordt het nerveuse evenwicht verbroken, en de levenskracht verspreidt zich dan. Daarom is alles wat storend werkt op de passivitiet niet goed. Wanneer passiviteit overslaat in onverschilligheid is dat even min goed. Blijvende belangstelling in hetgeen er gedaan wordt doet de magnetische aura regelmatig afvloeien, dat een volkomen rapport daarstelt tusschen ons en u. Daarom kan een openbaar redenaar een grooten indruk maken, als de belangstelling zijner hoorders het magnetisch rapport onderhoudt. Vrees is slecht, omdat een vreesachtige toestand een positieve toestand is en de passiviteit tegenwerkt, die, zooals wij gezegd hebben, het gunstigst voor ons is. Wij hebben meer dan eens gezegd, dat gezonde, niet vermoeide lichamen, kalmte en belangstelling, en een geest die passief is en vertrouwen in ons stelt, de voorwaarden zijn die wij verlangen.

Gij hebt daar veel gezegd dat ik wel zou willen vroeger gehoord te hebben. Is er nog iets meer?

Wij hebben alles gezegd wat wij voor het oogenblik zeggen kunnen. Vele plannen zijn ontworpen om geestgemeenschap gemakkelijk te maken. Over dat waaraan wij de voorkeur geven hebben wij u gesproken. Wij verlangden dat gij niets doet om physische manifestaties in het leven te roepen. Dat mag goed en nuttig zijn voor publieke cirkels, waar manifestaties van een lagere orde verlangd worden, maar niet voor u. Onze vriend »Mentor" heeft ons gezegd dat hij een gesprek gehad heeft met den geest »Benjamin Franklin," die vooruit is gegaan en veel wetenschappelijke kennis ontwikkeld heeft. Hij keurt goed, het plan dat wij gevolgd hebben, en heeft aan zijne mediums een gelijken raad gegeven. Hij is er voor om den cirkel te vereenigen door een stoffelijke magnetische koord; maar die vinden wij niet noodig.

Zijne mediums? Wie?

Zij die gij in uwe wereld kent als Andrew Jackson Davis en Rechter Edmonds Hij communiceerde veel met beide. Wij hebben hem lang gekend als een vooruitstrevende geest, die in eene andere sfeer als de onze, maar daarmede overeenkomende, werkzaam is

Waaruit bestaat die koord?

Wij kunnen er niet meer van zeggen, dan dat het een gewone koord is, omwoeld met zijde of eene andere stof, en daaromheen draad van koper en zink op gelijke afstanden, en die de aanzittenden dan in de handen houden. De magnetische keten zou daardoor beter worden, als het magnetisme der aanzittenden zich niet gemakkelijk vereenigt. In onzen cirkel is dat niet noodig. Bij ons is het beter de handen plat op tafel te leggen.

Ja; ik begrijp het. Communiceerde Franklin werkelijk met den Rechter en Davis?

Zoo zegt hij; en wij weten dat hij gemeenschap met de aarde houdt.

Als een geest in een cirkel of op eene andere wijze communicatie houdt, is het dan noodig dat hij persoonlijk tegenwoordig is, d. w. z.,

in hetzelfde vertrek?

Volstrekt niet. Zooals wij u gezegd hebben, houden geesten dikwijls gemeenschap met de menschen door hunne gedachten over te brengen, zonder dat zij werkelijk tegenwoordig zijn. Dit komt overeen met hetgeen gij zien kunt bij de verschijnselen van het mesmerisme. De hoogere geesten, die geen verwantschap met de aarde meer hebben, komen daar zelden. Zij komen daar door tusschenkomst van geesten die lager staan dan zij. Alleen in bijzondere gevallen, zooals met ons, komen geesten zooals wij, om gemeenschap met u te houden. De meeste berichten die gezegd worden van hooge geesten te komen zijn of valsch, óf zijn door zooveel kanalen gegaan, dat er van het oorspronkelijke veel, zoo niet alles is verloren gegaan. Gij dwaalt als gij denkt dat alles wat u onverklaarbaar voorkomt van slechte of leugenachtige geesten afkomstig is. Dat behoeft niet. Gij zult later, als gij naar de geestenwereld zijt overgegaan, beter leeren inzien dan nu, dat iets, wat oppervlakkig beschouwd, aannemelijk schijnt, lang geen bewijs van waarheid is; evenmin als het tegenovergestelde er van een bewijs van onwaarheid zou zijn Gij doet beter met die kwestie maar te laten rusten. Later kunt gij daarover beter oordeelen; nu niet. Er zijn andere dingen die voor u van grooter belang zijn. Ga niet onbezonnen of haastig te werk. Gij hebt voor het oogenblik genoeg gedaan.

Wij wenschen met u te spreken over geestcontrôle en aan te toonen dat daarin veel verschil bestaat. In de meeste gevallen hebben de denkbeelden van het medium zooveel invloed op de communicaties dat zijn individualiteit er duidelijk in staat afgedrukt. In verreweg de meeste gevallen ligt aan de communicaties geen systematisch plan ten grondslag, met het doel te onderrichten, Vrienden en kennissen houden séance, waarop dan vragen gedaan en beantwoord worden. Maar zulke berichten hebben geen systematischen grondslag en zijn niet altijd betrouwbaar. De communiceerende geesten bezitten soms meer liefde dan kennis, en zijn met hen met wie zij gemeenschap houden meer door liefde verbonden dan dat

zij verstandiger en geestelijk meer ontwikkeld zouden zijn. De berichten kenmerken zich meer door toegenegenheid dan door eene leerzame strekking.

Inspiratorisch mediumschap is eene andere phase, waarbij, wanneer het zuiver is, de denkbeelden van buiten af op den ontvankelijken geest worden ingedrukt, die door een lang voorafgegane oefening daarvoor geschikt geworden is, d. i., passief ontvankelijk voor geesteninvloed. Het geestenonderricht vloeit dan gemakkelijk in den geest van het medium die het uitspreekt en dat in verband staat met de behoeften van hen voor wie het bestemd is. In vele gevallen. of wel in de meeste, zijn echter de uitgesproken woorden die van het medium, dat door de geesten daarvoor aangekweekt is. Het zijn dan geen denkbeelden onmiddelijk van buitenaf, maar de beste en hoogste van het medium die door geesteninvloed zijn aangekweekt. Zij zijn van groote waarde, wanneer zij het inwendige bewijs van waarheid in zich dragen. De denkbeelden die door u worden gegeven verschillen daarvan veel; zij hebben hun oorsprong in de geestenwereld en worden ingebracht door gezanten met wie gij bekend zijt Het is ons werk niet om den menschen te overtuigen van het voortbestaan van hen die hun zijn voorgegaan; noch om het bewijs te geven van gemeenschap tusschen u en uwe heengegane vrienden. Andere geesten zijn met die taak belast. Wij hebben in opdracht u een hooger Godsbegrip te brengen en een gezuiverd evangelie, en dat op eene wijze dat gij het begrijpen en aannemen kunt. Alles wat wij zeggen is waarheid; het beveelt zichzelf bij u aan, en sluit ieder denkbeeld dat het uit een inwendige bron bij u zou voortkomen ten eenenmale buiten. Wij verlangen niet dat iemand iets van hetgeen wij zeggen aanneemt, als het zich niet zelf bij hem aanbeveelt. Het verstand, zooals wij u dikwijls gezegd hebben, moet hierbij uitspraak doen. En als het verworpen wordt is dat geen bewijs dat hetgeen wij zeggen onwaarheid is, maar dat de verwerper niet geschikt is om het aan te nemen. Eerst dan zal hij het kunnen aannemen, als hij op een hoogeren trap van ontwikkeling gekomen is.

Gij hebt A. J. Davis genoemd. Is het de moeite waard zijne werken te lezen?

Ja, zeker; er staat veel in dat goed en leerzaam is en dat hem werd ingegeven, hoewel de berichten meer dan gewoonlijk gekleurd zijn door zijn eigen denkbeelden. Dit is een gevolg van de wijze waarop hij ze ontving en te boek stelde. Hij kwam gewoonlijk in clairvoyanten trance-toestand, en in dien toestand werd hij dan door zijn gidsen onderwezen. Keerde hij dan weer in normalen toestand terug, dan kon hij zich herinneren hetgeen hij gehoord had. Van daar dat zijne geschriften veel denkbeelden bevatten die van hemzelf afkomstig zijn, wat niet het geval geweest zou zijn als hij de communicaties ontvangen had op de wijze zooals dat met u geschiedt. De geest 'Benjamin Franklin, die nu bij ons is, zegt, dat hetgeen het medium werd meegedeeld, dikwijls niet goed door hem begrepen en misverstaan werd. Daaraan staat men altijd bloot als de geest zich niet geoefend heefd in waarnemen en redeneeren. Dan bestaat er gevaar dat men den gesuggesteerden gedachtengang niet volgen kan. Daarentegen staat iemand die logisch wel redeneeren kan er aan bloot dat hij niet passief genoeg is om de waarheid aan te nemen, omdat vooropgezette denkbeelden hem daartoe in den weg staan, of gesuggesteerde denkbeelden verkeerd begrepen en uitgelegd worden, omdat hij aan een conventioneele methode van redeneeren te veel gebonden is.

Dat begrijp ik. Ik weet dat iemand die ontwikkeld is niet gemakkelijk van opgevatte denkbeelden is af te brengen, zooals ik al ondervind met jongens die ik onderwijs.

Zeker; maar om hooge, reine denkbeelden in zich op te moet de geest toch goed ontwikkeld zijn. Wij zouden u veel meer kunnen leeren, hetzij door suggestie, of door visioenen, of door automatisch schrift; maar ernstige bezwaren houden ons hiervan terug. Er zou te veel twijfel ontstaan, hetzij bij u, hetzij bij anderen. En door de groote veranderlijkheid uwer gezondheid zouden onze berichten te veel gekleurd worden of niet goed overgebracht.

Wordt vervolgd.

ONDERWIJZINGEN DOOR DE GEESTELIJKE LEIDSLIEDEN VAN OXON (Dr. STAINTON MOZES).

(Vervolg van bladzij 96.)

Toch geven wij u meer impressies dan gij wel denkt; en wij zullen dat nog meer doen, zoodra gij verder ontwikkeld zijt en geleerd hebt dat aan alle stoffelijke dingen eene geestelijke waarheid ten grondslag ligt, en dat physische verschijnselen slechts symbolisch onderwijs zijn voor wezens die eene stoffelijke wereld bewonen. Iedere bloem heeft haar symbool, iedere gebeurtenis in uw leven eene verborgen beteekenis. Ieder landschap, ieder zielverheffend natuurgezicht bevat een geestelijk onderwijs, een stem voor het inwendig gemoed, die alleen verstaan kan worden door hen die vatbaar zijn voor inwendig geestelijk onderwijs. Dat alles moet gij op zijn tijd nog leeren; wij zeggen niet in uw tegenwoordig bestaan. Gij moet den weg volgen van geleidelijke ontwikkeling. En bij iedere geschikte gelegenheid zullen wij daarover met u spreken en u zoeken op te heffen van het stoffelijke tot de verborgen geheimen des levens.

Mevrouw — is op dien weg reeds ver gevorderd, niet waar?

Zeker, zij is goed onderwezen en heeft veel waarheden in zich opgenomen. Dit, vriend, is de hoogste vorm van mediumschap die hier te bereiken is. Gij dwaalt als gij denkt dat physisch mediumschap het ware is. Meestal is het slechts de laagste vorm, gevaarlijk voor wie het bezit en alleen geschikt voor hen die het alphabet van geestgemeenschap beginnen te leeren De menschen hebben het nog noodig; maar gij moet hen waarschuwen dat zij er zich niet bij bepalen. Zij moeten dieper gaan dan de schil en tot de kern der waarheid doordringen. Het is de sluier waarachter de verborgen mysteries zich bevinden, die slechts voor den geest toegankelijk zijn en waarvoor de materische mensch moet blijven staan Voor de ontwikkeling dezer geestelijke faculteiten arbeiden wij; en

daarbij houden wij het oog gevestigd op Hem die ons zendt en op den zegen die ons werk bekronen zal. Al het andere is van weinig waarde.

Het Opperwezen zegene u. † I. S. D.

T o e n e e n e v r a a g g e d a a n w a s b e t r e f f e n d e z e k e r e m a n i f e s t a t i e s w a s h e t a n t w o o r d a l s v o l g t:

Neen; zij zijn niet betrouwbaar, en wij zeggen u nogmaals dat gij geen gemeenschap houden moet met onontwikkelde geesten. Nu het noodig is duidelijk te zijn, zeggen wij u dat het Tegenstanders zijn die ons werk nabootsen om u te bedriegen en ons werk in minachting te brengen, en dat het beter voor u is u te onthouden van gemeenschap met hen.

Z ij n z ij n o o i t t e v e r t r o u w e n?

Nooit. In cirkels waar bedrieglijke geesten toegang verkregen hebben, zijn de manifestaties nooit te vertrouwen. Wij zeggen niet meer dan hetgeen wij weten. Gij zijt gewaarschuwd en moet weten wat gij doet.

S o m m i g e m a n i f e s t a t i e s m o e t e n t o c h g o e d z ij n.

Sommige, ja; maar zooals wij zeggen kunt gij nooit zeker zijn dat gij niet bedrogen wordt in cirkels waar bedrieglijke geesten toegang hebben. Onontwikkelde geesten zijn in staat u te verblinden, waardoor gij niet beveiligd zijt tegen kwaad; alleen in cirkels waar het kwade nog niet is kunnen binnenkomen zijt gij veilig. Waar het eens toegang verkregen heeft zijt gij niet veilig meer. Daarvoor hebben wij u onophoudelijk gewaarschuwd; de eenige veilige weg voor u is, om geen cirkels te bezoeken die gij niet weet dat volkomen betrouwbaar zijn. Bedrieglijke geesten staan op geen trap dat zij ooit te vertrouwen zijn in hetgeen zij zeggen en doen. Zelfs kunt gij op verschillende tijden niet weten of gij met denzelfden geest te doen hebt; want zij scheppen er vermaak in om verkeerde namen op te geven, en zien er hoegenaamd geen kwaad in om te bedriegen. Zij zijn niet met opzet slecht,

maar staan op een lagen trap van ontwikkeling en weten niet beter. Gij staat op een hooger trap, moreel en intellectueel, en moest hen opheffen als het uw taak was.

Het komt mij voor dat publieke séances dan nooit te vertrouwen zijn, en dat het beter wezen zou die niet te bezoeken?

Zoo is het. Geesten die daar opereeren staan meestal op een lagen trap. Maar zoolang het doel der Beweging niet bereikt is zullen zij blijven bestaan; zij zijn geschikt voor hen die nog het alphabet van geestgemeenschap leeren moeten. Wij kunnen u daarvan niet terughouden; gij moet weten wat gij doet. Wij kunnen u alleen zeggen dat het nabootsingen zijn van het ware en reëele, en dat gij er niets leeren kunt.

Gij weet niet hoe er overal op uwe aarde reine, oprechte zielen zijn die gemeenschap met de sferen houden en daarbij niets weten van bedrog of misleiding, noch van lage en dwaze manifestaties die ons zooveel verdriet doen en benadeelen. Maar zij, die naar physische wonderen verlangen, om wonderzoekers te behagen, die er niet aan denken door welk soort geesten zij verricht worden, zij zijn maar al te dikwijls voor geesten die moreel en intellectueel op een lagen trap van ontwikkeling staan het middel om zich te vermaken en de menschen te bedriegen. Al de manifestaties die deze bedriegers doen zijn nabootsingen, waardoor zij het vertrouwen in ons schokken en ons werk in minachting brengen. Ter gezette tijd zal over alles wat nu vreemd en duister is een licht opgaan, met de reden waarom het zoo en niet anders is. Maar daarvoor moet gij geduld hebben. Wij hebben de macht niet daarin verandering te brengen en verlangen dat ook niet. Alles geschiedt met orde en regelmaat, en alles zal op zijn tijd verklaard worden. Dien tijd moet gij geduldig afwachten en ons helpen door arbeid en gebed. Met dien te willen verhaasten, benadeelt gij uzelf.

Wanneer bedrog en misleiding eenmaal een cirkel zijn binnengeslopen, is die voor ons van geen nut. Wij hebben u zuivere waarheid ebracht. Wordt die vervalscht of verdacht

gemaakt, zooals dat gewoonlijk geschiedt, dan is dat niet onze schuld. Wij hebben geen deel daaraan. Overeenkomstig de Goddelijke wet die u verplicht rechtvaardig te oordeelen, moet gij ons gelooven en vertrouwen. Wij zijn van de waarheid en van God, en als zoodanig moet gij ons ontvangen en oordeelen over hetgeen wij zeggen Wij hebben u genoeg gewaarschuwd tegen bedrog en herhaalde pogingen die gedaan zijn om onzen cirkel binnen te sluipen. Wij hebben er met goed gevolg weerstand aangeboden, en zullen dat blijven doen, als gij, onze vrienden in het vleesch en onze geestelijke vrienden die niet ophouden voor de waarheid werkzaam te zijn, met ons medewerken.

Wij zijn er niet in geslaagd u duidelijk te doen inzien hoe groot het verschil is tusschen het fundament waarop wij werkzaam zijn en dat van andere cirkels die gij kent. Wij zeggen niet van alle andere cirkels, maar van die waarmede gij bekend zijt. En onze ernstige waarschuwingen vinden haar oorsprong in de vrees, dat ons werk teniet gedaan en onzen invloed vernietigd zal worden door het werk van een onbedachtzaam oogenblik.

Zeker; dat begrijp ik zeer goed; dat is natuurlijk een groot gevaar. Een enkel afdoend bewijs van misleiding zou hetgeen er gedaan is in groot gevaar kunnen brengen. En het is duidelijk dat uw werk voor een groot deel privaat geschieden moet. Maar dat kan men aan de wereld niet zeggen; zij zou het niet kunnen begrijpen en denken dat het egoïsme is.

Dat behoeft ook niet; van ons werk moet nog niets aan de wereld worden bekend gemaakt, behalve hetgeen wij nu en dan zeggen dat er geschikt voor is. Het is te ernstig; niet iets wat zij met genoegen hooren zou, omdat zij er niet rijp voor is. Alle publiciteit moet nog vermeden worden, behalve het weinige dat zij weten mag. Voor het oogenblik verlangen wij geen publiciteit. De tijd is er nog niet voor ge-

komen; en het zou onverstandig zijn het den menschen te willen opdringen. Wij moeten geduld hebben, voorzichtig zijn en voorwaarts gaan onder biddend opzien naar boven; en niet iets willen bekend maken aan hen die er niet rijp voor zijn, er om lachen en er den spot mede drijven zouden. Dat zou niet verstandig zijn. Hiertegen hebben wij u altijd gewaarschuwd.

Zijt gij tegen bijeenkomsten?

Neen, vriend. Gij vergist u als gij denkt dat alle bijeenkomsten niet goed zijn. Niet alzoo. Wij keuren het zeer goed dat onze vrienden bij elkander komen om met elkaar te spreken en van gedachten te wisselen om tot de waarheid te komen en te zorgen dat op séances de condities zoo gunstig mogelijk zijn. Kalme, ernstige onderlinge bespreking is nuttig en goed en bevordert kennis en wijsheid. Maar iets anders is het, wanneer iemand voor het publiek onderwerpen behandelt *waarvoor de tijd nog niet gekomen is, die hij-zelf nog niet goed verstaat, en waarover iemand die ze wel verstaat de laatste wezen zou om er in het publiek over te spreken.* Hij spreekt er van geen platform over; hij behoort tot de stille arbeiders die rustig hun weg gaan, zich niet opwinden maar bedaard blijven, die leeren en werken en toenemen in kennis, en niet uitgaan om proselieten te maken, *waarvoor hij weet dat de tijd nog niet gekomen is.* Maar wij zijn er verre af om aan te raden het voor zichzelf te houden. Onderlinge bespreking is nuttig en goed; al wat men daarbuiten doet *vooralsnog misplaatst. Noch de tijd, noch de toestand der wereld, noch de kennis die de spiritualisten van het verschijnsel bezitten, maken het raadzaam er nu reeds in het publiek over te spreken.*

Laten feiten verzameld worden en daaruit gevolgtrekkingen gemaakt, en zij die met ons arbeiden er naar streven de waarheid te leeren kennen. Dat is goed en nuttig. Op die wijze is reeds veel goed gedaan. Maar verder moet men nog niet

gaan. Als die raad wordt opgevolgd zal men zich niet belachelijk maken en schade doen aan datgene wat men zoekt te bevorderen. Geduldig en behoedzaam wachten en rustig naar de waarheid zoeken moet aan algemeene bekendmaking vorafgaan Houd nu op.

† IMPERATOR.

Augustus 1874.

Ik heb dikwijls gedacht dat door magnetischen invloed veel verklaard kan worden. Maken gij en uwe geestelijke vrienden daarvan ook gebruik om physische verschijnselen voort te brengen, zooals welriekende geuren, licht, muziek, enz.?

Wanneer wij objectieve verschijnselen voortbrengen zijn zij objectief, waarvan gij u zelf gemakkelijk overtuigen kunt. Wij laten u geen verschijnselen zien door subjectieve impressies. De geuren ruikt gij werkelijk en de lichtjes bestaan. Zij zijn even reëel als de lamp die op uw tafel brandt. De lichtende nevel ziet gij werkelijk in clairvoyanten toestand. De muziek wordt niet objectief voortgebracht, maar de tonen zijn in ieder opzicht volkomen gelijk aan die welke objectief worden voortgebracht. Wanneer gij door clairvoyance of clairaudience hoort en ziet, zijt gij vatbaar voor iederen invloed. En de verschijnselen ontstaan het best en het krachtigst, als gij in onbewusten trancetoestand verkeert. Van magnetische kracht maken wij alleen gebruik om u te controleeren bij het spreken en impressies te geven. Wij hebben u gesproken van laagstaande geesten, die geen begrip hebben van moraliteit en uitgaan om te bedriegen. Gij moet wel onderscheid maken tusschen hen en ons. Wij hebben u dikwijls gezegd dat ons werk en het hunne zeer verschillend is in aard en doel. Als zij in eenige betrekking tot ons staan is het eene van antagonisme. Zij brengen ons en ons werk in minachting.

Zoudt gij in onzen cirkel kunnen materialiseeren?

Het ligt niet op onzen weg om daaromtrent proeven te nemen. Uw lichaamsbouw is niet van dien aard dat het verstandig van ons wezen zou om dergelijke experimenten te nemen. Alle manifestaties in den cirkel die te veel kracht van u vorderen zullen wij voortaan achterwege laten. Maar wij zullen toch genoeg belangrijke verschijnselen kunnen voortbrengen, als ieder van u nauwkeurig acht wil geven op de voorzorgen die wij gezegd hebben dat in acht genomen moeten worden. Het is van belang dat gij goed weet wat wij daarvan gezegd hebben.

Wij zullen er allen zeker veel belang in stellen. Maar persoonlijk zou ik er meer belang in stellen als ik niet in trance moest zijn.

Gij moet uw eigen belang weten op te offeren waar dat noodig is. Wij brengen u in trance om u te beveiligen tegen kwaad en den stroom levenskracht dien wij van u nemen beter te kunnen regelen.

---

24 October 1874.

Ik word aangezet tot schrijven. Wil iemand van u zeggen wat hij verlangt?

Wees gegroet! Wees gegroet! De zegen van den Allerhoogste ruste op u. Wij zullen met u spreken over dingen die het tegenwoordige aangaan; en om dat goed te doen, achten wij het noodig uwe uitwendige zintuigen af te sluiten en uwe inwendige te openen. Wij zullen dan schrijven door uw hand, terwijl wij dan tevens elkander zien zullen van aangezicht tot aangezicht. Blijf passief en vraag niets.

Wij zijn niet afwezig geweest sedert wij het laatst door u geschreven hebben. Wij zijn bij en om u geweest, maar von-

den het niet goed van onze tegenwoordigheid te doen blijken, zooals wij gewoonlijk doen. Vraag nu niets meer en wacht.

Het medium komt in een hoogere phase van ontwikkeling. Hij is niet meer zooals hij was. Onze invloed op hem is sterker geworden. Het wordt steeds moeilijker zijn organisme te gebruiken voor physische manifestaties. Door zijn ontwikkeling heeft het geestelijke element de overhand gekregen boven het physische. Dat proces van geestelijke ontwikkeling hebben wij noodig geacht. Wij hebben dat onzen vrienden en ook het medium gezegd. Wij moeten hem ontwikkelen voor het werk dat wij te doen hebben. Het instrument dat wij hebben is geschikt voor ons werk, en het is noodig dat het geestelijk element ontwikkeld wordt. Al ons streven is daarop gericht. En om ons plan ten uitvoer te brengen, kunnen wij de kracht niet geven voor physische manifestaties die aan haar doel beantwoord hebben.

Het geestelijk element moet nu ontwikkeld worden, waarbij zoo weinig mogelijk aan het physische mag worden onttrokken. Wij zouden wel willen dat wij al onze vrienden in den cirkel konden overtuigen, dat in verhouding hunner aspiraties ook de geesten zijn die door hen aangetrokken worden. De geestelijke invloed van een vriendenkring reikt zelfs tot in de geestenwereld, en naarmate die is, zijn ook de geesten die tot hen komen. God dringt nooit waarheden op aan hen die er niet rijp voor zijn. Zij moeten langzaam voorwaarts gaan, stap voor stap, en door eigen inspanning al hooger en hooger stijgen. De invloed van den cirkel bepaalt onze kracht, en hoe geestelijker die is hoe edeler de manifestaties zijn. Hoe meer het geestelijk element in het medium ontwikkeld is, hoe moeilijker het is hem in den cirkel te gebruiken, onder zeer gunstige voorwaarden, wanneer de aspiraties van allen gericht zijn, niet op de aarde en wat tot de aarde behoort, maar op geestelijk onderricht en geestelijken vooruitgang. Tot die

hoogte hebben wij het medium ontwikkeld, waarom het steeds moeilijker zal worden hem in den cirkel te gebruiken, tenzij onder zeer gunstige condities.

De manifestaties zullen gemakkelijk door hem gaan als hij geheel passief en afgezonderd is en geestelijk en lichamelijk buiten allen aardschen invloed. De inwendige geestelijke zintuigen zullen meer dan de levenskracht uit zijn lichaam onze middelen van gemeenschap zijn. Van daar dat wij getracht hebben om het geestelijk waarnemingsvermogen onzer vrienden in den cirkel en hun vatbaarheid voor onzen invloed meer en meer te ontwikkelen. Gedeeltelijk zijn wij daarin geslaagd en zullen er mede voortgaan. Wij hebben alle hoop, van hen de noodige kracht te zullen krijgen, die wij niet langer van het medium durven te nemen. Zijn dagelijksche bezigheden en zijn zorgen zullen hem daarvoor meer en meer ongeschikt maken. En wij hebben ander werk dat door hem gedaan moet worden. Onze vrienden zullen zien dat onze pogingen in den laatsten tijd er op gericht zijn geweest om tot een nieuwe phase van ontwikkeling te komen. Daarbij zijn wij geholpen door andere geesten; en langzamerhand breidt zich hun getal uit om op het medium te opereeren.

[Zoolang het schrijven der bovenstaande communicatie duurde, was mijn geest gescheiden van het lichaam. Op korten afstand zag ik mijn hand die schreef. Het is van belang om nauwkeurig te zeggen wat er plaats vond. De plaats waar ik was is mijn studeervertrek. Het is half drie. Ik voelde een aandrang tot schrijven, zooals in geen twee maanden gebeurd was. Ik zat voor mijne schrijftafel en had het eerste gedeelte der communicatie geschreven. Ik kwam toen, naar ik denk, in onbewusten trancetoestand. Het volgende wat ik mij herrinner was, dat mijn geest bij mijn lichaam stond, dat gezeten was met de pen in de hand, voor de tafel waarop mijn schrijfboek lag. Ik zag er naar met groote belangstelling,

en zag ook alles in het vertek. Ik zag mijn lichaam zitten in mijn stoel, en ook de fijne zilverkoord waarmede mijn geest nog met mijn lichaam verbonden was. Ieder stoffelijk voorwerp in het vertrek scheen nevelachtig, niet massief te zijn, en alles wat geestelijk was, vast en reëel. Achter mijn lichaam stond Rector, met zijn linkerhand boven mijn hoofd en met zijn rechter boven mijne rechterhand waarin de pen gevat was waarmede geschreven werd. In de aangrenzende kamer zag ik Imperator, met nog verscheiden geesten die reeds lang op mij hadden ingewerkt. Andere geesten, die ik niet kende, liepen in en uit, en schenen het experiment met belangstelling gade te slaan. Van het plafond, of liever dóór het plafond, stroomde een zacht, aangenaam licht binnen; terwijl er nu en dan lichtstralen van eene blauwachtige kleur op mijn lichaam vielen. Telkens wanneer dat gebeurde zag ik mijn lichaam een schok krijgen en rillen. Het werd dan geladen om het zoo eens uit te drukken. Ik zag ook dat het daglicht verdwenen was; door het raam zag ik geen licht; het licht waarbij ik zag was geestelijk licht. Ik kon de stemmen der geesten die tot mij spraken duidelijk hooren. Zij klonken als menschenstemmen, maar de stembuiging was schooner en het was alsof zij uit de verte kwamen. Imperator zeide mij dat hetgeen ik zag geen subjectief gezicht was, maar objectief; dat het reëel, werkelijk bestond, en dat het de bedoeling was mij te laten zien hoe de geesten werkten. Rector schreef; en dat geschiedde niet zooals ik mij had voorgesteld door mijn hand te besturen of mij impressies te geven, maar door op de pen een lichtstraal te richten van een blauwe kleur. Daardoor schreef de pen wat Rector verlangde dat zij schrijven zoude. Om mij te laten zien dat de hand bij het schrijven bloot een instrument was die eigenlijk wel gemist kon worden werd de pen van de hand vrijgemaakt en in schuinschen stand gehouden door de magnetische lichtstraal waardoor zij bestuurd werd. Tot mijne groote verbazing bleef zij toen voortschrijven evenals te voren. Ik gaf een kreet van verbazing, maar toen werd mij gezegd mij stil te houden, daar anders

de condities verbroken werden. Een groot gedeelte van de bovenstaande communicatie is werkelijk geschreven zonder tusschenkomst van een menschelijke hand, en het overige zonder behulp van mijn geest of mijzelf.

Imperator zeide dat geluiden op gelijke wijze konden worden voortgetracht, zonder behulp van eenig stoffelijk voorwerp. Ik hoorde al dien tijd het geluid van bellen die wonderschoon bespeeld werden; en de lucht was doortrokken van een heerlijk parfum, dat voor mijn geestelijk reukorgaan duidelijk waarneembaar was. Ik zag niet hoe de geluiden werden voortgebracht, maar in een verwijderd gedeelte van het vertrek, dicht bij het plafond, zag ik iets wat op een doos geleek, waar blauw electrisch licht omheen speelde en dat ik in verband bracht met de geluiden. De geesten waren gekleed zooals ik ze vroeger gezien had en bewogen zich door het vertrek zonder dat de verschillende voorwerpen daarin hen tegenbielden. Verscheiden opmerkingen werden tegen mij gemaakt, maar ik vond geen aanleiding om iets te zeggen. Ik herrinner mij gezien te hebben: Grocyn, C. S., Mentor, Doctor, R., Philosophus, Prudens en anderen, Zij, of eenigen van hen, stonden rondom de tafel waaraan mijn lichaam zat. Het scheen mij toe dat ik gekleed was in het wit, met een blauwen gordel om het midden. Ik zag ook purper — ik denk een soort van overkleed. Iedere geest scheen van zichzelf uit licht te stralen; en het vertrek was sterk verlicht.

Er werd mij gezegd dat het niet gemakkelijk was om zonder menschelijke hulp te schrijven, en dat ik spelfouten zou zien. Werkelijk zag ik die dan ook in dat gedeelte dat op de bovengemelde manier geschreven was.

Ik herrinner mij hoe ik mij verwonderde dat de geesten Engelsch spraken; en in antwoord op hetgeen ik slechts gedacht had, sprak de een na den ander mij in verschillende talen toe. Ik verstond ze niet, maar Imperator vertolkte het mij. Hij toonde mij ook hoe geesten gemeenschap met elkander hielden door overbrenging van gedachten.

Toen alles afgeloopen was werd mij gezegd dat ik weder

in het lichaam terug zou keeren, en dat ik alles op moest schrijven wat ik had gezien. Van het terugkeeren in mijn lichaam herinner ik mij niets; ik denk dat ik hiervoor eerst weer in onbewusten trancetoestand gebracht werd.

Ik heb wat hoofdpijn, nu ik weder in mijn lichaam ben. Ik ben volkomen zeker van hetgeen ik gezien en gehoord heb en deel het mede zonder het te vergrooten. Het kan zijn dat ik iets vergeten heb, maar ik heb er niets aan veranderd of bijgevoegd.

Ik zou gaarne willen weten of hetgeen ik opgeschreven heb juist is en of het ook een zinsbegoocheling was?

Wat gij opgeteekend hebt is goed en werkelijk zoo gebeurd. Wij wilden u leeren dat stof weinig beteekent — dat geest alles beheerscht. Leer die les en vergeet haar niet. Verhef u boven de eerste beginselen van kennis en street naar volmaking.

Moge de Alwijze u helpen en zegenen. Wij moeten nu eindigen.

† I. S D. en ANDEREN.

No. LXXIX.

November 1874.

Die teekeningen van Mrs. — troffen mij zeer, Teekeningen van geesten zijn altoos symbolisch, niet waar?

Veel van hetgeen geesten doen is symbolisch; de menschen doen er verkeerd aan met niet te zoeken naar de geestelijke beteekenis die er achter verborgen ligt. Op den bodem van ieder geestenonderricht ligt een geestelijk essence, die dikwijls aan 's menschen aardsche begrippen ontsnapt. Evenals gij den geest niet vindt bij ontleding van het menschelijk lichaam, zoo begrijpt gij ook meestal de geestelijke beteekenis niet van

hetgeen van geesten afkomstig is. Niet voor gij het lichaam hebt afgelegd zult gij in staat zijn de geestelijke beteekenis te verstaan van hetgeen aan alles ten grondslag ligt. Ja, vriend, wij onderwijzen symbolisch, en wat den mensch dikwijls zoo eenvoudig en onbeteekenend toeschijnt, bevat meestal eene diepe geestelijke waarheid. Ieder voorwerp heeft een geestelijke wederhelft die gij niet kunt zien, maar die gij hiernamaals zult zien.

Ik heb een gesprek gehad met den heer — en hij vroeg om een definitie van geest. Hij stelde de vraag in het algemeen, en ik gaf ten antwoord, »Gij zelf, minus uw lichaam." Wat zegt GIJ? Hij gelooft niet in geest en beweert dat alle geestelijke verschijnselen door dierlijk magnetisme worden voortgebracht.

Vriend, het is niet noodig dat wij ons de moeite geven om te weerleggen wat zichzelf weerlegt. Hij vervalt in de gewone dwaling van oorzaak met gevolg, het middel met den bewerker te verwarren. Wat gij dierlijk magnetisme noemt, is het middel dat door ons gebruikt wordt. Het geestelijke lichaam, zooals gij weet, is de eigenlijke mensch; het aardsche lichaam is slechts zijn tijdelijk bekleedsel. Wanneer dat lichaam bij den dood wordt afgelegd, blijft de werkelijke mensch met al zijn eigenschappen onveranderd over. Maar iemand die zich geen denkbeeld vormen kan van geest, kunt gij ook niet duidelijk maken dat geest iets anders is dan zijn begrip van stof.

Ik nam tot voorbeeld het onderscheid tusschen een levend en een gestorven mensch. Zou ik van u mogen weten of de overgang van sfeer tot sfeer hiernamaals eenigermate overeenkomt met datgene wat wij »dood noemen?

Het geestelijk lichaam, na de aardsche sfeer verlaten te hebben, komt in de sferen van reiniging, waar het vele veranderingen ondergaat, die analoog zijn met wat gij sterven noemt. Evenals uit het aardsche leven een fijner lichaam, in

vorm gelijk, voortkomt, zoo komt er ook, wanneer de geest genoegzaam is vooruitgegaan, een ander, nog fijner voort, tot zoolang al de processen van veredeling zijn doorgemaakt en de geest rijp geworden is om over te gaan naar de hoogere sferen. Wij weten niets van de veranderingen die daar met hem plaats hebben — indien zij er zijn. Maar bij iederen overgang heeft de geest zichzelf, door eigen inspanning, een fijner lichaam gemaakt en legt af wat ongeschikt voor hem geworden is. Het is van belang voor u dit niet te vergeten. Het is de geest die zichzelf een lichaam maakt dat geschikt voor hem is; en zoodra hij genoegzaam is vooruitgegaan wordt het oude lichaam afgelegd en komt een nieuw te voorschijn. Van daar dat iedere toestand van verandering gepaard gaat met iets wat analoog is met den dood of den slaap.

Sommige menschen, gelooven, dat na den dood van het aardsche lichaam de geest geen vorm of gedaante heeft; en ook geen lichaam heeft?

Dat is zoover van de waarheid dat de geest, terstond na het verlaten van het aardsche lichaam, materie uit zijn omgeving tot zich trekt en bekleed is met een fijner substantie dan het vleeschelijk lichaam dat hij heeft afgelegd. De geest heeft altijd een stoffelijk omhulsel, zooals gij het noemen zoudt; maar stof die niet waarneembaar is voor uwe zintuigen, ofschoon wij haar even duidelijk zien als gij de stoffelijke voorwerpen in uwe wereld. Wij verwonderen ons dat wij u dat nog moeten zeggen!!

Ik wist dat wel; maar de menschen zijn zoo onwetend en bevooroordeeld. Maar ik wist niet, dat de geest, na het verlaten van het lichaam, nog een verdere bekleeding uit zijn omgeving noodig had.

Zeker. Hij neemt substantie tot zich, onmiddellijk na het verlaten van zijn aardschen tabernakel.

† Rector.

---

14 December 1874

Op de séance van gisteravond ontvingen wij merkwaardige communicaties omtrent mediumschap, inspiratie en de geboorte van den geest. Ik zou daarover wel eens iets van u willen hooren?

Wij kunnen een groot gedeelte recapituleeren van hetgeen er gezegd is, maar alles is er nog niet van gezegd; gij doet echter beter met nog eenigen tijd daarmede geduld te hebben. Wat gij gehoord hebt was van onzen vriend die daarover met u sprak en daarvoor uitgekozen werd, omdat hij in de geestenwereld een bijzondere studie gemaakt heeft van de gemeenschap tusschen geesten in verschillende sferen, evenals onze vriend Benjamin Franklin een studie gemaakt heeft van die gemeenschap door stoffelijke middelen. De menschen vergissen zich, als zij denken dat alleen datgene wat zij er van zien van geesten afkomstig is. Als zij er niets van zien of bemerken, werken geesten op de menschen in. De stem der geesten wanneer zij iemand inspireeren is stil, onhoorbaar, meestal onmerkbaar en openbaart zich slechts in hare uitwerking. Van het proces er van hebt gij geen begrip. Want gij weet niet dat alle inspiratie onmiddelijk van Hem komt dien gij God noemt; dat is, van den Grooten Alles-doordringenden Geest die in allen is. Gij leeft, zooals ook wij leven, in een uitgestrekte oceaan van geest, waaruit alle kennis en wijsheid in de ziel van den mensch vloeien. Dit is dat inwonen van den Heiligen Geest waarvan gij in uwe gewijde verhalen leest: »Hij woont bij u en zal in u zijn." Dat is die groote waarheid waarvan wij vroeger gesproken hebben, dat gij van God zijt, daar gij een deel hebt van den alles doordringenden, alles-onderwijzenden Geest die de openbaring is van den Allerhoogste, het inwonen van God. Uit dit uitgestrekte gebied van geest wordt het geestelijk lichaam gevoed en onderhou-

den. Het trekt er zijn voedsel uit, evenals het physisch lichaam onderhouden wordt door de lucht die gij inademt. Deze ether, zooals gij het verkiest te noemen, is voor het geestelijk lichaam, wat de lucht is voor het physische. En aan dit alles doordringend geestesgebied is alle menschelijke wijsheid ontleend met onzen bijstand, als dienende geesten. Zij, die er het meest ontvankelijk voor zijn, die het minst stoffelijk, het meest geestelijk zijn, nemen haar het beste in zich op Zij, die door de menschen genieën genoemd worden; die nuttige ontdekkingen doen en uitvindingen die het menschdom ten goede komen, zij allen worden geïnspireerd uit de geestenwereld. De ideeën van het genie zijn slechts reflecteerende lichtstralen uit de wereld waar denkbeelden ontstaan. De inspiraties van den Dichter, den Redenaar, den Auteur, zijn slechts ingevingen van geesten die hen datgene inspireeren, uit de Bronwel van Wijsheid, wat zij voortbrengen. Goddelijke boodschappen zijn altoos op die wijze gebracht. Daarin heeft de mensch in oude tijden het woord van God erkend. Maar hij is dat niet blijven doen. Hij ziet en voelt dat nu niet meer; hoezeer het nog altoos is als vroeger. Hij erkent het niet in alles wat de geschiedenis van iedere eeuw versiert — het licht der Inspiratie uit het Geestenland. Zeker, overal zijn geïnspireerde menschen, voertuigen van geïnspireerde denkbeelden; maar de mensch erkent het niet.

Mediumschap is eene ontwikkeling van datgene wat onder een anderen vorm genie is. Genie, het geopende en aandachtige oor voor geestenleiding en inspiratie, gaat over in mediumschap, het gemakkelijke instrument voor geestopenbaring. Naarmate het medium vatbaarder wordt voor direkten invloed, wordt hij van grooter waarde voor het overbrengen van berichten; en naarmate zijn individualiteit meer op den achtergrond treedt, zijn ook de berichten zuiverder. 's Menschen individualiteit moet daarop in het geheel geen invloed hebben, zooals bij u het geval is, voor er betrouwbaar, zuiver onder richt kan gegeven worden.

Wordt vervolgd.

EEN WOORD OVER FRAU ROTHE.

Het geruchtmakende proces en helaas! het vonnis van een beroemd medium, heeft alle Spiritualisten droevig aangedaan en menigeen vraagt twijfelmoedig: wat moeten wij denken; waar schuilt het bedrog? Bij het medium of bij de geesten — of bij de onderzoekers? of bij vervolgers?

Er steekt een groot gevaar in het physisch mediumschap voor allen, die een professie van deze gave gaan maken. Alle beroepsmediums vallen vroeg of laat in strikken. Vooreerst door den drang van het altijd meer wonderen begeerend publiek en den nood van geld te moeten verdienen door goed succes. Menigeen wordt, als de kracht ontbreekt of de kring niet goed is samengesteld, gedrongen, bedriegelijk nabootsen te kiezen boven de bekentenis dat er een belemmering is, die het welslagen der verschijnselen verhindert; en die belemmerende invloeden voor hoog sensitieve mediums moeten natuurlijk voortkomen uit het onharmonische van een kring uit allerlei aan elkander vreemde personen saamgevloeid.

Het professioneel mediumschap staat juist door die gemengde omgeving bloot aan het inwerken van vijandige geesten, die de goede zaak afbreuk willen doen door de mediums verdacht en veracht te maken.

In goede kringen zijn in den laatsten tijd vele waarschuwingen ontvangen om de séances toch rein te houden, daar er sterke stroomen van booze geesten rondwaren om overal de mediums te bederven, opdat deze heerlijke gave geen vrucht zou dragen voor de menschen; want de strijd neemt toe tusschen de goede engelen, die de menschheid komen opheffen en verlichten en de booze die de duisternis liefhebben.

De laag gestemde séancekring trekt die zwarte bende aan. Hoemeer de aanzittenden hunkeren om wondertjes te zien,

hoemeer zij geesten lokken, die door de grove elementen die hen aankleven veel vertoon kunnen maken door voorwerpen te verplaatsen of weg te moffelen. Zij verdrijven de fijnere edele geesten of maken hun invloed krachteloos en geven zich uit voor de verwanten die zij verdrongen hebben en dat kunnen zij doen als de aantrekking tusschen die goede geesten en de menschen niet sterk genoeg is.

Is het medium zelf ontoegankelijk voor den onmiddellijken invloed van slechte geesten, dan werken zij door het fluide van andere aan hen gelijke mediamieke personen eenig bedrog uit om door die kunststukken een blaam op de mediums te werpen; voorbeelden zijn bekend dat geesten, die zeer sterk zijn in het »apport direct" of het overbrengen van voorwerpen, opzettelijk verdachte dingen in de zakken of tusschen de kleederen van mediums aangebracht hebben tot schrik van het onschuldige slachtoffer.

Daar ik omtrent Frau Rothe altijd van ervaren Spiritualisten, die haar reeds lang persoonlijk gekend hadden, het beste getuigenis heb gekregen omtrent hare wonderlijke begaafdheid zoowel als over haar trouwhartig karakter, heb ik alle aanklachten rustig gelezen, denkende dat onbevoegde onderzoekers hier aan het werk waren geweest, of dat de lage geesten zelf hier ook de stichters van de verwarring waren.

De ontzettende aandoeningen door de beschuldiging van bedrog en de vervolging opgewekt, moeten het zenuwleven van de hoog sensitieve geweldig schokken en verwoesten, zoodat doodelijke ziekten het gevolg kunnen zijn, zooals wij van menig vervolgd medium gezien hebben, en in zulke toestanden kan geen medium werken om door deugdelijke feiten bewijzen te leveren.

De verklaringen van politie, zelfs het vonnis der justitie bewijst niet dat Frau Rothe geen medium is. Zij kan in een strik zijn gevallen van leugengeesten, die haar aangezet hebben om in half somnambulen toestand bloemen te gaan koopen. Als de ongelukkige vrouw het leven en de rede er afbrengt, wacht ik van de toekomst wel nadere opheldering,

maar geen duizend onkundige beoordeelaars van mediamieke verschijnselen doen hier iets af, want de dwaasheden en leugens die op dit gebied uitgegalmd zijn geworden, zijn ongeëvenaard, evenals de zotte gewoonte om mediums te binden tot bezwijkens toe en hen in den meest ongunstigen toestand te brengen bij proefnemingen door geleerden.

Mocht toch nimmermeer een eerlijk en rijkbegaafd medium zijne gaven tot een zoo hachelijk beroep maken in deze booze wereld, waar de laagste geesten nog zoo gaarne optreden om het goede tegen te werken en onheil aan te brengen; mochten de onderzoekers eindelijk eens ophouden naar physische verschijnselen te hunkeren en daaraan nu nog zoo groote waarde te hechten, nu een halve eeuw vol wonderteekenen aan de ongeloovige wereld verspild schijnt.

Alle physische mediums worden van tijd tot tijd aangepord om eens een handje te helpen en met handen of voeten te werken als het geheel niet aan kracht ontbreekt. Sommige geesten zijn ook zoo onkundig dat ze niet eens begrijpen dat zij er kwaad aan doen op die wijze te influenceeren.

Kon mijn woord toch alle Spiritualisten bereiken om hen diep te doordringen van deze waarheid, eene groote en heilige waarheid; de verschijnselen, die op de séance komen, zijn niet het doel van het Spiritualisme, maar alleen het middel.

Wij weten nu dat het mogelijk en geoorloofd is dat de vertrokken vrienden tot de menschen wederkeeren, maar met welk doel? Niet om ons als 't ware te onttrekken aan het verlies, dat Gods wijsheid noodig keurde; niet als een middel waardoor de mensch als 't ware de scheiding poogt op te heffen door oproeping der geesten of althans door te sterke trekking naar de aarde de zielen te belemmeren in ontwikkeling en loutering.

Het doel, waartoe het aan enkelen vergund wordt, voor wie het ook nuttig is om terug te keeren, is om ons het eeuwige leven, door Christus duidelijk gemaakt door zijn verschijningen, te bevestigen en op te helderen, opdat wij nader tot God zouden komen en de zending van den Heiland beter

verstaan en waardeeren, om ons den rijken zin van dat woord te leeren vatten: »Ik leef en gij zult leven en waar ik ben, zullen mijne discipelen bij mij zijn; ik blijf dezelfde in eeuwigheid." De gemeenschap met geesten der ontslapenen zij nooit ons doel, het mag alleen middel zijn tot opbouwing van een allerheiligst geloof.

Dan alleen zullen wij ervaren wat het zegt, door het aardsche dal te wandelen hand aan hand met engelen.

Nooit zal iemand dien zegen beërven die jaagt naar physische verschijnselen alleen en daarbij even aardschgezind wil blijven leven; maar zij, die zinnelijke teekenen niet eischen, niet zoeken, zullen die soms op de meest treffende wijze ontvangen, waar ze noodig en nuttig kunnen zijn.

COMMUNICATIE VAN HORTENSE OVER INSPIRATIE.

DOOR EENE VRIENDIN UIT ONZEN KRING.

Mijne vrienden, ik kom gaarne bij u, ja, bij al de broeders en zusters op de aarde, doch er is niet altijd gelegenheid om mijne gedachten volkomen over te brengen. Helaas! er zijn zoovele mediums op de wereld! er zijn zoovele gaven onder de menschen! doch ze zijn niet genoeg gecultiveerd om ons te kunnen dienen dan om enkele volzinnetjes te uiten, die niet duidelijk genoeg zijn om begrepen te worden.

Dat er toch meer werk gemaakt worde van de goede ontwikkeling der mediamieke krachten — hoezeer zou dit onzen arbeid onder u helpen. Hoeveel zouden wij aan onze broeders en zusters op aarde kunnen leeren. Ik spreek zoo gaarne tot ulieder nut en geef zoo gaarne een duidelijken uitleg van hetgeen niet volkomen wordt begrepen. Zoo is er nu bijvb. eene dwaling uitgesproken over het oorspronkelijk scheppend idee van genieën, ik zeg dit niet, van de ideeën in het algemeen over gewone zaken, maar over een idée dat tot iets groots en nut-

tigs op de wereld moet uitgewerkt worden. Zie eens, de mensch is zoo ijdel soms om te denken, dat een nieuwe ontdekking of uitvinding een inventie is van hem zelf. Hoe komt dit? Hij weet niet hoe hij er aan komt. Hoe kwam hij op die gedachte, op het eigenlijk primitief idee? Er zijn buitengewone menschen, die dadelijk ingaan op een denkbeeld dat hun geïnspereerd wordt, en zij verwezenlijken het door volharding, door de doorzettende wilskracht, maar toch zijn zij zelf onder hooger inspiratie zonder het te weten. Mijne vriendin van Calcar, met een voorbeeld kan ik u dit duidelijk maken. Het streven dat uw vriend Fröbel aandreef, het idee dat hem bezielde, werd van hieruit reeds voor jaren voorbereid. Er werd voor gewerkt door hierheen gekomenen, die het noodig vonden dat er een geheele reactie kwam in de eerste opvoeding der kleinen om hen later tot bruikbare menschen in de maatschappij te vormen. Het idee werd geïnspireerd in het hoofd van een mensch, die ook daarbij een welwillend, liefdelijk hart bezat, die het vatte en lust en moed en kracht had om het te verwerken. Zoo ging het idee in zijn hoofd geplant, weer met andere vertakkingen op uwe wereld van hoofd tot hoofd, van hart tot hart, evenals een moederplant, en zoo gaat het van het eene land in het andere, als een vruchtbaar zaad overal wortel schietende. Zie, alles wat gedacht wordt over het regelen van groote dingen tot welzijn der menschen, komt van hier uit, van verschillende sferen, doch het meest uit de vierde sfeer, waar al de bijeenkomsten gehouden worden tot regeling der wereldgebeurtenissen.

Menigeen vraagt: maar wat ben ik dan eigenlijk als iedere gedachte mij wordt geïnspireerd? — Wat gij zijt, o mensch? Het middel in Gods hand om het goede, groote en nuttige tot stand te brengen — het middel, bedeeld met de gave des onderscheids, bedeeld met de gave des verstands, om ons te helpen, het geluk voor een eeuwig leven te bevorderen. Zijt gij niet tevreden met die heerlijke roeping — is het u wellicht te m i n het middel tot v e e l te zijn in de hand van den Vader der lichten? O, gelooft het, dat die goede Vader

altijd een goede keuze doet onder zijne menschenkinderen; dat hij den wil en de krachten, de bekwaamheden, den doorzettenden wil berekent. Denk steeds als er een goede gedachte om iets te doen tot nut van anderen in u opkomt — nu ben ik dichter bij den hemel. Zie eens, er zijn velen aan wie met de eerste gedachte, de kiem als het ware, geïnspireerd wordt, doch wij stuiten — waarop? Op traagheid, niet altijd van begrip, maar een traagheid van vleesch en bloed, een gemakzucht, die vijandin van de dingen des eeuwigen levens.

Mijne vriendin, werk het werk Gods. Leg u toe op meerdere ontwikkeling der mediamieke gaven, opdat wij elkander goed kunnen verstaan en begrijpen, en er niet zoovelen bedroefd moeten heengaan, die hun gemoed geen lucht kunnen geven door gebrekkig gevormde mediums.

WAT ONS DE LENTE PREDIKT.

Zou er wel eenig mensch zijn zoo ruw en stomp dat de herleving van de natuur geen indruk op hem maakt, al weet hij zich geen rekenschap te geven van de verademing en stille blijdschap die over hem komt als de winter is geweken en de verkleumde aarde ontdooit en levensvol weer opstaat uit haar winterboeien? Er roert zich nieuw leven, versche kracht in bosch en veld; wij drinken hoop en moed in bij het ademen in die bezielende atmosfeer, die de dorre takken schudt om de knopjes te doen zwellen tot ze zich ontplooien. Wij ademen ruimer in de geur der eerste groene blaadjes en bloempjes, al komt de lucht ons slechts door het open venster tegemoet. De grijsaard die in het zonnetje zit of de kleine kinderen die met moedertje het eerste ruikertje gaan zamelen in het woud of op duin en veld, zij voelen een eigenaardige opwekking die het kind doet juichen en bij de

ouden van dagen herinneringen van jeugd en kindsheid terugroept, toen ze ook vlug ter been waren als die huppelende kleuters nu.

De voorjaarsadem blaast vreugdevolle aandoeningen aan, die de oudste harten doen trillen, al vermengt zich ook weemoed in het stil genot waarmede men het zachte groen der teedere blaadjes ziet pronken als werd alles klaar gemaakt voor een algemeen feest. O, lente, zoo wonderschoon! Wat tooveres zijt gij, wat goede genius zegent ons door uwe vriendelijke gaven, voor alle stervelingen genietbaar, voor oud en jong, voor arm en rijk! — Voor allen opent gij den prachtigen hoorn van uw overvloed, uw kleuren en geurenschat. — Bij het lispelend ruischen door de toppen en het gesjilp der jonge vogeltjes vergeten wij de woeste stormen en de snerpende koude, waarmede wij soms verschrikt worden.

Er is nieuw, warm leven overal; er is alom verrijzenis uit den dood. Er klinkt in het rond een blijde boodschap; na verouderen komt verjonging; na het sterven opstaan uit de oude versleten omhulling. De natuur is eene openbaring in aanschouwelijke taal, ja een stemme Gods aan de broze kinderen der aarde, die voorbijgaan als het verdorde loof en toch onverderflijk leven in zich dragen. Nieuwe knoppen en bloemen prijken op de graven van het verleden, zooals de nieuwe telgen der verdwenen geslachten. Ook wij hebben gebloeid op de graven en gaan welhaast voorbij om plaats te maken voor onze opvolgers. Maar telt de aarde ons eerlang niet meer onder de levenden — zal men ons op het doodenregister inschrijven, wat nood? Wij zijn dan slechts ontglipt aan de vergankelijkheid en ontwaakt in den frisschen krachtvollen lentebloei der onverwelkelijke jeugd van hooger leven in reiner sfeer.

Nooit heb ik dit dieper, blijder gevoeld dan nu ik mijn tachtigste lente begroet als symbool van onze vernieuwing ten eeuwigen leven, als afspiegeling van de aanhoudende metamorphose van al wat leeft en nooit vergaat. Wat zou ons armzalig rupsenbestaan hier beneden toch beteekenen, als er

niet meer voor ons te wachten was dan van dag tot dag verouderen, vervallen en afgebroken te worden om het stof der graven te vermeerderen? — Zooals de jonge lente den ouden winter van zich afschudt, zoo zal de vrijgemaakte ziel boven het knekelhuis wegzweven als nieuw geboren vlinder der zonne tegemoet.

O lentezon! ik koester mijn verkleumd oud hart in uw levengevende stralen als een afschijnsel van de eeuwige liefdezon die het heelal verlicht, verwarmt en verheerlijkt. Ieder grasssprietje, ieder bloesemknopje is vol hoop, vol streven in den drang des levens om te groeien en te rijpen. En de mensch, die het goddelijke schrift leest en ontcijfert, zou vertwijfelen, zou vreezen, zou niet moedig en kalm zich door de golvende levensstroomen laten dragen naar het onbekende en toch niet vreemde gewest, naar het oord, waarheen ons heimwee ons trekt en waarvan ons voorgevoel ons zoo wondere heerlijkheden voorspelde.

O lente! wij verstaan uwe beeldspraak; uw symbolen zijn een machtig onderwijs als een lied uit de verte ons toegezongen door hen, die wij niet meer zien, maar wier nabijheid wij gestadig voelen. Laat ons altijd het onverderfelijke zoeken in het vergankelijke verschijnsel, dan zal de wildzang der vogeltjes ons in een reine taal des harten mysteries te verstaan geven, dan zullen de vlug verwelkende bloemen stervend ons nog toefluisteren: wij waren slechts belofte van het schoone voorspel van grooter bloemenpracht, die de aarde bedekken zal als zij gelouterd zal zijn en niet meer bezoedeld door de gruwelen dezer verblinde menschheid.

In den reinen bruidstooi der lente schijnt het aardrijk een wijle tijds gezuiverd en geheiligd, zooals wij hopen en verwachten dat het eenmaal worden zal. Maar ach, hoeveel winters moeten nog over haar heengaan, hoeveel aardschokken de harde rotsen breken, door hoeveel stormen en uitbarstingen moet zij gezuiverd worden om tot harmonie te komen. De eeuwen heeft zij voor haar levensloop en het is pas morgenschemering, het is pas lente... De vader der eeuwen zal

haar opvoeden en ontwikkelen van een duister bolletje tot een schitterende zon. De toekomst is lang, de bestemming ligt verre, maar Gods plan loopt over eeuwigheden en wij zijn Zijne kinderen."

WAAR GA IK HEEN?

Waar ga ik heen —
De nacht dekt mijn verschiet.
Waar ga ik heen?
Mijn leidsman antwoordt niet.
Vreemd is mij 't land —
Maar — 'k voel zijn hand!

Ik volg hem blind,
Al lacht geen star mij aan.
Ik ben zijn kind.
Hij kent de kronkelpaan
Door 't vreemde land;
Ik voel zijn hand! —

19 Nov. '62

RECHTERAMBT EN SPIRITISME.

Onder dit opschrift gaf de Nieuwe Courant een allerbelangrijkst artikel over het optreden van den Oberrichter Sulzer van Zurich als getuige ten gunste van het medium Rothe.

Daar het proces tot de geschiedenis van het spiritisme behoort, acht ik het noodig dit artikel als een veelzeggend beeld des tijds hier op te nemen. De algemeen geachte rechter Edmonds was een der eerste en edelste pioniers van het Spiritualisme in Amerika, die destijds ook zijn deel van smaad en miskenning heeft gedragen; doch dat men na 50 jaren in Europa nog zoo geheel vreemd is aan de rechte kennis dezer occulte verschijnselen is zeer te betreuren en men zou uit het oordeel omtrent den president rechter van Zurich moeten opmaken dat Duitschland een halve eeuw ten achter is, of sterk is achteruitgegaan sedert de dagen van Göthe en zijn vriend Justinus Kerner in de kennis van de metaphysische dingen.

Sulzer schreef de volgende werken:

Aufschlüsse über Spiritismus, — Die Darwinistische Descendenzlehre im Licht des Spiritismus, — Wissenschaftliches Spiritimus im Christentum, — e.a. studiën. Maar grooter nog dan buiten de grenzen is hier de algemeene ergerris over dit optreden van den hoogsten rechterlijken ambtenaar in het kanton Zurich, in wiens ambtsbezigheid men nooit eenigen invloed van zijn spiritistische overtuigingen heeft kunnen bemerken, en die altijd heeft gegolden, en nog wordt geacht te zijn, de bekwaamste en scherpzinnigste man der balie.

Er heerscht in regeeringskringen een pijnlijke stemming over het voorgevallene en alle dagbladen bespreken de aangelegenheid met buitengewone belangstelling. Tot op gisteren

was het vermoeden vrij algemeen, dat een fractie der liberale en democratische partijen in den kantonraad Sulzer zou trachten te bewegen, zijn ontslag te nemen, daar het vertrouwen des volks in zijn oordeel is geschokt. De democratische fractie heeft echter gemeend, dat deze interventie meer lag op den weg van Sulzer's persoonlijke vrienden, en zag daarom van een gemeenschappelijk politiek optreden af.

Intusschen spreekt zich in de pers de openbare meening steeds beslister tegen den rechter president uit. Ik onthoud mij van eigen aanteekeningen en knip slechts hier en daar wat voor- en tegenstanders schrijven.

»Ons geheele rechtssysteem' — zegt de Neue Zuricher Zeitung — »al onze wetten, en in het bijzonder het Wetboek van Strafrecht, zijn gebaseerd op de zinlijk waarneembare wereld en op de erkenning van een vrijen wil. Bij toepassing dezer wetten door den rechter, mag aan deze grondslagen niet getornd worden, zal daardoor niet de gansche rechtorde, het rechtsbewustzijn des volks, dat eveneens op dezen vasten en veiligen bodem steunt, ten zeerste bedreigd worden.

Eenige voorbeelden als bewijs! De spiritist houdt een dematerialisatie en daarna een rematerialisatie voor mogelijk. Volgens de bekende grondstelling »in dubio proreo" zal derhalve een rechterspiritist den dief, die in het bezit van een gestolen voorwerp is, zonder dat hem de diefstal direct kan bewezen worden, moeten vrijspreken, wanneer de dief verklaart: niet te weten, hoe hij in het bezit van dat voorwerp gekomen is. De spiritistrechter moet het voor mogelijk houden dat zich die »corpora delicti" — zooals de bloemen bij Anna Rothe — in atomen opgelost, bij den beschuldigde als »Apporten' vertoond hebben, en plotseling daar aanwezig waren, zonder dat hij weten kon, vanwaar zij kwamen.

Een ander, wetend dat doodslag in gevallen van noodweer niet of licht gestraft wordt, zal zich in een geval van moord op visionaire geestverschijningen beroepen, d. w. z., op verschijningen, die ontwijfelbaar aanwezig waren, die echter alleen

door hem konden gezien worden.

Eindelijk zal zich bij alle straf-onderzoekingen een spiritistisch rechter de vraag moeten stellen, of de beschuldigde niet in trancetoestand het misdrijf heeft gepleegd, of er geen toestand van onvrijen wil voorhanden was en de beschuldigde op dien grond niet moet worden vrijgesproken.

Daarom, wie belijder is van het spiritisme d. w. z., wie gelooft aan den invloed van afzonderlijke geesten op zichzelf bewuste personen, aan »Apporten", aan een astraal-lichaam, aan een dubbel bestaan, aan de materialisatie, aan rematerialisatie e d., die moet noodzakelijk de bestaande rechtsorde van zinnelijke waarneming en vrijen wil als valsch beschouwen, en is ongetwijfeld niet de aangewezen persoon om in hoogste instantie recht te spreken."

Tegenover deze overheerschende meening laten zich, behalve Sulzer's geestverwanten, een zekere groep van anarchistisch-wetenschappelijken niet onbetuigd. Zij erkennen den huidigen grondslag van het recht niet als juist; gelooven slechts en erkennen slechts de grondbeginselen eener rechtspraak der toekomst en, anticipeerend op dit recht der toekomst, meenen zij zich om het bestaande recht niet te moeten bekommeren, hoewel daarmede toch de maatschappelijke orde staat of valt. Zij beginnen met de juistheid te betwisten van de algemeen geldende rechtsbasis en verdedigen de houding des heeren Sulzer om hun eigene uitzonderings-positie te rechtvaardigen.

»Onze hedendaagsche rechtspraak" — zoó klagen zij — »huldigt nog altijd metafysische begrippen, die allesbehalve kloppen met de resultaten, verkregen door de vertegenwoordigers onzer moderne natuurwetenschappen. En op geen gebied hebben de pionniers der natuurwetenschappelijke methode zooveel moeite enkele schreden voorwaarts te dringen, als op dat der rechtspraak. Zóó is het bijv. met de begrippen »schuld" en »boete"; zoo is het met den vrijen wil, op welke begrippen ons wetboek steunt, maar waarvoor in een natuurwetenschappelijke wereldbeschouwing geen plaats meer is. Daarom — al moge Sulzer een levensbeschouwing huldigen, die nog

zeer weinig erkenning vindt; al is zijn opvatting niet die der groote menigte, daarom mag het kanton Zurich, die er steeds een eer in gesteld heeft, de gewetensvrijheid hoog te houden, dezen bekwaamsten ambtenaar niet ontrouw worden."

Zoo staan in deze quaestie de partijen tegenover elkander. Van eigen aanteekeningen — zooals ik reeds zeide — onthoud ik mij, ofschoon de laatste argumenten wel waard zijn, er eens diep het mes in te zetten. Vooral de bewering, dat men omderwille der gewetensvrijheid een rechter zou moeten handhaven, die krachtens zijn diepste gewetensovertuiging niet staat in de lijn der algemeen geldende rechtsbegrippen.

Als verzoenend tusschen beide partijen treedt een politieke vriend des heeren Sulzer naar voren. Hij betoogt, dat deze niet als *Oberrichter*, maar als particulier persoon vóór Anna Rothe heeft getuigd. Met opoffering van tijd en geld en wèlbewust, wat het gevolg zou van zijn getuigenis te Berlijn, heeft hij niet geschroomd uit eigen beweging te gaan getuigen voor een zaak, die voor hem geldt als hoog en heilig en waar, Niet voor den aard waarop de occultistische proeven in het proces Anna Rothe beschreven zijn heeft Sulzer willen getuigen, doch voor het occultisme zelve, als wetenschap. En daartoe had hij, als elk ander particulier persoon, het volste recht. Dat hij daardoor zijn positie als rechter in gevaar bracht, kan schrijver niet inzien. Immers: de wereld der verschijnselen aan gene zijde der empirische onderzoekingen heeft niet enkel de domme, bijgeloovige menigte aangetrokken. Ook de groote Kant heeft zich langen tijd en in ernstige studies met den spiritist Swedenborg beziggehouden. En zijn groote navolger Schopenhauer, wien men toch werkelijk geen oppervlakkigheid kan verwijten, heeft de feiten van helder zien en het uitoefenen van invloeden op grootere afstanden in zijn stelsel opgenomen en in zijn diepzinnige opvatting over den samenhang der verschijnselen-wereld deze bekentenis gedaan: »dat nooit een groot man heeft geleefd, die niet in zekeren zin bijgeloovig was.

Een andere zaak is echter deze — en daarvoor staan ons

de groote bekwaamheden en de zorgvuldige plichtsbetrachting van den Oberrichter Sulzer borg — indien door zijn verklaringen voor den Berlijnschen rechter het algemeen volksvertrouwen in zijn oordeel werkelijk geschokt is, dan zal hij daarom en om geen andere redenen zijn waardigheid neerleggen."

Wij hopen in de volgende aflevering mede te deelen wat de Oberrichter zelf heeft gesproken.

DE MACHTIGSTE WERKERS.

Wat is de beste, de ware methode om propagande te maken voor de ontdekte waarheid der gemeencchap tusschen de twee werelden? Is het groot progres gemaakt door publieke lezingen door redetwisten, door geschriften, door openbare séances, door reizende mediums ? . . .

Ik geloof het niet. Er is een andere macht opgetreden; er zijn alom onzichtbare werkers aan den arbeid. Zij klezen de ontvankelijkste personen, de gunstigste omstandigheden en dringendste toestanden als zij komen. Zij kunnen niet afgewezen worden, niet buitengesloten; geen weerstand belemmert hen, geen vervolging bereikt hen. In stille uren als het hart niet is afgeleid door de beslommeringen des levens, maar als het stil en week geworden is door de smarten, dan dalen zij uit den hooge en streelen zij ons vermoeid hoofd en sussen ons afgetobt hart en verlichten onzen somberen geest door hun aanschouwelijk onderwijs; zij ontsluiten onze geestelijke eigenschappen, openen ons oor of ons oog en deelen ons hemelsche vertroostingen mede, zooals geen ander middel ons opbeuren of verkwikken kan. Het zijn de geestelijke vrienden die wij

verloren waanden, die wij met de bitterste tranen beweenden, omdat we ze onherroepelijk verloren achtten, en ziet, zij zijn hier eensklaps weder herkenbaar en liefhebbend; wij aanschouwen die dierbare trekken, wij hooren die geliefde stem. Laat al de wereldwijzen nu vrij komen met hunne ijdele spitsvondigheden en geknutselde theorieën, wij zijn rijk en gelukkig en weten nu dat onze schatten geborgen zijn bij God, ja wij voelen dat ze ons zegen brengen, dat zij ons steunen in den strijd des levens.

En hoe goddelijk eenvoudig doen zij dat!

Een voorbeeld uit duizend.

Dezer dagen bezocht wij een eenvoudig man, die mij een heerlijk bouquet aanbood. Zij waren zoo dankbaar, een paar zijner vrienden hadden met hem zooveel te danken aan de kennis van het spiritualisme dat ze uit mijne schriften hadden leeren kennen en liefhebben. Maar met leedwezen zag hij dat zijne vrouw er ontoegankelijk voor scheen, streng gehecht als zij was aan de vreeselijke Calvinistische leer der uitverkiezing, en hoe noodlottig dit stelsel werkte, had hij ten smartelijkste ondervonden na den dood van een lief zoontje. De moeder was niet te troosten, want zij was niet alleen diep treurig over haar verlies, maar haar martelde de angst over den staat dier jonge ziel, die zij vreesde dat voor eeuwig in de hel zou branden, daar zij te bescheiden was om te meenen dat zij of haar kind tot de weinige uitverkorenen zouden behooren, ter eeuwige zaligheid opgeschreven. De vader bad natuurlijk veel voor zijn arme vrouw dat God haar verlichten en vertroosten mocht, maar ze bleef radeloos.

Hier konden alleen hoogere vertroostingen helpen. En wat gebeurde? — In de stilte van den nacht ziet zij hare overleden moeder binnentreden; met haar jonkske aan haar hand nadert zij haar en zegt »Catharina, daar breng ik u het kind dat gij rampzalig waant; zie hoe gelukkig en blij hij is, zijn moedertje nog eens te mogen bezoeken, omhels hem gerust. Hij is wezenlijk hier bij u.” En het kind klemt zich aan haar hals, nestelt zich aan haar hart en verrukt hem liefkozend,

zegt ze, hem tegen haar hart drukkend. «Nu laat ik hem niet los; ik houd hem bij mij." Maar reeds is hij haar ontglipt en staat weer bij grootmoeder, die hem opvoeden zal. Zij groeten nog eens met zaligen glimlach en verdwijnen uit haar gezicht. Nu kan zij haar tranen drogen. Zij geeft dien kleinen engel nu gerust aan God over een God des vertroosting, die niet verdoemt, maar alle kinderen der aarde zalig maken wil. Wat zij ervaren heeft kan niemand haar ontnemen, — de hemelsche troost en vrede, welke die zaligen over ons uitstorten als God hen zendt om onder ons te mogen verschijnen, is bij niets te vergelijken en ontneemt allen twijfel en is bestand tegen alle drogredenen der ongeloovigen.

Ziedaar een staaltje van de propagande des hemels, zooa's dat op velerlei wijze wordt waargenomen in alle deelen der wereld. Zij die ons voorgingen zijn het, die het licht der wereld zullen mogen ontsteken meer dan al ons drijven, woelen en knutselen en dikwijls ongepaste ijver. Ja onze dierbaren komen weder als God dat noodig keurt; hunne leerrijke openbaringen zijn onze Pinkstergaven. Zij gieten stroomen van licht en zegen uit over de duistere aarde en hand aan hand met deze engelboden moet de menschheid hare bestemming bereiken.

FRANCHEZZO.

DE ZWERVER IN DE GEESTENWERELD,

DOOR HET MEDIUM A. FARNESE.

(Vervolg van Bladz. 64.)

»Daar wij het er dus voor houden dat alles eene ziel heeft van een hooger of lager type, behoeft het een sterveling niet te verwonderen wanneer hij hoort dat er in de geestenwereld planten en bloemen, rotsen, woeste plaatsen, dieren en vogels zijn. Zij bestaan daar in hun geestelijken of ontwikkelden toestand en worden meer geëtherialiseerd naarmate zij hooger stijgen, overeenkomstig dezelfde wet die zoowel aan de ontwikkeling van den mensch, het hoogste type, ten grondslag ligt, als aan den laagsten vorm van de stof. Wanneer eene plant sterft, of de vaste rots tot stof overgaat, gaat haar zielessence met de geestelijke stof die er toe behoort naar de geestenwereld over, en naar die sfeer waarmede hare ontwikkeling het meest overeenkomt — de grof stoffelijke deelen worden dan door de aarde aangetrokken, terwijl de meer edeler deeltjes, die niets voelen van de aantrekking der aarde, er zich van verwijderen. In de vroegere tijdperken dus van het leven eener planeet, wanneer zij nog maar weinig zielessence bezit en een groot bedrag aan grove stof, ontstaan hare sferen het eerst in de richting die het verst van de zon, waartoe zij behoort, verwijderd is, en zijn dan zeer materisch, terwijl de ontwikkeling harer bewoners op een zeer laag standpunt staat.

»In die vroegere tijdperken zijn het plantaardig zoowel als het dierlijk en menschelijk type van zieleleven grof en ruw en missen die fijnheid en schoonheid die gezien wordt naarmate de planeet in ontwikkeling voorwaarts gaat. Trapsgewijze verandert de vegetatie, de dieren veranderen, alles wordt edeler en schooner, de menschelijke geslachten die verschijnen worden

volkomener, en als een gevolg daarvan worden de geestelijke emanaties edeler. In de eerste tijdperken van het leven eener planeet bestaan de sferen nauwelijks; zij kunnen vergeleken worden bij een kegel, waarvan het dunne einde de planeet voorstelt, de aardsche sfeer de hoogste zijnde, waartoe de ontwikkeling nog slechts gekomen is, en de lagere sferen — door de lage aspiraties en intellectueele ontwikkeling van de bewoners der planeet — door het wijde gedeelte van den kegel wordt voorgesteld. Naarmate de planeet ontwikkelt nemen ook de sferen toe in grootte en aantal en beginnen zich de hoogere te vormen, de punt van den kegel terugwijkende van de planeet naar de zon, als ieder der hooger sferen haar bestaan begint.

»Zoo zijn de sferen beneden en boven de planeet gevormd door de voortdurende invloeiïng der atomen die zich van de planeet verwijderen. Op een zekere hoogte van hare ontwikkeling, wanneer de intellectueele en zelfzuchtige neigingen van den mensch sterker ontwikeld zijn dan zijne moreele en onzelfzuchtige eigenschappen, overtreffen de lagere sferen aanmerkelijk de hoogere in afmeting, en die ontwikkeling kan men noemen de Duistere Eeuwen der wereldgeschiedenis, toen verdrukking en wreedheid en hebzucht hare duistere vleugelen over het menschdom hadden uitgespreid.

»Na verloop van tijd echter, worden door de eeuwige wet der hoogere ontwikkeling van alle dingen, de hoogere en lagere sferen gelijk in grootte en aantal; het goede en het kwade zijn dan in evenwicht, en deze periode kan men den meridiaan noemen van het leven der planeet. Dan volgt de periode dat door de trapsgewijze verbetering van het menschdom de gedaante van den kegel langzaam het omgekeerde wordt, de aardsche sfeer wordt dan de kleinste, de lagere sferen krimpen dan in en verdwijnen, terwijl de hoogere zich uitbreiden naar de hoogste van alle, tot eindelijk deze hoogste sfeer alléén bestaat en de planeet zelf langzaam inkrimpt, tot al de planetarische deeltjes van haar zijn heengegaan en zij uit het bestaan verdwijnt; terwijl al hare grove atomen, die on-

merkbaar zijn heengegaan, door andere planeten die nog in wording zijn worden opgenomen.

»Dan wordt de sfeer van de verdwenen planeet met al hare bewoners opgenomen in de groote sferen van de zon waartoe zij behoort, en hare bewoners zullen dan daar verblijf houden zooals reeds zoovele geesten doen uit de sferen van andere planeten die niet meer bestaan. Iedere planetarische vereeniging van geesten echter, zal de kenmerken en de individualiteit van haar planeet behouden — juist zooals verschillende nationaliteiten op aarde doen — tot zij langzaam opgenomen worden in de groote nationaliteit van het zonnestelsel waartoe zij behooren. Zoo langzaam, zoo onmerkbaar zijn deze processen van ontwikkeling, zoo groot de tijdperken voor hare voltooiïng, dat het den mensch te vergeven is wanneer hij de uitgestrektheid der veranderingen die er plaats hebben niet vatten kan. De levens van al de planeten zijn niet gelijk van duur, omdat haar afmeting en plaats in het zonnestelsel met nog andere oorzaken er toe bijdragen om haar ontwikkeling te vertragen of te bespoedigen, maar de loop der ontwikkeling blijft bij alle dezelfde. Uit den toestand der planeten rondom ons zijn wij dus in staat om over de geschiedenis onzer aarde te oordeelen in het verleden en wat haar eindbestemming wezen zal."

»Wanneer zooals gij zegt, onze sferen geabsorbeerd zullen, worden in die van onze zon, zal onze individualiteit als geesten dan ook in die van het zonnestelsel opgaan?

»Neen, zeker niet. De individualiteit van iedere zielkiem is onvernietigbaar; zij is slechts een kleine eenheid in den uitgestrekten oceaan van zieleleven, maar toch is zij eene bepaalde eenheid, de persoonlijkheid van ieder is inderdaad haar Ego. Het is deze individualiteit, deze onmogelijkheid om de ziel die onsterfelijk is te verdeelen of te vernietigen die haar onderscheidt van al het andere in de schepping en het zoo moeilijk maakt haar natuur te verklaren of haar te ontleden. Gij zijt een lid geworden van onze Broederschap van Hoop, toch behoudt gij uwe individualiteit, en zoo is het voor eeuwig

met de ziel, onverschillig welke toestanden van bestaan zij doorloopt. Stel u eens een lichaam voor, zoo licht, dat de meest geëtheriseerde damp er nog zwaar bij is, maar toch een lichaam dat zulk een cohesie bezit dat het volstrekt onmogelijk is het in zijne bestanddeelen te scheiden; waarvan het weerstandsvermogen die het bezit tegen alle materische of geestelijke vormen van stof gelijk is aan dat wat een ijzeren staaf bezit tegen eene wolkenmassa. Stel u dit voor, en gij zult kunnen begrijpen hoe het komt dat een geest door deuren en muren op aarde kan heengaan, en hoe een geest die hooger staat dan gij met even groot gemak kan gaan door deze muren van geestelijke stof welke ons hier omringen. Hoe meer de ziel vrij is van grove stof, hoe minder zij door deze belemmerd wordt in hare bewegingen en hoe grooter haar vermogen wordt. Voor u zijn de muren van woningen op aarde geen beletsel om vrij uit en in te gaan; gij gaat er even gemakkelijk door als vroeger uw aardsche lichaam door een zwaren mist heenging. De zware mist mocht voor u niet aangenaam zijn, maar dat belette niet dat gij er doorheen drongt. Ook liet gij dan geen ledige ruimte achter u, die aantoonde waar gij er waart doorheen gegaan. Dit kwam omdat de elementen waaruit de mist bestaat elkander weder te snel aantrokken dan dat gij zien kondt waar zij gescheiden waren geweest; en dat is juist hetgeen gebeurt wanneer wij geesten door een grof stoffelijke deur of muur heengaan, de materische atomen, waaruit de deur of muur bestaat, sluiten zich dan achter ons zelfs nog sneller dan die van den mist.'

»Ik begrijp u, maar wanneer nu zooals gij zegt ieder type van zielessence eene bepaalde individualiteit bezit, zult gij het zeker niet eens zijn met hen die gelooven in eene zielsverhuizing — in den overgang van de ziel eener lagere diersoort in den mensch en omgekeerd.'

»Zeker niet. Wij gelooven dat de ziel van ieder type opklimt tot den hoogsten graad van ontwikkeling waartoe die type komen kan; maar de ziel van een mensch, die de hoogste type van alle is, is daardoor in staat om op te klimmen tot

den hoogsten graad van ontwikkeling, namelijk, tot die hooge geesten die wij »engelen" noemen. Engelen zijn zielen die van den laagsten graad van menschelijk planetarisch leven door al de planetarische sferen zijn heengegaan, tot zij de hemelsche sferen van het zonnestelsel of den Hemel der Hemelen bereikt hebben, die even hoog boven onzen Hemel van de planetarische sferen staat, als deze staat boven de planeet zelf. Wij gelooven dat de ziel voortdurend hooger stijgt langs spiraalringen die naar een punt leiden dat wij het centrum van het heelal noemen, maar of wij, wanneer wij dat punt onzer tegenwoordige aspiraties bereikt hebben niet bevinden zullen dat het slechts een rustpunt is, van waar wij weder beginnen op te stijgen naar een ander hooger centrum, weet ik niet. Ik voor mij geloof dat wij centrum na centrum bereiken zullen, steeds in elk verblijvende, het mogen milioenen van jaren zijn, tot onze aspiraries ons verder drijven zullen naar hoogten die weder even hoog zijn. Hoe meer iemand over dit onderwerp nadenkt, hoe uitgebreider en grenzenloozer het wordt. Hoe zouden wij dan kunnen verwachten een eind te zien aan onze reis door die oorden die geen einde hebben gehad, en hoe zelfs hopen ons een duidelijk denkbeeld te vormen van de natuur en eigenschappen van dat Hoogste Wezen in Wien wij gelooven als den Almachtigen Bestuurder van het Heelal, waar wij ons zelfs geen denkbeeld kunnen vormen van den omvang Zijner Schepping?"

XXX.

Op een anderen tijd, toen wij weder een gesprek hielden, vroeg ik Hassein mij zijne denkbeelden eens te willen mededeelen omtrent de verschijnselen van het Spiritualisme die onlangs op aarde een aanvang genomen hadden en waarin ik natuurlijk zeer veel belang stelde, bijzonder wat betreft het materialiseeren waarvan ik gaarne iets meer zoude willen weten.

Hassein antwoordde. »Om duidelijk een denkbeeld te hebben van de theorie der atomen die in den laatsten tijd op aarde is vooruitgegaan en die een der eenvoudigste zoowel als logische verklaringen bevat van het doorgaan van vaste stoffelijke lichamen dóór andere, dient gij te weten dat stof zoo fijn verdeeld kan worden, dat een stofdeeltje dat onzichtbaar het oog voorbijgaat, tenzij een invallende zonnestraal het verlicht, is samengesteld uit een eindeloos aantal kleiner deeltjes die onderling elkander aantrekken en vasthouden, volgens dezelfde wetten die de atomen van grooter lichamen bij elkander houden. De kennis dezer wetten stelt de geesten in staat om deze atomen te gebruiken wanneer zij manifestaties doen die »Materialisaties" genoemd worden en aan de beoefenaars van het Spiritualisme wel bekend zijn. De atomen die voor het doel geschikt zijn worden door de geesten die zich materialiseeren willen uit de atmosfeer die er vol van is, alsmede uit de emanaties der aanwezingen, mannen en vrouwen, die den cirkel uitmaken, verzameld. Deze atomen nemen door de wilskracht der geesten de gedaante aan van hunne aardsche lichamen en worden vereenigd gehouden door eene chemische zelfstandigheid die in meerdere of mindere mate aanwezig is in de lichamen van alle levende voorwerpen. Wanneer de scheikundigen op aarde ver genoeg in kennis gevorderd waren zouden zij deze scheikundige zelfstandigheid uit alle levende lichamen in de natuur kunnen trekken en die verzamelen en bewaren tot zij ze noodig hebben.

»Deze zelfstandigheid of essence is inderdaad het mysterieuse Levens-Elixir naar welks geheim, om het te verkrijgen en te bewaren, ten allen tijde en in alle landen is gezocht geworden. Zoo subtiel, zoo etherisch is echter deze zelfstandigheid, dat er onder de scheikundigen op aarde nog geen proces bekend is waardoor deze essence in een toestand kan worden gebracht dat zij ze kunnen analijseeren, ofschoon sommigen haar bestaan erkend en er den naam aangegeven hebben van »Magnetische Aura." Hiervan is het slechts een — en wel het etherische-element. De levenwekende stralen der zon be-

vatten het, maar wie onder de scheikundigen is er die de zonnestralen in hare bestanddeelen kan afscheiden en bewaren? En van al hare samenstellende deelen in het bijzonder deze, die de delicaatste, de subtielste is? Gevorderde geesten bezitten echter deze kennis, en vroeg of laat, wanneer de scheikundige wetenschap vergenoeg gevorderd zal zijn, zullen de menschen met dit proces worden bekend gemaakt; juist zooals geschied is bij de ontdekkingen op het gebied van electriciteit en andere wetenschappen — ontdekkingen die in vroeger eeuwen met den naam van wonderen zouden bestempeld zijn.

»Met betrekking tot de samenstellende elementen van de verschillende aura's der aanwezigen in een cirkel, doe ik opmerken dat deze evenveel invloed hebben op de materialisaties als die van het medium. Somtijds vereenigen zich de chemische elementen in de aura van een der aanzittenden niet met die van een ander der aanwezigen, en dit is dan oorzaak dat er geen materialisatie plaats heeft. Somtijds werken deze tegenstrijdige elementen zoo sterk op elkaar en op de verzamelde atomen, dat er een geestelijke explosie ontstaat en de atomen uiteen spatten gelijk een sterke muur door dynamiet.

»Dit antagonisme heeft echter niets te maken met den moreelen en mentalen toestand van zulke personen. Het kunnen in ieder opzicht zeer achtenswaardige menschen zijn, maar in dien cirkel mogen zij niet aanzitten en er nooit in magnetisch contract mede gebracht worden, daar hunne aura's er niet geschikt voor zijn, en iedere poging om daarin harmonie te brengen kan niet anders dan op teleurstelling uitloopen. Ieder op zichzelf kunnen zij mogelijk wel voldoende resultaten krijgen, maar nooit gecombineerd.

»Bij de physische mediums, bij wie alleen physische verschijnselen voorkomen, zooals het bewegen van tafels, het zweven van muziekinstrumenten door de lucht, en dergelijke is dat bijzonder essence aanwezig, maar in een te groven vorm om geschikt te zijn voor materialisaties, waarvoor een zekere graad van fijnheid in de essence noodig is. Bij hen is zij gelijk aan bijv. enkel overgehaalde alcohol, maar bij het medium

voor materialisatie is zij nog eens overgehaald, verfijnd en gezuiverd, en hoe zuiverder de essence is hoe beter de materialisatie.

»Bij sommige mediums vindt men een combinatie van krachten voor physische verschijnselen en materialisaties, maar in dezelfde verhouding waarin de ruwe physische manifestaties, worden aangekweekt nemen de hoogere voor materialisatie af.

»Het is een dwaling als men denkt dat bij werkelijke materialisatie men slechts het dubbel van het medium ziet, voor het oogenblik getransformeerd in de gelijkenis van een der heengegane vrienden, of dat de emanaties van de aanzittenden bepaalde geesten moeten doen verschijnen. Dit kan alleen het geval zijn wanneer er, door deze of gene oorzaak, gebrek is aan de benoodigde essence, of dat deze door de geesten niet gebruikt kan worden. In dat geval nemen de atomen de personaliteit aan van hen van wie zij genomen zijn, omdat de geest niet in staat is zijn identiteit er op af te drukken, evenals een afbeelding van was de uitdrukking behoudt zoolang er geen andere gedaante aan gegeven wordt. Eene voldoende hoeveelheid van de noodige essence stelt den geest in staat er zich geheel mede te bekleeden en de atomen als het ware zóó te versmelten dat zij een vorm aannemen die zijn identiteit bewijst; terwijl daarentegen, eene onvoldoende hoeveelheid essence hem noodzaakt het proces af te breken voor het geëindigd is; in welk geval hij zich òf vertoonen moet in de gelijkenis die de zijne niet is, òf zich in het geheel niet moet vertoonen.

»Een vergelijkend voorbeeld zal mijne bedoeling duidelijker maken. Toen gij in uw aardsche leven vleesch, plantaardige stoffen en vloeibare zelfstandigheden tot u naamt, bevatten die in den toestand, waarin de natuur ze gebracht had, al de elementen die uw lichaam noodig had voor zijne vernieuwing, maar vóór die elementen geschikt waren om te kunnen dienen voor de bekleeding uwer ziel moesten zij eerst in uw lichaam een zeker proces ondergaan. Welnu, op dezelfde wijze neemt een geest de gereed gemaakte atomen tot zich — die door

het medium en de leden van den cirkel op eene séance voor materialisatie geleverd worden — en verwerkt die tot eene materische bekleeding voor zich zelf om zich zichtbaar te maken voor het stoffelijk oog en zijn identiteit te bewijzen voor zoover hij daartoe in staat is.

»Ieder atoom van het lichaam van een sterveling is direct of indirect uit de atmosfeer genomen die hij verwerkt tot eene bekleeding voor zijn ziel, om ze na eenigen tijd weder af te werpen en door nieuwe te vervangen, en welke afgeworpen atomen dan weder dienst doen bij andere levende lichamen. Iedereen weet dat het stoffelijk lichaam van den mensch aanhoudend verandering ondergaat, en toch is er nog menigeen die denkt dat door het lang bezit van die atomen die op eene séance van hem genomen worden deze eenige geestelijke eigenschappen van hem bevatten, en dat wanneer een geest die voor zichzelf gebruikt hij dan met de materische atomen ook geestelijke eigenschappen tot zich neemt, en zoo trachten zij zich zelf te overreden dat de geest die met deze materische atomen bekleed verschijnt, niets anders is dan de emanties van hun eigen lichamen en hersenen, niet wetende dat de geest alleen de grove stofdeelen en niet de mentale noodig heeft om zich er mede te bekleeden en voor het stoffelijk oog zichtbaar te worden.

»Het beste bewijs voor de onjuistheid hunner meening is de voortdurende verschijning op séances van geesten waaraan niemand der aanwezigen op dat oogenblik dacht en somtijds van geesten die niemand van hen wist dat gestorven waren.

»De essence of fluidische ether waarvan ik gesproken heb, is die welke het materische lichaam tijdens het leven hoofdzakelijk in stand houdt. Bij den dood, of beter gezegd bij het uittreden der ziel uit het lichaam en het verbreken van het verbindingssnoer tusschen deze en het materische lichaam, gaat deze essence in de omringende atmosfeer over, waardoor het lichaam tot ontbinding overgaat.

»Koude vertraagt de verspreiding van dezen fluidischen ether; warmte bevordert haar, en dat verklaart waarom het

lichaam van eenig dier of eenige plant in warme klimaten veel spoediger dan in koude tot ontbinding overgaat, en dan voedsel wordt dat geschikt is voor die kleine parasieten die gevoed worden door een lageren graad van levensmagnetisme en dat in het ontbindende lichaam achtergebleven is. Deze essence of fluidische ether is verwant aan het electrische fluide dat de wetenschappelijke mannen wel kennen; maar daar electriciteit het product is van minerale en plantaardige zelfstandigheden, is zij van lager graad en van grover kwaliteit dan deze menschelijke electriciteit, en om haar aan deze gelijk te maken zou zij verbonden moeten worden met andere elementen.

»Deze hoogere essence is een belangrijk element in wat men noemt het Hooger Dierlijk Levensbeginsel, om het te onderscheiden van het Zielelevensbeginsel en van het Astrale Levensbeginsel. Tusschen deze elementaire beginselen maken wij onderscheid.

»In trance, hetzij die kunstmatig verkregen is of spontaan voorkomt bij sommige sensitieven of mediums, blijft deze levensessence in het lichaam, maar daar het in trance zijnde lichaam, zoolang het in trance is, niet alles noodig heeft, kan er een groot deel van weggenomen en door den controleerenden geest gebruikt worden om zich te bekleeden, indien hij slechts zorgt het ook weder terug te geven. Sommige mediums geven deze levensessence zoo gemakkelijk af, dat wanneer er niet voor gezorgd wordt het voortdurend terug te geven, de dood van het physische lichaam spoedig volgen zou. Van anderen kan het slechts met moeite verkregen worden, en bij enkelen is het in zoo geringe hoeveelheid, dat het niet verstandig of goed zou zijn om iets van hen te nemen.

»De aura van die mediums die er veel van bezitten en als het van eene hooge en zuivere natuur is, zal een helder schoon zilverkleurig licht verspreiden dat gezien kan worden door clairvoyanten, en zelfs niet gematerialiseerde geesten kunnen er zich zichtbaar door maken. Dit zilverkleurig licht zien de clairvoyanten dan van het medium uitstralen als de stralen

eener ster, en waar het in zeer hooge mate aanwezig is, is er voor de gematerialiseerde geesten geen ander licht noodig om zich te vertoonen — de geesten schijnen dan omgeven te zijn door een zilverkleurigen stralenkrans die hunne kleederen verlicht, gelijk gij wel gezien hebt op afbeeldingen van heiligen en engelen en zooals ongetwijfeld de oude zieners het zagen door de mediums die het bezaten.

»Ofschoon de hulp van een medium voor materialisatie en een goede cirkel van personen die nog in het stoffelijk lichaam zijn het proces om een lichaam op te bouwen, waarmede een geest zich kan bekleeden, vereenvoudigen mag, is het toch voor sommige geesten uit de zeer hooge sferen zeer goed mogelijk om zich een stoffelijk lichaam te maken zonder de hulp van een medium of iemand anders in een aardsch lichaam. Hunne kennis van de wetten der scheikunde is daarvoor genoegzaam en hun wilskracht sterk genoeg om het proces ten uitvoer te brengen, terwijl de atmosfeer der aarde, de planten, mineralen en dieren alle elementen bevatten waaruit het lichaam bestaat en waaruit zij de levensessenee trekken kunnen. Het menschelijk lichaam is eene vereeniging van al de bestanddeelen en gassen die op en in de aarde en hare atmosfeer gevonden worden, en het vereischt slechts de kennis der wetten die de vereeniging en verbinding der verschillende zelfstandigheden besturen om een geest in staat te stellen een lichaam te maken dat in ieder opzicht gelijk is aan dat van den mensch en zich daarmede te bekleeden, en het voor korter of langer tijd in stand te doen houden, al naar hij verkiest.

»Die kennis bezit men in de lagere sferen niet maar wel in de hoogere, omdat zij eene hooge mate van geestelijke ontwikkeling vereischt om een juist begrip te hebben van al de kleine bizonderheden en de talrijke natuurwetten die het onderderwerp met zich brengt. De ouden waren in hun recht wanneer zij beweerden dat zij een menschelijk lichaam konden maken. Zij konden dat doen en zelfs hunne kunstvoortbrengselen tot zekere hoogte met het astrale of lager levensbeginsel bezielen, maar zij konden dat leven niet in stand doen blijven

omdat het uiterst moeilijk was dit lager levensbeginsel te verzamelen, en wanneer zij dit kunstmatig vervaardigde lichaam op die wijze bezield hadden bezat het nog geen verstand en rede, daar deze attributen uitsluitend tot de ziel behooren, en noch mensch noch geest in staat is, zulk een lichaam en ziel voort te brengen — datgene wat er alleen intellect en onsterfelijkheid aan geven kan. Ook kon een kunstmatig voortgebracht lichaam dienst doen als eene bekleeding voor een geest en hem in staat stellen voor langer of korter tijd met den mensch te spreken, al naarmate de geest in staat was deze materische bekleeding lang of kort in stand te doen blijven. Er bestaat dus geen twijfel dat de oude die deze kennis bezaten hunne materische lichamen ook naar verkiezing konden vernieuwen, en wanneer zij het verkozen altijd op aarde konden blijven — of zij konden deze materische atomen van zich werpen om als geest vrij te zijn van de kluisters van het vleesch, het aardsche lichaam weder aannemen, wanneer hun dat goed dacht. Zulke geestmenschen zijn de Mahatma's, die door de kennis van deze en soortgelijke geheimen vele merkwaardige krachten bezaten die men hun toeschreef.

»Maar waarin wij van hen verschillen, is in de toepassing dier kennis en de leerstellingen die zij daaruit afleiden, en ook daarin dat het niet raadzaam zou zijn de aardbewoners er mede bekend te maken als iets wat gevaarlijk is. Wij zijn van gevoelen, dat geen kennis die een geest of sterveling bezit niet veilig aan een ander kan worden medegedeeld, mits hij genoegzaam ontwikkeld is om die kennis te verstaan en toe te passen. Onze groote leeraar en gids, Ahrinziman, was op aarde een Oosterling, die de occulte wetenschappen beoefend heeft zoowel op aarde als gedurende de twee duizend en meer jaren die hij in de geestenwereld heeft doorgebracht, en hij is beslist van dat zelfde gevoelen. Omtrent de occulte wetenschappen weet hij nog veel wat nieuw is voor den Westerling.

Hoewel gevorderde geesten het vermogen bezitten om een materisch lichaam te scheppen uit de elementaire atomen al-

leen, maken zij van dat vermogen toch zelden gebruik, omdat het bij gewone materialisaties niet noodig is het in toepassing te brengen, omdat de emanaties van de leden van een cirkel voor materialisatie en de aura van het medium, die reeds verzadigd zijn met de noodige essence voor het daarstellen van een lichaam, het proces veel eenvoudiger maakt en hun veel tijd bespaart. Het gaat hiermede als met een kleedingstuk, dat veel eenvoudiger is het gemaakt te koopen, dan te wachten tot eerst de wol gegroeid is, die dan te spinnen, vervolgens te weven en er dan een kleedingstuk van te laten maken.

»In sommige gevallen wordt er zooveel levensessence aan het medium onttrokken, dat zijn lichaam er aanmerkelijk in gewicht door verliest. In andere gevallen wordt bijna zijne geheele materische bekleeding gebruikt, zoodat het voor het stoffelijk oog schijnt alsof het medium verdwenen is, ofschoon een clairvoyant de astrale of geestelijk gedaante nog in den stoel ziet zitten. In zulke gevallen zijn het eenvoudig de grove materische atomen waarvan gebruik is gemaakt, terwijl de mentale atomen niet zijn aangeraakt. In den regel zijn de geesten die aan eene materialisatie-séance deelnemen, zoomede zij die gematerialiseerd werden, alsook zij die den controleerenden geest bijstaan, geheel onbekend met de middelen waardoor de resultaten verkregen worden, juist zooals er zoovelen zijn die gebruik maken van de ontdekkingen op scheikundig gebied en van de stoffen die door scheikundigen vervaardigd worden zonder van de bereiding er van eenig begrip te hebben. Bij alle materialisaties is er een onzichtbaar hoofd of bestuur der uit eene sfeer die ver boven de aarde staat, dien men den chef-scheikundige zou kunnen noemen, en die zijne bevelen geeft aan een geest die een sterk vermogen bezit om de krachten van de astrale sfeer te controleeren en aan anderen onder hem, en die in contact komen met het medium en de materialisaties regelen van persoonlijke vrienden der aanzittenden, hoewel zij zich zelf somtijds materialiseeren en zich aan den cirkel vertoonen.

»Er heeft nu in de geestenwereld eene krachtige beweging plaats met het doel de kennis van al deze onderwerpen op ruimer schaal bekend te maken zoowel onder de geesten als onder hen die nog in het vleesch zijn, en hoewel de geestelijkheid, zoowel in het Oosten als in het Westen, die kennis nog zoekt te beperken binnen het gebied der Kerk en tegen de verbreiding er van strijd voeren, zullen haar pogingen toch moeten mislukken. De aandrang is te sterk. De menschen begeven zich van alle kanten naar de poorten die toegang geven tot kennis en verdringen zich bij de deuren die vroeg of laat voor hun geopend moeten worden.

»Kennis kan niet worden tegengehouden. Zij is het onvervreemdbaar geboorterecht van iedere ziel, en kan ook het bijzonder eigendom eener klasse niet zijn. Zoodra de geest begint te denken zoekt hij naar kennis en voedt zich met de kruimels die hij op zijn weg vindt, en stellig zou het beter zijn hem de kennis mee te deelen waarnaar hij zoekt voor zoover hij daartoe vatbaar is, dan hem alleen te laten zoeken op wegen waar hij zoo licht kan dwalen.

Het menschelijk geslacht gaat steeds voorwaarts, en de voogdijschap van het kind past niet meer voor den volwassen jongeling. Hij wil vrij zijn en zich losmaken van de banden die zijn vooruitgang belemmeren en het pad der kennis bewandelen voor zoover zijne krachten het toelaten. Waarom zou het dus niet goed zijn dat de verstandigsten onder het menschelijk geslacht dit zoeken naar licht en kennis te gemoet kwamen en de wijsheid der eeuwen in zulk een vorm mededeelden dat zij het gemakkelijkst kan begrepen worden? Deze planeet is slechts een stipje in het heelal. Wat zij weet is slechts datgene van de universeele kennis wat geschikt voor haar is in den toestand waarin zij verkeert, en steeds moet de expansie van den menschelijken geest gepaard gaan met de expansie zijner geloofsdenkbeelden en de hulpmiddelen om tot kennis te komen, door het uitstorten van nieuwe stroomen van licht.

XXXI.

»En nu, Hassein, is er nog iets anders waaromtrent ik gaarne zou ingelicht willen worden. Ik heb dikwijls van menschen op aarde gehoord dat zij gaarna zouden willen weten, hoe het komt, dat wanneer de sferen zich om de aarde bevinden zij ze niet kunnen zien en zelfs de geesten niet die gezegd worden met hen in hetzelfde vertrek te zijn. Natuurlijk zijn niet alle menschen tevreden wanneer hun gezegd wordt dat dit eenvoudig komt omdat zij niet allen clairvoyant zijn en met het geestelijk oog niet kunnen zien. Zij verlangen naar een duidelijker verklaring er van. Ik ben zelf een geest en ik weet dat ik besta en ook mijn verblijfplaats, maar ik ben niet in staat een duidelijk antwoord op de vraag te geven. Kunt gij dat doen?'

Hassein glimlachte. »Ik zou er verscheiden verklaringen van kunnen geven, maar noch gij noch de stervelingen op aarde die niet in staat zijn de geesten te zien zouden er veel wijzer door worden; maar ik zal trachten zoo duidelijk mogelijk te zijn. Eerst moet ik u echter vragen of gij de photografieën gezien hebt van niet gematerialiseerde geesten die door tusschenkomst van sommige mediums in het vleesch verkregen zijn. Gij zult dan hebben opgemerkt dat zij voor het stoffelijk oog half doorschijnend zijn. De vaste voorwerpen, deuren, vensters, meubels, enz., schijnen door de geestgedaanten heen.

»Dit nu geeft u een vrij duidelijk denkbeeld van het bedrag aan materie, dat bezeten wordt door een astraal lichaam (de eerste graad van gespiritualiseerde stof). De stofdeeltjes zijn daarin zoo dun verspreid, dat zij als een fijn netwerk zijn waarvan de deeltjes bij elkaar gehouden worden door onzichtbare atomen van eene meer geëtherialiseerde natuur — zoo gesublimeerd dat zij niet kunnen worden afgedrukt op de gevoeligste platen die de photografen gebruiken. Geesten, nadat zij de aardsche sfeer verlaten hebben, kunnen niet gepho-

tografeerd worden dan met veel gevoeliger platen dan waarover de photografen nu beschikken kunnen — hunne geestelijke lichamen zijn daarvoor te etherisch geworden, en om gephotografeerd te worden dienen zij zich eerst te bekleeden met een gematerialiseerd lichaam, dat zij vormen van de stoffelijke atomen en er zich mede bekleeden.

»Een clairvoyant die een van deze astrale gedaanten ziet die gereed staat om gephotografeerd te worden, zou geen onderscheid kunnen zien tusschen deze gedaante en den werkelijken geest die zich aldus bekleed heeft, omdat dat onderscheidingsvermogen nog niet bij mediums ontwikkeld is, en gewoonlijk weten zij ook niet waarom een geest, dien zij als eene vaste soliede gedaante zien, half doorschijnend op de photografieplaat komt. Zij zien de meer gespiritualiseerde stof zoowel als de grover astrale gedaanten, waardoor het hun soliede, vaste lichamen toeschijnen met goed geproportioneerde ledematen, niet als transparante schimmen of spoken wier verschijning wel aanleiding geeft om te denken dat geesten nevelachtige massa's, zijn. De reden waarom het beeld van een gephotografeerden geest nevelachtig schijnt is, zooals ik gezegd heb, alleen deze, dat de gevoelige platen die nu bij het photografeeren gebruikt worden niet gevoelig genoeg zijn om een geest te photografeeren, maar alleen de grove deeltjes. Wanneer een gematerialiseerde geest gephotografeerd wordt krijgt men geen doorschijnend beeld; het beeld is dan zóó volkomen, zóó als van een levend mensch genomen, zóó soliede, dat de menschen nu het omgekeerde zeggen en beweren dat het geen geestphotografie is — dat het er een van het medium is. Oppervlakkige onderzoekers, die een onderwerp vermeenen te kennen dat zoo uitgebreid en zoo vol moeilijkheden is, weten er niets meer van dan wat de oppervlakte er van raakt, zij dringen niet tot de kern er van door!

»Maar om tot uwe vraag terug te keeren. Na u aangetoond te hebben hoe een photograaf het beeld van een geest kan geven dat veel gelijkt op het traditioneele spook, zal ik u nu zeggen hoe stervelingen ze ook als zoodanig kunnen zien;

maar om mij goed te begrijpen verzoek ik u eerst u terug te denken in uw aardsche lichaam met niet meer vermogen om geesten te zien dan gij toen bezat. Laten wij twee oogen nemen, een voor het stoffelijk en een voor het geestelijk gezicht. Voor het eerste zullen wij het linker oog, voor het andere het rechter nemen. Onderstel nu verder dat gij met uw rug naar het licht staat en den wijsvinger zoo voor het rechter oog houdt dat hij alleen door dat oog kan gezien worden, waarbij het linker hem niet kan zien — sluit gij dan het rechter oog, dan is de vinger onzichtbaar; toch is hij er, maar niet in het gezichtsveld van het linker of materische oog. Opent gij nu beide oogen en ziet gij dan naar uw vinger, dan ziet gij hem wel, maar door een merkwaardig optisch bedrog zal hij dan doorschijnend schijnen, een schim van een vinger waardoor de wand van het vertrek is heen te zien, gij ziet hem als een schim en toch weet gij dat het werkelijk uw vinger is.

»Zoo kunt gij er een voorstelling van maken hoe iemand, wiens stoffelijk oog alleen geopend is, niet datgene zien kan waarvoor een geestelijk oog noodig is om het te kunnen onderscheiden, en hoe, wanneer het materisch en het geestelijk oog beide tegelijk geopend zijn, een geest zichtbaar wezen, kan, maar even doorzichtig als straks uw vinger was. Zoo is het denkbeeld van een spook ontstaan. Een clairvoyant die met het geestelijk oog naar een geestelijk voorwerp ziet, doet dat met het stoffelijk oog gesloten, door de macht van den controleerenden geest die het mediumschap van dien persoen bestuurt. Van daar dat voor hem of haar het geestelijk voorwerp vast, soliede schijnt, zooals een stoffelijk voorwerp gezien wordt met het stoffelijk oog.

»Weinig menschen weten dat het zien met het stoffelijk oog afhankelijk is van de stofatomen waarvan de aardsche atmosfeer vol is, en dat er zonder die atomen geen licht zou zijn om iets te zien.

»Des avonds en des nachts kunnen stervelingen de sterren zien — ook die welke van zichzelf niet lichtgevend zijn, hoe-

ver zij ook verwijderd zijn, omdat het stoffelijke voorwerpen zijn waarop het licht der zon wordt teruggekaatst. Overdag zijn de sterren er wel, maar de onmetelijke hoeveelheid stoffelijke deeltjes in de aardsche atmosfeer die verlicht wordt door de terugkaatsing der zonnestralen op die groote massa fijne stofdeeltjes verlicht haar zoo sterk, dat de sterren er door verduisterd worden en voor het stoffelijk oog niet langer zichtbaar zijn. Verhef u echter boven deze materische atmosfeer van verlichte atomen, en, zie, de sterren zijn weder zichtbaar zelfs op het midden van den dag, terwijl de u omringende ether, die vrij is van zulke stofdeeltjes, volkomen duister is. Er is daar niets om de stralen der zon terug te kaasten.

»Hoewel de sterveling dan dichter bij de zon zou zijn zou haar licht niet langer zichtbaar zijn voor zijne stoffelijke oogen, die alleen zien kunnen wanneer er een stoffelijke voorwerp is, hoe klein ook, om het licht der zon voor hem terug te kaatsen. Hoe weet de mensch dan dat het licht der zon door de etherruimte naar de aarde gaat? Alleen door zijn verstand en analogie, niet door het gezien te hebben. De menschen weten dat het licht der maan het zonlicht is dat van hare oppervlakte wordt teruggekaatst. Ervaring en experiment hebben dit bewezen en het wordt nu algemeen erkend. Zoo kunnen wij ook ieder atoom materische stof dat in de aardsche atmosfeer zweeft als een oneindig klein maantje beschouwen van wiens oppervlakte het zonlicht wordt teruggekaatst om de aarde te verlichten. Zoo zijn ook die kleine deeltjes die voortdurend door de aarde zelf in de atmosfeer worden afgestooten slechts de grooter en grover atomen die om kleine geestelijke kernen wentelen die een geestelijke atmosfeer om de aarde vormen en voor clairvoyanten de geestelijke elementen van het licht der zon reflecteeren. De geestelijke atmosfeer vormt wat bekend is als de astrale sfeer en staat in dezelfde verhouding van dichtheid tot astrale lichamen, als de materische atmosfeer staat tot sterfelijke lichamen; en het licht van de geestelijke elementen der zon dat op deze geestelijke deeltjes valt en teruggekaatst wordt, is het licht in de astrale sfeer

waarbij geesten zien; en evenals de geestelijke atmosfeer onzichtbaar is voor het stoffelijk oog van stervelingen, zoo is de materische atmosfeer onzichtbaar voor geesten. Is het dus niet gemakkelijk om zich voor te stellen dat de geestelijke sferen rondom de aarde bestaan kunnen zonder dat de mensch ze ziet, omdat zijn geestelijk oog gesloten is en hij alleen datgene zien kan wat stoffelijk is? De geestelijke sferen en hare bewoners zijn nog doorschijnender voor het stoffelijk oog dan straks de vinger scheen. En evenals de vinger een werkelijk bestaan had, zoo hebben ook de sferen een werkelijk bestaan; zij zijn slechts onzichtbaar door het onvolkomen gezicht van den mensch, dat beperkt is tot het zien van stoffelijke dingen van betrekkelijk groote dichtheid.

XXXII.

Ik hield er altijd veel van naar de wolken te zien die in het uitspansel dreven en gedaanten aannamen door mijne gedachten gesuggesteerd. Sedert ik in de tweede sfeer in het geestenland gekomen was had ik altijd een uitspansel boven mij waarin wolken dreven, schoone, vlokkige wolken, die duizend gedaanten aannamen en prachtig gekleurd waren, somtijds in den kleuren van den regenboog en op andere tijden in een schitterend witte kleur. Sommige geesten hebben mij gezegd dat zij in het uitspansel in hunne sfeer nooit wolken zagen, alles was daar even schoon en heerlijk; en ongetwijfeld is dat zoo, want in de geestenwereld wordt onze omgeving gevormd door onze gedachten en aspiraties. Omdat ik er van hield wolken te zien, zag ik ze in het uitspansel boven mij, die voor mij de schoonheid er van verhoogden en allerlei vormen aannamen waarvan ik genoot.

Eenigen tijd nadat ik mijne kleine woning in het Morgen Land ontvangen had, begon ik tusschen mij en de wolkschilderingen een tafereel te zien, dat als een spiegelbeeld in de

woestijn tegen den horizon stond, maar dat telkens verdween als ik er een oogenblik naar gezien had. Het was een prachtige etherische poort als van gesmeed goud, zooals de ingang wezen moet van een schoon en heerlijk land. Voor de poort stroomde eene rivier van kristalhelder water, terwijl boomen met frisch groen gebladerte hunne takken er overheen bogen wier einden in elkaar gestrengeld waren. Herhaaldelijk zag ik dat tafereel, en eens, toen ik er weder naar zag, was ongemerkt mijn vader bij mij komen staan. Hij legde zijne hand op mijn schouder en zeide:

»Franchezzo, die poort noodigt u uit om naderbij te komen om er alles beter te kunnen zien. Zij geeft toegang tot de sfeer. en daarbinnen wacht uw een nieuwe woning u. Gij zoudt er reeds eerder hebben kunnen heengaan, ware het niet dat uwe liefde voor deze kleine woning u nog terug gehouden had. Nu, echter, zoudt gij wel doen er heen te gaan en te zien of de wonderen van dat nieuwe land u niet veel beter bevallen zullen. Ik woon, zooals gij weet, in de derde sfeer en dus iets hooger dan de uwe, maar hoe dichter gij bij mij komt hoe gemakkelijker ik u bezoeken kan; en in uwe nieuwe woning zullen wij dikwijls bij elkander zijn"

Ik was zoo verwonderd, dat ik eenige oogenblikken geen antwoord geven kon; ik kon niet gelooven dat ik reeds zoo spoedig in staat zou zijn naar eene hoogere afdeeling te gaan. Maar ik volgde toch den raad mijns vaders, en na een weemoedig afscheid van mijne kleine lieve woning genomen te hebben (want ik ben altoos gehecht geweest aan plaatsen waar ik lang woonde) begaf ik mij op reis naar deze nieuwe landstreek. Zoolang de reis duurde verdween de poort niet meer uit mijn gezicht, maar bleef bestendig voor mij staan.

In het geestenland, waar de oppervlakte van den bodem niet die is van een bol zooals bij de planeten, ziet men de voorwerpen bij den horizon niet verdwijnen naarmate men er zich verder van verwijdert zooals op aarde, en het uitspansel en de bodem raken elkaar ook niet bij den horizon. Het uitspansel vertoont er zich als een uitgestrekt hemelvlak, ter-

wijl de bodem plateaux schijnen te zijn, en ieder plateau op bergtoppen schijnt te rusten die zich aan den horizon bevinden. Glooiend schijnt ieder plateau dus naar boven te gaan, en wanneer men de bergtoppen aan den horizon bereikt heeft, strekt zich weder een nieuwe landstreek uit die alweder naar nieuwe en hooger gelegen bergtoppen voert. Het schijnt dus een opeenvolging van terrassen te zijn, waarvan ieder terras minder schoon is naarmate men lager afdaalt, tot men aan de aardsche sfeer komt die de aarde omgeeft, en waarachter dan weder — (voor het oog van die geesten wier gezichtsvermogen ver genoeg ontwikkeld is) — een andere reeks terrassen ligt die eindelijk naar de Hel voeren Zoo vloeien de sferen en de afdeelingen in iedere sfeer in elkaar, met dit onderscheid echter dat er tusschen de opeenvolgende sferen en afdeelingen magnetische slagboomen bestaan die iedereen beletten om willekeurig uit eene lagere sfeer of afdeeling naar eene hoogere te gaan.

Op mijne reis naar de gouden poort kwam ik door verschillende steden en verblijfplaatsen in deze tweede sfeer, die mij in verzoeking zouden gebracht hebben om er mij bij op te houden en te bewonderen, indien ik niet zoo verlangend was geweest om het heerlijke land te zien dat nu het doel was mijner reis. Bovendien wist ik dat ik er mij bij zou kunnen ophouden als ik weder naar de aarde ging, daar een geest altijd vrijheid heeft om plaatsen te bezoeken beneden de sfeer of afdeeling waar hij woont.

Eindelijk bereikte ik den top der bergen en stond niet ver van de gouden poort, terwijl zich voor mij eene heerlijk schoone landstreek uitstrekte. De boomen wuifden hunne takken als als om mij welkom te heeten en bloemen bloeiden overal, terwijl tusschen mij en de gouden poort de kristalheldere rivier stroomde. Overstelpt van vreugde dompelde ik mij in het koele water om naar den overkant te zwemmen; ik genoot van dat heerlijke bad en telkens dook ik geheel onder water. Toen ik den overkant bereikt had droop ik van het water, maar tot mijne verwondering waren mijne kleederen

in een oogwenk weder droog, en wat nog vreemder was, mijn kleed van grijze stof met drie witte randen was veranderd in een sneeuwwit kleed met een gouden gordel en gouden randen. Aan den hals en de polsen bevonden zich gouden gespen, terwijl het kleed uit fijn mousseline scheen vervaardigd. Ik kon nauwlijks mijne oogen gelooven en telkens zag ik er naar; en met een kloppend hart begaf ik mij toen naar die schoone poort. Toen ik mijne hand tegen de deur legde ging zij van zelf open, en ik betrad toen een breeden weg begrensd door boomen en bloeiende struiken en planten die de heerlijkste geuren verspreidden — evenals bloemen op aarde maar onvergelijkelijk veel schooner en welriekender; en in geen woorden zou ik u er eene beschrijving van kunnen geven.

De wuivende takken der boomen bogen zich over mij heen als om mij te verwelkomen als ik die voorbij ging, de bloemen keerden zich naar mij toe als om iemand te groeten die zeerveel van haar hield; mijne voeten betraden zacht mosachtig gras, en boven mijn hoofd had ik een uitspansel, zoo helder, zoo zuiver en schoon, dat het licht door het gebladerte der boomen scheen zooals ik het nooit op aarde had gezien. Vóór mij had ik blauw- en purpergekleurde heuvels en een glinsterend meer, waarin ik kleine eilandjes zag met groepjes bladerrijke boomen. Hier en daar zag ik een klein bootje op de oppervlakte van het meer waarin ik gelukkige geesten zag in heerlijke kleederen van verschillende kleuren — geheel zooals op aarde, juist zooals ik het dikwijls gezien had in mijn heerlijk Zuidelijk Land, en toch ook weer geheel anders, veel glorierijker, zoo geheel vrij van verkeerdheid en zonde!

Terwijl ik op dezen breeden, schoonen weg wandelde, kwamen er verscheiden geesten naar mij toe om mij te verwelkomen, waaronder mijn vader, mijne moeder, mijn broeder en eene zuster, met nog bekenden uit mijne jeugd. Zij droegen palmtakken en bestrooiden mijn pad met schoone bloemen onder het zingen van welkomstliederen, waarbij hunne stemmen in volkomen harmonie op den adem eener zachte koelte

werden voortgedreven. — Ik was zeer aangedaan – het was te veel geluk voor iemand zooals ik.

En te midden van dat heerlijk tooneel gingen mijne gedachten naar de aarde, naar haar die mij van allen het dierbaarste was, en ik dacht, »Och! kon zij nu hier zijn om in dien triomf te deelen, zij, aan wier liefde ik dit meer dan aan iets anders te danken heb." Terwijl ik hieraan dacht zag ik op eens haar geest naast mij, half sluimerend, half bewust; haar beschermgeest had haar voor een kort oogenblik van het aardsche lichaam vrij gemaakt en haar naar hier gebracht. Hare kleeding was die der geestenwereld, wit als die eener bruid en blinkende als met edelgesteenten bezaaid. Ik drukte haar aan mijn hart, en terwijl ik dat deed ontwaakte zij geheel en al en zag mij lachende aan. Toen stelde ik haar aan mijn vrienden voor als mijne vroegere aardsche bruid, en terwijl zij ons allen nog toelachte trad haar beschermgeest weder nader en spreidde een dun kleed over haar uit. Hij nam haar toen weder in zijne armen, en als een vermoeid kind viel zij toen in slaap en werd zij weder teruggebracht naar haar aardsche lichaam dat zij voor een korte wijl verlaten had om deel te nemen aan dit voor mij gelukkig oogenblik en er de kroon op te zetten. Ach mij! zelfs in mijne vreugde was het mij moeilijk haar te laten gaan, vond ik het treurig dat zij niet bij mij blijven kon. Maar haar levensdraad was nog niet afgesponnen, en ik wist dat zij als ieder ander het pad van haren pelgrimstocht tot aan het einde toe bewandelen moest.

Toen mijne Angélique was heengegaan, verzamelden zich al mijne vrienden om mij heen en omarmden en omhelsden mij, mijne moeder — die ik niet meer gezien had sedert ik een kleine jongen was — liefkoosde mij, streek mij langs mijne haren en bedekte mijn aangezicht met kussen alsof ik nog een kind was.

Zij brachten mij toen naar eene prachtige villa die als begraven lag onder rozen en jasmijnen die tegen de muren opgroeiden en zich slingerden om de slanke wit marmeren kolommen van de overdekte galarij. Hoe heerlijk scheen mij

deze woning toe! Hoe ver boven hetgeen ik verwacht had! De kamers waren ruim en ik telde er zeven, waarvan ieder eene typische voorstelling was van eene phase in mijn karakter of eene eigenschap die ik gecultiveerd had.

Mijne villa lag op den top van een heuvel, van waar ik het gezicht had op het meer dat eenige honderde voeten lager lag en waarvan de spiegelende oppervlakte door magnetische stroomen in zacht golvende beweging gehouden werd en waarin ik de omliggende heuvels zag afgespiegeld, terwijl ik daar achter eene uitgestrekte vallei zag. Evenals iemand van den top eens bergs op de lage heuvels en de donkere valleien en en de vlakten beneden hem ziet, zoo zag ik ook van mijne nieuwe woning neer op een panorama van de lagere sferen en afdeelingen die ik was doorgegaan tot aan de aardsche sfeer en op de aarde zelf die ik als eene ster ver beneden mij zag. Toen ik haar zag dacht ik aan mijne Angélique die daar nog woonde en waar nog het veld van mijn arbeid was. Sedert heb ik mij dikwijls neergezet om naar die ster te zien waarbij dan de beelden van mijn voorbijgegane leven in eene lange rij in mijne gedachten mij voorbijgingen, met het beeld van haar die mijne leid ster is geweest.

* *
*

Het vertrek waaruit ik de ver verwijderde aarde zien kon was mijne muziekkamer, en daarin bevonden zich muziekinstrumenten van velerlei soort. Bloemen versierden de wanden en zachte gordijnen hingen voor de ramen waarin geen ruiten noodig waren om de zachte winden in dat heerlijke land tegen te houden. Kamperfoelie, dezelfde plant waarvan ik zoo genoten had in mijne kleine woning in het Morgen Land, slingerde hare welriekende ranken rondom de ramen, en tegen een der wanden hing het beeld van mijn lieveling in de lijst van witte rozen die altijd voor mij het embleem van haar zelf was. Hier vond ik ook de schatten weder die ik in mijne dagen van duisternis verzameld had, toen de hoop zoo ver

scheen en nachtelijke duisternis altijd rondom mij was. De kamer stond vol heerlijke geestenbloemen, en het meubilair was als op aarde, maar veel lichter en sierlijker en schooner. Er stond ook een rustbank in die ik zeer bewonderde. Zij werd gedragen door vier half geknielde figuren van boschnimfen vervaardigd naar het scheen van zuiver wit marmer en doorschijnder als albast. Hare uitgestrekte armen en in elkaar gelegde handen vormden den rug en het boven en beneden einde; hare hoofden waren met bladeren versierd en hare kleederen hingen zoo los, zoo sierlijk en toch zoo natuurlijk om hare lichamen, dat het moeilijk was om niet te gelooven dat het levende geestelijke maagden waren. De bank was bekleed met een weefsel als zwanendons, maar van een matgouden kleur, en was zoo zacht dat zij iedereen scheen uit te noodigen om plaats te nemen, en dikwijls heb ik er mij op uitgestrekt en gezien naar het heerlijke landschap en de verwijderde ster de aarde, met hare vermoeide pelgrims — hare strijdende en afgetobde zielen.

Het vertrek er naast was vol prachtige schilderijen, schoone beelden en tropische bloemen. Het scheen meer eene bewaarplaats dan een kamer te zijn; de schilderijen bevonden zich aan de eene zijde van het vertrek en de beelden en bloemen vormden een voorgrond die als eene groote schilderij kon beschouwd worden. Er was ook een kleine grot in met eene sierlijke fontein waarvan het water fonkelde als diamanten en over den rand kabbelde van een kleinen vergaarbak en met een melodieus geluid in een grooteren viel. Nabij deze grot hing een schilderij die bijzonder mijne aandacht trok, want ik zag er terstond een voorval in uit mijn aardsche leven. Het was eene schilderij die een kalmen, rustigen avond voorstelde in den vroegen zomer, toen mijne geliefde en ik een watertochtje maakten De ondergaande zon zonk als een vuurbol weg achter eene breede rij boomen waarvan de schaduw der stammen steeds flauwer werd, en wij smaakten een gevoel van vrede en rust die onze harten ten hemel voerde. De schilderijen rond gaande herkende ik nog menig tooneel dat

eveneens vol was van geluk voor mij en aan wier herrinnering geen gewetenswroeging verbonden was.

Er waren ook vele schilderijen die betrekking hadden op mijne vrienden en op voorvallen in de geestenwereld. Door de ramen had ik een ander gezicht dan uit het muziekvertrek. Hier had ik het gezicht op de eerste afdeeling der sfeer boven mij, waar ik torens en minarets en bergen door een nevel heen kon zien, die nu eens de kleuren van den regenboog aannam en dan weder overging in eene goudgele kleur, of blauw of wit. Ik hield er van om dan eens van het eene gezicht te genieten en dan eens van het andere, dan eens van het verleden dat zoo duidelijk voor mij was, en dan eens van de toekomst die achter een sluier verborgen was.

In dit schilderijen vertrek was alles wat het oog verlustigen kon om het lichaam de noodige rust te geven; want onze lichamen hebben evenals op aarde van tijd tot tijd behoefte aan rust, en wij verheugen ons evengoed in het bezit van een donzen bed dat wij door onzen arbeid verdiend hebben, als als gij u verheugt in het bezit van sierlijke meubels die gij op aarde hebt verdiend.

Een ander vertrek was bestemd voor het ontvangen mijner vrienden, en hier, evenals in de lagere sfeer, stond een tafel met eenvoudige maar heerlijke vruchten, gebak en andere spijzen evenals op aarde maar minder materisch. Er stond ook heerlijke parelende wijn uit de geestenwereld waarover ik vroeger reeds gesproken heb. Een ander vertrek stond weer vol boeken waarin ik mijne levensgeschiedenis vond, benevens die van mijne vrienden en van degenen die ik bewonderde en hoogachtte. Er waren ook boeken over verschillende onderwerpen, die de bijzonderheid hadden dat zij niet g e d r u k t waren, maar vol waren met figuren, die iemand, die ze bestudeerde, de gedachten teruggaven van hen die ze geschreven hadden; en wel veel duidelijker dan woorden zouden hebben kunnen doen. Hier kon men zich neerzetten en de geïnspireerde gedachten in zich opnemen der groote dichters en literarische mannen die in de volgende sfeer woonden, en hier

heb ik gezeten en op blanke bladzijden van sommige boeken ken gedichten geschreven aan haar die het grootste deel mijner gedachten innam.

Uit dit vertrek begaven wij ons in den tuin, daar mijn vader mij zeide dat hij mij mijn slaapkamer zou laten zien nadat onze vrienden waren heengegaan. Evenals in huis zag ik hier ook overal bloemen, want ik had altijd veel van bloemen gehouden, zij spraken over zoovele dingen tegen mij en schenen mij zulke heerlijke denkbeelden, zulke reine gedachten in te fluisteren. Rondom de woning was een terras, en in den tuin was een afgezonderd hoekje dat omheind was met varenkruid en bloeiende heesters, en verder nog beschut door boomen. Dit hoekje lag een weinig ter zijde van het huis en, werd spoedig mijn geliefkoosd plekje; de grond was er bedekt met zacht groen mos — zulk mos als gij op aarde niet kent en bloemen groeiden er overal. Hier zat ik gaarne om naar de aarde te zien, en waar ik dan altijd dacht waar de woning mijner geliefde zou staan. Over al die millioenen mijlen die mijlen die mij van haar scheidden konden mijne gedachten haar bereiken, evenals de hare mij bereiken konden, want de magnetische koord onzer liefde vereenigde ons en geen macht kon ons ooit weder van elkander scheiden.

Toen ik alles gezien en bewonderd had ging ik met mijne vrienden weder de woning binnen, en allen namen wij toen aan tafel plaats om het welkomstfeest te vieren dat mijne vrienden ter eere van mij hadden aangelegd. Och! wat was dat een heerlijk feest. Hoe gelukkig voelden wij ons als er gedronken werd op den vooruitgang en het geluk van ieder onzer met een glas van dien heerlijken wijn die niet bedwelmt en wiens verfrisschende eigenschappen geen nadeelige gevolgen achterlaten! Hoe heerlijk smaakten ons die vruchten en al die lekkernijen die alle scheppingen waren van hunne vriendschap en liefde voor mij. Het was te veel geluk voor mij; alles was mij als een droom waaruit ik spoedig dacht te zullen ontwaken. Toen het feest geëindigd was gingen allen heen, behalve mijn vader en mijne moeder; en door hen werd ik

toen gebracht naar de bovenkamers van het huis. Hier bevonden zich drie vertrekken. Twee er van waren bestemd voor vrienden die eenigen tijd bij mij verlangden door te brengen en welke vertrekken eenvoudig en smaakvol waren ingericht; het derde was voor mij bestemd wanneer ik verlangde rust te nemen, of geen ander gezelshap verlangde dan mijne gedachte alleen. Toen wij binnenkwamen was er niets dat meer mijn aandacht trok en mij met verwondering vervulde dan het rustbed. Het bestond uit sneeuwwit plantendons, omzoomd met licht lila en goud, terwijl aan het voeteneinde twee uit verblindend wit marmer gebeeldhouwde engelen stonden. Zij waren grooter dan ikzelf of eenige geest dien ik gezien had, en hunne hoofden en uitgespreide vleugels raakten bijna de zoldering, terwijl hun houdingen en schoonheid volmaakt konden genoemt worden. Hunne voeten raakten nauwlijks den grond en hunne uitgespreide vleugels en een weinig over het bed heengebogen lichamen gaven den indruk alsof zij pas uit hunne hemelsche sfeer gekomen waren.

Het was een mannelijke en een vrouwelijke figuur, de mannelijke droeg op zijn hoofd een helm en in de eene hand een zwaard, terwijl hij met de andere een kroon omhooghield. Zijne gedaante was de volkomenheid van mannelijke schoonheid, en zijn welbesneden aangezicht drukte tegelijk waardigheid en edelmoedigheid uit, die op mij den indruk maakten van koninklijke majesteit die goddelijk was.

De vrouwelijke figuur die naast hem stond was kleiner — delicater in ieder opzicht. Haar gelaat was uitnemend schoon en vol teedere vrouwelijke reinheid en goedheid. Hare oogen, ofschoon uit marmer gehouwen, waren zacht en schoon en hare lange breede haarvlechten vielen langs hare schouuers. In de eene hand hield zij een harp met zeven snaren, de andere rustte op den schouder van den mannelijken engel alsof zij steun vond in zijn kracht, terwijl haar hoofd een weinig gedogen was en op haar arm rustte en waarop zij een kroon droeg van witte leliën.

Haar gelaat drukte zulk een moederlijke teederheid, zulk

een zachtheid van gemoed uit dat zij de Heilige Maagd wel had kunnen voorstellen. De houding en gelaatsuitdrukking van beiden drukten zoodanig engelenschoonheid uit als ik het nog nimmer had gezien, en eenige oogenblikken dacht ik niet anders dan dat zij uit mijn gezicht verdwijnen zouden.

Eindelijk wendde ik mij tot mijn vader en vroeg hoe die schoone beelden hier gekomen waren, en waarom de engelen die zij voorstelden met vleugels waren algebeeld, daar engelen toch in werkelijkheid geen vleugels hadden?

»Mijn zoon," antwoorde hij, »deze schoone beelden zijn u door uwe moeder en door mij geschonken, daar wij gaarne aan u denken wilden als rustende onder de schaduw hunner vleugelen, daar deze eene tijpische voorstelling zijn van de bescherming die wij u altijd geven willen. Zij zijn ook het symbool der engelensferen, en als gij ze nauwkeurig beziet zult gij bemerken dat zij een deel uitmaken der kleeding en niet van de lichamen, ofschoon zij van de schouders uitgaan, zooals kunstenaars op aarde gewoon zijn engelen voor te stellen. De vleugels zijn bovendien, een zinnebeeld van het vermogen van engelen om met uitgespreide wieken naar den Hemel op te stijgen. De blinkende helm en het zwaard stellen strijd voor, de helm den oorlog van het Verstand tegen Dwaling, Duisternis en Verdrukking; het zwaard den kamp die de mensch immer te voeren heeft tegen de hartstochten zijner lagere natuur. De kroon symboliseert de glorie van deugd en zelfoverwinning.

»De harp in de hand der vrouw beteekent dat zij een engel is uit de muzikale sfeer, kroon van leliën beteekenen reinheid en liefde. Haar hand die op den schouder van den man rust beteekent dat zij haar sterkte en kracht aan hem en zijne sterkere natuur ontleent, terwijl haar houding en haar blik, terwijl zij zich over uw rustbed heenbuigt, de teedere liefde en bescherming symboliseert van de vrouwelijke teedere en moederlijke natuur. Zij is kleiner dan de man, omdat bij u de mannelijke elementen sterker zijn dan de vrouwelijke. Somtijds worden zij gelijk in grootte voorgesteld, omdat dan

in die karakters de mannelijke en vrouwelijke elementen gelijk zijn, deze zijn dan in evenwicht, maar bij u is dat niet het geval; daarom zijn zij hier voorgesteld dat de vrouw haar kracht ontleent aan den sterkere. De mannelijke engel is eene typische voorstelling van kracht en bescherming. De vrouwelijke van reinheid en liefde. Samen stelllen zij de tweevoudige natuur der ziel voor en dat de eene niet volkomen is zonder de andere. Zij symboliseeren ook de tweelingschutsengelen uwer ziel, wier vleugelen in geestelijken zin gezegd kunnen worden steeds uitgespreid te zijn in bescherming over u.

* * *

Zou ik verzwijgen dat er zelfs in die heerlijke woning oogenblikken waren dat ik mij eenzaam gevoelde? Ik bezat die woning, in had haar zelf verdiend, maar toch had ik niemand om haar met mij te deelen, en ik was altijd gelukkig geweest wanneer ik iemand had met wien ik kon samen zijn.

De eenige onder al de anderen naar wie ik verlangde was nog op aarde, en helaas! ik wist dat zij nog in vele jaren niet met mij kon vereenigd worden. Verder was Getrouwe Vriend in eene sfeer boven de mijne, waar hij zijn eigen woning had, en wat Hassein betreft, deze stond ver boven ons beiden, zoodat er, ofschoon ik hen van tijd tot tijd zag, evenals mijn vader en mijne moeder, niemand was met wien ik bestendig kon samen zijn, niemand die mij wachtte wanneer ik te huis kwam, en niemand die ik op mijne buurt verwachten kon. Ik was dikwijls op aarde — dikwijls bij mijn lieveling — maar ik bevond dat door mijn vooruitgang in de geestenwereld ik niet zoolang bij haar vertoeven kon als ik vroeger gewoon was. De aardsche atmosfeer benauwde mij, het was mij dan of ik op een bodem stond eene diepe kolenmijn, en veel spoediger dan vroeger moest ik mij dan terug begeven naar het geestenland om aan die benauwdheid te ontkomen.

Dikwijls zat ik in mijne heerlijke vertrekken en riep dan zuchtend uit. Ach! had ik maar iemand met wien ik spreken kon, een verwante ziel aan wien ik al mijne gedachten kon mededeelen, met wien ik vertrouwelijk spreken kon." Daarom was het mij een groot genoegen toen ik een bezoek ontving van Getrouwe Vriend en naar het voorstel luisterde dat hij mij deed.

»Ik ben gekomen," zeide hij, »terwille van een vriend die juist in dezen cirkel dezer sfeer gekomen is maar nog geen woning voor zichzelf heeft verdiend, en hij verlangt naar een vriend die daarin rijker is dan hij. Hij heeft geen betrekkingen, en het kwam mij voor dat het u een genoegen wezen zou uw woning met uw vriend te deelen."

»Zeker zou het mij een groot genoegen zijn als ik met uw vriend kon samenwonen, gaf ik ten antwoord.

Getrouwe Vriend lachte »Gij moogt hem ook uw vriend noemen, want gij kent hem. Het is Benedetto, ' zeide hij.

»Benedetto!' riep ik verwonderd en verheugd uit. Dan zeker, zal hij mij hoogst welkom zijn, Breng hem zoo spoedig gij kunt bij mij."

»Hij is reeds hier — hij staat buiten; hij wilde niet binnengaan voor hij zeker was dat het u genoegen zou doen hem welkom te heeten."

»Niemand zou dat met meer genoegen doen dan ik," zeide ik, »laten wij hem terstond gaan halen."

Wij begaven ons toen naar de deur, en daar stond hij. Hij zag er geheel anders uit als toen ik hem het laatst gezien had in die treurige stad van die ongelukkige sfeer — toen zoo bedroefd en neergedrukt — nu zoo opgewekt, in eene kleeding als de mijne, en ofschoon er in zijn gezicht nog een droeve trek lag stond er vrede op en was zijn oog helder en vol hoop toen hij mij aanzag en ik zijne hand vatte en hem omhelsde, zooals wij iemand in ons geboorteland omhelsden dien wij liefhadden en hoogachtten. Het deed ons beiden veel genoegen elkander weer te zien — wij, die beiden zoo gezondigd en geleden hadden — en voortaan waren wij als broeders.

En zoo was het dat mijne woning niet meer eenzaam was — want wanneer een van ons terugkeerde van zijn arbeid, wachtte hem de andere om hem welkom te heeten en vreugde en verdriet met elkaar te deelen, naarmate onze arbeid vruchten gedragen had of niet.

XXXIII.

Hoe zal ik verhalen van de vele vrienden die mij in deze heerlijke woning een bezoek kwamen brengen, van de vele steden die ik zag in dit schoone land, de heerlijke tooneelen waarvan ik getuige was. Het zou mij niet mogelijk zijn. Het zou boekdeelen vullen en mijn verhaal is reeds uitgebreider dan in mijn voornemen lag. Ik zal nog slechts het verhaal geven van een visioen dat ik had, omdat mij daarin een nieuw arbeidsveld gewezen werd, waar ik de lessen die ik op mijne zwerftochten geleerd had in toepassing kon brengen om anderen te helpen.

Ik lag op mijn rustbed en was ontwaakt uit eene diepe sluimering. Ik bezag, zooals ik dikwijls deed, die twee schoone afbeeldingen mijner beschermengelen en zag er telkens nieuwe schoonheden in, nieuwe uitdrukkingen in beider gelaat en houding. Ik bemerkte toen dat mijn Oostersche gids, Ahrinziman, gemeenschap met mij houden wilde uit zijne ver verwijderde sfeer, en zorgde dus zoo passief mogelijk te zijn. Spoedig scheen het toen of ik omringd werd door eene groote wolk van eene verblindende witte nevelachtige zelfstandigheid die de muren van mijn kamer van alles rondom mij van mij scheen te verwijderen. Toen was het of mijn ziel mijn geestelijk lichaam verliet en ik met groote snelheid werd weggevoerd, mijn geestelijk lichaam op het rustbed achterlatende.

Wordt vervolgd.

ONDERWIJZINGEN DOOR DE GEESTELIJKE LEIDSLIEDEN VAN OXON (DR. STAINTON MOZES).

(Vervolg van bladzij 112.)

En zoo komt het dat hetgeen wij door u overbrengen zoo weinig mogelijk vermengd is met menschelijke dwaalbegrippen. Wij kunnen alleen goede resultaten krijgen, als de geest geheel passief is en wij zijn lichaam ongestoord als instrument gebruiken kunnen. Dat kan alleen geschieden bij volkomen passiviteit, waarbij geen twijfel, scepticisme of bijgeloof ons hinderlijk zijn.

Dit vatbaar zijn van het geestelijk wezen voor geestelijken invloed is wat gij noemt mediumschap. Het komt nog weinig voor, maar niet zoo weinig als gij denkt. Veel van wat er voor gehouden wordt is zelfbedrog en misleiding. Veel is ook afkomstig van onontwikkelden en van tegenstanders die er een boosaardig genot in vinden ons tegen te werken en ons werk in minachting te brengen. De kostbare gave is van zuiver geestelijken aard en moet voor geestelijke doeleinden gebruikt worden; niet voor stoffelijk voordeel, noch ter bevrediging van nieuwsgierigheid of andere onwaardige doeleinden. Het is een eigenschap van den geest en niet van het lichaam, daar het voorkomt bij mannen en vrouwen met lichamen in allerlei variëteiten; bij magnetische en electrische, bij sterke en zwakke lichamen, bij ouden en jongen; in iederen toestand onder alle omstandigheden en onder alle rangen in de maatschappij. Dit alleen moet u reeds tot de overtuiging brengen dat het geen verschijnsel is van physieken aard, en waarin gij dan nog versterkt wordt door het merkwaardige feit, dat de gave behouden blijft na den dood van het aardsche lichaam. Zij die op aarde mediums zijn geweest behouden die gave en maken er gebruik van, evenals wij. Zij bezoeken het meest uwe wereld; zij kunnen gemeenschap met u houden; en het is door hen dat geesten, die de gave niet bezitten, in staat gesteld worden zich met de menschen te on-

derhouden. Zij zijn mediums voor ons, zooals gij zijt voor de menschen. Hiervan zullen wij voor het oogenblik niets meer zeggen; mogelijk zullen wij dat later doen. Vergeet echter niet dat de gaven van Talent, Genie en Mediumschap uitnemende gaven zijn, kostbare geschenken tot vooruitgang, die onder biddend opzien naar Boven gebruikt en aangekweekt dienen te worden, en dat het misbruik maken er van ernstige gevolgen kan na zich slepen. In de verschillende graden staan de mediums meer bloot voor aanvallen van het kwade, maar zijn ook vatbaarder voor indrukken ten goede. Gij zult u herinneren dat wij dikwijls gezegd hebben hoe noodig het is dat mediums zorgvuldig worden bewaakt. Wij kunnen niet dikwijls genoeg herhalen dat zij zooveel mogelijk beschermd moeten worden tegen alles wat nadeelig voor hen is, waartoe zij zelf moeten medemerken. Wij hebben daar vroeger veel van gezegd. Lees en overweeg wat wij gezegd hebben. Het is waar en noodig voor u.

Eenigen tijd geleden zeide Imperator iets over genie en mediumschap, als middelen voor de geesten; wat hij sprak van een Oceaan van Geest is alles nieuw voor mij.

Veel kennis en wijsheid wordt door u getrokken uit dien grooten Oceaan van Geest die zich rondom u bevindt en waaraan uw geest leven en voedsel ontleent. Deze groote Oceaan deelt aan ieder mede in meerdere of mindere mate, maar het meeste aan hen die haar het gemakkelijkst in zich kunnen opnemen en die gij mediums noemt. De physische hersenen brengen niets voort. Alles is de kopie, dikwijls zeer onvolkomen, van 't geen bij ons bestaat.

Een groot verstand staat op de grenzen van krankzinnigheid, zegt men wel eens.

Daar is veel van waar, maar toch begrijpt gij dat niet; en het zou goed voor u zijn als gij daar iets meer van wist. De

grenslijn tusschen genie en krankzinnigheid is moeilijk te trekken. Dikwijls zijn zij die gij krankzinnig noemt niet anders dan de instrumenten van onontwikkelde geesten, die te vergeefs trachten het physische lichaam onder contrôle te krijgen, waardoor het medium allerlei dwaze, onsamenhangende gezegden uit hetgeen gij dan krankzinnigheid noemt. Ook is hetgeen de menschen krankzinnigheid noemen, dikwijls niets anders dan dat het delicate instrument door onverstandige leiding van geesten in 't ongereede is gebracht. Gij hebt dit zelf gezien in 't geval met uw vriend. Het onderwerp is te uitgebreid om nu door ons behandeld te worden. Dr. R., die er een langdurige studie van gemaakt heeft, zal er u een opheldering van geven door het mediumschap van —, en ofschoon het gekleurd zal zijn door den invloed van 't medium, zal het toch veel waarheid bevatten waarvan gij leeren kunt.

Gij spreekt van den invloed van het medium. Is dan alles wat gij door mij gezegd hebt ook gekleurd?

Daarop hebt gij zoo goed als geen invloed uitgeoefend. Wij hebben uw geest alleen gebruikt om onze denkbeelden in woorden te brengen; en hetgeen wij gezegd hebben is vrij gebleven van aardsche denkbeelden. Dat hebben wij met u kunnen bereiken. Door u kunnen wij communicaties geven die zoo zuiver mogelijk zijn. Dat is ook het geval in den cirkel als hij harmonisch en er geen vreemden invloed aanwezig is, en als gij niet vermoeid zijt of zorgen hebt. Gij kunt zelf wel weten in hoever wij van uw geest gebruik maken, door u bezig te houden met iets anders. Dat maakt alleen de contrôle wat moeilijker, maar verder hindert dat niet. Gij hebt een zeer zeldzaam soort mediumschap, waarmede wij de meest volkomen resultaten kunnen verkrijgen. Wij kennen niemand anders waarmede wij die resultaten zouden kunnen krijgen.

Is het dan zoo zeldzaam?

Mediumschap zooals gij dat bezit, dat onafgebroken en ongestoord gebruikt kan worden voor geestelijken invloed, is de hoogste en zeldzaamste der geestelijke gaven. Het moet voor-

zichtig en met zorg behandeld worden, daar het anders licht beschadigd wordt. De lagere vormen van mediumschap kunnen bij die van u vergeleken worden als een ruwe ijzeren staaf bij een fijne magneetnaald die bij den minsten invloed in beweging komt; of als een weegtoestel waarmede tonnen gewichts gewogen worden en waarop enkele ponden geen invloed hebben, bij een gevoelige balans waarmede een duizendste grein gewogen kan worden. Het kan alleen bestaan bij een zeldzame vereeniging van mentale, physieke en spiritueele gaven; en wij waarschuwen u ernstig ze niet te misbruiken, maar zuiver te bewaren, daar menigeen door ijdelheid, hoogmoed en dwaasheid er schipbreuk door geleden heeft. Wees op uw hoede.

Er valt weinig in te roemen, als de besten slechts voertuigen zijn?

Er zijn rangen en graden in, en de beste instrumenten zien somtijds met minachting op de minder goede neer. Hij roemt dikwijls het meest, die er zich het minst op moest verheffen. Het verkleint zijn verdienste niet dat hij, evenals al de anderen, slechts het vat is waarin de Allerhoogste waarheden uitstort die Hij openbaren wil. Het is veeleer een eer voor hem.

Gij zegt dat het mediumschap geheel onafhankelijk van het physisch lichaam is. Heeft dat er niet den minsten invloed op?

Ongetwijfeld, en wel op dezelfde wijze als de toestand van het lichaam invloed heeft op den geest. Lichamelijke ongesteldheden reflecteeren op den geest. De geest is neergedrukt als het lichaam ziek is. Tot zoover en niet verder hebben lichamelijke toestanden invloed op het mediumschap. De kracht die wij gebruiken, wordt zeer juist psychische kracht genoemd, want het is kracht van den geest, niet van het vleesch.

Zijn objectieve manifestaties in eenig opzicht het gevolg eener onbewuste werking van den geest van het medium? Serjeant Cox denkt dat het huiveren van het medium dat de manifestaties vergezelt of voorafgaat, veroorzaakt

wordt door uittreding van geesten uit het lichaam?

Dat is zoo niet. De geest van het medium heeft met de manifestaties niets te maken. Volstrekt niets; aangezien het voor onze operaties een noodzakelijk vereischte is dat de geest van het medium zoo passief mogelijk is; hij moet er geen deel aan hebben. Het rillen is een gevolg van de pogingen van den opereerenden geest om de contrôle te krijgen of te behouden. Het werk van den controleerenden geest is geheel analoog met wat bij u bekend is als mesmerische contrôle. De geest, hetzij die in of buiten het lichaam is, opereert op een anderen geest op dezelfde manier. De controleerende geest bewerkstelligt de contrôle door magnetische kracht, en het rillen vindt zijn oorzaak in het overgaan van het magnetisme van den controleerenden geest in den gecontroleerde. Als gij wat meer bekend wordt met de werking van al de krachten rondom en in u, zult gij leeren dat datgene wat wij wilskracht noemen de wortel is van alles. Door haar controleeren wij uw organisme. Door haar overwinnen wij den weerstand die u toeschijnt een eigenschap der stof te zijn. Door haar stellen wij een anderen toestand van aantrekking en afstooting in de plaats van dien welken gij kent; want wij bewegen voorwerpen, niet door die op te heffen zooals gij doet, maar door ze op te heffen en opgeheven te houden door magnetische attractie. Gij kunt u nauwelijks voorstellen dat magnetisme de groote kracht is die alle dingen beheerscht. Van die groote kracht weet gij nog weinig.

Magnetisme? Hoe beheerscht dat alles?

Gij vraagt naar iets wat veel tijd zou vorderen om het te beantwoorden en dat gij toch niet begrijpen zoudt. Stof is samengesteld uit atomen die zichzelf richten, door te gehoorzamen aan een inwendige levenswet, waarbij ieder atoom een magneet is met noord- en zuidpool dus. Daar gelijknamige polen nu elkaar afstooten en ongelijknamige elkaar aantrekken wordt hierdoor homogeniteit verkregen. De mensch is gezond als ieder atoom in het lichaam naar behooren gericht is. Onge-

steldheid treedt in als daarin verstoring ontstaat, hetzij plaatselijk, hetzij door het geheele lichaam. Magnetische behandeling, dat het ware geneesmiddel is, kan dan den verstoorden toestand en daarmede de gezondheid herstellen.

Gaat er bij mesmerische passen eene kracht van den operateur over op den patiënt, of niet?

Zeker. Er gaat dan een stroom levenskracht over; dat gij kunt afleiden uit het feit dat als er rapport tusschen hen ontstaat en de operateur gezond is, de zieke herstelt; maar als de operateur zich niet wel gevoelt of hier of daar pijn heeft, de patiënt dit overneemt. Daarom dient men er zorg voor te dragen dat alleen gezonde operateurs gebruikt worden. Ook wordt daarbij de genezing in de hand gewerkt als de patiënt zijne gedachten richt op den zetel zijner ziekte, waardoor dan zenuwkracht naar die plaats vloeit en er de levenskracht aanvult. Alle levenskracht kan worden teruggebracht tot wilskracht en magnetisme, waarbij dan magnetisme weder een gewijzigde vorm van wilskracht is.

Atomen, zegt gij, zijn alle magneten met polariteit. Zij rangschikken zichzelf volgens de wetten van het magnetisme. Dat zou veel verklaren.

Zoo is het; en dat verklaart hoe het komt dat alle groei homogeen is en de boom zonder vergissing de atomen tot zich neemt waarmede hij wordt opgebouwd, terwijl geen heterogene atomen ooit daarin opgenomen worden. De onveranderlijke wet van het atomen-magnetisme maakt dat onmogelijk. Het is een uitgebreid onderwerp waaraan wij nog niet begonnen zijn. Wat wij hier gezegd hebben is er nog geen illustratie van. Later zult gij hier meer van hooren. Wij hebben u slechts voorbereid voor wat gij nog te leeren hebt. Onze vriend Benjamin Franklin, die deze communicatie inspireert, bezit een schat van kennis over dit onderwerp.

Is de wet van geestelijke assimilatie dezelfde?

Ja, dezelfde.

Dus kunnen wij uit den grooten Oceaan rondom ons slechts datgene nemen wat wij aantrekken; en zoo kan niemand een onderwerp in zich opnemen waar hij niet geschikt voor is. Het zou heterogeen voor hem zijn. Begrijp ik het goed?

Gij begrijpt het goed. Zoo is het.

Gij zegt dat dit magnetisch rangschikken van atomen de grond van al het leven is?

Ja, van al het leven. Alles heeft een dubbel bestaan — een physisch of natuurlijk, en een geestelijk. Alles is daargesteld door de regelmatige schikking van magnetische atomen, en alles van geestelijke wijsheid en kennis is eveneens daargesteld door wat correspondeert met assimilatie van atomen, namelijk, door den geest, die geestelijk voedsel assimileert uit den Oceaan van Geest; daarbij alleen datgene tot zich nemende wat hij voor zijn ontwikkeling noodig heeft en assimileeren kan. Hieruit kunt gij leeren waarom velen niet in staat zijn sommige denkbeelden in zich op te nemen en te assimileeren; waarom zij ze verwerpen, evenals de maag ongeschikt voedsel verwerpt; waarom het verkeerd is hun een waarheid op te dringen waarvoor zij niet rijp zijn; even verkeerd als aan een zwakke maag voedsel te geven dat zij niet verteren kan. Dit geeft u stof tot overdenking. Gij kunt ook nadenken over het licht dat deze waarheid werpt op de leer van den oorsprong en ontwikkeling aller dingen. Wij hebben nog veel te zeggen over onderwerpen van verschillenden aard, dat u trapsgewijze zal worden meegedeeld. Houd nu op. Het is voor het oogenblik genoeg.

† RECTOR.
PRUDENS.
B. F.

Ik zou Benjamin Franklin wel iets willen vragen.

Wat verlangt gij te weten?

Hij heeft mij een kostbaren steen gebracht, waaromtrent ik wel iets naders zou willen weten.

De steen werd u gegeven als een amulet. Hij heeft bijzondere magnetische eigenschappen die wij er aan gegeven hebben. Het is een edelgesteente van zeldzame schoonheid en zuiverheid, en is van groote waarde; alle geesten zullen dat toestemmen. Om de eigenschap die hij bezit hebben wij hem u gegeven.

Kunnen geesten den steen dan zien en er over oordeelen?

Niet zooals gij u dat voorstelt. Zij zien de aura, waarmede hij omgeven is, en voelen den magnetischen invloed die er van uitstraalt. Door dien steen trekt men goede invloeden tot zich en stoot men slechte af. Slechte invloeden kunnen niet in zijne nabijheid komen. Het denkbeeld van talismans in vroeger tijden bevatte waarheid; want zij waren hulpmiddelen voor de beschermgeesten om slechte invloeden te weren en goede aan te trekken. Daarenboven is het een steen die het meest in harmonie is met uwe natuur. De saffier is altijd bij ons het zinnebeeld geweest van wijsheid en kennis: van den ontvankelijken geest die kennis in zich opneemt en tot wijsheid assimileert, van hem die een centrum is van licht voor hen die in zijn nabijheid zijn, een schatkamer van wijsheid voor die er zich aan laven wil. De donkerblauwe kleur is het symbool der eigenschap van den geest die wijsheid bezit en daarvan mededeelt aan anderen. Hierin is zij het zinnebeeld van uw leven en werk. Gij hebt voortdurend gedronken uit de schatkamers van kennis, en gij zijt bestemd om hier en hiernamaals kennis mee te deelen. Het is uw levenstaak uw geest geschikt te maken tot een centrum van voorlichting voor anderen Wij hebben aan den steen die bijzondere magnetische eigenschap medegedeeld die gij nu ge-

bruiken kunt en noodig hebt. Gij kunt er geneeskracht aan ontleenen zoowel voor lichaam als voor geest. Wanneer het lichaam vermoeid is door pijn en arbeid. en de geest afgemat en neergedrukt, zal het u goed doen als gij uw oog laat russen op zijn reine kleur en onbewolkten luister. Wij zullen u ook zeggen op welke verschillende wijzen gij hem dragen kunt en hoe gij hem behandelen moet.

Ik ben er u zeer dankbaar voor. De juwelier dien ik hem bracht was er verrukt over. Hij zeide dat hij buitengemeen schoon was. Is het een saffier zooals wij ze op aarde hebben? Hebt gij hem gemaakt? Of is het iets als onze saffier?

Het is er niet een zooals gij ze op aarde hebt. Het is een andere, een edeler, een kostbaarder, zooals er geen tweede op aarde bestaat. Hij is er niet mede te vergelijken. Het is niet te verwonderen dat niemand eenig verschil kan zien tusschen dezen saffier en de gewone, daar hij er volkomen op gelijkt en er al de eigenschappen van bezit. Alleen het geestesoog kan er het verschil tusschen zien.

Ik geloof dat ik onder impressie handelde, toen ik last gaf hem zoo te zetten als ik zeide?

Dat gij hem in een ring laat zetten is goed, dien gij dan aan den middelsten vinger dragen moet. Maar hij moet in zuiver goud gevat zijn en door eene bekwaam werkman gezet. Dat is een vereischte. Gij moet hem niet altijd aan den vinger hebben. Nu en dan moet hij in het donker gelegd worden, om de magnetische eigenschappen, die door het daglicht verzwakken, weder te doen herstellen. Wij verlangen dat gij hem altijd dragen zult, hetzij aan den vinger, hetzij om den hals aan een lint. In het laatste geval moet gij hem in een lederen zakje doen met zijde gevoerd; terwijl het lint van zijde moet zijn van de kleur van den steen, en van een lengts dat hij op het midden der borstholte hangt. Aan uw stem en uw denkvermogen zult gij dan spoedig de werking er van ondervinden. Draag hem zoolang op de borst tot gij hem we-

der aan den vinger dragen wil'. Als gij hem aan den vinger hebt, steek hem dan 's nachts aan den pink. Als gij deze aanwijzingen opvolgt, zult gij spoedig zijne eigenschappen leeren kennen die gij nu nog niet kent.

Het komt mij voor dat deze voor ons zoo vreemde eigenschappen groote factoren zijn voor gezondheid en geestkracht?

Grooter dan gij denkt. Als gij de voorschriften opvolgt die wij u gegeven hebben, zult gij er geestelijk en lichamelijk door gesterkt worden. Wij brachten onzen vriend den groenen steen, als een zinnebeeld van waarheid in ontwikkeling, een toestand waarin hij verkeert. Wat wij van uw steen gezegd hebben is ook van toepassing op den zijne, behalve hetgeen wij gezegd hebben van hetgeen alleen van toepassing is op ontwikkelde sensitieven. De invloed kan bij beiden niet dezelfde zijn, daar gij een veel sterker positief magnetische natuur bezit Uitwendig zal men er bij hem weinig of niets van bemerken, maar zijn geestkracht zal er beduidend door toenemen. De steen, die bijzonder zuiver en doorschijnend is, is het zinnebeeld van waarheid, een kenmerk van den geest van uw vriend; waarheid in ontwikkeling. Hij moet hem aan den middenvinger van de linkerhand of op de borst dragen. Wij gelooven dat het laatste het beste zou zijn. Hetzelfde is van toepassing op den jongen. Het zal hem bijzonder tot zegen zijn, een direkten invloed te ontvangen die hem sterken zal. De steenen die het eerst van allen gebracht werden, moeten door onze vriendin op zulk eene wijze gedragen worden als zij het geschikst oordeelt. Zij zijn voor haar zinnebeelden van waarheid en reinheid, die door de aardsche nevelen heenschijnen en door haar begrepen zullen worden ondanks den sluier der stof. Zij bezitten dezelfde magnetische eigenschap. Zij zullen haar geest rust en vrede aanbrengen en een teeken zijn van vooruitgang in geestelijke waarheid. De parelen brachten wij nu en dan, wanneer het noodig was een weldadigen invloed rondom ieder van u te verspreiden, bijzonder rondom het kind. Zij bezitten bijzondere genezende eigenschappen die de geesten wel kennen.

Hoe onkundig zijn wij toch van al deze dingen!

De menschen zullen dat wezen zoolang zij zoo aardsch zijn. De meesten onder uw geslacht zijn te aardsch om zulk een fijnen en geestelijken invloed te bemerken. Zij zijn ruw en materisch, en hebben ruw, materisch voedsel en kleeding en geneesmiddelen noodig. Voor hen zal de vooruitgang eerst komen in een volgenden toestand van bestaan. Als het menschdom wat geestelijker geworden is zal het deze dingen beter verstaan. Maar hoewel zij er niets van verstaan, werken geestelijke invloeden toch reeds krachtig onder hen. Muziek, welriekende geuren, edelgesteenten, zijn krachtige middelen waardoor geesten op menschen inwerken.

Ik houd mij daarvan overtuigd. Ik kan mij best voorstellen dat er harmonie en ware muziek bestaat in geluid, geur en het zien.

Gij begrijpt het goed. Voor muziek is evenwel niet iedereen vatbaar, hoewel zij het krachtigste middel is in uwe tegenwoordige wereld. Wanneer gij van de aarde verlost zult zijn, zal het u duidelijk worden dat de ware harmonie des levens in tonen zich uitdrukt. De geest is gestemd naar de harmonieën in de sferen en zingt in vereeniging met al wat leeft. De zachte, welriekende geuren van reinheid en vrede, stemmen samen met de geur der bloemen en stijgen op naar den Gezegende, die den geest bekleedt met een gewaad en met edelgesteenten die het zinnebeeld zijn van zijn toestand en zijn vooruitgang, terwijl hij woont in een huis door zijne gedachten geformeerd, dat in harmonisch accoord is met de geuren en tinten die uitstralen van alles in het rond. Maar deze dingen zijn alleen geopenbaard aan den wijze en voorzichtige, ofschoon den kinderen in het verstand en eenvoud des harten er meer van geopenbaard is dan aan velen die gij verstandig noemt. Het geen wij gezegd hebben bevelen wij u ter overdenking aan. Het zijn woorden van waarheid en wijsheid.

Het trof mij, dat welriekende geuren, edelgesteenten en muziek, allen middelen zijn tot

ware verzachting van pijn en opwekking van den geest. Ik denk aan David en Saul — het parfum om mijn hoofd — de eigenschap der edelgesteenten die wij van u ontvangen hebben.

Gij hebbt het goed begrepen. Houd nu op.

B. F.

† RECTOR.

Hier eindigen deze communicaties en wij willen die besluiten met de mededeeling van eenige treffende leerrijke visioenen van dit hoogbegaafde Medium die in zijne nagelaten papieren zijn gevonden.

GEZICHTEN UIT DE GEESTENWERELD,

DOOR M. A. (OXON)

INLEIDING.

Op verzoek van velen die in deze Visioenen, of Gezichten in de Geestenwereld, belang stellen, heb ik die in geschikten vorm gebracht.

Ik weet niet of de benaming die ik er aan gegeven heb wel de beste is, of dat zij nauwkeurig dien bijzonderen vorm van onderricht omschrijft die ik op deze wijze ontving.

Ik geloof wel dat deze ervaringen een opheldering zijn der moeilijkheden, die door wezens die niet tot onze sfeer behooren ondervonden worden om ons te onderrichten.

Het was voor mij een geheel nieuwe vorm van onderwijs. Tot nu toe werd ik (uitgenomen bij zeer enkele gelegenheden) direct onderwezen, in duidelijk verstaanbare taal, die weinig verschilde van de wijze waarop een mensch mij onderrichten zou omtrent onderwerpen waarover ik verlangde ingelicht te worden. Dit onmiddelijk onderwijs, zooals dat voorkomt in Spirit Teachings (de Geestelijke Opvoeder), is echter zeldzaam; en in den regel trachten geesten, als zij ons iets leeren willen, dat te doen in den vorm van zinnebeelden en parabelen.

Wat wij een opjectief verschijnsel noemen, d. i., iets wat wij zien en waarvan onze zintuigen ons het bewijs geven, kan in den regel niet gezien worden door hen die niet tot onze sfeer behooren. Zij leven in eene andere omgeving en leeren ons op andere wijzen als wij dat doen. Zeer dikwijls, als ik verzocht om een tastbaar bewijs van iets wat ik niet begreep, werd mij gezegd, dat mijne geestenvrienden zeer weinig wisten van deze onze wereld. Ook gebeurde het dikwijls, als ik om raad

vroeg, omtrent de beste wijze waarop ik in een geval dat zich voordeed handelen kon, dat mij gezegd werd, dat ik mij daarvoor wenden moest tot hen die daarover beter konden oordeelen dan zij, daar zij reeds lang deze wereld verlaten hadden en er weinig meer van wisten.

Het schijnt dus dat de methode van direct onderricht, zooals dat voorkomt in Spirit Teachings zeldzaam is.

Ook geloof ik, dat deze onderrichtingen, waarvan ik er in dit boekje eenige gegeven heb, weinig voorkomen onder geestcommunicaties. Zij munten volstrekt niet uit in wat literarische stijl betreft. Zij zijn voor mij een reeks ervaringen die ik persoonlijk gehad heb en waaruit ik heb geleerd. En ik geloof te mogen zeggen dat dit onderricht buitengewoon was, daar de verklaring der visioenen automatisch geschreven werd.

De visioenen die ik hier beschreven heb, zijn die van drie dagen, zij maken een samenhangend geheel uit, waarmede men blijkbaar eene bijzondere bedoeling heeft gehad. Ik heb nog andere van gelijke soort, die ik later, wanneer mijne bezigheden en mijne gezondheid het toelaten, hoop te ordenen en uit te geven. Ik heb deze slechts als een voorbeeld gegeven en hoop dat zij aan de verwachting van velen mogen beantwoorden.

Februari 1888. »M. A. (Oxon.)"

In 1882 werd een boek gepubliceerd, getiteld Een kleine Pelgrim in het Ongeziene, door Macmillans, dat een pseudoniem is, en waarin wij, in de Voorrede, het volgende lezen:

De lezer zal wel begrijpen dat de volgende bladzijden geen vruchten zijn uit het brein des schrijvers. Zij hebben haar ontstaan te danken aan die oogenblikken waarin het Ongeziene plotseling voor ons geopend wordt, en zijn weinig meer dan eene ernstige poging om een lieven, zachten geest te volgen die nooit getwijfeld heeft aan een volgend leven, wanneer de

heerlijkheid daarvan door hare reine, kinderlijke oogen werd gezien.' Het is thans een open geheim dat een welbekend novellist de schrijver er van is. Daarna verschenen er, als een vervolg op dat boek, eenige b'adzijden in het tijdschrift Blackwood, onder den titel: »De kleine Pelgrim gaat naar hooger sferen,' en in Januari van dit jaar werden deze weder gevolgd door eenige bladzijden in datzelfde tijdschrift, onder den titel. »Het land van Duisternis — Een noodzakelijk deel van de Ervaring van een Pelgrim in de Geestenwereld." Toen ik deze verhalen las, dacht ik weder aan eenige gelijksoortige ervaringen die ik zelf, tien jaren geleden, gehad had, namelijk, in September 1877.

Het is echter noodig eenige ophelderingen te geven, voor ik die ervaringen mededeel.

Wat mij toen geleerd werd, verschilde zeer van de gewone wijze van onderricht, zooals mijne lezers dat kennen uit Spirit Teachings. Het was allegorisch, en zonder verklaring niet te begrijpen zooals het geval was met de berichten die ik gewoonlijk ontving. In hetgeen volgt hebben wij een parabel, een straal van onderricht van intelligenties eener hoogere orde, eener openbaring of wegneming van den sluier die voor ons oog de realiteit verbergt eener hoogere wereld, in den toestand waarin wij nu verkeeren, eene werkelijke wereld die voor de meesten van ons verborgen blijft zoolang wij in het vleesch wonen.

Slechts drie keer ben ik in aanraking gebracht met geestelijke wezens die zeiden dat zij nooit op aarde in het vleesch gewoond hadden. Een van deze kende ik als »De Engel, Harmonia." Hare methode van onderwijs bestond, zooals ik gezegd heb, in symbolische visioenen. Ik werd clairvoyant en zag deze visioenen, nadat ik mij eerst had voorbereid door sterk in een kristal te staren. Ik spreek niet over de kwestie of die visioenen subjectief of objectief waren. Mijne lezers moeten dat voor zichzelf maar weten; de waarde van het onderricht vermindert er niet door. Voor mij zijn het onderrichtingen die mij geschonken werden op eene wijze, geheel verschillend

van die waarmede ik bekend was. Totdusver had ik bepaalde en positieve inlichtingen verkregen, in antwoord op een sterk verlangen in mij om zekerheid te verkrijgen omtrent een vraagstuk waarmede ik toen gekweld werd. Ik verlangde een direct bewijs voor het bestaan van intelligenties buiten het menschelijk verstand, en ik kreeg wat ik verlangde. Herhaaldelijk kreeg ik er de bewijzen van, en mijne vragen daaromtrent werden categorisch beantwoord; maar er was geen poging gedaan met de symbolische methode van onderricht, waarmede ik nu voor het eerst bekend werd.

Terstond nadat ik een visioen gehad, of met mijn geestelijken onderwijzer een tocht gemaakt had door de streek die ik zag, kreeg ik eene verklaring van hetgeen ik had gezien, door het gewone proces van automatisch schrijven. De verklaring er van werd mij dan gewoonlijk gegeven door een geest dien ik zeer goed kende, en die, door langdurige oefening, beter in staat was mijne hand voor automatisch schrift te gebruiken dan anderen die met dat proces minder goed bekend waren. Hij scheen daarbij dan een amanuensis te zijn, die opschreef hetgeen hem door een engel gedicteerd werd.

Onder de optredende personen in deze verhalen bevonden zich eenige vrienden van mij die nog niet lang geleden de aarde verlaten hadden. Hunne namen heb ik, natuurlijk, niet genoemd, en ik zeg alleen hetgeen noodig is om het verhaal verstaanbaar te maken. Natuurlijk mag ik niet hopen om iemand die hen niet gekend heeft een denkbeeld te geven van de nauwkeurigheid waarmede ik hen in hun karakters terug zag.

Vóór de visioenen die ik hier verhalen zal, had ik er reeds eenige gehad. Ik weet het niet, maar ik vermoed, dat het slechts visioenen waren, en niet, zooals ik toen dacht, een overbrengen van mijn geest naar de sferen waarin ik de tafereelen zag. Laat het echter wezen wat het wil, de tooneelen waren in ieder geval zoo klaar en duidelijk als ik ooit tooneelen met mijne vleeschelijke oogen gezien heb. De visioenen die ik nu ga mededeelen had ik op den 4den 5den en

6den September; 1877; terwijl de verklaring er van gegeven werd op de plaats waar ik aan tafel zat, terstond nadat ik in mijn normalen toestand was teruggekeerd. Zij zijn een getrouw verhaal van de indrukken die zij op mij gemaakt hebben en bezitten geen literarische verdienste, zooals dat wel het geval is met het »Land van Duisternis."

Het eerste der hier volgende visioenen had plaats op den 4den September.

Terwijl ik 's morgens aan mijn werk zat, werd ik clairvoyant, en zag een gezicht in het Geesten-land. Het was een rustig landschap; eene golvende vlakte op den voorgrond, met eene rivier die er doorheen vloeide. Op het midden er van stonden woningen die van elkaar gescheiden waren, gebouwd van eene doorschijnende zelfstandigheid, gelijkende op kristal en omringd door zeer schoone tuinen. Er waren fonteinen en vruchtboomen en alles wat in een tuin behoort. In de verte zag ik een rij heuvels, purperrood gekleurd door de ondergaande zon. In het midden van dat tooneel zag ik de engel Harmonia, en in een der tuinen zag ik »Zonlicht,* die met eene vriendin sprak, die ik terstond herkende toen ik haar zag; en in een anderen tuin zag ik nog een paar vrienden van mij, waarvan een de aarde pas verlaten had.

Er waren nog andere geesten die ik niet kende, en mijne ooren werden getroffen door uitnemend schoone, zachte muziek.

Door automatisch schrijven, en in antwoord op eene vraag die ik in gedachte gedaan had, nadat ik in normalen toestand was teruggekeerd, werd mij gezegd:

»Het was de engel Harmonia dien gij zaagt, en met haar

vele anderen die aan hare zorg zijn toevertrouwd, waarvan sommigen u onbekend zijn.

Zij komt terug omdat uw tegenwoordige toestand haar aantrekt. Ook brengt zij berichten van uwe vrienden.

De tweelinggeesten, die onlangs uwe sfeer verlieten zijn nu vereenigd in hun geestelijk huis. De engel zal u daarover spreken, wanneer gij u heden avond afgezonderd hebt.

Ook Zonneschijn zendt een woord door u aan hare vrienden. Zij is gelukkig en gaat vooruit.

Ik zal niet beproeven te zeggen wat zij zelf beter kan doen. Laat mij alleen zeggen dat de taal des engels symbolisch is. Zij kan niet lang blijven. Vraag haar niets. Zij zal hare denkbeelden in woorden overbrengen en ze daarna verklaren.

RECTOR.

Ik was tevreden met hetgeen mij gezegd was, en zeer spoedig zag ik weer hetzelfde tooneel wat ik reeds beschreven heb. Ik zag nu dat het verste huis aan de linkerzijde donker was in vergelijking met dat waarin ik »Zonneschijn" zag, en ik herkende in iemand op den achtergrond een mijner intieme vrienden, met wien ik jaren lang vertrouwelijk had omgegaan en die eenigen tijd geleden overleden was.

Het tooneel scheen reëel te zijn, en ik kwam in een dieper trance toestand.

Toen ik uit dien toestand gekomen was, maar nog (zooals ik veronderstel) onder invloed, werd mij gezegd om op te schrijven hetgeen ik hierboven verhaald heb.

DOCTOR (de geest die toen mijn onderwijzer was) verscheen toen en hield een gesprek met mij, en ik hervat het schrijven op het oogenblik van zijne verschijning.

*) De geestennaam van eene vriendin die eerst onlangs de aarde verlaten had: een zeer gepaste en beteekensvolle naam, zooals zulke namen dikwijls zijn.

Kunt gij schrijven wat gij te zeggen hebt, zoodat het blijvend is?

Ik heb niets te zeggen, dan alleen dat ik u weder groet als plaatsvervanger van het Hoofd die afwezig is. Ik heb mij niet verwijderd, maar gij hebt mij niet gezien. Waarschijnlijk zult gij mij nu meer zien; ik ben nu meer betrokken in hetgeen gij automatisch schrijft. Gij zult veel meer voorbereidend werk hebben dan gij verwacht, en gij moet daarmede niet te haastig zijn. Wees geduldig. Alles is goed geregeld. Het hoofd is slechts voor een korten tijd afwezig. Zijne tegenwoordigheid is nu niet noodig. Hij is niet afwezig in den zin waarin gij het opvat, maar heeft zich slechts terug getrokken voor een korten tijd.

Kunt gij mij, in opdracht van den engel, de verklariring van het visioen geven?

Rector (de gewone amanuensis) zal dat doen. Hij schrijft veel gemakkelijker. Ik zal later, wanneer gij wat bedaarder zijt, met u spreken. Doctor.

Wat ik bij den engel zie, schijnen symbolische voorstellingen te zijn. Zij is gekleed in een »schitterend gewaad," heeft een breeden gouden band om het hoofd en een blauwen gordel om haar midden. Reinheid, liefde en wijsheid, zooals ik denk. Wat beteekent die ster op haar voorhoofd?

Ja, reinheid en liefde. De ster is eene zinnebeeldige voorstelling van hoop, en zij heeft bij haar de Duif der Onschuld.

Ik zal hare gedachten in uwe taal overbrengen.

Rector.

Het tooneel dat gij met uw geestelijk oog zaagt is symbolisch. Het is reëel, maar niet objectief. De golvende vlakte is eene typische voorstelling van een leven van beproeving. Zij is bezet met doornen en distelen Zij is vol valkuilen, bedekt met lange grasstengels, die ze aan het oog onttrekken. Zij golft voorwaarts naar de rivier des doods. Zij bevat geen spoor dat zij bewoond wordt, daar er nergens een woning is te zien; geen

enkele verblijfplaats. Wat de geest beschouwd heeft als zijn woning te zijn, verdwijnt met het lichaam, en hij vindt slechts eene onbewoonbare vlakte, waarover eenige vogels doelloos rondvliegen. Dit zijn aan de aarde gebonden geesten, en zij gaan her- en derwaarts, zoekende rust, en verwonderen zich dat hun woning van hen weggenomen is. De rivier stroomt er in en uit, dan weder snel zich voorspoedende over rotsblokken in haar bedding, om als een waterval neer te storten. Dit is weder eene typische voorstelling van de verschillende gevaren en moeilijkheden die de geest op zijn weg ontmoet. Voor sommigen is de tocht vol moeilijkheden; zij moeten den bruisenden stroom het hoofd bieden, om den hoogeren oever aan de andere zijde te bereiken. Anderen bereiken dien gemakkelijker, waar vrienden hen wachten en eene helpende hand uitstrekken.

De groepeering der vrienden aan de overzijde is voor u gedaan. Wij kennen geen tijd of afstand, en ik ben in staat gesteld om dit tooneel voor uw geestelijk oog te brengen. Wend uw blik nu af en staar sterk in het kristal. Dan zult gij van het lichaam worden vrij gemaakt om den engel te vergezellen. Daarna zal ik weder met u spreken.

De woorden van Harmonia.

RECTOR.

[Ik nam nu mijn kristal en deed wat mij gezegd was. Spoedig scheen ik vrij te zijn van het lichaam en mij te bewegen Ik voegde mij bij den engel (of scheen mij bij haar te voegen) en wij gingen het donkere huis binnen, geheel aan het einde links. Ik wist dat ik in abnormalen toestand verkeerde en sprak niet. In het huis waren drie personen, waarvan ik er een niet kende. De geest dien ik lang als GREED *) (Inhalig) gekend heb, was in uiterlijk †) geheel veranderd. Over de helft van zijn aangezicht (van de kin tot even onder de oogen) lag nog oud,

*) De geestennaam van een oud nam, wiens leven en gedachten door dit woord juist werden aangeduid.

†) Dat terugstootend en walgelijk was.

gerimpeld vel, waarvoor reeds nieuw in de plaats scheen te komen) terwijl daar boven alles reeds vernieuwd en zacht en gerimpeld was. Zijn oogen stonden helder en vol hoop. Zijne kleederen waren helder groen gekleurd, dat VOORUITGANG beteekent — de nieuwe naam van den geest. Hij was bezig om te trachten eene vlek, die hij aan zijn rechterhand had, uit te wisschen. In een ander vertrek, waarvan de wanden geheel doorschijnend waren, behalve op sommige plaatsen, rustte op eene sofa, die even als de stoelen rooskleurig gestoffeerd was, de geest die onlangs van ons weggenomen was. Zij zat, naar het scheen, in gedachten verdiept, hoewel het ook mogelijk is dat zij slechts uitrustte. Zij was heheel verjongd; alle sporen van lichamelijken ouderdom en zwakte waren verdwenen, maar overigens was zij nog geheel dezelfde. In dezelfde kamer zat nog een andere geest dien ik niet kende en die, naar het mij voorkwam, een nabestaande was van den laatst door mij beschreven geest. Er was een allesdoordringende rozengeur, en ik hoorde een geluid als van water dat op een afstand uit eene fontein vloeide. De kamer waarin de twee geesten zich bevonden was vol bloemen. De andere was in wanorde en vol onafgedaan werk.

Wij verlieten het huis weder door een met bloemen getooid berceau dat zich voor den ingang bevond, en toen ik buiten kwam spreidde eene zwaluw hare vleugels uit en vloog weg. Het voedpad maakte een bocht, en ter rechter-en linkerzijde er van was een haag van bloemen en stroomde water. Ik zag insekten en vogels in verschillende kleuren; maar viervoetige en kruipende dieren zag ik niet

Weldra kwamen wij aan eene andere woning, waarvan de muren, evenals bij de eerste, doorschijnend waren, maar zuiverder en met minder vlekken. Aan de oostzijde had zij geen andere muur dan een van bloemen, die in trossen van het dak naar beneden hingen. Het vertrek had daardoor meer van een prieel dan van een kamer. Daarbinnen zag ik den geest »Zonneschijn,' in uiterlijk niet veel veranderd, maar vol leven en opgewektheid. Zij was gekleed in die »doorschijnende stof'

die geesten somtijds naar de aarde brengen, maar was nog fijner en doorschijnender. In heur haar zag ik eenige juweelen die fonkelden als maansteenen en een eigen licht schenen te bezitten. Zij zag er precies uit zooals ik haar op aarde gezien had, maar heerlijker. Zij sprak met een geest, groot van gestalte en met een waardig uiterlijk, die blijkbaar niet lang geleden de aarde verlaten had. Ik had hem gekend, maar zij kende hem beter. Zij scheen gekomen om hem »een bezoek te brengen". Zij verklaarde hem vele dingen, zooals ik uit het gesprek bemerken kon. Ik kon zien dat haar kleed aan de van mij afgekeerde zijde vol gaten was, maar behendig verbergde zij die met eene snelle beweging van hare hand, en lachte dan daarbij. *) Haar beschermgeest zag ik ook, die er op scheen te letten dat aardsche invloeden niet de overhand kregen. †) De kamer zag er aardig uit, maar eenigszins in disorde. De mannelijke geest was in het donderblauw gekleed, geen aangename kleur; maar hij zag er kalm en rustig uit.

Ik wilde verder gaan, maar de engel bracht mij naar de aarde terug en het visioen was verdwenen.

[Nadat ik in normalen toestand was teruggekeerd deed ik eenige vragen, die door automatisch schrijven aldus beantwoord werden]: —

Heb ik alles goed waargenomen?

Ja, zooals het is; en de symbolen waren volkomen.

Niet alle. Waarom waren er gaten in het kleed van Zonneschijn, aan de zijde die van mij was afgekeerd?

Haar kleed is nog niet volkomen, maar zij trachtte dat te verbergen. Zoo deed zij altijd.

*) Die handeling van haar was karakteristiek. Wij pleegden altijd te zeggen dat zij er goed slag van had om alles in een helder licht te plaatsen

†) Na haar vertrek op onze séance werd ons gezegd dat het voor haar zeer gevaarlijk was om weder onder aardschen invloed te komen. Vandaar dat zij nooit weer terug gekomen is; ofschoon wij er zeer naar verlangden.

Ach! ja. Zij bedekte de gaten en liet het voorkomen of haar kleed in orde was.

Zeker. Dat was haar gewoonte.

Kon zij niet met mij spreken?

Dat was haar niet toegestaan. Het zou haar naar de aarde getrokken hebben. De engel wilde u slechts laten zien in welken toestand zij zich bevindt. Zij is gelukkig en gaat vooruit.

Kan zij zich niet weder eens manifesteeren?

Wij zouden dat wel willen, maar de engel acht dat niet wenschelijk, om redenen die gezegd werden.

Was het een werkelijk tooneel, of enkel een subjectief visioen?

Eerst werd het visioen u voor oogen gebracht, gegroepeerd door het vermogen der geesten; daarna bracht gij er een bezoek.

Het gezicht van den geest, waarop voor de helft het oude vel nog zat, was dat eene typische voorstelling van een onvoltooide vernieuwing?

Ja, en dat hij poogde een vlek op zijn hand weg te maken, was een zinnebeeld van gevolgen waarvan de oorzaak nog niet weggenomen is. Houd nu op. Gij zijt uitgeput.

Onder het bericht werd, zooals gewoonlijk, een symbolisch teeken geplaatst — dat voor ieder onveranderd bleef — Nu was het een nieuw teeken, dat mijn aandacht trok — ||.

Wat is dat voor een nieuw teeken?

Het teeken van den engel, Harmonia Twee evenwijdige lijnen, die elkaar nooit snijden Zij verlangt u nog te zeggen dat zij u nog andere symbolische visioenen zal laten zien, als zij er niet toe verhinderd wordt.

Heden avond?

Neen; morgenochtend vroeg.

Voor ik het boek sluit, zou ik nog wel willen vragen of die tooneelen reëel zijn — reëel, dat is, zooals gezichten op onze aarde zijn?

Zij zijn even reëel. De gezichten in de geestenwereld, en de omgeving van den geest in iedere sfeer van zijn bestaan, zijn even reëel als de gezichten en de omgeving zijn op uwe aarde. Ieder gezicht maakt een indruk op uw geest, die overeenkomt met den toestand waarin gij verkeert. In uwen tegenwoordigen staat zouden zij voor u niet reëel zijn: zij waren reëel voor u toen gij ze als geest bezocht, even als de gezichten op aarde niet reëel voor ons zijn.

RECTOR.

[Nu ik terug zie is het mij duidelijk wat toen voor mij een mysterie was. Ik kreeg onderwijs voor zoover ik er geschikt voor was, en op de wijze zooals mijn onderwijzer mij dat het best kon geven.]

TWEEDE DAG — 5 SEPTEMBER 1877.

[Voor hetzelfde doel als te voren bevond ik mij bij den Engel, met nog eene menigte andere geesten, met wie ik, naar het mij voorkwam, ver door de ruimte gevoerd werd. Ik hoorde dat dat groote gezelschap tot mijne bescherming diende, d. w. z., om mij magnetisch te ondersteunen, daar ik gebracht werd naar de sferen van »Desolatie" — »het Land van Duisternis.' Wij dreven snel over eene vlakte die niet ongelijk was aan den grond zooals men dien vindt in ijzerdistrikten, alleen, zij was woester en eenzamer. De grond scheen droog en onvruchtbaar, overal zag men afval zooals men dat ziet bij ijzerfabrieken en smeltovens, waar de grond bedekt is met slakken en sintels. Er steeg een onaangename lucht uit op. Ik zag nergens eenig teeken van leven, en kon mij ook niet voorstellen dat leven hier mogelijk was.

Onze weg voerde ons al verder en verder van bewoonde streken, tot wij eindelijk aan eene plaats kwamen, waar ik in de verte een geluid hoorde als het ruischen van de zee, en waar ik den ingang zag eener spelonk, waarbij ik hoopen afval zag. Wij gingen de spelonk binnen, uit wier bodem verpestende dampen opstegen. Na daarin vele bochten gemaakt te hebben, kwamen wij aan eene groote overwelfde ruimte, waarin een vuur brandde waaruit zwavelige dampen opstegen. Het was een smederij, en de grond lag vol half afgewerkte vernielingswerktuigen. Ik kon nauwelijks ademhalen, dat echter beter werd toen een der geesten uit ons gevolg eenige passes over mijn hoofd maakte.

Ik zag toen X. Y. Z. *) vuil en smerig, naakt tot aan het onderlijf, dat met eenige lompen bedekt was. Zijn haar was vuil en in wanorde, zijn lichaam zoo zwart als roet, en daar hij hier en daar gewond was, vermengde het bloed dat uit die wonden vloeide zich met het zweet dat van zijn lichaam afdroop. Hij was bezig met twee stukken eener zelfstandigheid, die weinig op metaal geleek, op een aambeeld aan elkaar te smeden, bij welk werk hij nu en dan vreeselijk vloekte. In het eerst bemerkte hij ons niet, maar toen hij ons zag, begroette hij den engel met een stroom van verwenschingen. Ik behoef mijn gesprek met hem niet in bijzonder-

---

*) X. Y. Z, was een jong mensch met veel aanleg maar van een ongebreideld karakter. Hij leefde voortdurend in onmin met zijne familie en werd een hartstochtelijk drinker, tot hij eindigde met op nog jeugdigen leeftijd zelfmoord te begaan. Ik heb nooit iemand gekend die zoo sterk dronk als hij. Hij moest haast doortrokken zijn van geestrijk vocht. Ik kende zijn vader en zijne familie en had ook hem gekend, en was soms het middel geweest om hem bij tweedracht weder met zijne familie te verzoenen. Maar het drinken maakte hem dol en razend, en wanneer hij niet alles kreeg wat hij verlangde, was hij onhandelbaar. Hij was ruw in alles wat hij zeide of deed en sloeg soms de gemeenste taal uit. Hij gaf zich over aan allerlei uitspattingen. Hoezeer zijne familie lankmoedig en geduldig jegens hem was, behandelde zijn vader hem daarentegen streng. Dit verdroot en verbitterde hem eindelijk in die mate, dat hij wanhopig werd en de handen aan zichzelf sloeg.

heden te vermelden. Hij zag mij eerst toen wij op het punt stonden van weer heen te gaan, en zeide toen met een grijnzend gezicht en op een smalenden toon, »Ha! . . . . gij, gij weet nu vanwaar dat vuur kwam toen gij u branddet." (Op een onzer séances had ik hem dicht bij mij zien zitten, en toen ik mijne hand uitstrekte om te wijzen in welke richting hij zat, raakte hij opeens mijne hand aan, waarvan het gevolg was dat ik een brandwond kreeg op de plaats die hij had aangeraakt.) Wij keerden ons om en gingen heen, en terwijl wij heengingen klonk ons zijn spotachtig lachen in de ooren. Ik wilde eenige vragen doen, maar er werd mij gezegd daarmede te wachten tot ik weder in het lichaam was.

Weder van den ijzerachtigen grond opstijgende, dreven wij snel weg, waarbij ik een droomerig gevoel had alsof ik met nog twaalf anderen in een rijtuig zat; een gevoel van beweging en rust. Hoe lang dit duurde kan ik niet zeggen.

Toen dit gevoel verdwenen was zag ik een geheel ander tooneel. Ik zag een stad, groot en dicht bevolkt naar het mij voorkwam, want ik zag in de straten eene menigte geesten die heen en weder gingen. Maar wat ik vreemd vond was dit, dat alles onvoltooid was. Ik zag een groot paleis zonder dak, en, bij nauwkeurige beschouwing, gebouwd van prulmateriaal, de muren bezet met valsche diamanten; overal zag ik spiegels, en de gevels voor de helft versierd met klatergoud. De straten waren onvoltooid, en overal zag ik daarin spiegels en toiletartikelen. Ik zag in verscheiden winkels, en altijd zag ik dan iemand die bezig was zijn knevel op te kammen of zijn hoed en das in orde brengen. Ik zag er geen vrouwen, alleen mannen en jongelui.

Terwijl ik mij hierover verwonderde, gingen wij de trappen op van een der huizen en traden binnen. Daar zag ik ook alles onvoltooid, alles klatergoud, en ook hier maakte alles een vreemden en zonderlingen indruk op mij. In een der vertrekken zagen wij kammen, borstels, gebroken spiegels en kleeren door elkander op den grond liggen.

Wij gingen toen naar boven, en daar, omringd van spiegels, zag ik A. B *) Hij was buitengewoon vreemd gekleed, in heldere maar onharmonische kleuren, en ongetwijfeld naar den laatsten smaak. Zijn haar was sterk geparfumeerd, en hij was bezig de wond bij zijn oog met rood en paarl poeder zorgvuldig te maskeeren. Deze had hij bij zijn dood gekregen en ontsierde zijn gezicht. Hij keerde zich om en groette mij. Ik sprak tegen hem, maar hij scheen niet te luisteren naar hetgeen ik zeide, want hij viel mij telkens in de rede met een dwaze vraag omtrent de snede van zijn kleederen. Hij gaf mij een spiegeltje, om te zien hoe netjes hij zijn haar gescheiden had (alsof ik een spiegel noodig had om dat te zien.) Spiegels schenen voor hem kostelijke dingen te zijn. Hij sprak met minachting over hen die bij mij waren (die het uiterlijk van gewone menschen hadden aangenomen.) Nu en dan scheen hij zich zijn wonden te herinneren, en haastig legde hij dan zijn hand er op om die voor ons gezicht te verbergen. Maar dat ging spoedig voorbij, en dan ging hij weer naar zijn spiegels en pomades. Toen wij heengingen was hij druk bezig met het haar van zijn achterhoofd te borstelen.]

Eenige oogenblikken later was ik weder in het lichaam terug en herinnerde mij duidelijk hetgeen ik hierboven beschreven heb.]

[De volgende vragen werden door automatisch schrift beantwoord.]

Wat —

Vraag nu nog niet, maar sta op en eet, en wasch uw lichaam met koud water, daarna zullen wij alles verklaren.

---

*) A. B. had ik persoonlijk gekend: een jong mensch die buitengewoon ijdel was, die altijd bezig was zich te kleeden en te verkleeden: iemand die zeer wispelturig was, die alles aan zijn toilet ten koste legde, en eindigde met zich het leven te benemen door zich te doorsteken Toen hij viel, viel hij met zijn hoofd tegen een puntig voorwerp, waardoor hij een diepe wond bij zijn linkeroog kreeg. Over deze wond wordt in de beschrijving gesproken.

[Dit gedaan hebbende vroeg ik.]

W a t i s d e b e t e e k e n i s v a n h e t g e e n i k g e z i e n h e b? W i l t g ij d e v e r k l a r i n g e r v a n g e v e n, o f z a l i k s p e c i a l e v r a g e n d o e n?

Wij zullen er de verklaring van geven. Bij het begin der reis werd gij in den geest gebracht naar de sfeer van Desolatie. Zij wordt bewoond door die ongelukkigen die zich zoo aan zinnelijke genoegens hebben overgegeven als waarvan gij eene zinnebeeldige voorstelling gezien hebt. Zij bewonen een desolaat en woest oord waarin geen leven is, omdat het een afspiegeling van hun geestelijk leven is. De geest dien gij bezocht hebt heeft een losbandig leven geleid en was een hevige dronkaard; hij heeft anderen omlaag gebracht tot zijn eigen peil en tot hun eigen verderf en ellende. Daarom zaagt gij hem in zijn geestelijken toestand vuil en met wonden bedekt, en bezig vernielingswerktuigen te maken die half afgewerkt worden, te midden van eene verpestende atmosfeer. Zijn taal is bitter en godslasterlijk, en zijne straf bestaat hierin, om voortdurend voorwerpen voor oogen te hebben waarvan veel verwacht werd, maar die hij door onbekwaamheid gebroken heeft en verloren deed gaan. Dat is de vrucht van zijn leven — een genie dat schipbreuk lijdt door uitspattingen en eigenzinnigheid. De verpestende atmosfeer komt overeen met zijne geestelijke gedachten. De stof die hij bezig was aaneen te smeden was een mengsel van eigen maaksel om alle andere stoffen te overtreffen, en hij weet niet dat de stof niet deugt en niet gesmeed kan worden. Zoo is zijn leven geweest. Hij wilde het pad van plicht niet betreden, noch het werk doen dat hem te doen gegeven was, maar ging zijn eigen weg en werd een drinker, omdat hetgeen hij deed geen goede resultaten gaf. Hij leidt nu een leven dat u toeschijnt vreeselijk te zijn; maar voor hem is het dat niet. Hij acht het een geschikt werk te zijn, waarvan hij vruchten verwacht. Hij zal er mede voortgaan, tot hoogere geesten er in slagen om eenig geestelijk leven in hem op te wekken. Reeds meer dan eens is dat beproefd, maar zonder resultaat.

Vreeselijk! Kan hij van dat werk niet worden afgebracht?

Hoe was hij in zijn aardsche leven?

Dat is zoo; hij wilde niet luisteren en was zeer eigenzinnig.

Hij is dat nu in nog erger mate. Laat dat over aan hen die verstandiger zijn dan gij.

Wij komen nu aan dien ander n geest dien gij bezocht en op aarde gekend hebt. In hetgeen gij daar gezien hebt kondt gij een afspiegeling zien van zijn leven op aarde. Want hoe was dat? IJdelheid, alles ijdelheid. Daarom woont hij in de stad van ijdelheid, waar alles ijdel, nietig en onvruchtbaar is. De woningen en gebouwen zijn er onafgewerkt, want de bewoners denken slechts aan zichzelf en aan het voltooien van hun toilet, en hebben geen oog voor iets anders dat niet voltooid is. Zij letten alleen op het uiterlijke, en kunnen geen goud van klatergoud onderscheiden. De spiegels die gij overal zaagt, zijn voor die ijdele geesten voorwerpen van onschatbare waarde, want daarin zien zij hun eigen uiterlijk beeld. De reukwaters en pomades en borstels en dergelijke, zijn voor hen noodzakelijke levensbehoeften, daar het een behoefte voor hen is zich zoo te kleeden dat hunne bekoorlijkheden, zooals zij zich verbeelden, het meest uitkomen; ofschoon zij, zooals gij gezien hebt, er slechts in slagen om zich bespottelijk te maken. De geest dien gij bezocht, bracht zijn leven door in ijdelheid, waardoor zijn ziel ernstig leed. Want nu is zijn geestelijk lichaam, waaraan hij zijn tijd nu wijdt, bedekt met wonden en blaren vol vuile stoffen, die hem veel moeite kosten voor anderen te verbergen. Waart gij in staat geweest om onder zijne kleederen te zien, dan zoudt gij u verbaasd hebben over die vruchten zijner ijdelheid. Al de ijdele geesten hier verachten en minachten elkander; zij zijn geheel zelfzuchtig. Sierlijke kleederen zijn hun eene behoefte geworden, zooals gij behoefte hebt aan spijs en drank. Daarom vindt men in hunne straten toiletbenoodigdheden van allerlei soort. Er zijn geen vrouwen in hunne stad, daar zij vreezen dat zij

in sierlijke kleederdracht door deze zouden overvleugeld worden.

Hoe dwaas! 'Dacht hij inderdaad dat die opzichtelijke kleeding hem goed stond? Hij zag er potsierlijker uit dan een komiek op het tooneel!

Zij was voor hem het toppunt van netheid, maar voor niet langer dan een uur, daar hij zich dan weer anders kleeden gaat; de ijdele mensch verandert dikwijls.

Is het niet een groote stad?

Ja! want de ijdele geesten zijn zeer talrijk. Maar doe nu geen vragen daarover meer. De Engel gaat heen, en later zullen wij er u meer van zeggen.

Is dit een nieuwe vorm van onderwijs? Is die van den Engel?

Ja. Het is de vorm die gebruikt wordt in de sfeer waarin zij woont.

Waarom »zij?' Is het dan een vrouwelijke Engel?

Neen. Gij zegt »zij," en het vrouwelijke past het best bij de teederheid en reinheid van iemand die niet op uwe aarde heeft gewoond.

Heeft zij daar niet in het vleesch gewoond?

Neen, maar wel op eene andere planeet. Meer mag ik nu niet zeggen. — Vaarwel

RECTOR.

DENZELFDEN DAG — 'S AVONDS.

[Ik was mij bewust van de tegenwoordigheid van HARMONIA, en ik onderging weer hetzelfde wat ik vroeger beschreven heb. Na eenige minuten in het kristal gestaard te hebben scheen ik uit het lichaam gegaan te zijn en bij den Engel te staan voor een zeer rustig en kalm natuurtafereel. Wij stegen

op en zweefden zeer snel over een golvend landschap, waar alles vredig en rustig was. Niets trok bijzonder mijn aandacht, maar ik kreeg een sterk verlangen om in zulk een heerlijke landstreek te wonen. Wij kwamen weldra aan eene vallei, door lage heuvels ingesloten, en bedekt met weelderig gras en bloemen en boomen. Eene rivier stroomde bedaard en rustig door de vallei, en het eenige geluid dat ik vernam was het kirren van duiven. Een heerlijke geur als van versch hooi vervulde de atmosfeer, en de landstreek scheen mij toe uitnemend heerlijk en rustig te zijn. De Engel hield stil bij een landhuis — nauwelijks iets grooter — gehuld in bloemen, en met eene fontein er voor waaruit helder water vloeide. Er heerschte eene bijna drukkende stilte; en overal waar ik zag, zag ik orde en regelmaat In den tuin zag ik iemand die bijzonder mijn aandacht trok, naar het scheen in overdenking verdiept; geen verheven persoonlijkheid — daarvoor ontbrak het hem, ik zou zeggen aan majesteit — maar toch iemand die iets statigs had. Het was een bejaard man met eene rechte houding, goed geproportioneerd, met een welgevormd gelaat en schoone handen; hij droeg een helder wit kleed*)

Hij zag ons aan toen wij nader kwamen en groette ons beleefd en vriendelijk. Hij noodigde ons om binnen te gaan en wij traden het landhuis binnen. Het eerste wat mij trof was de orde en regelmaat die ik overal zag. De meubels en al de andere sieraden waren wel eenvoudig, maar alles was ordelijk en netjes gearrangeerd. Ik was getroffen dat het vertrek waarin ik was zooveel geleek op een dat ik op aarde dikwijls had gezien. Echter moet ik zeggen dat die overeen-

*) Een bloedverwant van een boezemvriend van mij. Ik had hem nooit gezien, behalve op eene meterialisatie séance. Ik kende hem van zijn portret, maar persoonlijk had ik hem nooit gezien. Hij was, zooals ik had gehoord, een beschaafd, beleefd en innemend mensch geweest, iemand die zeer meegaande was — zich schikte naar anderen — een gentleman in den waren zin van het woord. Hij leefde zeer geregeld en was netjes en nauwkeurig.

komst meer betrekking had op de orde en netheid, dan wel op de kamer en de voorwerpen op zichzelf beschouwd.

Hij scheen mij te kennen en wij hielden een gesprek met elkaar; en gedurende ons gesprek dacht ik er niet aan dat anderen bij ons waren. Hij sprak over onze séances; dat hij zich daar een paar keer gemanifesteerd had en zich er eens had gematerialiseerd, en drukte zijne warmste belangstelling uit in hetgeen wij deden om de menschen bekend te maken met de waarheid van de gemeenschap met de geestenwereld. Hij sprak het meest — daar ik mij te zwak gevoel om mij te individualiseeren als ik uit het lichaam ben, en dan moeilijk spreken kan. Ik kan niet zeggen dat mij iets belangrijks werd medegedeeld. Ik was meer getroffen door zijn sterke gelijkenis op een portret dat ik van hem gezien had en op de gematerialiseerde gedaante die toen gezegd werd van hem te zijn. Ik vroeg hem, of hij zich op onze séances nog eens manifesieeren wilde? Waarop hij antwoordde, »O! neen, dat wordt mij niet meer toegestaan! dat kan ik niet meer doen! Ik heb u op den weg geholpen, gij moet nu verder gaan. Terugkomen kan ik niet meer." Ik zeide, dat het ons veel genoegen zou doen als hij het kon doen. »Neen," zeide hij, »dat gaat niet meer, dat licht niet aan mij." Ik zeide, dat er geesten waren die soms als tusschenpersoon dienden, en dat hij misschien wel door hen gemeenschap met ons houden kon. Maar dat verwierp hij geheel en al, daarbij eene beweging met de hand makende, zeggende, »Gij kent ons leven en onze belangen niet."

Met veel belangstelling, naar het scheen, toonde hij mij eene zeer schoone bloem van eene soort die ik niet kende, en vestigde mijn aandacht op den opengaanden knop. Hij zeide, dat de studie der bloemen een van zijn grootste genoegens was.

(Wordt vervolgd.)

GEZICHTEN UIT DE GEESTENWERELD,

DOOR M. A. (OXON)

(Vervolg van bladzij 192.)

De indruk dien hij over het geheel op mij maakte was dat ik bij iemand gebracht was die zich met gewone zaken van eene edele natuur bezig hield, geen groot verstand bezat en geen oorspronkelijkheid. Hij was eenvoudig en oprecht. Ik vroeg om een bericht of een aandenken, en hij zeide, »Mijne liefde is nog steeds wat zij altijd geweest is. Ik geef niet om berichten. Neem dit tot een aandenken; ' en hij plukte eene roos waarvan de knop pas was opengegaan. Toen ik haar in mijne hand had bloeide zij voort, waarover ik mij zeer verwonderde. Hij gaf mij toen een wenk tot afscheid, waarop wij scheidden.]

[Door Automatisch Schrift.]

Kunt gij mij iets zeggen van het laatste visioen?

Het was geen visioen, maar werkelijkheid. Neen, alles is duidelijk, is het zoo niet?

O, ja, maar ik zou wel iets meer personeels willen hebben.

Hij staat boven de sport van het personeele. Hij is in een omgeving van vrede en rust. Hij zou geen gemeenschap met u kunnen houden al wilde hij dat.

Maar zijne affecties zijn nog sterk.

Waarvan hij u de bewijzen niet meer geven kan op aarde. Maak u los van het persoonlijke. Hij is gelukkig. Meer kunnen wij nu niet zeggen.

DERDE DAG — 6 SEPTEMBER, 1877.

[Door Automatisch Schrift.]

Deze gezichten, zegt gij, zijn reëel — Materisch?

Neen, niet materisch. Wat gij materisch noemt is niets voor ons. Juist zooals de indruk, die alles rondom u op u maakt van u zelf afhangt, bijvoorbeeld, wat kleur betreft, zoo gaat het ook met de geesten die in die oorden wonen welke gij in den geest bezocht hebt. Bij ons zou het voor een geest die vrede in zichzelf gevonden heeft, onmogelijk zijn om in het oord van desolatie en wanorde te wonen, evenals de IJdele Geesten niet zouden kunnen wonen in de Vallei van Rust.

Een geest maakt dus zijn eigen omgeving; en dat wil dan ook zeggen wat zoo dikwijls beweerd wordt, dat wij hier bezig zijn ons huis te bouwen in het geestenland?

Juist, zoo is het. Gij vormt uw eigen karakter, en zooals uw karakter is, zoo zal ook uw woning en haar omgeving zijn. Dat is niet te vermijden. Ieder gaat naar zijn eigen plaats. Dat klatergoud en die spiegels der IJdele Geesten; die bloemen en edelgesteenten, en die vrede en kalmte in de Vallei van Rust, zijn slechts uitwendig gevormde symbolen van den geestestoestand van hen die er in wonen.

Uitwendige en zichtbare teekenen van ieders inwendigen toestand van zijn geest?

Ja. En hierdoor wordt het ook duidelijk, dat ieder gekend wordt zooals hij werkelijk is.

Er zijn dus geen schijnheiligen?

Zeker wel, maar schijnheiligheid kan er niet worden toegepast. Velen die van de aarde naar de geestenwereld gaan, denken dat zij er bedriegen kunnen, zooals zij gewoon zijn geweest de menschen te bedriegen. Maar terwijl de mond spreekt, weerspreekt de geopenbaarde gedachte het. De omgeving verraadt hem, en hij wordt zelf overtuigd. De schijnheiligen worden vereenigd evenals de IJdelen, en brengen

hun tijd door in de meest dwaze en nuttelooze pogingen om elkander te bedriegen. Ieder van hen ziet de schijnheiligheid in anderen, ofschoon hij niet ziet hoe schijnheilig hij zelf is. En zoodra zij beginnen in te zien dat schijnheiligheid hun van geen nut is, maken zij er zich langzamerhand van vrij, om tot een hooger zedelijk peil te klimmen.

Het zedelijk Bestuur in uwe wereld gaat dus op die wijze te werk? Geen dwang?

Dwang bestaat daar niet, behalve in de laagste sferen. Geesten gaan vooruit door kennis en liefde. Wij kunnen den tijd om zich die eigen te maken niet verhaasten, dan alleen door de middelen te verschaffen. Dit wordt gedaan door geesten wier taak het is te onderrichten en te verheffen, zooals wij nu doen. Maar het verlangen naar vooruitgang moet voorafgaan aan het onderricht. Wij zouden u niet kunnen onderrichten als gij geen verlangen hadt om onderwezen te worden. Het trapsgewijze overgaan van een geest van den eenen toestand in den anderen hangt dus geheel van zijn verlangen daartoe af. Sommigen zijn er die een toestand vinden waar zij zich aangenaam gevoelen en blijven daar voor langen tijd. Dit zijn voornamelijk intellectueele toestanden. Zoolang zij daar voedsel vinden voor hun verstand, verlangen zij niet naar geesten die hooger staan dan zij om geestelijk gevoed te worden. Zij volgen hun eigen zin.

Zeker. Men ziet dat ook bij ons. Sommigen ontwikkelen zich in een bepaalde richting. Of zij hebben een verkeerd denkbeeld dat zij niet verkiezen los te laten, maar tot in het oneindige blijven uitwerken. Ik veronderstel dat hun opvoeding daar ook schuld aan heeft?

Wat is uw leven, vooral in den laatsten tijd, anders geweest als een onafgebroken proces van opvoeding? Dat zal niet ophouden. Het kan niet ophouden, zoolang gij voortgaat met denken.

En zullen de denkbeelden die ik nu krijg de objectieve omgeving worden van mijn toekomstig huis?

Ja, daarom is het noodig om ware en symmetrische denkbeelden te hebben.

Symmetrisch! Ja. Ik begrijp het. Dat was het waarom de spiegels gebroken waren, en waarom alles in de Vallei van Rust zoo ordelijk en nauwkeurig was?

Ja. Het is noodig er naar te streven om zich van alles juiste denkbeelden te vormen. De meesten van hen die hun tijd doorbrengen met alleen het uitwendig voorkomen der dingen te zien, hebben verkeerde denkbeelden van hunne wezenlijke natuur. Wij spreken niet van philosophen die hun tijd en krachten wijden aan het onderzoeken der samenstelling van natuurlijke dingen. Zij komen tot ééne zijde der waarheid, en zijn in zoover te prijzen. De wetenschappelijke mannen uwer wereld verzamelen voor zichzelf een schat van kennis, die hun beter in staat zal stellen te onderzoeken en op prijs te stellen wat hun verbaasde blik zal zien in een anderen toestand van bestaan Wij spreken van hen die verkeerde of eenzijdige denkbeelden hebben van geestelijke dingen. Zij worden geestelijk misvormd, en hun omgeving deelt daarin. De geest des menschen wordt niet misvormd door eene mate van kennis omtrent stof, zelfs niet wanneer hij zijn gansche leven door zou brengen met het onderzoeken, bijvb. van de eigenschappen van een gas; maar wel wordt hij misvormd wanneer hij zijn verstand ongebruikt laat voor expansieve beschouwingen van geestelijke dingen en het in ééne richting gebruikt.

Wat verstaat gij onder verkeerde denkbeelden?

Wij kunnen niet meer zeggen dan gij weet. Er zijn in uwe wereld sociale verhoudingen, sociale vraagstukken, die alle door zuiver geestelijke waarheid moeten worden opgelost. De politiek-economische vraagstukken, de sociale en politieke kwesties, de verhouding tusschen de rijken en de armen, de tegenstrijdige belangen der volken en de wijze om die te regelen, zijn alle van groot belang.

Vraagstukken van sociale hervorming, arbeid

en kapitaal, werkdadige liefde, sociale wetenschap en politieke economie in het algemeen? Vrede en oorlog en dergelijke?

Ja, dat zijn zaken waarvan het van veel belang is, ware, juiste denkbeelden te hebben; en hiermede bedoelen wij, dat het voor den geest van groot belang is die van geestelijk en niet van wereldsch standpunt te beschouwen. Valsche, onware denkbeelden over zulke aangelegenheden, zijn hoogst nadeelig voor den geest. Een geest kan zich niet méér benadeelen, dan door het aankweeken van wereldsche denkbeelden over geestelijke vraagstukken die geestelijk moeten worden opgelost. De meeste denkbeelden die daarover bestaan zijn menschelijke dwaalbegrippen, die weggenomen moeten worden, voor de nieuwe era van vrede en vooruitgang komen kan. Wij strijden er ernstig tegen; want wees verzekerd, dat de geest die zich uit zelfzucht verrijken wil met den arbeid zijner medemenschen, zonder hen daarvoor een evenredige belooning toe te kennen, niet veel kans heeft zich gelukkig te gevoelen in het Land waar zelfzucht een vloek is. Ook niet de rijke man die als zoodanig zijn plichten verzuimt. Ook niet de welgestelde die zijn ondergeschikten verdrukt. Noch hij die zijn leven gewijd heeft aan het voeren van strijd en daarvoor leeft en voor niets anders, ofschoon zulks niet altijd slecht behoeft te zijn. Sommige oorlogen zijn, zooals men zegt, noodzakelijk. Zij zijn dat niet. Verstaat dat wel. Zij zijn de uitwassen die gegroeid zijn op uw sociaal- moreel- en politieksysteem; die allen in verschillende graden aangestoken zijn. In geen sfeer van uw bestaan kan meer wezenlijk goed gedaan worden dan in die waarin gij nu woont; en de mensch wordt in hooge mate gezegend en zijn geest geadeld, wanneer hij hier zijn plicht betracht.

Zeker. Dat moet wel zijn. Maar de materialist, een man, bijvb., als *** zal niet gedreven worden om voor zichzelf zijn best te doen?

Neen, maar hij verrijkt, door zijn uitnemende talenten, het menschdom met zijn kennis, dat hem tot zegen zal zijn. Wan-

neer hij tot ons overkomt zal hij in geestelijke ontwikkeling tot zekere hoogte naakt staan, maar met het voordeel van te hebben bijgedragen tot het vermeerderen van menschelijke kennis en naar de waarheid gezocht te hebben. Hij zal, wat dat betreft, niets af te leeren hebben, ofschoon hij op het veld van onderzoek, waarop hij dan geplaatst zal zijn, een kind zal wezen.

Ja. Dat kan ik mij voorstellen. En zeker zal hij zich van een groot deel zijner theorieën langzaam moeten vrij maken. Wat wordt er van zulke menschen bij hun eerste komst in de geestenwereld?

Hij zal vele theoretische deducties af te leeren hebben en weinig fundamenteele dingen zooals hij die nu inziet. Het is in de deducties der verschijnselen waarin uwe geleerden mistasten. In de geestenwereld vereenigen zich zulke waardheidzoekers, waar zij er dan een genoegen in vinden de verborgen bronnen na te speuren die zij vroeger niet konden ontdekken. Het duurt dikwijls zeer lang voor zij dan belang gaan stellen in iets anders. Sommigen, zooals uw vriend Benjamin Franklin, vindt er een genoegen in de ontdekkingen voort te zetten, waarin hij belang stelde toen hij nog in het vleesch was, en met de uitkomsten van zijn onderzoek uwe wereld te verrijken. Velen in de geestenwereld inspireeren de menschen en leiden hunne onderzoekingen. Velen vinden dat zij hun gansche leven verspild hebben, omdat zij niet naar waarheid zochten, maar naar de verbreiding hunner eigen onware theorieën. Sommigen zien dat gedurende langen tijd niet in, maar gaan voort met die nog verder uit te werken, waardoor zij al verder en verder van den rechten weg afdwalen.

Maar wij hebben genoeg gezegd. Zorg er voor dat uw geest in de goede richting blijft; houd u vrij van kleingeestige vooroordeelen; durf de waarheid in het aangezicht zien; wees waar voor u zelf, en gij hebt niets te vreezen.

Onze vriend heeft voor mij geschreven, omdat gij moeite hebt te lezen hetgeen ik schrijf. RECTOR.

AAN DE REDACTIE VAN »LIGHT".

110 St Martin's lane. W C. London.

Geachte Redactie!

Zou ik van uwe goedheid mogen vergen een enkele maal een klein plaatsje van uw gewaardeerd Blad te willen inruimen voor een oud Spiritualiste, die een mededeeling wenscht te doen omtrent een ontvangen onderwijs aangaande het onderwerp dat in de aflevering van Juni 1903 van Light besproken wordt door Dr. George Wijld en andere geleerden, namelijk: de natuur van het opstandingslichaam van onzen Heiland.

Veel had ik er over nagedacht en de argumenten der strijdende partijen ontleed, die mij alle even onwaarschijnlijk voorkwamen — en ik bad om een sprankje van licht, om eenig onderwijs van mijne geestelijke vrienden.

Den volgenden morgen ontwaakte ik in de vroegte — het was Paschen en ik dacht aan de nederdalende Engelen, die het graf ontsloten, toen het mij eensklaps was alsof iemand mij vroeg: »Zoudt gij nu waarlijk denken dat die heerlijke wezens niets anders te doen hadden dan de grafdoeken op te vouwen?

Neen, hun opdracht was het reine lichaam van Jezus door een enkele electrische uitstraling der hand op te lossen en aan de elementen weder te geven.

Die vorm had uitgediend en kon, ja moest verbroken worden en verdwijnen, niet door het gewone, langzame proces van ontbinding, maar door een snelle verbranding in een punt des tijds.

Jezus wandelde als vrijgemaakte, verheerlijkte geest in den hof en kon overal waar Hij wilde aan zijne jongeren verschijnen als de eeuwig levende, die door den dood niet gebonden kon worden, en in die gedaante kon Hij alle aardsche stof doordringen. Hij had het graf gemakkelijk kunnen verlaten,

daar geen rots een reinen geest gevangen kan houden. Zijn lichaam moest echter vernietigd worden om niet door vrienden vergood of door vijanden gesmaad te worden. De aantrekkingskracht der aarde had geen macht op zijn etherische gestalte, die niet alleen gemakkelijk door alle sferen heendrong, maar door de hoogste, reinste sfeer werd aangetrokken. Het was geen wonder dat Hij oprees zoodra Hij zijne discipelen gezegend en vaarwel gezegd had; het was veeleer te verwonderen dat Hij zoolang nog op aarde heeft kunnen vertoeven."

Ik stond verbaasd dat dit denkbeeld mij niet eerder voor den geest was gekomen of dat ik het nooit ergens gehoord of gelezen had, daar het toch eene alleszins bevredigende oplossing gaf aan een vraagstuk, waarover zooveel ongerijmde verklaringen beproefd zijn.

Ik vraagde dus: mag ik daarop afgaan — is het waarheid en hoe kom ik er aan?

»Het is u geïnspireerd," werd mij geantwoord, »en het is de waarheid. Verkondig het licht u gegeven. De Heiland behoefde zich niet te materialiseeren om door de zijnen gezien te worden, wier geestelijk oog geopend werd als Hij dat noodig achtte. Bovendien is het ondenkbaar dat een zoo reine geest, eenmaal het stoffelijk omhulsel afgelegd hebbende, na zijn vrijmaking, zich opnieuw met de grove materie der aarde zou omkleed hebben. De geesten die zich materialiseeren zijn van een geheel andere orde. Men weet op aarde nog te weinig van de macht van reine geesten die tot de hoogste sferen behooren en daarom denkt men dat engelen zich bij hun verschijning moeten materialiseeren, maar zij behoeven dat niet te doen en het zou in strijd zijn met hunne hemelsche natuur."

Ik bied u deze denkbeelden aan, Waarde Heer, om ze aan uwe lezers in overweging voor te dragen. Het zal mij aangenaam zijn als ik er iemand nut mee kan doen.

Uwe Dw. Dienaresse,
ELISE VAN CALCAR.

FRANCHEZZO.

DE ZWERVER IN DE GEESTENWERELD,

DOOR HET MEDIUM A. FARNESE.

(Vervolg van Bladz. 160.)

Al hooger en hooger scheen ik te stijgen, alsof de wils kracht van mijn vermogenden gids mij bij zich ontbood. Al sneller en sneller werd ik weggevoerd met eene lichtheid zooals ik nooit te voren ondervonden had.

Eindelijk kwam ik op den top van een hoogen berg vanwaar ik de aarde en de lagere en hoogere sferen kon zien die beneden mij wentelden. Ik zag ook de sfeer waarin mijn woning lag, maar ver beneden mij

Bij mij stond Ahrinziman, en als in een droom hoorde ik zijne stem die tot mij zeide:

»Zie, mijn zoon, het nieuwe veld waarop ik wensch dat gij zult werkzaam zijn; zie de aarde en de sferen die haar omringen, en zie hoe belangrijk deze arbeid voor haar welzijn is, waarin gij deel moet nemen. Zie nu de waarde van uw arbeid in het Koninkrijk der Hel, daar deze u niet alleen heeft vooruitgebracht, maar u ook in staat gesteld heeft om opgenomen te worden in het groote leger dat ieder dag en ieder uur het menschdom beschermt tegen de aanvallen der bewoners van de Hel. Zie dit panorama van de sferen en leer hoe gij helpen kunt bij een werk dat sterker is dan de Machten der Duisternis.''

Ik zag in de richting waarnaar hij wees en aanschouwde toen den gordel van de groote aardsche sfeer, de eb en den vloed van hare magnetische stroomen en op hare golven ontelbare millioenen geesten. Ik zag velerlei vreemdsoortige gedaanten, sommige schoon, sommige leelijk, sommige zeer vreemd.

Ik zag ook de aan de aarde gebonden geesten, mannelijke en vrouwelijke, gebonden door hun aardsch en zondig leven, waarvan sommigen het organisme van stervelingen gebruikten om aan hunne lage neigingen te voldoen. Ik zag deze en nog andere daarmede verwante mysteries van de aardsche sfeer, en ook zag ik uit de lagere donkere sferen daar beneden, donkere, vreeselijke geesten bij menigte naar boven stijgen alsof zij door een onzichtbaren invloed werden aangetrokken, geesten die door hun invloed op den mensch tienmaal meer te vreezen waren dan de geesten uit de aardsche sfeer. Ik zag die geesten naar de menschen gaan en zich verzamelen hier en daar, en waar zij zich verzamelden daar werd het licht verdoofd der geestelijke zon, wier stralen voortdurend de aarde beschijnen. De wolk hunner wreede, slechte, ontaarde gedachten onderschept dat licht, en waar die wolk hangen blijft, daar ontstaan moord en plundering, wreedheid en onheilige begeerten en zonden van allerlei aard, waarvan dood en berouw de gevolgen zijn. Overal waar de mensch zijn geweten tot zwijgen brengt en aan genot en zelfzucht en hoogmoed en eerzucht den vrijen teugel geeft, daar verzamelen zich die donkere geesten en sluiten het licht der waarheid en gerechtigheid met hunne donkere emanaties af.

En weder zag ik vele stervelingen, treurende over de dierbaren die zij lief gehad en verloren hadden, bittere tranen stortende omdat zij hen niet meer konden zien. En al dien tijd zag ik hen om wie zij weenden bij hen staan, zich alle moeite gevende om hen te overtuigen dat zij nog leefden, nog bij hen waren, en dat de dood geen enkele liefderijke gedachte, geen enkelen dierbaren wensch jegens hen had weggenomen. Maar al hunne moeite scheen vergeefs te zijn. De achtergeblevenen konden hen niet hooren, niet zien, en de arme bedroefde geesten konden niet heengaan naar hunne heerlijke sferen, omdat zij, die over hen treurden, zóó bedroefd waren, dat zij door de banden hunner liefde aan de aarde gebonden bleven; en de lichten hunner geestelijke lampen zouden gaan verbleeken wanneer zij nog langer in de aardsche sfeer bleven verwijlen.

En Abrinziman zeide tot mij. »Is hier geen behoefte aan de middelen om gemeenschap te houden tusschen deze twee, de levenden en de zoogenaamde dooden, waardoor de bedroefden aan beide zijden kunnen vertroost worden? En is er geen behoefte aan die gemeenschap om de zondige, zelfzuchtige menschen bekend te maken met de waarheid dat er donkere wezens om hen zweven die zij zelf tot zich trekken en wier doel het is hunne zielen naar omlaag te brengen, al lager en lager naar de Hel?"

Toen zag ik een glorierijk verblindend licht als van een schitterende zon, zoo schitterend als nooit een sterflijk oog de zon op aarde heeft zien schijnen. En deszelfs stralen verdreven de wolken van duisternis en droefheid, en ik hoorde een heerlijk lied uit de hemelsche sferen, en ik dacht, zeker! nu zullen de menschen dit lied wel hooren en dit licht zien en vertroost worden. Maar zij konden niet — hunne ooren waren er voor gesloten door de valsche denkbeelden die zij in zich opgenomen hadden en het stof der aarde verblindde hunne oogen om het heerlijk licht te zien dat te vergeefs voor hen scheen.

Toen zag ik andere stervelingen wier geestelijk gezicht gedeeltelijk ontsluierd was en wier ooren niet geheel doof waren, en zij spraken van de geestenwereld en hare wonderbare schoonheden. Zij kregen grootsche denkbeelden en brachten die over in aardsche taal. Zij hoorden die heerlijke muziek en trachtten er uitdrukking aan te geven. Zij hadden liefelijke visioenen en gaven er eene beschrijving van voor zoover zij dat in aardsche taal doen konden. En deze stervelingen werden genieën genoemd, en hunne woorden en hunne muziek en hunne beschrijvingen hielpen den mensch om zijne ziel nader te brengen tot God die hem die ziel gegeven heeft, — want al wat hoog en rein en goed is komt door inspiratie van de geestenwereld.

Toch was er bij al die schoonheid in kunst, muziek en literatuur — bij al deze aspiraties — bij al het godsdienstig gevoel nog geen middel gevonden waardoor de menschen op aarde gemeenschap konden houden met hunne geliefden die

hen waren voorgegaan naar dat Land, dat de bewoners der aarde het Land der Schimmen genoemd hebben van waar niemand wederkeert — een Land waarvan zij slechts een vaag, nevelachtig denkbeeld hadden. En evenmin bestond er een middel waardoor geesten die den menschen een hooger, reiner Godsbegrip trachten te geven in gemeenschap met hen treden konden. De denkbeelden en dwalingen uit het verleden, toen het menschdom nog in zijn kindsheid verkeerde, zochten de hooge, reine geesten voortdurend te verbeteren, maar het licht dat door een medium heen moest werd bij dien overgang verduisterd, doordien de lichtstralen gebroken en voor een groot deel werden afgeleid, zoodat de denbeelden onvolkomen werden overgebracht.

Toen zag ik dat de muren van het aardsche leven van verscheidene deuren voorzien werden, en bij iedere deur stond een engel om die te bewaken en van ieder van haar reikte een keten van geesten tot in de hoogste sferen waarvan iedere schakel een trap hooger was dan de voorgaande, en de sleutels dier deuren werden aan stervelingen toevertrouwd om ze te openen en gemeenschap te houden met de geestenwereld.

Maar helaas! spoedig bleek het dat velen van hen die de sleutels in handen hadden onbetrouwbaar waren. Stoffelijke voordeelen werden het doel waarnaar zij streefden en spoedig kwamen zij tot de ervaring dat de deur voor hen gesloten bleef. Anderen waren er die de deur slechts een weinig konden openen, en waar slechts licht en waarheid schijnen moest gaven zij toegang aan dwaling en duisternis, daar door die nauwe opening het licht geheel gebroken en afgeleid werd. Nog treuriger werd het, toen na verloop van tijd het licht teruggehouden werd door de onreine stralen van bedriegelijke donkere geesten uit de lagere sferen, tot eindelijk de engel de deuren sloot om niet meer geopend te worden.

Ik wendde mij toen af van dit treurige gezicht; en wederom uitziende zag ik nieuwe deuren aangebracht waarbij ik stervelingen zag wier harten rein en niet zelfzuchtig waren en niet verleid werden door de genoegens der aarde. En door

deze deuren zag ik zulk een stroom licht op aarde vallen, dat mijne oogen verblind werden en ik ze af moest wenden. En wederom er naar ziende zag ik bij de deuren eene groote menigte heerlijke, stralende geesten, maar ook anderen met treurige aangezichten en bedroefde harten, omdat zij een zondig leven geleid hadden en nu berouw hadden en verlangden beter te worden. Ook zag ik er geesten die er wel heerlijk uitzagen maar zeer bedroefd waren omdat zij niet meer spreken konden met hen die zij op aarde hadden achtergelaten. En ik zag de zondige en bedroefde geesten beiden vertroost en geholpen door middelen om gemeenschap te houden met de aarde, en in de harten van vele stervelingen was er vreugde, want de donkere sluier des doods was weggenomen en er kwamen berichten van over het graf.

Toen zag ik groote scharen van geesten uit al de hooger sferen mij voorbijgaan in reine witte kleederen en met zilveren en gouden kronen op hunne hoofden, die schitterden in het heerlijk geestelijk licht. En sommigen van hen schenen voorgangers te zijn die het werk der anderen regelden. En ik vroeg: »Wie zijn deze? Zijn dat eenmaal stervelingen geweest?'

En Ahrinziman antwoordde, »Deze hebben niet alleen op aarde geleefd, maar er zelfs zulk een zondig leven geleid dat zij na hun dood afdaalden naar die Koninkrijken der Hel die gij gezien hebt, maar die door berouw en door zich in te spannen op den weg die naar boven leidt en door overwinningen die zij op zichzelf behaald hebben, nu voorgangers geworden zijn in de legers des lichts, sterke strijders die de menschen beschermen tegen de Machten der Duisternis."

Ik zag ook donkere wolken van geesten uit de diepte opkomen, als golven die het strand bespoelen, en over de aarde gaan, aangetrokken door 's menschen zelfzucht en slechte begeerten, maar die teruggehouden werden door de legerscharen dier verlichte geesten; want tusschen deze en de scharen donkere geesten bestond aanhoudend strijd, en de prijs waarvoor zij streden was 's menschen ziel. Zij streden met geen andere wapens dan hunne magnetische krachten die zoo anta-

gonistisch waren dat zij niet lang met elkaar in aanraking konden blijven.

Ahrinziman wees toen met zijne hand naar eene deur waarbij een sterveling stond, eene vrouw, en zeide: »Zie, de keten daar is niet volledig, er ontbreekt een schakel tusschen haar en de geestenketen, begeef u er heen en leg dien schakel, dan zal uw kracht haar beschermen en haar sterk maken, dan zult gij haar beveiligen tegen die donkere geesten die boven haar zweven, en zult gij haar helpen om de deur open te houden. Uwe zwerftochten in de lagere sferen hebben u de kracht geschonken hare bewoners terug te drijven, en waar grooter kracht benoodigd mocht zijn, daar zal die gegeven worden ter harer bescherming — en zij die door haar gemeenschap zoeken, zullen dat alleen kunnen doen met uwe toestemming, en wanneer gij terug verlangt naar uwe sfeer om uit te rusten zal een ander u vervangen. Zie nu nog eens naar de aarde en den strijd die er plaats heeft."

Terwijl hij dit zeide zag ik naar haar en ontwaarde donkere donderwolken die over haar hingen en haar verduisterden, en ik hoorde een geluid als het geloei van een storm die opsteeg uit de donkere sferen der Hel, en gelijk de golven van een door storm gezweepten oceaan, rolden deze donkere wolken van geesten tegen die menigten verlichte geesten, hen terugdrijvende en over de aarde rollende om er het licht der waarheid uit te dooven, en zij bestormden iedere deur van licht en zochten die te veroveren. Toen werd die strijd in de geestenwereld een oorlog onder de menschen — natiëen streden tegen natiëen om de opperheerschappij. Het scheen alsof de dorst naar rijkdom en verovering zich meester gemaakt had van alle natiëen en volken, zoo algemeen was deze oorlog. En ik zag om of er niemand kwam om hulp te verleenen, niemand uit de oorden des lichts om de donkere geesten hun macht over de aarde te ontnemen; zij hadden zich meester gemaakt van de deuren des lichts en verdreven de stervelingen die er binnen stonden, opdat de mensch terug zou keeren tot de dagen van duisternis.

Toen zag ik een licht verschijnen gelijk een Ster in het Oosten, een licht dat iedereen door zijn glans verblindde, en het kwam al nader en nader en werd al grooter en grooter, tot ik eindelijk zien kon dat het eene ontelbare menigte schitterende geesten was uit de hemelsche sferen, en met hen kwamen die andere verlichte geesten die ik had zien terugdrijven door de macht dier booze geesten, en vereenigd daalden zij af naar de aarde en omringden haar met een gordel van glorierijk licht. En overal zag ik van hen lichtstralen als speren uitschieten op de donkere geesten, waardoor deze uiteengedreven werden. Als gloeiende zwaarden schenen deze verblindende lichtstralen, die de muren van donkere geesten overal deden vaneensplijten en de machten der Duisternis naar de vier hemelstreken verstrooiden. Te vergeefs zochten haar leiders hen weder te verzamelen om een krachtigen aanval te doen. Een sterker macht stond tegenover hen, en zij werden teruggeworpen door de legioenen schitterende Hemelsche wezens, tot zij eindelijk als eene groote donkere wolk omlaag daalden naar de donkere sferen vanwaar zij gekomen waren.

»En wie waren deze schitterende engelen?' vroeg ik, »deze strijders die nooit terugweken en deze sterke machten van het booze uiteendreven, niet met het zwaard der verdelging, maar door hun sterke wilskracht, door de eeuwige macht van het goede over het kwade?'

En het antwoord was: »Dat zijn verlosten uit de donkerste sferen, die vele, vele eeuwen geleden hunne met zonde bevlekte kleederen gewasschen hebben in het zuivere water van berouw en door eigen moeite en arbeid uit de asch van hun zelfzucht naar boven zijn gegaan, niet door het geloof in het offer van een onschuldig leven voor hunne zonden, maar door vele jaren van moeilijken arbeid — menige daad van verzoening — door berouw en bittere tranen — door vele vermoeiende uren van strijd om eerst het kwade in henzelf te overwinnen en dan om anderen die zondigen aan te sporen om eveneens te doen. Nu zijn zij engelen in de hemelsche sferen om de aarde, en eenmaal zelf mensch geweest zijnde, nu sym-

pathie gevoelende voor alle stervelingen die hun strijd op aarde strijden. Eene machtige schare die altijd gereed staat om bijstand te verleenen, te redden en te behouden."

Mijn visioen van de aarde en de haar omgevende sferen verdween, en ik zag toen eene heldere ster boven mij van een zuiver zilverkleurig licht. En hare stralen vielen als fijne zilverdraden op de aarde en op de plaats waar mijn geliefde woonde. En Ahrinziman zeide tot mij:

»Dat is de ster van haar aardsche bestemming, zie! hoe helder en zuiver zij schijnt, en weet, mijn geliefde kweekeling, dat voor iedere ziel die op aarde geboren wordt er in den hemel zulk een ster schijnt wier pad is afgebakend wanneer de ziel geboren wordt; een pad dat tot het einde toe gevolgd moet worden, tenzij de levensdraad moedwillig afgesneden wordt, en door aldus een natuurwet te overtreden zichzelf dompelt in eindeloos veel berouw en lijden."

»Bedoelt gij dat het lot van iedereen is vastgesteld, en dat wij slechts stroohalmen zijn die op den stroom onzer bestemming voortdrijven?"

»Niet geheel en al. De groote gebeurtenissen van het aardsche leven zijn vastgesteld, zij zullen onvermijdelijk plaats hebben in zekere perioden van ieders aardsch bestaan, en het zijn zulke gebeurtenissen die door de wijze en verstandige wachters in de hemelsche sferen juist berekend worden geacht voor de opvoeding en ontwikkeling der ziel; welken invloed deze gebeurtenissen hebben op het leven van iedere ziel — of zij het keerpunt zullen zijn ten goede of ten kwade, tot geluk of berouw — hangt van de ziel zelf af, en dit is het prerogatief van ieders vrijen wil, zonder welken zij slechts een pop zou zijn, onverantwoordelijk voor haar daden en waarvoor zij noch beloond noch gestraft zou kunnen worden. Maar om tot die ster terug te keeren — bedenk dat wanneer de sterveling het voorgeschreven pad volgt en zijn best doet om in alle dingen rechtvaardig te zijn en reine en onzelfzuchtige gedachten kweekt, die ster dan helder schijnt en zijn pad verlicht. De ster ontleent haar licht aan de ziel, het is een weerkaat-

sing van haar reinheid. Houdt de ziel dus op rein te zijn, kweekt zij hare lagere in stede van hare hoogere natuur aan, dan gaat haar ster verbleeken, zij wordt gelijk een dwaallicht boven een moeras, tot eindelijk, wanneer de ziel zeer slecht geworden is, haar licht verdwijnt om het aardsche pad van den zondaar niet meer te verlichten.

»Het is door het zien dezer geestelijke sterren en de wegen die haar zijn afgebakend dat de geestenzieners in staat zijn het lot van iedereen te voorspellen, terwijl zij aan het licht van iemands ster kunnen zien of zijn leven goed is of niet. Vaarwel, en moge het nieuwe veld voor uw arbeid de rijkste vruchten voor u dragen.''

Hij hield op met spreken, waarop mijn ziel al lager scheen te dalen tot zij het geestelijk lichaam weder bereikt had dat ik op het rustbed had achtergelaten; en voor een oogenblik, toen ik er weder intrad, verloor ik mijn bewustzijn. Daarop ontwaakte ik en zag weder die schoone engelenbeelden, symbolen, zooals mijn vader gezegd had, van eeuwige bescherming en liefde.

XXXIV.

Mijne taak is geëindigd — mijne geschiedenis meegedeeld — en er blijft mij nog slechts over om allen die haar lezen te zeggen dat ik vertrouw dat zij gelooven zullen dat het het waarachtige verhaal is van eene berouwhebbende ziel die uit de Duisternis is overgegaan in het Licht — en ik wensch dat zij zichzelf afvragen of het niet goed zou zijn dat men zijn voordeel deed met de ervaringen van anderen en het voor en tegen wel overwoog wat aangaat de mogelijkheid van het terugkeeren van den geest. En gij die denken mocht dat de Blijde Boodschap van genade na den dood te eenvoudig, te gemakkelijk voor zondaars is, weet gij wat het zeggen wil al de

smarten te lijden van een ontwaakt geweten? Hebt gij het pad gezien van bittere tranen, van vermoeiende inspanning dat de ziel bewandelen moet als zij tot God wil wederkeeren? Begrijpt gij wat het zeggen wil om stap voor stap, gedurende vele jaren van duisternis en bitter zielelijden de zondige daden, woorden en gedachten van een aardsch leven ongedaan te maken? — want tot den laatsten penning toe moet de schuld betaald worden; tot den laatsten druppel toe moet ieder den beker drinken dien hij zelf ingeschonken heeft. Kunt gij u voorstellen wat het zeggen wil om hulpeloos op aarde rond te dolen in hopelooze onmacht, den bitteren vloek ziende uwer zonden, waarvan de gevolgen op uwe nakomelingen zijn achtergebleven — uw nakroost, bevlekt met uw verleden dat in hun bloed verscholen ligt en dat vergiftigt? Te weten dat ieder dezer bevlekte levens — al deze wezens die hunne slechte neigingen van u geërfd hebben voor zij geboren waren — een beschuldiging voor uw geweten zijn, in zoover dat gij hebt bijgedragen om te maken hetgeen zij zijn, hinderpalen die uwe ziel terughouden, telkens wanneer zij verlangt naar boven te gaan, tot zoolang gij verzoening voor hen gedaan zult hebben en hen geholpen hebt om uit dien poel te komen waarin uwe ongebreidelde hartstochten hen hebben doen nederzinken? Begrijpt gij nu hoe en waarom er geesten zijn wier werk nog op aarde ligt en die toch honderde jaren geleden reeds gestorven zijn? Kunt gij u voorstellen wat iemand gevoelen moet die luide van over het graf om anderen roept, en vooral om hen die hij bedrogen heeft tot hun en eigen ondergang, en dan ervaren moet dat alle ooren doof zijn voor zijn geroep, alle harten gesloten voor zijn kreten van angst en wroeging? Hij kan nu geen enkele daad van onbedachtzaamheid of wraakzucht ongedaan maken. Hij kan nu niet één der gevolgen afwenden van het lijden dat hij over anderen of zichzelf gebracht heeft; een ontzaglijke muur is er opgericht, een groote klove bestaat er tusschen hem en de stervelingen op aarde, en tenzij een vriendelijke hand die voor hem overbruggen wil en hem helpen om terug te keeren en

te spreken met hen die hij verongelijkt heeft, kan hij zijn berouw niet kenbaar maken en het kwaad herstellen zoover het mogelijk is. Bestaat er dan geen behoefte dat zij die naar de andere zijde des grafs zijn heengegaan wederkeeren om hun broeders en zusters te waarschuwen? Zijn de menschen op aarde zoo goed, dat zij geen stem van noode hebben die van over het graf tot hen spreekt over het lot dat hen te wachten staat? Veel, veel beter zou het voor den mensch zijn als hij hier op aarde berouw had over zijne begane misslagen en die zooveel mogelijk herstelde, dan daarmede te wachten tot hij is heengegaan naar dat Land waar geen gemeenschap met de aarde meer gehouden kan worden dan alleen door het organisme van anderen.

Ik ontmoette eens een geest die onder de regeering van Koningin Anna door groote zorgeloosheid en onachtzaamheid anderen beroofd had van hunne wettige eigendommen, en die, toen ik hem ontmoette, nog aan de aarde en aan een huis gebonden was, niet in staat dien keten te verbreken voor hij hulp kreeg van een medium, door wien hij toen zeide waar hij het document geborgen had en de namen opgaf van hen die recht hadden op de goederen. Door deze bekentenis werd toen de arme geest bevrijd van den keten die hem aan het huis bond, maar niet van dien welke hem aan de aarde kluisterde. Hij moest zich nog moeite geven om hen die hij door zijn misdadige zorgeloosheid op het pad der zonde en des doods gedreven had op een beteren weg te brengen. Niet voor hij dit gedaan heeft bestaat er hoop voor hem de aarde te verlaten, waar hij nog werkzaam is om de gevolgen weg te nemen van hetgeen hij vroeger heeft misdaan. Zal nu iemand zeggen dat zijn straf te licht geweest is? Zal iemand zijn broeder oordeelen en zeggen waar de grens van Gods genade is, en dat de zondaar voor eeuwig verdoemd is? O Neen! Weinigen durven zich ten volle rekenschap geven van hun geloof, of zelfs in gedachten de bittere en vreeselijke gevolgen nagaan van een geloof in eeuwige verdoemenis van een van Gods dwalende kinderen.

Ik heb in deze bladzijden getracht een duidelijke beschrijving te geven van de ervaring na den dood van iemand dien de Kerk als een verloren ziel beschouwde, daar ik gestorven ben zonder geloof in eenige Kerk, zonder godsdienst, en met een vaag geloof in het bestaan van God. Mijn geweten fluisterde mij wel in dat er een Hoogste Wezen, een Goddelijk Opperheer moest zijn — maar ik onderdrukte die gedachte en verwierp haar, mij dwaselijk bedriegende, even dwaas als een struisvogel die zijn kop in het zand steekt en zich verbeeldt dat niemand hem dan ziet. En op al mijn zwerftochten heb ik wel geleerd dat er een Goddelijke Almacht, een Bestuurder van het Heelal bestaat die het in stand houdt en leidt — maar ik heb niet geleerd dat wij ons Hem moeten voorstellen onder eene bepaalde gedaante in de gelijkenis van een mensch, Wiens attributen wij zouden kunnen bepalen. Ook heb ik niets gezien waardoor aan dezen of genen vorm van godsdienst de voorkeur zou moeten gegeven worden. Wat ik geleerd heb is de ziel zooveel mogelijk vrij te maken van de banden van iederen dogmatischen godsdienst.

De kindsheid van het planetarisch menschengeslacht, toen zijn geestelijke toestand nog die van een kind was kan genoemd worden de Era van het Geloof. De Moederkerk gaf hem den troost en de hoop der onsterfelijkheid en nam voor hare rekening de theorie, die rekenschap gaf van zijn bestaan en van zijne omgeving. Het geloof was voldoende voor zijn onontwikkeld verstand, en hij geloofde, zonder te vragen waarom hij geloofde. Onder de vroegere wilde stammen waren de geïnspireerde menschen de voorgangers waaruit later de priesters voortkwamen, en naarmate de eeuwen elkander opvolgden kwam het denkbeeld eener gevestigde kerk tot verwezenlijking.

Daarna kwam het Tijdperk van het Verstand, toen de ontwikkeling van s'menschen intellectueele faculteiten hem niet langer tevreden deed zijn met het blind geloof in het onbekende, toen de moedermelk der Kerk niet langer geschikt was om zijn geestelijken honger te stillen en hij naar vaster voedsel verlangde, en hij zich los begon te maken van de

banden der Moederkerk toen deze in zijne behoefte niet langer kon voorzien. Het ontwikkelde verstand verlangde meer vrijheid en geschikter voedsel, en in den strijd tusschen het oproerig groot geworden kind en de Moederkerk, die de macht nog steeds zocht te behouden die zij over het kind had, werd het Geloof, dat eens voldoend voedsel was, als onvoldoende weggeworpen; en van nu aan wordt het Tijdperk van het Verstand een tijd van uitroeiïng van al de geliefkoosde denkbeelden uit het verleden.

Daarop volgde een ander Tijdperk, waarin het kind dat nu een man geworden is — die voor zichzelf de vreugde en de smart, de genoegens en de pijnen en de zegeningen van het verstand gesmaakt heeft en daarbij geleerd om beter te kunnen oordeelen over de macht en de grenzen zijner verstandelijke faculteiten — terug ziet op het geloof dat hij vroeger verwierp, en tot de erkenning komt dat het verworpene ook zijn schoonheid en zijn waarde heeft. Hij ziet dat, ofschoon het geloof alleen niet kan voldoen als voedsel voor de ziel boven den kinderleeftijd, het verstand alleen, zonder geloof, slechts een koude harde spijs is; dat het de mysteries niet kan verklaren in het onmetelijke grenzenlooze heelal waarvan hij omringd is — mysteries, voor wier oplossing ons verstand vooralsnog veel te beperkt is. Hij keert weder terug tot het geloof en zoekt het met het verstand in overeenstemming te brengen om voortaan elkander bij te staan.

Het geloof en het verstand nu, zijn de centrale gedachtenbeginselen van twee verschillende gedachtensferen in de geestenwereld. Het Geloof is het levenwekkende beginsel van Godsdienst of Kerk, zooals het Verstand is van de Philosophie. Deze twee gedachtenscholen, die op het eerste gezicht tegenover elkander schijnen te staan, zijn niettemin vatbaar om zich te vereenigen bij de geestelijke ontwikkeling eener persoonlijkheid, en waar de geest in evenwicht is, daar zijn zij gelijk verdeeld. Waar de een in groote mate over den ander predomineert — hetzij bij een sterveling of bij iemand in de geestenwereld — zal hij in de eene of in de andere

richting te kort schieten en niet in staat zijn een juist oordeel te hebben over eenig probleem dat op den geest betrekking heeft. Zijn geest is dan gelijk aan een tweewielig voertuig met een groot en een klein rad aan dezelfde as, waarbij geen der beide raderen naar behooren wentelen kan.

Een mensch moge door en door eerlijk zijn in het zoeken naar waarheid, maar wanneer zijne verstandelijke en zedelijke eigenschappen niet gelijkelijk ontwikkeld zijn, zal zijn geest gelijk zijn aan een breeden weg versperd door hoopen dwaling, zoodat de etherische stralen van de ster der waarheid er niet kunnen doordringen; zij worden gebroken en afgeleid door de hindernissen, zoodat zij den geest niet bereiken kunnen, of zij geven zulk een verward beeld van de waarheid dat zij eenvoudig een bron zijn van vooroordeel en dwaling. Het verstand kan het oog der ziel genoemd worden, en wanneer het gezicht van dat oog onvolkomen is blijft de ziel in geestelijke duisternis, hoe ernstig zij ook naar licht verlangt. Het geestelijk gezicht moet ontwikkeld en geoefend zijn voor het helder en sterk kan worden.

Blind geloof is geen bescherming tegen dwaling. De geschiedenis der godsdienstvervolgingen in alle eeuwen is er een bewijs voor. De groote geesten op aarde, aan wie men groote intellectueele ontdekkingen verschuldigd is, zijn zij geweest bij wie de moreele en intellectueele vermogens in evenwicht waren, en de volkomen mensch of engel is hij, bij wien al de eigenschappen der ziel tot den hoogsten graad ontwikkeld zijn.

Iedere eigenschap der ziel, moreele of intellectueele, heeft hare correspondeerende kleurenstraal, en de bijeenvoeging dezer stralen vormt de schoone en varieerende tinten van den regenboog, en evenals deze vloeien zij in elkander om een volkomen geheel te vormen.

Bij sommigen zal de ontwikkeling van zekere faculteiten sneller plaats vinden dan bij anderen; bij sommigen zullen zekere intellectueele en moreele zaadkiemen als dood liggen en geen teeken van leven geven, maar toch leven zij, en hetzij op aarde of in het groote Hiernamaals zullen zij beginnen te

groeien en te bloeien tot volkomenheid.

Kwaad ontstaat door gemis aan ontwikkeling van de moreele eigenschappen bij sommige zielen, en overontwikkeling van andere eigenschappen. De zielen die nu de lage sferen bewonen maken eenvoudig het proces van opvoeding door dat noodig is om de sluimerende moreele faculteiten te doen ontwaken en actief te maken, en hoe vreeselijk bij die processen het lijden ook is, toch is het noodig en gezegend in zijne eindresultaten.

In de sfeer die ik nu bewoon bevindt zich een schoon paleis dat toebehoort aan de Broederschap van Hoop. Dit paleis is de plaats van bijeenkomst voor al de leden onzer Broederschap, en daarin bevindt zich eene schoone zaal die gebouwd is van wat men noemt de geestelijke wederhelft van zuiver wit marmer. Deze zaal heet de »Zaal voor de Voordrachten," en daarin komen wij bijeen om te luisteren naar de voordrachten die voor ons gehouden worden door gevorderde geesten uit de volgende sfeer. Aan het boveneinde der zaal bevindt zich eene prachtige schilderij die »De Volkomen mensch" voorstelt. Dat wil zeggen, zij stelt een volkomen mensch of liever een engel voor, die betrekkelijk volkomen is. Ik zeg betrekkelijk volkomen, omdat zelfs de hoogste volkomenheid die men zich kan voorstellen slechts betrekkelijk wezen kan in vergelijking bij de nog hooger ontwikkeling die de ziel bereiken kan. Ongelijk aan Alexander die zich beklaagde dat er geen werelden meer waren die hij veroveren kon, zijn de ziel geen grenzen gesteld voor het doen van moreele en intellectudele overwinningen. Het gebied van het verstand is even grenzeloos als dat der stof, en even eindeloos. Van daar dat niemand het woord »volkomen" bezigen kan in den zin van een punt waarboven geen vooruitgang meer mogelijk is.

Op de schilderij is deze betrekkelijk volkomen engel voorgesteld als staande op het hoogste punt der hemelsche sferen. De aarde en hare omgevende sferen liggen ver beneden hem. Zijn aangezicht is met een uitdrukking van verwondering, welbehagen en ontzag gekeerd naar die ver verwijderde regionen die boven de bevatting van een sterveling gaan, regionen die

boven het gebied van ons zonnestelsel liggen. Zij zijn voor den engel geworden zijn Nieuw Beloofde Land.

Op zijn hoofd draagt hij een gouden helm, symboliseerend geestelijke kracht en overwinning. In de eene hand houdt hij eene zilveren schild, dat een typische voorstelling is van de Bescherming des Geloofs. Zijn kleed is van een verblindend wit, dat de reinheid van zijn ziel beteekent. en de wijd uitgespreide vleugels zijn een symbool van de macht van het intellect om naar de hoogste gedachten regionen van het heelal heen te vliegen. Achter den engel ziet men eene witte wolk en daarboven een regenboog waarvan de kleuren in volkomen harmonie aanduiden, dat de engel alle verstandelijke en zedelijke eigenschappen van zijn ziel tot den hoogsten graad ontwikkeld heeft.

De rijke kleurschakeering van deze schilderij, de zuiverheid van het verblindend wit, de prachtige, gloeiende tinten kunnen met geen pen beschreven, door geen aardsch penseel geschilderd worden, en toch is mij gezegd dat zij nog ver beneden de schoonheid staat van de oorspronkelijke schilderij die zich in de hoogste sfeer bevindt en een der vroegere grootmeesters onzer orde voorstelt, die overgegaan is naar de sferen boven de grenzen van ons zonnestelsel. Kopieën van deze schilderij bevinden zich in de hoogste afdeeling van iedere sfeer om de aarde in de gebouwen van de Broederschap van Hoop, en zij toonen de verbindingschakels aan tusschen onze Broederschap en de hemelsche steren van het zonnestelsel. en ook, naar welke hoogten allen aspireeren mogen in de eeuwen der eeuwigheid die voor ons ligt. Zeker, ieder van ons, ook de ontaarde broeder in de laagste sfeer, wiens geweten begint te ontwaken, en zelfs zij die daar nog hevig strijd voeren tegen alles wat rein is en goed, zijn er niet van uitgesloten; want alle zielen zijn gelijk voor God, en er is niets dat de een bereikt heeft dat niet door allen bereikt kan worden, indien zij er slechts ernstig naar streven.

Dit is de kennis die ik verkregen heb, dit het geloof waartoe ik gekomen ben sedert ik het aardsche leven verliet, maar

ik kan niet zeggen dat ik gezien heb dat eenig bijzonder geloof den vooruitgang der ziel bevordert of tegenhoudt, behalve in zoover, dat door sommige geloofsdenkbeelden de geest bekrompen wordt en beneveld en over recht en onrecht niet juist meer kan oordeelen en bevooroordeeld is en niet in de vrijheid staat, die de ziel alleen geschikt kan maken om tot de hoogste sferen op te klimmen.

Ik heb de geschiedenis mijner zwerftochten geschreven in de hoop dat onder hen die haar lezen er sommigen zullen ge. vonden worden die het de moeite waard achten om te onder· zoeken of de geschiedenis werkelijk op waarheid gegrond is. Er kunnen ook anderen zijn die hen die zij liefhadden verloren hebben, maar wier levens niet zoo geweest zijn om hoop te geven dat zij gerekend kunnen worden onder hen die de Kerken noemen »Gezegende dooden die in den Heer gestorven zijn.' — dierbare vrienden, die niet gestorven zijn in de paden van goedheid, waarheid en gerechtigheid — en die treurenden zou ik willen vragen hun hoop niet te verliezen en te gelooven dat hunne geliefde, maar dwalende vrienden niet geheel verloren zijn — niet van alle hoop zijn uitgesloten, zelfs niet zij, die door eigen hand gestorven zijn en onder omstandigheden die alle hoop scheen uit te sluiten. Ik zou hen willen vragen om na te denken over alles wat ik gezegd heb en zich de vraag te stellen of hunne gebeden en hun sympathie niet in staat zouden zijn die heengeganen te helpen en te vertroosten die al de hulp en troost noodig hebben die hun gegeven kan worden.

Van uit mijne woning in het heerlijke Land, waarin ik woon — zoo gelijk aan mijn geboorteland — ga ik dikwijls naar de aarde om werkzaam te zijn onder hen die ongelukkig zijn. Ook ben ik een medearbeider om het groote werk van geestgemeenschap tusschen de levenden op aarde en hen die zij dood noemen vooruit te brengen.

Een gedeelte van den dag breng ik door bij mijne Angélique, en ik kan haar op velerlei wijzen helpen en beschermen. Het is mij ook een groot genoegen in mijne woning in het

geestenland bezoeken te ontvangen van vele vrienden en reisgenooten op mijne zwerftochten; en in dat heerlijke Land, omringd door zooveel herrinneringen van liefde en vriendschap, wacht ik met een dankbaar hart dien gelukkigen tijd af dat de aardsche pelgrimstocht van mijn geliefde geëindigd zal zijn, dat haar levenslamp zal zijn uitgebrand en haar aardsche ster is ondergegaan, en zij komen zal om met mij vereenigd te worden in een nog heerlijker woning, waar voor ons beiden de tweelingster van Hoop en Liefde eeuwig verschijnen zal.

EINDE

Lezers die Franchezzo's omzwervingen met belangstelling gevolgd hebben, zullen zich wellicht verwonderen dat hij nog nergens iets van Christus gesproken heeft. Zijn reis ging door de Helsche sferen en enkele van het middenrijk. Eerst als hij in de derde sfeer zal komen dan zal de heerlijkheid van het Koninkrijk der hemelen hem geopenbaard worden en zal hij ontdekken wie de stichter is van de Broederschap der Hoop en van Wien de trekkende, opheffende kracht tot redding uitgaat; en als hij rein genoeg zal zijn om aan de glorierijke feesten der Hemelen deel te nemen, zal hij zijn Meester en Koning zien en leeren kennen als het origineel van den volmaakten mensch, dien hij nog maar in beeldtenis en als ideaal aanschouwen kon. Tot hiertoe was Angélique zijn leidster geweest, en haar reine liefde had hem opgeheven boven de lage, sensueele beschouwing der vrouw, die geheel onder moet gaan in engelenliefde om heilig met heiligen te kunnen omgaan. Doch even als Dante eerst na de ontmoeting met Beatrice zich recht bewust wordt van zijne onwaardigheid, zoo zal het ook hem gaan als hij zijne leidsvrouw verheerlijkt mag ontmoeten en zij zal hem dan aan de voeten van den Heiland brengen, want zij won hem niet voor zich zelven maar voor den vriend van zondaren, die overwon en binden kon de macht van zonde, dood en hel.

DE SERVISCHE MOORD VOORSPELD.

Naar aanleiding van de merkwaardige verklaringen, in de dagbladen van 12 Juni l.l. betreffende de voorspelling van den moord op den Konirg en de Koningin van Servië, bracht ik een bezoek bij den heer W. F. Stead. schrijft een vertegenwoordiger van »Light", ten einde mij te vergewissen of de zaken zuiver waren vermeld, en in antwoord op mijn vragen verklaarde Mr. Stead dat, toen Mevrouw Burchell van Bradford gepasseerde maand Maart in Londen was, hij haar in staat stelde haar psychometrische krachtcn te toonen op een »at home" te Mombray-House, waar ook mevrouw Lydia Mank's en mevrouw Brenchley tegenwoordig waren. De zalen waren opgepropt met menschen en de condities over 't algemeen ver van gunstig, zoodat de uitkomsten niet bevredigend waren. Toen de séance afgeloopen was noodigde Mr. Stead ongeveer een dozijn vrienden ter maaltijd ten huize van de heeren Gatti en Rodesano's in het Srand, en na afloop van het diner stelde hij voor dat er een tweede séance zou worden gehouden, omdat hij dacht dat de uitkomsten dan meer bevredigend zouden zijn.

De Servische Minister M. Miyatovitch was onder de gasten op de »at home", maar hij was verhinderd op het diner te blijven. Onder de voorwerpen, die daar aan mevrouw Burchell werden overhandigd, behoorde een enveloppe, die de handteekening in hield van wijlen den Koning van Servië; zij kende den oorsprong van dat voorwerp niet, doch na het eenigen tijd te hebben vastgehouden, zeide zij: »Dit behoort aan een Koningschap." Mr. Stead vervolgde:

»Ik spreek zooals ik het mij thans herrinner, daar ik toen niet veel waarde hechtte aan mevrouw Burchells verklaringen en ze niet noteerde, zooals ik zeker wel gedaan zou hebben

als ik had kunnen droomen 't geen daarna gebeurde. Zij werd zeer opgewonden en riep uit: »Ik zie het inwendige van het paleis. Ik zie een Koning en een Koningin. Nu zie ik een groot aantal mannen. Zij vermoorden den koning. De koningin is bij hem. Zij smeekt om genade. Ik kan niet zien of de Koningin gedood is, maar de Koning is dood. Het is vreeselijk, vreeselijk!" — Mevrouw Brenchley bevestigde wat Mevrouw Burchell zeide, terwijl zij er eenige bijzonderheden bijvoegde. Toen Mr. Miyatovitch door een der gasten vernam wat mevrouw Burchell had gezien, vroeg hij mij om alle bijderheden en was er zoo door getroffen dat hij een geheimen brief schreef aan Koning Alexander, hem waarschuwend tegen gevaar zoowel binnen de muren van het paleis als daarbuiten.

In antwoord op mijn vraag: Denkt ge dat mevrouw een beschrijving gaf van iets dat had plaats gehad of nog moest gebeuren, zeide Mr. Stead. Het komt mij voor dat hij sprak en doelde op eene gebeurtenis in de toekomst, en zij zelve zeide ons, nadat het visioen voorbij was, dat de moord werkelijk zou gebeuren, tenzij er groote zorg werd gedragen om dien te voorkomen en de waarschuwing van den Servischen Minister duidt aan dat hij het in het zelfde licht beschouwde. In zoover als de openbaar gemaakte verslagen van het treurspel ons er over kunnen doen oordeelen, schijnt mevrouw Burchell een vrij nauwkeurige voorstelling te hebben gehad van het verschrikkelijk tooneel, in elk geval, de feiten zijn zoo merkwaardig dat zij den nadenkenden mensch aansporen tot onderzoek naar psychische zaken.

Door de openbaarmaking, die men heeft gegeven aan deze belangrijke zaak en de vele met elkander in strijd zijnde verhalen hierover, hebben wij gepoogd de verklaringen te verkrijgen van onafhankelijke getuigen en daarvan zullen de volgende mededeelingen wel belangrijk zijn voor de lezers van »Light"

De Heer A. Glendinning schrijft.

Op den 14 Maart kwam de Bradfordsche kruidkundige, tevens

clairvoyante en geneeskundige, mevrouw Burchell naar Londen, naar aanleiding van dringende uitnoodigingen van patiënten om hen te bezoeken en op vergaderingen te spreken. Op mijn verzoek kwam zij den 20 Maart op het »at home" van den heer Stead in Mombray House ten einde proeven te geven van psychometrie. Ten gevolge van de overvolle zalen en omdat eenige andere voorbereidingen waren nagelaten, ging mevrouw Burchell naar een bovenkamer, waar zij voor een uitgezocht gezelschap uit de beneden zalen proeven gaf. Deze proeven waren hoofdzakelijk van een bijzonder karakter en eenige er van gaven volledig getuigenis van hare gave als clairvoyante.

Op het einde noodigde Mr. Stead mevrouw Burchell uit om met eenige vrienden te gaan dineeren in een restauratie, waar hij een ruime kamer had besproken; er was voor twintig gasten gedekt en geen stoel bleef onbezet. Na den maaltijd kwam Stead op de gedachte een séance te houden met mevrouw Burchell, ten genoegen van de gasten, die haar konden bijwonen. Ongeveer drie vierden van het gezelschap kregen zitplaatsen tegenover mevrouw Burchell.

Nadat er eenige proeven waren gegeven overhandigde een heer aan Stead een enveloppe om die aan het medium te geven.

Er werd geen enkele bemerking gemaakt met betrekking tot den inhoud der enveloppe; geen vraag werd gedaan, zelfs Stead wist niet wat de enveloppe bevatte. Zij bleef gesloten in handen van mevrouw Burchell. Zij zeide dat het schrift inhield dat zij niet kon ontcijferen en zij was op het punt haar aan den heer terug te geven, toen zij in trance kwam en met grooten nadruk zeide, dat de inhoud kwam van een Koningschap. Zij beschreef een paleis, waarin de Koning en de Koningin waren omringd door een groot aantal personen, van wie zij er eenige beschreef. Op opgewonden toon zeide zij dat er een groote verwarring heerschte, dat de Koning vermoord was en dat ook de Koningin in gevaar verkeerde. Mevrouw Burchell kwam in dieper slaap en scheen tot op zeke-

re hoogte de Koningin voor te stellen. Zij wierp zich op de knieën; hare gelaatsuitdrukking veranderde en teekende angst en schrik en zij hief haar handen omhoog alsof zij bad dat haar leven mocht worden gespaard. Op dat oogenblik werd het tooneel en de séance afgebroken door een dame, die zeer te onpas op het medium toetrad om haar op te heffen en naar haar stoel terug te leiden. Daar het reeds laat was en mevrouw Burchell zes vergaderingen gedurende de week had belegd en daarenboven nog patienten moest bezoeken op de volgenden dag, stelde ik voor de séance te eindigen en haar terug te brengen naar haar tijdelijk verblijf bij Mr. Glendinnings.

Een bevestiging van de voorspelling van mevrouw Burchell werd later gegeven door mevrouw Brenchley, die beweerde eveneens het visioen gezien te hebben, beschreven door mevrouw Burchell. Mevrouw Brenchley zei niet: »ik zag", maar »wij zagen" en ik vermoed dat het woord »wij" mevrouw Mank's insloot. —

Mr. H. Blackwell schrijft:

Veroorloof mij mijn herinneringen hier te schrijven van 't geen plaats vond op de séances, gehouden op Vrijdag 20 Maart.

De kamers in Mombray House waren zoo overvol dat mevrouw Burchell geheel omringd was, en door de warmte en door het gefluister waren de omstandigheden zoodanig dat een goede psychometrie totaal onmogelijk was. Haar geleider verzocht dat zijn medium in een rustige kamer zou worden gebracht en dat slechts enkele onderzoekers zouden worden toegelaten. Dit geschiedde en verscheiden heeren, eigenlijk ongeloovigen, zaten met haar aan en twee of drie van hen drukten later aan het publiek hunne voldoening uit en hunne verbazing over de nauwkeurigheid van hetgeen zij hadden vernomen, en moesten toestemmen dat zij goede proeven hadden gezien. Ik ben er mij niet van bewust dat het medium in eenige betrekking stond tot den Servischen heer. Na het diner vroeg men mevrouw Burchell haar bevinding te zeggen omtrent een

brief, die gelijk later beweerd werd was geschreven door koning Alexander van Servië, en toen zij onder contrôle kwam, beschreef zij een tooneel in het koninklijk paleis, een vreeselijk treurspel, den gewelddadigen dood van een Koning, terwijl zijn Koningin op hare knieën om genade bad. Het medium was geweldig bewogen en scheen in een toestand van grooten angst te verkeeren Mevrouw Brenchley, die een van de aanzittenden was, en ik geloof ook mevrouw Bank's bevestigden dit en zeiden dat ook zij het tooneel aanschouwden.

Of vóór of nà het voorgaande gat de Serviër mevrouw Burchell een sieraad in handen en toen beschreef zij eenige juweelen, een kroon en andere zaken die in den grond verborgen lagen, ik geloof in de nabijheid van een graf en de heer zeide dat dit overeenkwam met de mededeeling van een andere clairvoyante. Het gewaad waarop men in verscheiden stukken doelt, werd niet door mevrouw Burchell gezien, daar het was achtergebleven in de kamers van het »Strand".

Het medium, waaraan ik geheel onbekend was, gaf ook mij eene mededeeling. Zij beschreef een zeker persoon, die mij een lei voorhield en zeide mij later op die wijze een boodschap te zullen doen toekomen en dat ik ook iets zou vernemen omtrent zekeren heer D. Twee dagen later kwam mij een vriend bezoeken, een uitmuntend clairvoyant medium. Na eenig heen en weer praten, zeide hij: »Zijt gij ooit in betrekking geweest met Mr. D. . . . Hij stelt zijn vrouw voor en zegt: »Zij is nog altijd mijn hulpe' Nu toont hij mij een lei met eenig schrift er op en zegt »'t Is waar" en gij zult het op verschillende wijze vernemen. Eenige weken later verscheen dezelfde Mr. D. aan een ander clairvoyant en gaf mij een vriendelijke, aangename boodschap. Aldus zijn reeds de beide voorspellingen vervuld van mevrouw Burchell aan mij, daar ik op de beide séances volledige notities nam, zal ik wel in staat zijn om de waarheid te bevestigen van al de anderen die zij profeteerde.

De »Daily Chronicle" van Zaterdag 13 dezer gaf een ver-

slag van een ontmoeting met den Servischen Minister M. Miyatovitsch, die verklaarde dat hij ingevolge eene uitnoodiging van zijn vriend Stead de receptie bijwoonde te Mombray House met zich nemende een enveloppe, die een gedeelte van een brief inhield met de handteekening van Koning Alexander. Miyatovitsch zegt: »Daar ik een officieele afspraak had, kon ik niet wachten en liet dus de enveloppe achter opdat die aan de clairvoyante zou worden gegeven.

Wat er gebeurde werd mij later medegedeeld. Zij werd ten zeerste opgewonden, viel op hare knieën en begon te smeeken dat de geen, die door deze enveloppe in hare gedachten waren zouden worden gespaard voor een ontzettend lot dat hen boven het hoofd hing. De clairvoyante dacht dat koningin Draga, die zij eveneens in de worsteling zag, er het leven afbracht. Miyakovitsch voegde er aan toe, dat hij, hoewel geen bijzonder belangstellende in clairvoyance, toch zeer onder den indruk van dit voorval was. Hij schreef dus aan koning Alexander ongeveer het volgende: Uwe Majesteit zal om mij lachen en om mijn denkbeeld omtrent clairvoyance en dus zal ik u niet alles zeggen, doch ik verzoek u voorzorg te nemen voor u zelven, niet alleen bij wandelritjes, maar ook in uw paleis''

Op Vrijdag den 12de dezer verscheen er een brief in »St. James Gazette" geteekend »Sylvanus' de zaak in kwestie behandelende en de nauwkeurigheid van Stead's beschrijving van 't geen plaats greep gedurende de séance na het diner bij de heeren Gatti en Rodesano's. Den aard van de toespeling van »Sylvanus" kan men opmaken uit het antwoord van Stead, dat in de St. James Gazette van ll. Zaterdag verscheen. Mr. Stead zegt:

»Mijn aandacht werd getrokken door een brief, geteekend Sylvanus onder bovenstaand hoofd. — Het is vol van verkeerde bijzonderheden in de kleinigheden die echter het groote feit onaangetast laten. Ik zou dit groote punt onaangeroerd laten om het bijgeloof geen verder voedsel te geven maar men heeft mij verzocht het te doen.

Zijn verhaal is verre van correct; maar laat ons ook veronderstellen dat alles waar is, waar komen wij dan toe? Alleen tot dit, dat men Burchell, aan wier bekwaamheid, aan wier hoedanigheid en aan wier inlichtingen hij een compliment maakt, dat zij eenigszins verrast, zoo weinig wist van Servië, zijn Koning en mijne gasten als ik zelf.

Dat is in den grond bespottelijk; maar laat ons het aannemen. Wat dan? Zij kon er niet meer van weten dan ik. behalve door onbekende gaven die ik mis. Toen ik haar de enveloppe overhandigde met de handteekening van den overleden Koning, wist ik niet wat die inhield. Al wat ik wist, en ik denk dat zij dit zelfs niet eens wist, was dat die enveloppe iets inhield wat gebracht was door een Serviër als een proef op het »at home" te Mombray House. Nauwelijks had zij het in handen of zij begon met hevige ontsteltenis een visioen te beschrijven van een moord in een gebouw op een Koning en een Koningin, die gruwelijk werden omgebracht. Zij beschreef de verschijning van den Koning zoo levendig dat zij mijn Servischen gast er toe bracht het geheele voorval te verhalen aan den Servischen Minister. Mijn vriend was geen familielid van de Servische Koningklijke familie en stellig geen »vriend" van Alexander. Dit bracht er Meyatovitsch toe een paar dagen na het diner bij mij te komen om mij te vragen of ik alles kon bevestigen, en na deze verklaring te hebben ontvangen, zond hij een ernstige waarschuwing aan wijlen zijn koninklijken Meester, in het bijzonder nadruk leggende op het nemen van voorzorgsmaatregelen, niet enkel buiten, maar ook binnenshuis.

Drie maanden later in spijt van de waarschuwing had de moord plaats overeenkomstig de beschrijving van mevrouw Burchell.

De heer Gilbert Elliot zeide in een brief van den 13den dezer in de »Daily News"

Ik wil niet bewezen dat Steads verhaal hetwelk heden in uw Blad verscheen een woordelijk verslag is van 't geen het medium zeide of deed, maar wat ik zeg en hoorde kwam op 't zelfde neer. Ik voeg er bij dat het medium, met afgrijzen

vervuld door het visioen, ten laatste zich op de knieën wierp.

In dit geval merk ik op dat het vaak gebeurt dat de verklaringen van ooggetuigen verschillend zijn, juist als er nauwkeurige beschrijving noodzakelijk is. Ik zelf, onder anderen, ben in twijfel met betrekking tot bijzonderheden, maar ik ben er van overtuigd dat Steads beschrijving in hoofdzaak waar is."

Mevrouw Burchell verzocht ons allen te danken voor de vele hartelijke brieven van gelukwensch, die zij uit alle deelen des lands mocht ontvangen.

GEESTCOMMUNICATIE UIT EEN ERNSTIGEN KRING.

Het is ons niet altijd gegeven aan de menschen die berichten te brengen, die met zooveel begeerte door hen worden verlangd, want veelal kunnen zij, die nog niet lang geleden van de aarde zijn heengegaan, zich nog niet kenbaar maken of is zulks om de een of andere reden niet goed geoordeeld of door hen zelf of door hun geestelijke leidslieden.

Evenwel, eenige woorden van troost kunnen wij geven. Wanneer men degeen verliest, die men op aarde het meest heeft liefgehad, geeft de mensch zich dikwerf aan eene groote droefheid over en niets is natuurlijker, want het gemis is groot en sterk doet het zich dagelijks gevoelen. Het is als een telkens terugkeerende geestelijke smart, maar bedenk dat hetgeen gebeurd is noodig was voor u en de uwen. Er zal een tijd komen, dat gij dit, wat u nu een hardheid toeschijnt, als een waarheid niet alleen, maar als een troost zult zien. Maar reeds nu zal het een troost voor u zijn te vernemen dat dit heengaan niet medebrengt eene oplossing van de liefde, die hem, die heenging bezielde, want die liefde was niet een deel van zijn lichaam dat hij aflegde, maar van zijn ziel geworden. Zoo zal zeker de liefde van hen, die ulieden voorgaan niet verminderen, integendeel, ze zal gestadig worden vermeerderd. En weet ook dat, na eene zekere mate van geestelijke ontwikkeling de man of de vrouw, die de zijnen moest achterlaten, dikwerf mag wederkeeren om dat gezin, dat hij liefhad, of dien mensch, dien hij veel liefde toedroeg, te beschermen in het leven. Gij, die op aarde zijt, zijt daarvan veelal onkundig, maar het is voor ons een heerlijk werk om te trachten hen, die op aarde achterbleven, te behoeden voor kwaad, dat hen dreigt, ook al bespeuren zij er veelal niets van. Wij

zien hun leven meer en beter dan te voren en wij danken dan dikwerf God, dat hij ons wegnam, ook omdat Hij ons gunde om beter steun te zijn voor onze geliefden dan wij, op aarde gebleven, hadden kunnen zijn. Zoo wordt ons heengaan dikwerf een zegen voor hen, die achterbleven en voor ons die heengingen. En die band, die werkelijk een liefdeband, op aarde was, wordt niet opgelost maar steviger geknoopt, wanneer dat tot ons eigen welzijn nuttig wordt bevonden. Wil daarom gelooven, dat alles, wat geschiedt, ook dat wat u dikwerf de diepste smart veroorzaakt, is besloten in den raad Gods en wordt voltrokken door Zijn alwijze wetten tot het werkelijk welzijn ook van hen, die werden gescheiden. Gij kunt hem, die heenging, helpen op den weg van den geestelijken vooruitgang door voor hem te bidden om hulp en steun in zijn streven. Het is u nog niet ten volle bekend, welk een ontzettende kracht uitgaat van het gebed, waar het een zielskreet is, in gemeenschap met de Bron van alle Liefde, van alle Geluk, van alle Geestelijke Gaven. Zoo kunt gij zijn weg vergemakkelijken, want om op te klimmen tot een geestelijken leidsman, daartoe is vele en groote geestelijke ontwikkeling noodig. Hij zal dan uw werk zegenen als hij de gevolgen er van onderwint. Dat zij zoo.

Geen mensch kan zich denken wat het is een wijle rond te zwerven zonder ooit iemand te zien of te spreken. Het is voor ulieden niet gemakkelijk te vatten welk een middel om tot inkeer te komen daarin gelegen is, want gedurende tijden van alle verkeer met anderen verstoken zijn, het is als blind en doof te zijn en alzoo overgelaten aan eigen gedachten.

Dat is een leerschool, die velen moeten doorloopen om hen te brengen tot ernst en zoo, tot den wil om geestelijke hulp te vragen. Wij zeiden het reeds meermalen, maar herhalen het nogmaals, want de waarheden kunnen niet genoeg doordringen in het wezen der menschen. Gij, die nog op aarde toeft, wanneer gij over de dingen, die gij doorleeft, nadenkt, staan niet alle oogenblikken u voor den geest en veel heeft voor u wei-

nig beteekenis, wat later groote beteekenis zal hebben, want is eenmaal het organisme, uw omhulsel verdwenen, dan zal een tijd komen, waarin gij uw leven in de ware beteekenis zult zien en veel zal u anders toeschijnen dan toen het voorviel. Zoo met alle menschen. Hij, die zijn hart plaatste op de materieele dingen alleen zal, is hij eenmaal zoover gekomen, zien, dat hij stof heeft liefgehad en hij zal zich schamen. Hij zal reeds eenigen tijd vóór dat hij zoover is om het juiste begrip te hebben van de beteekenis van zijn leven, gevoelen dat zijn leven niet was zooals het behoorde en dat anderen dat zouden vernemen, kan hem misschien niet veel schelen, mits zij het niet zijn die hij liefhad. Zij, die hun medemenschen, zij het onvolledig, liefhadden, kunnen rekenen dat zij vele lichtpunten zien zullen die de duisternis verdrijven en aangroeien tot een zee van licht en dat licht dringt, als die liefde door zelfverloochening wordt gelouterd, in hen zelf door. Wij kunnen niet anders dan herhalen de Paulinische wijsheid:

Jaagt naar de geestelijke gaven, maar boven al naar de liefde, want, als gij alles bezat en gij hadt de liefde niet, uw bezit zou instorten als een huis op stof gebouwd.

Ja, dat is de waarheid van alle eeuwen. In welke eeuw gij leeft, als gij daaraan vasthoudt, zult gij hier terecht komen zonder ellende. Het is waar, moeiten vindt een ieder op zijn weg, en wie zou wenschen ze niet te vinden is een mensch die nog niet veel begrijpt van welke ontwikkeling ook. Zelfs gij, in uw levensperiode, in uw schooljaren zelfs, moet moeiten ontmoeten om verder te komen en langzamerhand zullen bezwaren, die u eerst bergen toeschenen, blijken te zijn geweest molshoopen, en weer andere bergen rijzen voor uw oog op op hun beurt, wanneer gij ze zijt overgetrokken en er op terugblikt, langzamerhand neer te zinken en in omvang verminderende tot molshoopen te worden. Zoo streeft de mensch, zoo streeft de geest alleen voorwaarts als hij of zij ook die bezwaren overwint. Zie, daar zijn menschen, die alles beschouwen van één zijde; om slechts moeite, om slechts leed te mijden sluiten zij de oogen als hen een smart nadert, en is de ramp

gekomen, dan willen zij zich zelf overreden, dat het een ramp moge zijn, maar dat zij moeten trachten, op welke wijze ook, het leed te vergeten, te verdooven, desnoods te verdrinken is een roes van opgewondenheid. O. er zijn zulke wonderdomme kinderen, kinderen, die als de inktkoker omgevallen is het met een papiertje bedekken om de zwarte vlek niet te zien, zoo ook de menschen: zoo slechts het leed kon worden overwonnen, zij zouden gelukkig zijn. Dwazen, gij waart zonder het verdriet, dat u verder moet brengen, nog gelijk de dieren, want het verdriet van de voorafgaande geslachten veredelt zelfs de volgende en niet alleen de personen zelf die het ondergingen. Daarom, wil niet morren over het leed dat u treft, maar neemt het geloovig aan, zoolang gij nog niet genoeg ontwikkeld zijt om in te zien waartoe het dienstig is. Het kan niet anders of langzamerhand zult gij de gevolgen ondervinden, soms met schokken, soms geleidelijk en gij zult zien, dat gij gevorderd zijt. En dan komt een nieuw leed, een nog grootere golf aangerukt. Slechts moedig die golf te gegemoet getreden, niet gevreesd; het water zal u niet doen vergaan, het zal u sterken en maken tot een geoefend zwemmer. Het is slechts de onkunde, die de menschen doet terugdeinzen. Wij voor ons, wij kunnen u verzekeren dat alle menschen die levenszeeën moeten doorzwemmen en dat allen die golven van leed moeten ontmoeten, maar zij die het moedigste en het vertrouwendste den hoogen golfslag te gemoet gaan, zij leeren het spoedig te zwemmen en zij zwemmen de zeeën door tot aan de andere zijde waar zij Land zien een land, waarbij dat, hetwelk zij verlieten, een ellende was. Het is de geestelijke overzijde, die zij hebben bereikt en waar vele jubelenden de aankomende zwemmers begroeten.

AAN DE NAGEDACHTENIS VAN MIJN VADER.

Hij is heengegaan de beste aller Vrienden, onze voortreffelijke Vader in het 81ste jaar zijns levens.

»Een edel mensch, een groot kunstenaar, een der grootste leeraren" . . . . zoo schreef een zijner kunstbroeders aan het Haagsch conservatorium.

Op het kerkhof werd, volgens zijn verlangen, niet gesproken, doch dat deze woorden w a a r h e i d zijn, is de schoonste krans, die men neer kan leggen op het graf van den Doode.

Wat wij, zijn kinderen, aan hem te danken hebben, dat zijn vruchten, waarvan wij den vollen rijkdom zullen genieten, zoolang wij trouw blijven aan het voorbeeld, dat hij ons heeft nagelaten. Zijn zorg, zijn opoffering en eindelooze toewijding, kunnen wij niet beter loonen, dan door te worden, zooals hij zich zijn kinderen heeft voorgesteld.

Naar een hoog ideaal streefde hij zijn gansche leven. Met zijn voorbeeldeloozen ijver wilde hij bezielen allen, die op het gebied van de kunst met hem in aanraking kwamen. Over de geheele wereld zijn zijn leerlingen verspreid; dat getuigen de brieven, zelfs uit verre landen ontvangen; — doch wat zegt deze eer, bij de stille weldaden aan onverzorgden bewezen, waarvan de dankbare erkenning tot ons doordrong na zijn dood.

Gij, Man, van weinig woorden, maar van d a d e n, sta toe, dat hier, U wèlverdiende hulde wordt gebracht.

Gij, Dienaar van het Wezen, niet van schijn, de wereld loopt te ras voorbij, die zonder ophet zijn gegaan . . .

Groot hart, eenvoudige van ziel, vergun Uw kind, die laatste immortellen nêer te leggen op Uw graf . . . .

. . . .

Joseph Giese, zoon van den Hofraad Giese uit Coblenz en

van Joséphine Martin, geboortig uit Nancy, voltooide te Berlijn zijn studiën bij Professor Ganz.

Nu, bijna vijftig jaren geleden behoorde hij onder de eerste solo-cellisten van zijn tijd. Met andere artisten, waaronder onze grootste, dramatische zangeres, Mevrouw Offermans van Hove, gaf hij in ons land en in het buitenland concerten.

Een ongemak aan de vingertoppen, door te veel studie veroorzaakt, noodzaakte hem later, niet meer op te treden voor het publiek. Nog enkele malen, in gesloten gezelschappen, in vriendenkringen, deed hij zich hooren, en wijdde zich toen geheel aan de ontwikkeling zijner leerlingen.

Een der geniaalste was wel zijn eigen zoon, wien het echter, bij de vele uitnemende eigenschappen van hart en talent, ontbrak aan de energie en den ernst, die het groote karakter van zijn vader kenmerkten. Een der zwaarste slagen, die hem konden treffen was het verlies van dien eenigen zoon op den leeftijd van 36 jaar.

Maar het is juist ook van dien gestorven zoon, dat wij schrijven wilden, van zijn wakend en beschermend optreden over de achtergeblevenen, en om den hoogen ernst dier mededeelingen, kozen wij geen muzikaal, maar een spiritualistisch blad, om deze woorden, gewijd aan de nagedachtenis van onzen vader op te nemen.

Aan zijn vrienden, en aan zijn leerlingen, dragen wij deze bladzijden op, hopend en vertrouwend dat zij hierin aanleiding mochten vinden, tot nadenken een onderzoek, voor zoover deze waarheden hen onbekend mochten zijn.

Lang vóórdat de slag ons trof, in het onverwachte sterven van den Man, die ieder nog zoo kloek en levensfrisch toescheen, kwamen daar tot ons geheimzinnige berichten van dien gestorven zoon, uitdrukkelijke waarschuwingen dat onze vader niet meer alleen over straat mocht gaan, want dat gevaar hem dreigde.

De enkele keeren, dat wij ons in contact stelden met de onzichtbare wereld, herhaalden zich tot angstig wordens toe, diezelfde woorden.

Velen, met ons, weten het, en kunnen het getuigen, dat hijzelf, eindelijk achtslaand op die waarschuwing zijn ontslag heeft aangevraagd als leeraar van het Conservatorium en zoo behoed werd voor een hem werkelijk dreigend gevaar. Een andere voorspelling van dien overleden zoon, in vervulling getreden, geheel tegen ons eigen weten en denken in, had onzen vader, op het laatst van zijn leven overtuigd van het bestaan eener telegrafische en telefonische gemeenschap met een onzichtbare wereld.

Want dikwijls had hij zich gekant tegen dit »ongelooflijk bovennatuurlijke", (voor ons, die gelooven, zoo natuurlijk!), hoewel ik de vaste overtuiging heb, dat zijn hart reeds lang tot die hooge waarheden neigde.

Wij geven het vaak een anderen naam — en ziet, — het is hetzelfde!

Zij, die verwant zijn met de kunst, zij, bij uitnemendheid: dichters, schrijvers, componisten, — in een woord, de artisten, geïnspireerden, of profeten! — weten, in het diepste van hun binnenste, van waar de heilige intuïtie nederdaalt, van waar het bezielende tot hen komt!

Wie doordrongen is van het groote mediumschap der kunst, is reeds getreden aan den drempel van het heilige der heiligen, waartoe het genie alleen den toegang vindt.

Gij groote geesten, die hebt geleefd — — gij die nog het dichtste bij ons zijt en deze nieuwe eeuw blijft vullen — Wagner, Liszt! — en gij grootste aller lieder-dichters, Hugo Wolf! — gij, godbegenadigde bij uitnemendheid, verheven Bruckner, engelreine ziel, die uw grootste en laatste werk, nog onvoltooid, hebt opgedragen aan uw God, dien gij uw gansche leven hebt gediend!

Welgelukzaligen! — zegt het, door den mond van dit zwakke werktuig, waaraan gij het licht gingt ontsteken, dat als een heilig vuur uw binnenste doorstraalde, zoodat de glans zich weldoend uitbreidt tot allen, die ontvankelijk zijn!....

Want wij richten hier niet het woord, tot hen, die de duisternis liever hebben dan het licht, door Wagner in zijn on-

sterfelijk Siegfried-drama geteekend, in de kleinzielige, maar grootlistige Mime:

Verfluchtes Licht!
Was flammt dort die Luft!

. . . .

In Mime's eigen woorden ligt Mime's vonnis.

»Mir genügt mein Witz! . . . .

Ach! die koude »Urmutter-witz", dat hij zwijge en terugtrede! — en dat ieder wake voor zichzelf, opdat hij niet door het heilige vonnis getroffen worde! Want zoowaar Wotan tot Mime sprak:

»Mancher wähnte weise zu sein,
nur was ihm noth that wusste er nicht..."

zoowaar is het ook, dat de wereldwijzen en die den schijn dienen, zijn vervuld van een ijskoude zelfgenoegzaamheid, een afstootende eigenwijsheid en daardoor vreemd en ontoegankelijk blijven voor de hoogste, éénige en eeuwige Waarheid, blind voor het Licht, dat eens over ons allen stralen zal, waarin wij aller dingen wezen, zullen, erkennen — en ook ons zelf.

. . . .
. . . .

Door de waarschuwing en de voorspelling van den zoon werd de vader behoed voor het groote ongeluk, bewusteloos neer te vallen op straat, gelijk kort te voren een ouden vriend was overkomen, die, daar geen der omstanders hem kende, werd voortgesleept naar het politie-bureau om daar tot herkenning der aanverwanten te worden neergelegd.

Goddank! dat daarvoor onze Vader werd behoed, en wij achterblijvenden bewaard voor de herrinnering aan zulk een einde. —

Hoe anders was het nu —

Omringd door zijn kinderen, in eigen woning, als een aartsvader, is hij gestorven, zacht en kalm en zonder lijden, steeds muziek hoorend en voor zichzelven zingend.

Des morgens, op het uur, dat hij anders naar zijn lessen zou zijn gegaan, overkwam onzen vader de ziekte waavan hij niet meer op zou staan.

De dokter sprak van longverlamming, de »broeder" die hem verpleegde van beroerte . . .; hoe het zij — het was het Einde — en wij, zijn kinderen, mochten aan een zoo zacht en zoo zalig sterfbed staan dat van nu aan, alle vreeze voor den dood ons werd ontnomen.

Ja, zoover reikte uw glans, hemelsch Licht! —

Zoo vèrdragend was het bericht, dat Gij, hemelsche Vader in Uw eindelooze genade, ons uit den hooge deedt geworden dat wij nu in ons mogen sluiten en bewaren zoo heilige herinnering, en deze ons gansche leven van dit sterfbed zoo grooten troost en verlossing mededragen.....

Want hier werd vervuld wat de Psalmist zingt in zijn danklied voor redding uit dreigend gevaar:

De Heer bewaart de Eenvoudigen....

en de woorden die daar volgen, mochten wij als waarheid ondervinden.

»Ik zal wandelen voor het aangezicht des Heeren in het land der Levenden!....

Ja waarlijk: in het Land der Levenden!

Want onze tranen heeft hij gedroogd de geliefde Doode, die, als bij zijn leven, nòg voor ons waakt en zorgt! De bitterheid der smart, het drukkend heimwee, werd weggenomen en verzacht door de heerlijke, en troostrijke berichten die hij uit het andere leven tot ons zendt....

Nu is het ons, als ware hij vooruitgereisd naar een wondere wereld, waar hij zijn geliefden heeft weergevonden; naar een land van eeuwigen zonneschijn, waar de bloemen bloeien en de boomen ruischen, waar hij heeft afgelegd het moede lichaam en alle dingen die vergankelijk zijn, en verjongd en verheerlijkt wandelt aan de eeuwige wateren!

Een land, waar hij muziek hoort, zoo schoon als onze aardsche ooren niet kunnen vernemen, waar hij vooruitgaat,

en ieder zich ontwikkelt naar de gaven hem geschonken — het land der belofte, het land der Toekomst, waarheen ook wij de schreden richten, in liefdevol aanschouwen voortgaand over deze wonderschoone aarde, waar het eeuwige Licht ons tegenlacht...

JOSEPHINE GIESE.

Voorburg. Juni 1903.

BELANGRIJKE SCHRIFTEN.

1 Rätselhafte Erlebnisse.
2 Hoe kan ik medium worden?

Langzamerhand verschijnen in alle landen nieuwe geschriften van meer of minder omvang en waarde over het Spiritualisme en men schroomt niet langer die in het Hollandsch over te brengen, want zij vinden hier lezers, die ernstig belang stellen in de geestelijke beweging. Twee werkjes zijn onlangs verschenen die mij belangrijk genoeg voorkomen om besproken te worden en waarin punten behandeld zijn die voor enkelen wel eenige toelichting behoeven.

Rätselhafte Erlebnisse aus den Leben eener Nichtspiritistin, is de titel van een werkje ons door een onbekende aangeboden, die ons slechts F. S. B. als naamteekening geeft, doch deze zeer karakteristieke persoonlijkheid openbaart ons in deze hoogst eenvoudige bladzijden een nobel, degelijk karakter, dat zoo aantrekkelijk is dat wij haar liefkrijgen en vertrouwen stellen moeten in de geloofwaardigheid harer belangwekkende aanteekeningen. Wij ontdekten terstond een aangeboren, veelzijdig mediumschap in het hier geschetste kind en de jonkvrouw. Hoogst boeiend is de teekening van hare eerste kindsheid en de zonderlinge verschijnselen in het pensionaat.

Met recht mag zij hare afstamming internationaal noemen, daar verschillende volken zich in haar stamboom ontmoet hebben. Vooral spreekt het Schotsche element sterk in haar aanleg, die van groote mediamieke kracht getuigt; ware deze goed geleid en regelmatig ontwikkeld, dan had deze edele en beminnelijke vrouw veel meer nut kunnen stichten en van grootere beteekenis kunnen zijn. Toch zal haar invloed zich in elken kring als zegenrijk licht en troost brengend — kenmerken.

Zij wil geen Spiritiste genaamd worden; waarschijnlijk heeft zij een afkeer van het zoogenaamd geest oproepen en van de leer der reïncarnatie. »Ik ben uit diepe overtuiging een Christin," zegt zij. »Ik geloof aan de Spiritualistische leer, (verschijnselen had zij moeten zeggen) voor zoover deze met den Bijbel overeenstemmen. Ik geloof dat de zielen der afgestorvenen voortleven, zooals ons Christus verkondigde. Ik geloof dat Paulus recht heeft als hij zegt: er is verscheidenheid der gaven en die worden ook thans nog uitgedeeld evenals in de dagen der eerste Christenen. Ik geloof dat het aan afgestorvenen onder zekere omstandigheden geoorloofd is tot ons te komen zooals Mozes en Elia tot Christus kwamen; maar ik geloof ook, in strijd met de Spiritisten, onbepaald aan de goddelijkheid van Christus en hecht zelfs meer dan ooit aan de mystieke beteekenis van het heilige nachtmaal en het geheele verlossingswerk van Christus — en daarin wijk ik af van de Spiritistische leer."

Mocht deze belijdenis eene geruststelling zijn voor velen, die de verschijnselen niet durven onderzoeken omdat ze meenen dat dit niet te vereenigen zou zijn met hunne religieuse inzichten, en laat het een bewijs zijn dat de hedendaagsche openbaring tot allen komt en niemand dwingt zijn geloofsmeening te verzaken, tenzij wij een orthodoxen hemel en hel vasthouden.

In hare gelukkige kindsheid, die zij met hare familie op een heerlijk landgoed sleet, openbaarde zich haar aanleg voor geestelijke gaven alleen door een zeldzamen graad van vat-

baarheid als sensitieve, die zich kenmerkte door al te sterke anti pathie of sympathie voor de haar omringende personen, dat in zwakke mate wel alle somnambulistische mediums eigen is.

Ook het menigmaal in den nacht ontwaken met een gevoel van eene onaangename tegenwoordigheid, vindt men veel bij mediamieke kinderen, als zij in huizen wonen, waarin zich onzalige geesten ophouden. Geen arts wist raad om het kind tot rust te brengen en het eenige middel zou dan ook geweest zijn haar te verwijderen van die plaats. De dood der moeder maakte een geweldigen indruk op het sentitieve kind, doch zij kreeg al spoedig de vaste overtuiging dat hare ziel steeds haar omzweefde en het gaf haar rust — en het toenemend gevoel van hare zegenrijke nabijheid werd de vaste grond van haar geloof aan de tegenwoordigheid, hulp en invloed van onzichtbare wezens die ons sterkte geven en ons in gevaren behoeden kunnen.

Een groot contrast vormde haar fantastisch kinderleven op het land in Rusland met haar verblijf bij hare grootouders in Londen en zij moest in dien nieuwen levensvorm haar gevoel wel leeren beheerschen. In dit paleis ging alles volgens strenge étquette.

Reeds zeer vroeg ontdekte men in haar familiekring dat zij een kalmeerenden en genezenden invloed op kranken uitoetende als zij die bij hoofdpijn, kiespijn of andere zenuwpijnen de handen oplegde. Zij vreesde dat haar vader haar zou uitlachen als hij het hoorde, maar het tegendeel gebeurde; hij waardeerde die gaven en verhaalde dat zij die hoedanigheid van haar grootvader erfde, die aan het hof van Nicolaas I zeer beroemd was geweest door de genezende oplegging zijner handen.

Op haar dertiende jaar werd zij naar een zeer streng Fransch pensionaat in Dresden gebracht en begon het wonderbaar verschijnsel zich te openbaren van den zoogenaamden dubbelganger of het zichtbaar worden van den etherischen vorm, die een gelijkenis heeft met den stoffelijken persoon van wien onbe-

wust een gedachtenstroom uitgaat, die een deel van het zenuwfluide met zich voert. Ik zelf heb vele malen dat raadselachtige verschijnsel waargenomen en heb er over geschreven in Deel IX bladzij 23 en 179. Het kan achter hoogst onaangename gevolgen te weeg brengen.

Terwijl zij rustig piano zat te spelen werd zij door dames van het instituut op de straat gezien met haar vreemd Russisch kostuum dat niemand anders droeg. Toch hadden de te huis zijnde onderwijzeressen haar zonder ophouden hooren studeeren. Maar nog erger werd het toen men haar op zekeren nacht hoorde musiceeren in een afgelegen zaal. De dames begaven zich derwaarts; zij zagen licht, zij herkenden de muziek, maar aan de kamer gekomen vernam men geen geluid meer; alles was donker en geen spoor dat iemand in het holst van den nacht daar binnen geweest was. Intusschen vond men haar in diepen slaap in haar bed. Dergelijke verschijnselen bleven zich herhalen tot zij met haar jongere zuster naar het onderhuis terugkeerde.

Nu volgde een tijdperk van veel drukte en nieuwe indrukken, maar zonder raadselachtige verschijnselen, totdat zij op haar zeventiende jaar naar haar grootouders in Londen terugkeerde om er in de gemeente ingezegend te worden. Toen was het dat zij kennis maakte met de voor somnambules en enkele soort van mediums zoo fatalen invloed van den maneschijn. In de volle maan starend en haar zilveren licht bewonderend raakte zij bewusteloos en bleef zoo zes uren lang verstijfd staan als gehypnotiseerd, en dit had haar gevaarlijk kunnen worden en haar maanziek maken en een soort van toevallen veroorzaken. Van dien tijd af bemachtigde haar vaak een slaperige toestand als somnambule, soms midden in een gesprek, onder arbeid of op straat. Zij moest zich dan knijpen of prikken om er aan te ontkomen. Medicijnen hielpen er niet tegen; het was een door den maneschijn opgewekt somnambulisme dat niet doorwerken kon.

Indien dagen sprak men veel over eene verschijning in een kerk te Manchester en naar aanleiding hiervan haalde iedereen

op wat hij op dat gebied ondervonden had. Zoo bemerkte zij dat hare verstandige grootmoeder ook persoonlijke ervaringen had gehad in alle in Schotland gelegen kasteelen harer familie, waaraan merkwaardige tradities verbonden waren, die haar levendige belangstelling inboezoemden en zich aansloten bij eigen ervaring, die zich steeds onder allerlei vormen vermenigvuldigen zooals dit bij alle sterke mediums in alle landen wordt ondervonden.

Weldra bleek zij ook genezend medium te zijn en werd, als zij soms met een biddend hart magnetiseerde, gecontroleerd door een geestelijken arts. Merkwaardig en leerzaam in onze dagen is haar schets over het waarzeggen, daar haar oordeel zoo gezond is over dat geheimzinnige punt. Zij kwam tot het besluit dat de waarzegster niet normaal blijft — maar onder invloed komt en eigenlijk in sommanbulischen toestand spreekt, onverschillig of zij kaarten of koffiedik voor zich heeft. Zij kwam tevens tot het zeer juiste besluit dat hoogstaande, edele intelligenties zich daartoe niet zullen leenen en dat het verkeerd is door lagere geesten zich te laten voorlichten omtrent de toekomst, die Gods wijsheid voor ons omsluierd heeft. Zij zeide dus alle poging in die richting vaarwel. Ik wenschte wel dat alle mediums tot dit voornemen kwamen en zich vrijmaakten van dergelijke onzuivere invloeden, die alleen nieuwsgierigheid willen bevredigen en noodlottig voor onze zielrust kunnen zijn, terwijl het de ijdelheid streelt van de prefetessen.

De mediamieke aanleg van haar voorgeslacht openbaarde zich weldra ook in hare kinderen; haar zoontje verraste haar dikwerf met hare gedachten te lezen. Menigmaal werd zij door intuïtie gewaarschuwd voor gevaar en gedreven om die nog in tijds te kunnen verhoeden, maar zij deed ook wonderbare ervaringen op. Zoo kwam zij gedurende eenige weken onder een tirannieke obsessie, die haar drong uren lang vreemde composities te spelen en haar zelfs des nachts niet met rust liet. Als wij aan mogen nemen dat hier een geest werkte, dan was hij blijkbaar eene onbescheiden, eigenzinnigen persoonlijkheid, ongevormd en zelfzuchtig, en in zulk een geval heeft de mensch

het recht hem tot de orde te roepen en in den naam van God hem te bevelen de persoonlijke vrijheid der menschen te eerbiedigen en liever aan eigen verbetering te arbeiden dan iemands rust te rooven en de gezondheid te benadeelen. Maar zij wist te weinig van den toestand der aan de aarde gebonden geesten om hen te kunnen op heffen.

Eindelijk kwam haar onder andere werkjes het boekje van Florence Marryat in handen.

»Er is geen dood —" en daarin vond zij al hare eigen ervaringen en begon zij zelf met haar echtgenoot proeven te nemen met een kleine tafel. Weldra werd haar te kennen gegeven dat zij moest trachten te schrijven. Doch verkeerd onderricht ging zij alleen in een donker vertrek zitten schrijven, wat haar met schrik en angst vervuld had, maar toch stonden er woorden op het papier; kort daarop begon zij geinspireerd te schrijven; hare handen waren dan voor haar zichtbaar verlicht. Langzamerhand werd het geestelijk verkeer zoo gewoon dat de geesten letterlijk met hen medeleefden. Onder de geestvrienden bevond zich ook een arts die voortreffelijken raad gaf in ziektegevallen.

Nu volgde weldra, op het geinspireerd schrijven ook het geeinspireerd spreken in een soort trancetoestand en zooals altijd wilden de proefnemers alles en alles ervaren wat bij vele anderen voorkomt en weten niet, hoezeer zij het onvoorbereide medium er door benadeelen, alle vormen van mediumschap tegelijk te willen ontwikkelen, hetgeen den natuurlijken gang der ontwikkeling zeer in den weg staat. Het hulpelooze medium eenmaal in trance zijnde, staat bloot aan al de dwaasheden der onkundige medeonderzoekers, die bevreesd worden als de toestand dieper gaat, vaak op een ruwe wijze tot het wekken overgaan als door bij de haren te trekken of het schudden van de slapende mediums, wat allergevaarlijks zijn kan en verlamming of het verlies van het geheugen kan veroorzaken.

Gelukkig bleef zij bewaard en kon weldra andere mediums zien werken. Zij geeft daarover zeer nauwkeurige beschrijvin-

gen en hoogst belangrijk zijn hare proeven met het medium Rothe, waarvan het verslag ook in het proces gediend heeft, doch zonder het arme slachtoffer te hebben gerechtvaardigd.

Wij bevelen dit geschrift aan onze lezers aan als een van de beste voortbrengselen der Spiritualistische pers.

Met het andere boekje van Dr. Langsdorff zijn wij niet zoo onverdeeld ingenomen ofschoon de geachte schijver sinds lang als ernstig ijveraar bekend is Vooreerst heb ik bezwaar tegen den titel: »Hoe kan ik medium worden?" Hoe velen zullen terstond uit die woorden opmaken dat iedereen medium kan worden en dat men hier een volledig richtsnoer zal vinden op dezen gevaarvollen weg, die waarlijk niet door iedereen ingeslagen moet worden, die het vaak uit nieuwsgierigheid in zijn onkunde verlangt. Het is geheel iets anders de verschijnselen van deze kracht te leeren kennen door het lezen van degelijke geschriften als door de gebrekkige pogingen van het eerste begin bij een ongevormd mediumschap. Men is medium geboren of men wordt het nooit.

Ook kan men mediamiek zijn in zoo zwakke mate dat het voor betrouwbare resultaten nooit geschikt kan worden en altijd onzeker blijft. Waar de kracht werkelijk aanwezig is, daar kan een slechte gezondheid de ontwikkeling er van verbieden; alles hangt hier af van de omstandigheden waarin 't medium verkeert; huiselijke omstandigheden en gelegenheden kunnen mede- of tegenwerken en voor zwakke hoofden en zwakke karakters zal altijd de ontwikkeling van 't mediumschap gevaarlijk zijn. Men moet niet alleen ontvankelijkheid, maar ook weerstandsvermogen hebben om niet van zijn vrije, zelfstandige persoonlijkheid beroofd te worden door tyrannieke geesten.

De raad in het werkje gegeven om zich des avonds laat tot schrijfoefeningen neer te zetten, moest geen ervaren spiritualist ooit geven en heeft menigeen ongelukkig gemaakt, die in trance geraakt was en door onkundige huisgenooten overvallen in een verdoofden toestand werd gevonden, dien men

door ruwe behandeling uiterst gevaarlijk maakte. Wij roepen het alle nieuwsgierigen waarschuwend toe: »neemt nimmer proeven in de eenzaamheid, vooral niet in den laten avond of nacht. Wilt ge onderzoeken, leest dan eerst wat anderen hebben ervaren en experimenteert nooit dan in een kring van ernstige lieden, die met deze werkingen vertrouwd zijn."

Mijn tweede bedenking betreft de benaming van zesde zintuig. Ik herinner mij nog zeer goed hoe daarmede omgesprongen is voor vijftig jaren, toen men nog zoo weinig wist van deze geestelijke werkingen; maar thans moest er onder Spiritualisten zulk een onjuiste uitdrukking niet meer gebruikt worden, die op louter misvatting gegrond is.

De psychometrie is geen zintuig, maar een onmiddelijke werking van den geest, onafhankelijk van onze uitwendige zinnen. Het is een vermogen aan sommige personen eigen, dat zich van zelf openbaart en zich door 't gebruik verder ontwikkelt, maar ik zou iedereen ontraden om zich door eenige kunstmatige methode daarvan meester te maken. Wij moeten deze dingen beschouwen als gaven, die in ootmoed moeten ontvangen worden tot nuttig gebruik, maar ieder wachte zich voor elk vermetel indringen en eigenmachtig ingrijpen.

In de gespannen toestanden van het tegenwoordig maatschappelijk leven is de meeste voorzichtigheid aan te raden om niet tot de akeligste zenuwtoestanden en hersenziekten te komen. Tracht vooral frisch en wakker te blijven en klaar om u heen te zien, opdat geen tooverbeelden u begoochelen, want de dagen zijn gekomen die ons met ongekende gevaren omringen. Tracht niet naar de hooge dingen en jaagt niet naar het wonderbare. De mensch moet gelijk trachten te zijn aan den boom, die zijn kruin wel zoo hoog mogelijk tracht op te heffen tot de hemelen, maar tegelijk zijne wortelen steeds dieper in de aarde slaat.

EENE ZITTING MET MR. ALFRED V. PETERS.

Tijdens zijn verblijf in ons land mocht ik het groote voorrecht genieten met hem kennis te maken.

Het was op eene avondzitting ten huize van den heer Mr. v. R. te den Haag op 12 Juni j. l. gehouden.

Bij mijn binnentreden, de gasten waren reeds allen aan de theetafel gezeten, werd mijn oog aanstonds getrokken tot dien tengeren, nog zoo jong uitzienden man.

Na de begroeting en kennismaking met hem en enkele medegenoodigden had ik gelegenheid hem beter op te nemen.

Een sympathiek uiterlijk; bleek, maar met vastberaden trekken en een mond, waaruit wilskracht sprak.

Overigens zeer eenvoudig en bescheiden. — En terwijl thee geschonken werd, bleek ook heel spoedig uit zijn gesprek diezelfde wilskracht; maar tevens een groote ernst, vooral waar het zijn mediumschap en het ongeziene, dat hij zoo bij ervaring kent, betrof.

Zoo sprak hij over zijne, hem gewoonlijk helpende geesten, dat ze voor hèm even werkelijk waren als wij; dat ze hem vaak goeden raad gaven en in moeilijke dagen steunden.

Op de vraag of hij niet met veel onaangename invloeden te kampen had, luidde het antwoord: »Ik ben slechts zoo lang medium als ik dat zelf wil. Wensch ik het niet, zoo verzet ik mij er tegen en blijf normaal."

Mochten toch alle mediums beseffen, dat ze, zonder zelf te willen niet onder contrôle behoefden te komen; maar helaas, velen zijn zoo zwak, dat ze aan elke neiging daartoe toegeven, en dientengevolge vaak de dupe worden van verkeerde invloeden.

Later, in trance zijnde, noemde hij een afdoend middel tot wering van elke ongewenschte aangrijping, dat dan ook wel

toepassing verdient, vooral voor hen, die een minder sterken wil hebben.

»Kruis eenvoudig uwe armen en beenen" zeide hij »en geen geest heeft macht over u."

Het is mij bekend, dat dit reeds enkelen geholpen heeft.

Alvorens nu echter over te gaan tot de mededeeling der achtereenvolgens verkregen feiten, wil ik nog even zeggen, dat tien personen aanwezig waren, er een goede verstandhouding bestond, en de rangschikking der personen bij eene vorige zitting (door middel van een ander medium) ten huize van den gastheer was aangegeven.

De volgorde der aanzittenden dan was aldus:

Aan het hoofd der tafel zat de heer Peters; vervolgens van links naar rechts gaande, Mevr. K., Mr. v. R., mej. G., Dr. E., mej. U., mevr. E., mej. t. C. en ten slotte ik zelf, zittende naast de gastvrouw, die rechts van den heer Peters was geplaatst.

Den heer Peters gevraagd of deze rangschikking goed was, wenschte slechts eene kleine wijziging. — Hij had n. l. alvorens in den magnetischen slaap te zijn op een vóór hem liggend papier de letters p i e t geschreven. — Op zijne vraag wie Piët was, werd geantwoord dat dit Piet moest zijn. — Laat die dan naast mij komen zitten, antwoordde hij.

Dientengevolge wisselden de gastvrouw en ik van plaats; waarop de heer P. direct mijne hand greep en in trance kwam uitroepende:

»Oh what a power. You are also a great medium and have got the same mediumship like mine. You are also a psychometrist. We'll have a beautiful succes this evening."

Ask Mr. Peters when he is awakened to tell you how to develop your mediumship. [1])

---

[1]) O wat een kracht. Gij zijt eveneens een groot medium en hebt het zelfde mediumschap als ik. — Gij zijt ook een psychometer. — We zullen van avond goed succes hebben. Vraag Mr. Peters als hij wakker is, hoe uw mediumschap te ontwikkelen.

Laat ik hierbij voegen, dat ik mij daarvan nog niet bewust ben.

Het daarop volgende, mijne karakter beschrijving klopte echter tot in de kleinste bijzonderheden.

Na dit kleine voorval ontwaakte de heer Peters spoedig weer.

De heer v. R, bespeelde nu eenige oogenblikken het harmonium, waarop het medium, staande een gebed uitsprak.

Weer plaats nemende vroeg hij het gezelschap alle voor hem meegebrachte voorwerpen, zooals ringen, brieven enz. bij elkander op tafel te willen leggen, waarna hij ons ten slotte een succesvollen avond toewenschte, en daarop in trance kwam.

De heer v. R. gaf nu het medium een couvert in handen, een ring bevattende, afkomstig van een vriend van den gastheer, Mr H, eenige maanden te voren overleden, na langdurig lijden ten gevolge eener kwaal, waarvan hij aanvankelijk zooals wij dachten ruim een jaar te voren met gunstigen uitslag was geopereerd.

Gaarne hadden we hierover dan ook eene beschrijving gehad waarop allen wachtten. Edoch, er gebeurde iets anders, niettegenstaande de gedachten op het couvert geconcentreerd waren.

De heer Peters greep de hand van den gastheer en zeggende »I see a spirit standing with you" [1]) gaf hij eene zoo volkomen en karakteristieke beschrijving van den eerst sedert korten tijd overleden vader van den heer v. R., dat allen die hem gekend hadden hierover een en al verbaasd waren. — Na afloop der zitting werd dan ook het portret van genoemde heer dadelijk door den heer Peters herkend, als de hem verschenen gestalte.

Hierop volgde een minstens even typische beschrijving der ongeveer vier jaren geleden overleden moeder van den gastheer.

Eensklaps greep het medium nu ook de hand der gastvrouw, die van den gastheer tevens vasthoudende en gaf de beschrij-

---

[1]) Ik zie een geest bij u staan.

ving eener jonge dame, die zooals hij zeide; gekomen was om hen te begroeten.

Wij allen, vermoedende dat dit hun dochtertje was, vroegen dit; doch daar mevr v. R., dit volgens eene ingeving, en volgens eene vroeger gegeven beschrijving, die hoegenaamd niet met die van den heer Peters overeenstemde, ten zeerste ontkende, wilden wij hieromtrent wel iets naders weten.

Het medium echter kon ons geen nauwkeurige beschrijving geven, doch zeide, dat zij Ellen heette. — Eerst later, bij eene volgende zitting, en door een geheel ander medium bleek dit volkomen juist te zijn. De heer en mevr. v. R. hadden zich dien avond haar naam niet herinnerd.

De heer Peters steeds in trance zijnde beschreef nu twee gestalten, naast mej. U. staande. De eerste, een man wiens hand op den schouder van genoemde dame rustte. 't Was iemand, die langen tijd ziek geweest was en er bedroefd uitzag. Hij werd echter niet door mej. U. herkend. — De andere, eene vrouwelijke gedaante scheen te wijzen op de moeder, wat mej. U. dan ook aanvankelijk dacht, maar om 't navolgende moest verwerpen, hoewel de beschrijving overigens volmaakt klopte.

Mej. U. 's moeder toch was steeds gewoon geweest het haar in lange krullen te dragen, maar volgens het zeggen van den heer Peters had deze geest het haar naar achteren op eigenaardige wijze opgestoken. Toch hield het medium vol dat deze dame een zeer nauwe bloedverwant was en zeide. »She shows me a portret that you have also. Her dress is trimmed with roses;" [1]) bij dit laatste op de borst wijzende. — Mej. U. kon zich de dame niet herinneren; doch hoe groot was onze verrassing, toen zij een volgende maal komende, een portret harer moeder meebracht, volkomen met de beschrijving, zooals de heer Peters gegeven had, overeenstemmende. Zij zelf was onkundig geweest van het bestaan van dit portret, waarop haar

1) Zij toont mij een portret dat gij ook hebt. Haar japon is met rozen gegarneerd.

moeder zonder krullen, en met op de revers der japon geborduurde rozen stond afgebeeld.

De daarop voor den heer P. verschijnende geest was gekomen voor mej t C. Door den opgegeven leeftijd in de war gebracht kon zij zich niemand aan eene dergelijke beschrijving beantwoordende herinneren. — Nu toonde de gedaante het medium een geborduurd rood zijden zakdoekje waarop de herkenning dadelijk volgde Het was mej. t. C.'s zwager; die, aan tering gestorven, steeds een dergelijk zakdoekje gebruikte. Hij had er altijd oud uitgezien, doch was inderdaad tien jaar jonger geweest — Eene daarna komende dame werd direct als de zuster van mej. t. C. herkend. — Ten overvloede zeide het medium nog, dat de man van zooeven bij haar behoorde.

Nu werd mevr. K.'s hand gevat en gevraagd welk voorwerp zij had meegebracht. Zij reikte hierop het medium een goed verzegeld doosje.

»It gives me a sad feeling" [1]) zeide de heer Peters intusschen de zegels verbrekende, en het doosje, waarin een haarlok zat, openende.

»Oh I see a man, your husband" [2]) riep hij uit; met de vingers het haar betastende.

»He was suddenly torn away. Hear, he calls you Anni. There is blood on his forehead. He died by accident." [3])

Inderdaad eene zeer mooie beschrijving. De heer K. was n.l. gesneuveld.

Mr. Peters nu wederom mijne hand vattende geraakte hierbij onder aanhoudend gesteun in nog dieper trance

Op eens klonk een vreemde stem in gebroken Engelsch, zichzelf als Moonstone, des mediums contrôle aankondigende; en zeggende dit de eerste maal was dat hij het medium in Holland contrôleerde; dat dit slechts zeer zelden voorkwam,

---

[1]) Het geeft mij een bedroefd gevoel.

[2]) O, ik zie een man, uw echtgenoot.

[3]) Hij werd plotseling weggerukt. Hoor. hij noemt u Annie. Er is bloed op zijn voorhoofd. Hij stierf door een ongeval.

en alleen op zeer harmonische zittingen, waar zeer groote kracht ontwikkeld kon worden.

Daar wij zijn gesprek niet geheel konden volgen, vroegen we welke zijne oorspronkelijke taal was.

Hij antwoordde, dat dit »Tamil'' was, eene taal, onder zekere inlandsche bevolking in Britsch Indië, gesproken.

Hij scheen veel van zijn medium te houden en zeide dat wij het maar niet te veel moesten vermoeien met vragen. — Daarom stelde hij ons voor de rest der zitting in pantomime vorm voor lief te willen nemen, met zoo nu en dan een enkel woord daartusschen.

Uit de gebaren van het medium zouden we dan wel kunnen opmaken wie de intelligentie was, die zich kenbaar wilde maken.

Alzoo geschiedde.

Plotseling stond het medium op en liep met lange passen de kamer door; de handen in de zakken en doende alsof hij uit een sigaren-pijpje rookte. Daarop ging hij weer zitten alsof hij een stijf been had en zich de laarzen liet uittrekken. Weer opstaande vouwde hij de handen op den rug onder de jas te zamen, liep naar den schoorsteen, draaide zich om en deed alsof hij de handen warmde, daarbij een weinig kuchende.

Onomstootelijk hadden we hier met den vader van den gastheer te doen — al de gebaren waren zoo uitgevoerd alsof we den persoon in kwestie zelf voor ons hadden. Alleen het nadoen van het stijve been werd niet begrepen; totdat de gastheer, zich herinnerde, dat zijn vader ééns van de jacht thuiskomende, daarin een schot hagel gekregen en daarna eenigen tijd daarmee gesukkeld had.

Om echter de herkenning nog duidelijker te maken, zeide de heer Peters:

»He is a jolly man. I like him. He undertook many a voyage, and sometimes used big words [1])

---

[1]) Hij is een vroolijk man. Ik mag hem wel. Hij ondernam menige zeereis, en gebruikte zoo nu en dan wel eens hartige woordjes.

Ook dit stemde volkomen overeen.

De oude heer toch was zeeofficier en had in eene booze bui wel eens de gewoonte een hartig woordje te gebruiken.

Een tweede door mimiek typisch nagebootste geest deed zich direct als de moeder van den heer v. R. kennen. Deze werd voorgesteld als bezig het haar op te maken, hetgeen op zeer eigenaardige wijze geschiedde.

Dan volgde daarop de aanduiding van mr. Peters dat bij mij een jong mensch stond, die volgens zijn zeggen op een reis buiten Europa overleden was. Niettegenstaande door het medium gezegd werd dat deze persoon mij zeer goed kende, kan ik mij tot nog toe echter niet voorstellen wie dat geweest kan zijn; ook ontving ik nog hoegenaamd geen enkel doodsbericht, sedert dien tijd.

Mocht evenwel toch blijken dat de heer Peters goed gezien heeft zoo zal ik dit ter gelegener plaatse melden.

Het nu volgende was een aangrijpend tooneel.

Mr. Peters greep de rechterhand van Mevr. K. en beschouwde aandachtig de daaraan aanwezige ringen, daarbij één ervan bijzonder nauwkeurig opnemende, en daarmee spelende. Dit was haar trouwring.

Eene dergelijke gewoonte was haar echtgenoot steeds eigen geweest.

Nu nam hij ook de linkerhand en bekeek ernstig en lang den zich aan den wijsvinger bevindenden ring, daarbij het hoofd schuddende. Hij kon zich dien ring dan ook waarschijnlijk niet herinneren, daar Mevr. K. dien eerst sedert den dood harer van haar zwager gekregen had. Toen zij dit echter zeide, tikte het medium haar goedkeurend op de hand. (Ook dit goedkeurend tikken was steeds een gewoonte van den heer K. geweest).

Eensklaps maakte mr. Peters de beweging van uit een glaasje te drinken en herhaalde dit daarna meermalen. — Toen, ongeduldig wordende vatte hij Mevr. K.'s rechterhand en legde die om zijn nek; dan haar linkerhand nemende,

bracht hij die naar zijn mond, daarbij zelf doende alsof hij dronk.

Welk een prachtig bewijs toch was dit; daar, volgens de verzekering van Mevr. K., haar man dit altijd deed als hij in zijn middaguurtje naast haar zat.

Even hierna meldde zich een kindje. Het medium maakte een benauwd geluid en greep hierbij naar de keel, tevens Mevr. K. vasthoudende. Het was dan ook zonder twijfel haar aan bronchitis gestorven kleintje.

Wat een aangrijpend oogenblik was dat; zulke bewijzen te ontvangen van hen die dood gewaand waren en aldus vader, moeder en kind weer zóó bij elkander te weten. Mochten toch allen beseffen hoe heerlijk het is die overtuiging te vestigen dat geen dood, doch slechts liefde bestaat, — dat niets ons kan scheiden van wat wij eens bemind hebben.

Mijn doel is het evenwel niet hier het Spiritualisme te verdedigen, noch iemand aanteraden het te onderzoeken; neen, alleen eenige goedgeconstateerde feiten weer te geven. — Nog eenige oogenblikken dan maar vraag ik uwe aandacht daarvoor. Gevolgtrekkingen, of theorieën laat ik aan u zelf over.

Na eenige minuten ontvingen we eene niet minder overtuigende manifestatie dan de vorige. Het medium greep de hand van mej. G., stond op en deed daarna alsof het een eene vrouw was, bezig haar lang haar te kammen.

Dit geschiedde op zeer eigenaardige wijze en zoodanig dat mej. G. onmiddellijk hare zuster F. herkende, die als kind vaak geplaagd werd met haar langdurig toilet maken.

Maar 't werd nog beter.

Mr. Peters maakte eene schommelende beweging alsof hij een kind in slaap suste. Plotseling viel hij neer, greep naar het lichaam, alsof hij vreeselijke pijnen had en begon te stuiptrekken.

Wat was het geval?

Mej. G.'s zuster toch was bij de geboorte van een kindje aan stuipen gestorven.

Op de vraag hierna gedaan. »Of ze nog veel bij haar kleintje was," volgde een hartroerend snikken van het medium.

Toch scheen er groote blijdschap tevens te zijn over het weerzien en op de vraag. »Of ze gelukkig was" volgde, terwijl weer de hand aan mej. G. gereikt werd door het medium, dat geen woord Hollandsch kende, het antwoord. »Ja, ja, goeden dag."

Ook de heer en mevr. E. hadden personen in hunne nabijheid, die echter niet zoo duidelijk herkend werden.

Mr. Peters bleek nu zeer vermoeid te zijn en zeide dat hij uit den trancetoestand ontwaken wilde, na nog eerst eene korte toespraak gehouden te hebben over een door ons te kiezen onderwerp.

Mijn advies iets over Becquerel stralen te willen meedeelen werd a'gemeen goedgevonden.

Echter kan ik niet zeggen dat deze voordracht mij geheel en al bevredigde. Eindelijk volgde nog een kort gebed, waarna ons tevens gevraagd werd den kring niet te verbreken voor hij geheel wakker was.

Dit wakker worden geschiedde heel spoedig en onder een gezellig gesprek bleven wij nog eenige oogenblikken bijeen.

In dien tijd scheen toch nog eene, hoewel geringe kracht, aanwezig te zijn, want de heer Peters schreef nog op een voor hem liggend papier eenige namen zooals Jacques, André en enkele anderen en ten slotte nog:

»Ask Anna if she remembers the big storm which we had and how frightened she was at Baliwang. I am here so well and good." [1])

Mevr. K. voor wie deze mededeeling bestemd was herinnerde zich dit voorval zeer goed.

Toen daarna nog enkele vragen aan Mr. Peters gesteld werden antwoordde hij bescheiden.

No, excuse me I am no more a medium. [Neen pardon. Ik ben geen medium meer.]

---

[1]) Vraag Anni of ze zich den zwaren storm herinnert dien wij hadden en hoe bevreesd zij was te Baliwang. Ik ben hier zoo wel en goed.

Wij allen waren natuurlijk zeer voldaan, en dankten hem hartelijk.

Een ding echter speet ons en dit was, dat niettegenstaande er zooveel manifestaties hadden plaats gegrepen er niet één directe bloedverwant voor de gastvrouw was verschenen. Zij zelve, hier over ook eenigszins teleurgesteld, dacht dit ook steeds, tot haar op eene volgende zitting door haar eigen medium de volgende communicaties gewerden.

»Wij zijn L., S. en E. en willen nog even den avond met u nagaan, waarop dat Engelsche medium bij u was.

Ik wil beginnen met de geesten te noemen die zich daar in hunne aardsche kleeding dachten — wie ze waren, bij wie en waarom de andere, die u toch ook na stonden niet kwamen.

Bij de kleine . . . was namelijk haar man en kind, die zij 't liefst gehad heeft op aarde en die door zoo'n vroegtijdigen dood weggingen van haar.

Haar man wilde haar daarom zoo graag zulk een duidelijk bewijs van zijn hierzijn geven opdat zij nu eindelijk en vast een zeker geloof zou hebben in een persoonlijk voortleven, waarin men, wanneer men wil, zelfs zijn aardsche gestalte en gewoonten kan terugnemen. Tot dusverre geloofde zij nog maar half en twijfelde steeds; dacht dat het een soort hallucinatie of telepathie was; in een woord het werd hoog tijd èn voor haar leven op aarde èn voor de opvoeding van hun kind dat zij een zeker bewijs kreeg. En dat heeft ze nu gehad, en zoo wij hopen zal dat haar een steun geven in het leven en bij de opvoeding van hun kind.

Bij . . . . stond een vriend; hem ken ik niet, Wel weet ik dat hij zeker overgegaan is en dat het geen telepathie is van een zieke of mogelijk gezonde, wiens gedachten overgebracht werden. Voor u beiden (gastheer en gastvrouw) kwamen de nog kort overgegane ouders, van wien hij het duidelijkste.

Hij bracht een meisje mede dat zich ook wel eens in uwen lichtcirkel bevindt, (n. 1 in die der gastvrouw.) Zij heet Ellen,

maar vindt het niet noodig een anderen een naam te zeggen. (Dit laatste was reeds een geruimen tijd te voren op een avond meegedeeld.)

X. was er ook ofschoon wat vaag. Zij toch is reeds in een periode, waar het schade voor hare ontwikkeling is om zich zoo dikwijls in haar aardsche omhulsel terug te denken; dan komen de fouten en de wereldsche ijdelheden ook terug, en die zijn eenmaal met moeite overwonnen zoodat het beter is van niet.

Bij geesten komt die periode, dat tijdstip altijd, doch de een overwint spoediger en hecht niet zooveel aan de aardsche stof als de ander, en daarom kan de eene geest zich ook beter steeds in zijn aardsche kleed denken dan de ander. Wat den één schaadt, schaadt daarom den ander niet; menschen zijn niet gelijk; ook geesten niet.

Waarom uwe naastbestaanden niet tegenwoordig waren lieve J? Wel, omdat uw vader, die zeer wel tegenwoordig was, zich niet in zijn aardsch omhulsel wilde indenken. — Hij vindt verscheidene dingen niet hoog genoeg; hij is een geest met mooie geestelijke uitstraling. Die legt hij liever niet af en denkt aan het aardsche stof niet terug.

Uwe moeder was niet aanwezig; zij heeft toch een andere taak en uw kind kon niet gezien worden in aardsche gedaante, aangezien zij, die zoo jong de aarde verliet, zich niet in aardsche kleeding kon indenken.

Het geestelijke is te zuiver, te rein en hoog; altijd, wanneer een kind op zulk een jeugdigen leeftijd heengaat, dat een medium op aarde het nooit geheel zien kan. Wel ziet het eene lichtende gestalte met de een of andere sterke uitstraling. Wel waren meerdere geesten tegenwoordig als dat beschreven werden, doch van de kracht van een medium mag ook niet te veel gevergd worden. Dat verhindert trouwens de contrôle.

Geleigeesten, die niet door bewuste banden der liefde aan u verbonden zijn, moeten dan plaats maken en geliefde heengegane bloedverwanten gaan voor.

Alleen geesten, die zich dus kunnen en willen denken in hunne aardsche gestalte, alleen zij kunnen door een medium gezien en beschreven worden."

Uit deze mededeeling valt ook voor allen iets te leeren. Velen, vooral half-spiritualisten, loopen alle mogelijke mediums af om de ééne of andere mededeeling te ontvangen, ten bewijze dat hunne verwanten voortleven. Krijgen ze die niet, dan zijn ze teleurgesteld en verwerpen alles.

Maar zij vergeten: ten eerste de omstandigheden en ten tweede den wil der overledenen zelf, n. l. òf ze zich wel willen manifesteeren òf niet.

Blijven zulken echter voortgaan met zoeken dan vinden ze wel bewijzen, en wordt hen wel degelijk de groote waarheid bekend, dat onze indivudualiteit eeuwig is.

Den Haag, Aug. 1903. P. J. v. R.

WAAROM TWIJFELEN ZOOVELEN AAN DE ONSTERFELIJKHEID DER ZIEL?

I.

Wanneer het mogelijk ware een zuivere statistiek op te maken van geloof en ongeloof, dan vrees ik dat de uitkomst zou bewijzen hoe klein tegenwoordig onder Christenen het getal dergenen is, die met overtuiging het geloof aan de onsterfelijkheid nog aankleven en hoe aanzienlijk het getal is dergenen, die er of geheel niet aan gelooven of er zeer aan twijfelen en er liefst niet aan denken.

En toch placht het geloof aan een leven na den dood, een leven van vergelding van goed en kwaad, de grondslag te zijn van godsdienst en zedelijkheid, en het is merkbaar hoe, met het afnemen van die overtuiging, ook de waardeering van alle godsdienstvormen is gedaald en de zedelijke beginselen

van eerbied en gehoorzaamheid ondermijnd zijn geworden.

Is het te duchten dat de godsdienst hierdoor geheel en al zal te gronde gaan? Ik geloof het niet. Een tijdlang moge het godsdienstig gevoel verdoofd worden en gestorven schijnen, de mensch is en blijft een godsdienstig wezen, en wanneer men hem het meest vervreemd heeft geacht van de edelste gevoelens, die hem boven het dier verheffen, handhaaft zich vaak onverwacht de hoogere natuur in hare rechten en erkent de zwakke, eindige mensch de almacht van den Oneindige.

De eindigheid en zwakheid, die den mensch doet dwalen en struikelen, vervullen hem telkens met de bewustheid aan zijn ongenoegzaamheid en hoe fier en stout hij zich houden moge, hij zoekt steun en troost in een hoogere macht, die hij alom waarneemt en de Godsbewustheid ontwaakt altijd weder en herinnert ons aan onze zielenadel en verwantschap met God.

Wij leven in een tijdperk van gisting, van fusie. Wij hebben met veel te breken wat de wetenschap als waardeloos geopenbaard heeft, ofschoon het voor anderen dierbaar was; wij moeten veel afstaan aan het verleden als verouderd en onbruikbaar, wat eens onmisbaar en onverderfelijk scheen.

De opvoeding der jeugd heeft door de kracht der reactie zich uit den ouden vorm van slaafsche gehoorzaamheid en zwijgende onderwerping, geworpen in de richting van vrijheid en onafhankelijkheid in denken, spreken, handelen. Het onderwijs heeft zich losgemaakt van de overgeleverde grondstellingen en vormen en de geest van kritiek wordt aangekweekt eer nog het verstand gerijpt is en de noodige bouwstof is opgezameld tot vergelijking.

Onze ouders geloofden op gezag van onze grootouders en onze grootouders beroemden zich geen haarbreed af te wijken van de leerstellingen, welke de overgrootouders aanhingen, maar het aankomend geslacht gevoelt geen behoefte aan dergelijke gelijkvormigheid, integendeel, het is zijn glorie geheel anders te denken en alles te bespotten wat de voorgeslachten vereerden.

Maar ook zelfs daar waar het jong gemoed vrijbleef van inbeelding en zelfverheffing, waar een innige band van liefde en vertrouwen ouders en kinderen verbond, waar het hart met piëteit de beginselen der ouderen huldigde en met smart ontwaart, dat de begrippen van vereerde bloedverwanten onhoudbaar blijken bij het licht der wetenschap, daar sluipt de twijfel in het hart en weigert de rede een geloof te omhelzen, dat zoo weinig bewijskracht bezit en op zoo betwistbare grondslagen gebouwd is.

Zou er wel een enkel mensch tot volwassen leeftijd gerijpt zijn, die zich nimmer heeft afgevraagd: Waartoe leef ik? Waar ga ik heen? Waar zal het eenmaal met mij op uitloopen? Welk plan heeft God met mij, die mij in het aanzijn riep om tot zelfbewustzijn te komen, te voelen en te denken, te genieten en te lijden — op te wassen en te vergaan?

En kwam de onbezonnenne, voorspoedige, gelukkige nog niet tot zelfbeschouwing, dan toch dringt zich bij elk smartelijk verlies in den huiselijken kring die vraag aan het treurende hart op: zal ik ze dan voor altijd missen — of zullen wij elkander wederzien — waar, wanneer en hoe zal dat zijn?

Vader en moeder gaven onvolledige, onbevredigende antwoorden die geen steek houden als het opwassende kind er zich nadenkend rekenschap van vraagt. Zal de godsdienstleeraar er meer van weten?

Men gaat ter cathechisatie en maakt kennis met de Joodsche aartsvaderen, helden en profeten, maar uit het gansche Oude Testament is geen spoor van bewijs te putten dat wij zullen leven nadat wij zijn gestorven....

Het is zoo, de oudste overleveringen gewagen van engelverschijningen, maar men leert ons dat het hooger wezens waren geen afgestorven menschen maar Engelen en Engelen waren een afzonderlijk orde van wezens.

Uit het Nieuwe Testament zal ons wellicht meer licht opgaan, en ja, de Evangelisten en Apostelen van Jezus spreken duidelijk hun geloof uit aan een leven na den dood, maar geven er geen anderen grond voor op dan het verhaal van

de verschijningen van Jezus aan zijne discipelen. »De Heer is waarlijk opgestaan en van Simon en Maria en daarna van velen gezien."

Dit stond vast bij allen die den Nazareuer liefgehad hadden. Hij leefde, en wij zullen met hem leven. De Christenkerk is op dit getuigenis gebouwd. Christen zijn was te gelooven dat de gekruizigde leefde in hoogere gewesten, waar Hij de zijnen plaats bereiden zou.

De verschijningen van den verrezen Meester bevatten voor de gemeente van die dagen een voldoende leer van de onsterfelijkheid der ziel. Maar is die leer, uit zoo weinig gegevens geput, voor alle eeuwen en geslachten en natiën voldoende gebleken? Immers neen, onze tijd heeft er althans niet genoeg aan. Paulus roept te vergeefs voor de kinderen dezer eeuw:

»Indien Christus niet is opgestaan, ijdel is dan ons geloof," maar hij, die den levenden verheerlijkten Christus in een hemelsch licht aanschouwd had, was daar zoo volkomen zeker van, dat hij er niet aan kon denken, dat er eens een tijd zou aanbreken, waarin aan de waarde van zijn visioen en aan het feit der opstanding sterk zou getwijfeld worden, en de menschen aldus zouden redeneeren: Wij hebben geen zekerheid of het wel geschiedkundig bewezen is dat Christus is opgestaan en physiologisch en psychologisch moeten wij het betwijfelen en het of voor een mythe of voor een hallucinatie houden, want wie onzer kreeg ooit een afgestorvene te zien? Wij kunnen onze verwachting niet bouwen op sterk gekleurde overleveringen van voor 2000 jaren.

En dan nog, aangenomen dat de verhalen betrouwbaar zijn en onvervalscht tot ons kwamen, wat is er dan nog uit de verschijningen van Jezus te maken om tot een rationeele voorstelling van een leven der ziel te komen.

Wat heeft de kerk er niet zonderlinge leerstukken uit afgeleid vol ongerijmdheden en tegenstrijdigheden, en hoe moeten wij een geheel exceptioneel geval als dat van Jezus verschijning verhaald wordt, op ons zelven en de onzen toe-

passen, om er een vast geloof voor onze onsterfelijkheid in te vinden.

Hier staan wij reeds voor het groote struikelblok dat men zeer ten onrechte als den hoeksteen voor ons geloof heeft willen aanwijzen: de lichamelijke wederverrijzenis van Christus in hetzelfde omhulsel dat door de kruiziging verwoest was. De onvolledigheid en daardoor onjuistheid in de ons overgebleven berichten aangaande Jezus sterven en weder verschijnen, had men eerlijk moeten erkennen, maar de zucht om de schrijvers onfeilbaar te verklaren en hunne gebrekkige aanteekeningen als door God ingegeven, heeft de uitleggers tot knutselen en wringen gedwongen, waaruit het leerstuk der lichamelijke verrijzenis geboren werd, en omdat alles mirakel moest wezen, koos men liever ongerijmde wonderen dan den natuurlijken gang van zaken

Volgens den tekst dien wij bezitten was het lichaam van den Heiland spoorloos verdwenen, en daar gemeld wordt dat Hij niet alleen in menschelijke gedaante, maar herkenbaar in zijne individualiteit verscheen, lag het denkbeeld voor de hand dat zijn geest in de afgelegde omhulling was teruggekeerd. Hij was volgens de zinnelijke voorstelling van de Joden opgestaan uit den staat des doods. De geest had het stof op nieuw bezield.

Evenwel, het oude lichaam scheen toch met geheel nieuwe eigenschappen bedeeld te zijn, want Jezus verscheen in hun midden, terwijl de deuren gesloten waren, en ofschoon Hij, volgens het verhaal at en dronk als een onzer, ofschoon Hij de lidteekenen kon laten zien en voelen in de zijn lichaam toegebrachte wonden, Hij verdween plotseling voor hun oog en — bij het laatst vaarwel steeg Hij op in de lucht en verdween boven de wolken, welke laatste bijzonderheid evenwel elk denkbeeld aan een uit vleesch en bloed samengesteld organisme uitwischt en aan een etherische gestalte doet denken veel lichter dan de dampkringslucht, en geschikt om in de onzienlijke wereld in te gaan — hetgeen aan geen vleesch en bloed uit aardsche bestanddeelen gevormd mogelijk is vol-

gens de Schrift dat vleesch en bloed het Koningkrijk Gods niet beërven. Paulus zag echter in dit verhaal blijkbaar een voorbeeld van hetgeen met een iegelijk mensch moest gebeuren, en hij heeft in zijn tijd, die niet voor psychologische studiën rijp was bij de verwachtingen, die hij koesterde van de spoedige wederkomst van Christus, weinig vermoed hoe zijne redeneering, waarmede hij een sterke bevestiging, ja een ontegensprekelijk bewijs heeft willen geven, juist een hinderpaal voor het onsterfelijkheidsgeloof zou worden bij de latere geslachten, die zich niet op een getuigenis van voor 2000 jaren zouden willen verlaten, en voor wie juist de leer van de opstanding der lichamen den weg versperren zou tot een meer geestelijke voorstelling van een leven na den dood, onafhankelijk van het cellenhulsel dat tot den rudimentairen eersten vorm van ons bestaan behoort.

Een voortbestaan van ons geestelijk wezen kon zelfs een verlicht man als Paulus zich niet denken, zonder dat het stoffelijk lichaam er weder aan werd toegevoegd, en dat is te zonderlinger omdat hij den geest des menschen toch een vorm toeschrijft; hoe kon hij anders gesproken hebben van een geestelijk lichaam. Maar de Joden namen een tusschenstaat aan voor de schimmen van het sterfuur tot den dag der opwekking der lichamen die zich dan met die geesten zouden hereenigen.

Eeuwig leven zonder opgewekt te worden uit den slaap, welken men den stervenden had zien insluimeren. Eeuwig leven zonder opstaan en weder in gezondheid hersteld worden van de lichamen, was voor de zinnelijken Israëliet ondenkbaar en men zag de moeilijkheid niet in. Waarom zou dat ongerijmd zijn — was het den Schepper niet mogelijk om ook de Herschepper te zijn? — Was de hand des Almachtigen te zwak om de verspreide beenderen, de omzwervende stofjes weer samen te voegen in den grooten dag der opstanding, en men beriep zich gaarne op het visioen van Ezechiël waarin zinnebeeldig de wederbrenging van de verspreide Israëlieten werd voorgesteld en geen sprake is van de onsterfelijkheid.

Paulus maakt zich de voorstelling gemakkelijk als Christus komen zal op de wolken, dan zullen allen die in de graven zijn zijne stem hooren en opstaan en die dan nog leven, zullen in hun lichaam een verandering ondergaan, waardoor het vergankelijke vleesch onsterfelijkheid beërven zal.

Maar dit alles is ongenietbare en onverteerbare spijs voor de kinderen dezer eeuw. Zij hebben scheikunde geleerd en weten dat het ontbindingsproces in het graf volbracht, gelijk staat met langzame verbranding. Zij weten dat het afgelegde organisme bestaat uit 77 procent water, en wordt de rest, beenderen en spieren gedroogd, zoo vinden wij daarbij 54 gewichtsdeelen koolstof, 7 waterstof, 21 zuurstof, 15 stikstof benevens een weinig zwavel, phosphor, alkaliën en loogzout en neemt men het vuur te hulp dan wordt de trotsche mensch in weinige minuten gereduceerd tot een hoopje asch, dat in een apothekerspoederdoosje geborgen kan worden.

Voor eenige jaren werd op een landgoed in Engeland een oud familiegraf van een Hertog en Hertogin onderzocht. Het monumentale gebouw was met schoone appelboomen omgeven, die voortreffelijke vruchten opleverden. Bij de opgraving die de reparatie van den grafkelder eischte, werd ontdekt dat de wortels van de appelboomen zich een weg gebaand hadden door het metselwerk heen, en zij hadden de kisten niet ontzien, maar waren zelfs tot de lijken der doorluchtige personen doorgedrongen en hadden die geheel verslonden. Er was niets van de lijken meer voorhanden; maar in plaats daarvan was een verwonderlijk weefsel van wortel vezels, die volmaakt de vormen van de verdwenen lichamen wedergaven. Die appelboom, had alles uit het graf geroofd en in zich opgenomen wat voor omzetting vatbaar was en de lichamen van Hertog en Hertogin waren letterlijk in de appelboomen opgegaan, die er mede gevoed en opgewassen waren en daar gebloeid en vrucht gedragen hadden.

Ondanks dit alles zouden de geloovige Christenen uit de vorige eeuw, zelfs van de meest verlichte klasse, zooals een Theremin, Lavater en Stilling geen bezwaar gevonden hebben

om te beweren, dat er nogtans een onverganklijke opstandingskiem in den schoot der aarde bewaard kon zijn gebleven tot op den dag der opstanding, want dat woord en dat Joodsch begrip van opstanding, stond hen in den weg, om het schoone woord van Paulus, dat hij in eene helderder oogenblik nederschreef, recht te doen:

Gij dwaas, 't geen gij zaait wordt niet levendig, maar een nieuw graan.

Het beeld van het graan, hoe schoon ook in zeker opzicht, gaf toch weer aanleiding tot een ander wanbegrip, want het bevorderde de voorstelling dat er toch uit het oude lichaam op het kerkhof eenmaal een nieuw geboren zou worden. Veel schooner is daarom het beeld van den vlinder, die zijn heerlijk lichaam in de rups heeft ontwikkeld en alleen dat geen achterlaat wat geen vlinder kan worden, terwijl hij alles uit de oude pop medeneemt wat leven had. De rups staat dus nooit weer op of heeft niets meer aan den vlinder toe te voegen. De rups heeft alleen bestaan om den vlinder te scheppen die dan ook volgens de anatomische analyse van Leeuwenboek reeds bij het leven van de rups in grondvorm in zijn lichaam bestond en aangewezen kon worden.

Maar, zegt de twijfelaar, de kapel zien wij zich uit het tonnetje werken en opstijgen — wie heeft ooit de psyche gezien uit het bezwijkende lichaam oprijzende in verheerlijkte gedaante. Wie heeft ooit den geest aanschouwd als iemand den laatsten adem uitblaast en wij bij een uitgebluschte haardstede staan; de vlam is verdwenen, omdat zij niet gevoed wordt en nu is alles uit. Wij gelooven niet aan de ziel, want wij zien haar niet en wij kennen haar niet . . .

En aangenomen dat er zulk een wezen denkbaar was, waar plaatst gij het na het verlaten van het ander huis? Hoe leeft — hoe werkt het in uw hemel en uw hel? Is de hemel en de hel als de belooning der deugd en de straf der zonde niet even ongerijmd als de opstanding der lichamen en een algemeene oordeelsdag op het eind der eeuwen?

Zeer uiteenloopend zijn de argumenten waarom de menschen

niet aan de onsterfelijkheid gelooven. De een zegt:

»Ik geloof niet dat de mensch onsterfelijk is, omdat ik mij niet begrijpen kan waar er plaats zou zijn voor al die millioenen en billioenen die op aarde zijn geboren, al stel ik den ouderdom der menschheid op slechts 6000 jaren, en al brengen alle paren slechts twee telgen ter wereld, dan kom ik tot een getal wezens dat zoo groot is, dat, indien ze lijf aan lijf op de oppervlakte der aarde geplaatst werden en de zee ook tot land gerekend werd, ze nog op elkander moesten worden gestapeld in rijen die van de aarde tot de zon reiken. Neen, met zulk een menigte wezens weet ik geen raad; zij moeten noodwendig aan de vernietiging ten prooi gegeven worden, want het zonnestelsel zou er geheel mee aan te vullen zijn. Er is geen ruimte voor zoovelen in de wereld.

Een ander beweerde niet te kunnen gelooven aan een eeuwig leven, omdat de een volwassen of zeer oud en de ander in de geboorte of althans zeer jong en onontwikkeld stierf. Het zou toch niet mogelijk zijn uit den warboel wijs te worden en elk de zijnen te herkennen en uit te vinden.

Een derde kon niet begrijpen hoe al die wezens bezigheid zullen vinden en zonder bezigheid wordt het bestaan voor den bedrijvigen mensch een last. Hij vreest dat hij zich erg zou vervelen als hij altijd *rusten* of psalmzingen moest.

Een vierde vindt juist dat eeuwig voortontwikkelen en voort werken en voortstrijden zoo onrustig en wil liever bewusteloos voortslapen of te niet gaan.

Een vijfde vreest dat hij niet gelukkig zal zijn als hij ontdekt dat er enkele van zijne betrekkingen of vrienden rampzalig zijn en wil dus maar hopen dat wij alle geheugenis aan onze relaties tot anderen verliezen zullen.

Een zesde kan niet begrijpen dat een bestaan zonder lichaam en al wat de aarde oplevert ons op den duur gelukkig zal kunnen maken, kinderen der aarde als wij toch zijn, en is bang voor een eeuwigen sabbat als voor een eindeloozen kerkgang, waar altijd gepreekt en gebeden en gezongen zal worden dag en nacht, eeuw in eeuw uit.

De zevende kan niet aannemen dat God zijne arm schepselen voor eeuwig en altijd tot een vuurpoel zou verwijzen omdat ze slachtoffers van hunne aangeboren driften of van de verleiding of van verwaarloozing en verkeerde voorbeelden zijn geworden. Hij kan een God niet liefhebben die nooit meer te verbidden zou zijn om te vergeven en te redden, omdat de dood den zondaar overviel voor hij zich nog kon veranderen.

De gereformeerde en Roomsche Catholieke hel waarin de verdoemden eeuwig zullen branden is onmogelijk voor elk denkend mensch en niet minder ongerijmd is de gouden hemelstad voor eenige weinigen met den oosterschen elpenbeenen troon in het midden, waar al de zaligen niet anders te doen hebben dan lofzingen.

En wat het ongerijmdste is — de zaligen krijgen geen toegang om eenig goed werk of om hooge voortreffelijkheid, maar alleen door het g e l o o f in de leerstellingen die menschen in vroeger dagen hebben goedgevonden alzoo vast te stellen. De Roomsch Catholiek wordt zalig omdat hij een trouw, geloovig zoon der kerk is, hij moge verder een deugniet geweest zijn; de Gereformeerde wordt zalig omdat hij zuiver gereformeerd als de Dortsche vaderen is geweest, al bleef de oude mensch hem te machtig.

Het gestal dergenen, die alzoo denken, krimpt allengs in. Geschiedkundige kennis is te algemeen en toegankelijk voor een iegelijk, die denken wil en weten wil, waar die leerstellingen van daan komen, en wanneer en hoe ze ontstonden, en dit ontneemt ze het gezag en de verbindende kracht op de gewetens der menschen.

Zoo ook verzwakt de eerbied voor den Bijbel als Gods onfeilbaar woord en de voor alle tijden algenoegzame openbaring. Van waar is de Bijbel? Niemand gelooft meer aan een boek dat uit den hemel gevallen of door God gedicteerd is. Elk begrijpt dat een boek gemaakt is door de hand en het hoofd eens menschen in een bepaald tijdperk en met een beperkt doel. En hoe schoon en verheven vele bladzijden en gezegden

ook mogen wezen, die met ons inwendig zedelijk bewustrijn en ons geweten overeenstemmen, wij moeten ons oordeel durven gebruiken en de plaatsen verwerpen, die met ons verstand en hart, met onzen kieschen smaak en waarheidszin in strijd komen, of die alleen toepasselijk zijn op vroegere toestanden en daaruit voortvloeiende gevoelens en wanbegrippen.

Waarom kan dan het opkomend geslacht zoo moeilijk gelooven? Omdat de inhoud van de geloofsleer in strijd is met de hedendaagsche beschaving en geen gelijken tred hield met den vooruitgang op elk gebied van menschelijk denken en weten, omdat men den godsdienst heeft stil gezet, terwijl de groote klok der eeuwen haastig voortging; omdat men den godsdienst voor eens en voor goed voltooid heeft gehouden en allen voortgang geschuwd heeft.

En nu komen wij tot de groote vraag:

Is de godsdienst onveranderlijk?

En wij antwoorden; »neen"

Indien de godsdienst de uitdrukking is van het inwendig leven van een volk, moet die met de ontwikkeling gelijken tred houden en meer opgeklaard worden bij hoogere verlichting en meerder kennis.

Wanneer wij aannemen dat de menschheid eenmaal vatbaar geweest is voor eenige openbaring omtrent een hoogere wereld, dan moet zij het nog zijn en zal op de verschillende trappen van haar zedelijken wasdom, ook nieuwe behoefte gevoelen en daardoor bevredigender ontdekkingen kunnen doen.

De grootste ondekking dezer eeuw is ongetwijfeld het meerder licht dat verspreid is geworden over het leven na den dood door de studie der proefondervindelijke zielkunde, die ons den weg wijst van letter tot geest en waarheden openbaart, die ons vrij maken van vooroordeel en onkunde op een gebied, waar onkunde tot groote dwaling leiden moet.

Daar is geen grooter hinderpaal om tot kennis die waarheid te komen dan een vooropgezette stelling, die zelve op eene onwaarheid rust

Wat toch is noodlottiger stelling gebleken dan aan te nemen dat er voor ons geslacht geen andere bron mag geraadpleegd worden voor de kennis onzer eigen natuur en onsterfelijkheid dan de schriften van het Oude en Nieuwe Testament. Deze schriften terecht heilig genoemd om den eerbied, dien zij verdienen, als aloude oirkonden en om de verheven schoonheden en waarheden daarin vervat, zijn uit veel te onvolledige fragmenten saamgevoegd en te bepaald voor het Joodsche volk opgesteld, om voor een volledige leer van leven en sterven en onsterfelijkheid voor alle volken en tijden te kunnen dienen. Dwaling en vooroordeel is het dat men ons met het gezag der Schrift zou moeten beletten de natuur zelve te raadplegen, als een heilige openbaring geschreven met Gods eigen hand en daarom onfeilbaarder dan alles wat ons uit het grijs verleden is overgeleverd, verminkt en besmet met de aanklevende menschelijke dwaling.

Er zijn twee wegen, die zich voor den nadenkenden waarheidzoeker ontsluiten; de een is het bijeenzamelen van al de verschijnselen, waaruit ons blijkt dat er een heerlijk, geestelijk wezen in ons aardsche hulsel woont, uitgerust met uitstekende krachten der eeuwigheid en die ons verheffen, niet alleen boven de lagere rijken der natuur, maar zelf boven de grenzen van ruimte en tijd en de beperktheid der stoffelijke kortzichtigheid. Ik bedoel die openbaring aan onze geestelijke vermogens in voorgevoelens, in verschillende droomgezichten van hetgeen verwijderd is op aarde, ja toestanden, waarin blikken geslagen worden in een wereld van heerlijke wonderen.

De andere is: het opzamelen van die feiten door zooveel geloofwaardige getuigen uit alle landen en volken opgeteekend, waarin die verborgen zijde der natuur ons schijnt te naderen door geheimzinnige bezoekers uit het Vaderhuis tot ons gezonden.

Want is het aan velen vergund den Jacobsladder te bestijgen en op te klimmen tot een hooger sfeer — van den anderen kant dalen de bewoners van hoogere sferen tallooze malen dien ladder af om aan hunne vrienden zich te openbaren.

Het zijn de zoogenaamde abnormale toestanden, waarin de bovenzinnelijke wereld zich ontsluiert voor de geestelijke vermogens der verhoogde waarneming en het is deze zijde van onze natuur, welke het onsterfelijke deel in een verrassend licht stelt.

Duizend en duizend welgestaafde feiten zijn door beroemde geleerden bijeengebracht, waaruit ten duidelijkste de ziel zich openbaart in hare ontsterfelijke grootheid en bestemming.

Men zegge dus niet langer: wij weten niets van de ziel; wij kunnen onzen geest niet proefondervindelijk onderzoeken.

Blind vooroordeel en starre onwetenheid mogen zoo spreken; de feiten vermenigvuldigen zich alom; vreemde bezoekers betreden deze aarde, die ons de tijdingen uit het vaderhuis brengen en ons beter leeren verstaan wat hel en hemel beteekent dan wij ooit hadden durven hopen en vooral ons het proces van sterven en herleven volkomen begrijpelijk en aantrekkelijk gemaakt hebben, zoodat het ons niet onnatuurlijk, maar hoogst natuurlijk en ontwijfelbaar kon worden en al de bedenkingen, welke de twijfelaars konden inbrengen volkomen bevredigend zich oplossen.

Dr. Büchner moge maar stootweg beweren: nooit is een stellige wetenschappelijke waarneming bekend geworden, welke ons tot het besluit gerechtigt dat de ziel van een afgestorven individu na den dood zijn bestaan heeft voortgezet, op welke wijze het dan ook zijn moge; alle daaromtrent in omloop zijnde verhalen zijn bij nauwkeurig onderzoek gebleken op vergissing, bedrog of inbeelding te rusten.

Dit is een onbeschaamd loochenen van de proeven door Prof. Crookes openbaar gemaakt, van de feiten door Max Perty bij duizenden opgezameld, zooals reeds vroeger door Strenkel en anderen, boekdeelen gevuld zijn met de goedgeconstateerde verschijnselen, bij welke geen sprake van bedrog of inbeelding mogelijk was.

»Destniettemin," gaat Büchner voort, »zal het streven van het religiens geloof om voor het voortbestaan van het indivudi een wetenschappelijken grond te vinden, geen einde nemen —

en men kan niet ontkennen dat het daartoe volle recht heeft en dat streven zal waarschijnlijk altijd in een nieuwen vorm terugkomen.

Het verlangen van den denkenden mensch om het vreeselijk geheim van den dood te doorgronden is zoo natuurlijk en zoo machtig dat hij altijd op nieuw bevrediging zal zoeken.

Groote wijsgeeren hebben immers het vraagstuk van den dood de bron van alle philosophie genoemd en Schopenhauer heeft terecht gezegd dat alle wijsgeerige en godvruchtige stelsels beschouwd kunnen worden als een tegengift dat men heeft gezocht voor de gewisheid des doods.

Zoo bieden wij dan ook onze landgenooten deze bladzijden aan als een tegengift tegen de vreeze des doods.

II.

WAT GEBEURT ER ALS WIJ STERVEN.

Ons leven is een gestadig sterven, een voortdurend afleggen van een overwonnen toestand, een breken met een verleden.

Als wij geboren worden sterven wij van het lichaam onzer moeder af en er moet een band breken, die heeft uitgediend. Er treedt een vorm te voorschijn, die onzichtbaar is geformeerd en speciaal is toebereid voor den nieuwen toestand.

De nieuwe wereldburger brengt al de organen mede en alle aandriften zijn in hem voorhanden, die hem voor zijn gebruik in zijn nieuwen staat onmisbaar zijn. Hij heeft alles medegenomen wat hij zich heeft kunnen toe eigenen uit zijn eersten staat en laat alles achter wat voor hem niet langer bruikbaar is. Nieuwe werkzaamheden vangen onwillekeurig aan door den drang des levens, door de voor nieuwe omstandigheden gewijzigde organen, die gereed staan om hunne krachten te beproeven; de ademhaling, stelt het nieuwe wezen

in rapport met de uiterlijke wereld die hem opneemt en door·dringt met hare eigenaardigheden. Het hart komt tot zijn recht, de circulatie is zelfstandig geworden, en onafhankelijk van vroegere banden verheft de kleine wereldburger de stem en zijn eerste kreet is een kreet der verlossing, der vrijmaking, der heerschapping uit een gebonden zijn in gevangenschap.

Het kind wast op; dat is, hij vergroot en versterkt zich met hetgeen hij in zich opneemt uit de lucht en van de produkten van den grond waarop hij leven zal. Het cellenweefsel van zijn organisme is echter rusteloos bezig, om niet alleen zich te vergrooten, maar ook gestadig te vernieuwen zoo onmerkbaar en behoedzaam, dat er geen stoornis ontstaan kan en dat er toch een aanhoudende uitwisseling plaats heeft van onbruikbaar geworden substanties, die vervangen worden door nieuwe. Men beweert dat er in den loop van zeven jaren een totale verwisseling van atomen plaats heeft en een nieuw organisme geformeerd is op het eerste type, en wij konden dus beweren dat wij alle zeven jaren sterven, dat is, onze organische stoffen omzetten tot vernieuwing van ons lichaam.

Ondertusschen heeft er nog een andere wasdom plaats. De innerlijke mensch vormt zich een karakter, ontplooit verstandelijke gaven, verzamelt kundigheden en doet ervaringen op, en terwijl het omhulsel in de gedurige stofwisseling is begrepen, neemt het innerlijke leven in kracht en licht steeds toe, en er zou geen einde komen aan den toestand, indien het den mensch niet gezet was te sterven, dit rudimenteele leven, deze voorschool te verlaten en over te gaan tot een verbeterden ontwikkelingsvorm door het verbroken worden van het organisme dat heeft uitgediend.

Maar de moederlijke natuur zorgt en voorziet in elke behoefte en de vaderlijke wijsheid laat niet toe dat iets verloren gaat, dat iets voor niet geschiedt.

Waarvoor heeft het vergankelijk stoffelijk organisme gediend? Om den inwendigen bewoner te laten rijpen, tot een vrije en bewuste persoonlijkheid. En zooals eerst het embryo in de moederschoot van gedaante tot gedaante en van kracht tot

kracht verborgen ontkiemde heeft zich binnen den vorm van vleesch en bloed, een etherisch wezen ontwikkeld dat smacht naar het afschudden van de banden die hem te eng zijn geworden. De dood is dan ook niet anders dan de barensweeën der nieuwe geboorte van het tot zelfstandigheid gerijpte geestelijke wezen, dat nu een andere orde des levens bereikt en uit een oude schaal breekt om onafhakelijk van het aardsche stof in een nieuwe wereld opgenomen te worden, zooals de zuigeling eensklaps in ons midden verscheen toen zijn gevangenisschap ophield en de snoer werd afgesneden, die hem met het leven der moeder tijdelijk tot één wezen had gemaakt.

Het kind is de bloesemknop des levens en het sterven is het afvallen van de bloemkelk; het afstooten van de bladeren werd bewerkt door de vrucht, die te voorschijn moest komen.

Maar, hoor ik opmerken, bij de geboorte wordt het kind zichtbaar en tastbaar voor ons als het uit zijn geheimzinnige verborgenheid te voorschijn treedt, en de dood breekt het zichtbare af en onze geliefden worden onzichtbaar, ontastbaar voor ons.

Ja voor ons, omdat wij kortzichtig zijn, maar niet voor degeen die aan de andere zijde van het voorhangsel hem wachten en ontvangen, als de nieuwgeborene in hun levenssfeer.

Stel u eens voor het waarnemingsvermogen van een helderziende te bezitten, wiens geestesoog reeds geopend is in dit tijdelijk leven. Wij zijn blind, maar het oog des zieners bespiedt het goddelijk wonder, dat wij sterven noemen, en hij aanschouwt dat de dood inderdaad is: het begin van het ware leven, het opslaan van het ontzaggelijke, heilige boek der eeuwigheid.

Aan deze zijde ziet het stoffelijke oog een versleten organisme dat zijne diensten reeds langer of korter begon te weigeren De stroom der jaren heeft het afgesleten; het begon te vervallen en te verdorren en is onherroepelijk veroordeeld om in den schoot der natuur terug te zinken en een weinig

stof bij het stof der aarde te voegen.

De gloed van de koortshiite is bij den lijder geweken; voor een zonderlinge koude huivering die bij de voeten opkomt, welke allengs verstijven, terwijl de handen nog heet zijn, maar bijzonder wit zien; de opperhuid wordt al kouder en het zweet is kil.

Maar zie wat is dat? Het lichaam wordt bedekt met een etherische uitwaseming, die zich verzameld om het hoofd dat op het kussen ligt .De zilverwitte wasem neemt nu een goudachtigen glans aan en vormt een magnetischen lichtkrans, een zacht trillende levende atmosfeer.

Het lichaam verliest nu snel de warmte. De koude heeft de teenen tot de knieën, de handen tot de ellebogen bereikt en neemt nu snel toe, naarmate de glansende émanatie hooger en hooger boven het hoofd oprijst. Nu zijn de beenen tot de heupen, de armen tot de schouders ijskoud en de witte wolk blijft nog in omvang toenemen boven het hoofd en vormt een dichte stralende kern. In dit schitterende middenpunt is al de kracht saamgevat, en het is letterlijk gelijk aan de hersenen van het nieuwe zich ontwikkelende organisme.

De doodskoude bereikt nu ook de hijgende borst, en rondom aan beide zijden neemt de warmte nu snel af. Zie, thans brengt de psychische uitstrooming zooveel over van de levensprincipen, de essensen, het levensmagnetisme, de levenselectriciteit, de ether, dat de glanzende substantie sterk aangroeit en tot een compakte massa samenvloeit. Zij stijgt nu opwaarts als een lichtzuil en de longen hebben nu hunne laatsten zwaren ademtocht volbracht. De rustelooze pols mag nu stil staan. Het moede hart, ach — 't klopt niet meer, terwijl de hersencellen, het corpus callorum, de medulla, het ruggemerg en de zenuwknoopen bij inkrimpende en uitzettende kracht voortgloeien, welke langzaam kloppen en zich door een soort van automatisch zelfbewustzijn schijnen te besturen en te beheerschen. Zie, hoe de negatieve grauwe hersensubstantie nog innerlijk beweegt als met een langzamen, afgemeten, doordringend, diepen polslag; niet smartelijk, maar kalm en harmonisch gelijk de geregelde golving

van de zee, terwijl daar omhoog de verheven en heerlijke emanatie stijgt die zich vrijgemaakt heeft uit haar gemeenschap met de stof; zij gehoorzaamt haar eigen onfeilbare, innerlijke natuur. Zij heeft zich uitgebreid als een opgerichte lichtzuil en staat rechthoekig boven het uitgestrekte lichaam, terwijl zich al duidelijker de zuivere lijnen van een wonderschoone menschengestalte in deze trillende lichtzuil afteekenden. Maar van onder is deze gestalte nog altijd met een fijn zilver wit snoer aan het lichaam verbonden; en wel aan de medulla en het corpus callosum in de hersenen; langs dit fijne levenskoord wordt alles uit het verbroken wrak naar de overzijde overgebracht. Maar ondanks deze ankerketen, die als een telegraphische leidingsdraad werkt, die tegelijk boodschappen in verschillende richtingen overseint, is de etherische gedaante, aanhoudend bezig zich te voltooien en opwaarts te streven, gehuld in een goudglanzend licht.

Al duidelijker verheft zich een symmetrisch gevormd menschenhoofd. Uit de lichtende massa van edele substanties zijn nu ook de trekken van een kalm en onbeschrijflijk lieflijk gelaat te onderscheiden — de schoone hals, de fraaie schouders en armen — de volkomen buste van een idealen vorm onthult zich als onder den tooverstaf eens magiers. Het is een ware volkomen, menschenvorm, maar etherisch; een natuur lijk lichaam schijnt het, jong, frisch en krachtig en toch volkomen beantwoordende aan de gedaante, die is verlaten. Het is de nieuwe geboorte van den persoon dien wij dood noemen, over wiens armzalig overschot wij zoo bittere tranen plengen.

Nog een ding moet geschieden. de electrische levensdraad moet nog gebroken worden. De gedaante heft het hoofd op en terwijl hij tot bewustheid ontwaakt, als uit een diepen slaap, doortrilt hem een schok, en plotseling naar boven getrokken breekt het snoer af, de laatste nog dralende deeltjes worden snel omhoog getrokken en in het etherisch lichaam opgenomen, dat alles wat levensvatbaar was uit den ouden vorm heeft medegevoerd, en nu eerst is het nieuwen organisme vrij gemaakt en zelfstandig levend. Vrij van de aardsche aan-

trekking; de zwaartekracht heeft geen invloed op deze stralende gestalte. Het geestelijk lichaam is geboren — de ware substantieele vorm is opgestaan als een nieuwe plant uit het oude zaad, gezaaid in oneer en weggeborgen in de donkere groeve der ontbinding.

Het sterfelijk oog der achterblijvenden ziet echter geheel iets anders; in de sterfkamer is het zoo benauwd en donker; zuchten en snikken hebben het gereutel des stervenden vervangen en zijn afgelegd reiskleed ligt daar nu zoo stil en kalm, en toch jammeren de omstanders als over het vreeselijkste wat iemand treffen kan! — Geboren te worden tot een nieuw en heerlijk leven! verlost van ziekte en pijn, zonder tranen en zuchten, is dat een reden tot droefheid en radeloosheid. Ach, hoe zwak zijn de fluisteringen der hoop in de ooren der twijfelmoedigen. Hoe ongewis die uitzichten op de eeuwigheid, hoe zwak dat geloof. Men zal dan berusten, omdat er tegen het onherroepelijke toch niets bestand is. Zij omringen den marmerkouden verstijfden vorm; zij drukken de oogen dicht, die van het gezicht beroofd zijn en zwijgend verwijdert men zich, en thans nemen andere handen de laatste voorbereidingen over, waarmede de levenden de dooden vereeren.

Laat ons echter veronderstellen dat wij onze geestelijke oogen kunnen openen — die oogen, die wij allen bezitten en gebruiken zullen, als wij eens met onsterfelijkheid bekleed zullen zijn.

De nieuw geboren burger der hoogere wereld treedt niet binnen als een eenzame zwerver, die door een wilde golf op een verlaten kust wordt geworpen. Hij heeft zijn intrede niet onbemerkt gedaan in het nieuwe leven. Reeds bij zijn ziekbed was hij omgeven van dierbare hem met zielsverlangen verbeidende geliefden en zij ondersteunden zijne vrijmaking meer dan hij vermoeden kon. Zij hielpen hem het oude stofkleed afwerpen en zij zijn het, die zijn zoekend oog ontmoet, zoodra hij tot bewustheid komt, want even onbewust als het kind is van den strijd der geboorte, is ook de stervende na den kamp der natuur om tot het nieuwe bestaan over te gaan.

In het midden van zijne schutsengelen terwijl hij zich licht en gemakkelijk voorwaarts beweegt, steeg hij al hooger in de richting van de zalige gewesten.

De opgestane en verheerlijkte behoeft niet verlegen rond te zien om zijn weg te zoeken in de matelooze wereldruimte; hij volgt een lichtend spoor, dat als een trekkend koord hem uit den hooge is toegezonden en in die lichtstralen vindt hij den Jacobsladder, die reeds tot bij zijn sterfbed was nedergelaten. Het is een gouden stroom uit het paradijs der liefde en des vredes om den nieuw geborene met liefde te begroeten en met wijsheid te besturen.

Het lichtspoor dat hij bewandelt voert hem weldra buiten de grenzen van de aardsche atmosfeer en sneller spoedt hij steeds voort, want sterker en sterker wordt de hemelsche aantrekking en voert hem naar de plaats zijner bestemming.

Niet bij allen gaat het ontwaken op dezelfde wijze toe: bij sommigen duurt de bewustelooze sluimering gedurende het stervensproces geen uur, bij anderen uren, ja dagen, en enkele komen eerst tot volkomen helderheid als zij in het vaderland zijn aangekomen en ontwaken dan in het midden der vrienden in hun hemelsch huis. Voor velen, die weinig voorbereid zijn op dezen overgang, is het noodig nog eenige dagen in hun huis te blijven tot het lichaam ter aarde is besteld.

Vraagt gij hoe wij dit te weten komen. Ik antwoord. Wij weten dat en veel meer omdat de belofte des Vaders in onze dagen in vervulling begint te treden: jongelingen en jonge vrouwen zullen droomen droomen en de ouden zullen gezichten zien. Van nu aan zal het aan de gezamelijke menschheid gegund worden volgens de wet van eeuwigen vooruitgang en wasdom om genoegzame kennis op te zamelen aan deze zijde des grafs en terwijl wij nog in dit lichaam zijn, van hetgeen de gelukzaligheid betreft in de tallooze tempels des Vaders, die gebouwd zijn op de onwankelbare grondvesten van eeuwige liefde en onfeilbare wijsheid.

De geest van God, die den mensch in alle waarheid leiden zal volgens de belofte des Heilands, is niet van ons geweken, maar werkt met kracht om alle dingen nieuw te maken naarmate de oude voorbij zullen gaan.

III.

DE KONING DER VERSCHRIKKING.

Het tafreel van de verrijzenis van den bevrijden inwendigen mensch heeft niets akeligs of schrikverwekkends, want het is bloot een verplaatst worden, een overgang tot een anderen vorm van bestaan, die op zich zelf niet smartelijk is en een gewin, want het verlost den afgesloofden aardbewoner van den last van zijn versleten organisme. Hij verlaat een huis dat moeilijk te bewonen werd en is ontslagen van de beslommeringen en de vermoeienis voor het dagelijksch brood.

Wat is dan de oorzaak van die ontzettende vrees en angst voor den dood dat men hem een koning der verschrikking genoemd heeft.

Is het omdat de sterveling in den dood de straffende hand Gods moet zien voor de zonde onzer eerste ouders? — Neen toch; het is eene dwaling aan te nemen dat de dood op zich zelf een straf is. De mensch is niet bestemd om altijd in dezen rudimentairen vorm van bestaan te blijven. De dood is niet over de menschheid gekomen om de zonde van Adam en Eva. Het verhaal van den val der eerste menschen is een zinnebeeldige voorstelling, die hooge wijsheid en diepe leering in zich sluit, doch dat niet naar de letter, maar naar den geest verstaan moet worden. De mensch is als verschijning in deze stoffelijke wereld en als eindig wezen ook der vergankelijkheid onderworpen. Zijn bestemming ligt hooger, maar hij moet deze eerste leerschool niet als een onwillig discipel verlaten die zijn tijd verbeuzelde en niet als een schipbreuke-

ling op gindsche kusten aanlanden. Hij moet de leerschool eerlijk doorwerken, het strijdperk als overwinnaar verlaten, en heeft hij volstreden en heeft de psyche de overwinning behaald op het dierlijk element met zijne zelfzuchtige driften, is de redelijke geest heerscher geworden en het vleesch knecht, dan is de dood geen Koning der verschrikking, maar een bode des heils.

Voor elk die den dood niet heldhaftig onder de oogen durfde zien en niet met hem heeft afgerekend door vrijwillig af te sterven aan dat alles, wat de dood ons rooven kon, blijft hij in der daad de koning der verschrikking, want hij sloopt het schoone lichaam, waardoor wij genoten en werkten; hij rukt ons weg uit de liefelijke omgeving van geliefde betrekkingen; voert ons heen ver van het tooneel onzer werkzaamheid — en onverbiddelijk is zijn greep, onomkoopbaar zijn vonnis. Hij ontziet geen jeugd, geen schoonheid, geluk of verdienste — Wie kan hem afwijzen of weerstaan? Hij zal niemand onzer sparen; wij worden allen onherroepelijk voortgedreven naar het graf.

En wat die gang zoo zwaar en verschrikkelijk maakt is het onbekende van hetgeen ons te wachten staat — de tegenstrijdige en ongerijmde voorstellingen, de schrikbeelden, die zich onwillekeurig aan onze verbeelding opdringen en de weinig aanlokkende vooruitzichten van den hemel zelf.

En toch, bedenken wij het wel, wat de vergankelijke wereld ons als in een doffen spiegel reeds te aanschouwen geeft, deed den dichter terecht uitroepen:

Hoe blinkt uw majesteit alom
In 't onbegrensde heiligdom
Der schepping eeuwig koning.

Laat ons op die onbekende toekomst overbrengen wat de natuur ons hier reeds openbaarde in den wonderbaren rijkdom, schoonheid en orde harer verschillende rijken. Is niet alles met een verwonderlijke wijsheid geregeld en voortontwikkeld van trap tot trap; heeft niet elk schepsel zijn plekje

waar hij alles vindt wat hij voor zijn vluchtig bestaan behoeft — is niet alles bepaald door ingeschapen wetten, die elke werking regelen in mate en wijze?

Hoe zou dan in een volgende ordening voor redelijke wezens alles arm en ledig, ja chaos wezen, waar allen zonder plan of orde dooreen woelden als de visschen in de zee; waar vrienden en vijanden, beschaafden en onbeschaafden, kinderen en volwassenen tot één hoop samenvloeien. Zonderling dat de natuurvorschers, die ons zooveel verrassende schoonheid uit de rijken van mineralen, planten en dieren schetsen, niet tot de conclusie opklimmen dat, indien er een toekomende staat voor de menschheid aan gene zijde is, die voor 't minst dezelfde sporen van eene alles regelende wijsheid en voorzienigheid moet dragen en gepast zijn voor de wezens die er toe over gaan. Maar wat voor de wijzen is verborgen, dat is aan de kinderkens geopenbaard.

De zichtbare wereld leert ons dat elke nieuwe toestand van ieder schepsel voorbereid is door voorafgaande werkingen en zich daar geleidelijk bij aansluit — dat er in de natuur een verwonderlijke aaneenschakeling is van verschijnselen en, zoomin de winter plotseling in den zomer of de lente in den herfst overgaat, zoomin kan ook de toestand, die onmiddellijk op ons sterven volgt, in alles de volstrekte tegenstelling van ons tegenwoordig bestaan zijn of ongepast voor onze behoefte.

Neen, wij ontwaken in waarheid zoo als wij zijn ingeslapen, niet wijzer of dwazer, niet beter of slechter, en onze eerste gewaarwordingen worden bepaald door onze geestelijke gestelheid, die natuurlijk zeer uiteenloopend zijn.

Neen, bij het ontwaken uit de korte sluimering van eenige minuten of uren ontwaakt de sterveling tot een heldere zelfbewustheid en hervindt hij zich in dezelfde gedaante, waarin hij zich op aarde vertoonde, alleen zonder de krankheden en gebreken van het verwelkte vleesch. Jong en krachtig en gezond staat hij daar — de volkomen mensch — als een fenix verrezen uit de oude asch die hij heeft afgeschud.

Bij jonge, weinig op den grooten stap voorbereide personen

ontstaat dan ook de gewaarwording van uit eene zware krankheid hersteld te zijn en geschikt om weder het oude leven te hervatten met nieuwe krachten. Het herkennen van vroeger gestorven betrekkingen brengt hen in de war — ook deze schijnen dezelfde; van waar komen zij, en waar zijn ze zoo lang geweest?

Maar daar valt hun oog op het verstijfde evenbeeld dat door die weenenden omringd wordt en dit overtuigt hen van hetgeen is geschied. Snel wordt dan de nieuw geborene weggevoerd van een tooneel dat hij dikwijls niet mag zien en niet zou kunnen dragen.

Voor anderen is het noodig nog eenige dagen op aarde te vertoeven om zich klaar bewust te worden van het verschil der twee vormen van bestaan: in het vleesch en daarbuiten.

Menigeen toeft totdat het lichaam is ter aarde besteld, volgt den lijkstoet, hoort de lofspraken bij het graf en leest in de gedachten der hoorders de kritiek, die zij zwijgend er op maken.

De vrienden verwijderen zich; eenzaam staat de geest bij de groeve en vraagt: waar nu heen? als hij nog onvatbaar is om op te varen tot de tweede sfeer en de aarde hem met sterke banden vasthoudt.

Hij begrijpt niet wat er met hem gebeurd is en heeft geen vermoeden dat hij gestorven is, want hij is meer dan ooit zich bewust en herinnert zich alles tot in de kleinste bijzonderheden. Hij poogt vergeefs tot de zijnen te spreken; zij hooren hem niet en geven geen acht op hem; hij wil hen aanraken, maar zij voelen zijn handdruk niet. Hij wil een voorwerp verplaatsen, maar grijpt er doorheen. Hij bespeurt dat zijn etherische vorm toch een geheel andere substantie is als zijn vleesch. Hij poogt te eten en te drinken, maar het is hem niet mogelijk iets anders te genieten dan de geur der spijzen. Hij kan zich nog bewegen, zeer snel zelfs, maar hij vindt zich niet beperkt door muren of deuren Het is veel meer uit de oude gewoonte om een deur te openen, dat hij zulks wil beproeven en het gelukt hem enkele malen in de

nabijheid van zekere personen, gestellen, die een sterke zenuw-aura uitstralen. De wereldling beuzelt soms lang om in dit halfslachtige leven van geen mensch en geen reine geest te zijn. Hij bezoekt de oude plaatsen, die hem gemeenzaam waren, vertoeft bij vrienden en bekenden, dwaalt naar kerken of vermaken, tot eindelijk het onvolkomene van zijn toestand hem iets anders, iets beters, iets hoogers doet vermoeden en wenschen.

Duizenden en tienduizenden afgestorvenen, onvoorbereid weggerukt uit het gewoel der zorgen of der verstrooiïngen, toeven lang nog op de oppervlakte der aarde en vervullen onze straten en wegen, onze huizen en openbare gebouwen. En ofschoon al het aardsche in hun oog van allen glans en heerlijkheid ontdaan is en een dof wolkachtig voorkomen heeft aangenomen, onderscheiden zij toch elk voorwerp, niet zoozeer door oog en oor als wel door een innerlijk waarnemingsvermogen dat veel scherper ouderscheidt.

Maar bovenal nemen zij alles goed waar in de nabijheid van sensitieve of magnetische personen, in wier lichtende uitstraling het hun mogelijk is alles te zien en te hooren en te onderkennen.

De toestand van deze nog aan de aarde gehechte geesten is zeer onderscheiden en men treft daaronder lieden aan van allerlei slag, en naar gelang van hun moreelen en intellectueelen toestand vertoeven zij langer of korter op de plaatsen die zij vroeger bewoonden.

Dit is de toestand, welken de Spiritisten als een staat van erraticité of omzwerving beschouwen en de geesten schamen zich dikwijls om hunne ellende te bekennen, want ellende is die onvolkomen toestand, die half ontboeide, die niet volkomen van de aarde verloste; zij zijn nog in den dood en niet door het afsterven van al het aardsche overgegaan tot het nieuwe, geestelijke leven, het ware eeuwige leven.

Onwaar zijn de fantastische voorstellingen alsof zij nu aanstonds vrijelijk het heelal doorkruisen kunnen en van ster tot ster zweven.

Neen, neen, de aardschgezinden zijn gebonden aan de opper-

vlakte der aarde en kunnen boven onze atmosfeer niet eens opvaren tot de tweede sfeer, die de aarde 't dichtst omgeeft. Het zijn die geesten, die zoo menigmaal door helderzienden worden waargenomen, en zich zoo heel gemakkelijk door tikjes of door ruischen en andere geluiden trachten merkbaar te maken.

Ze zijn eigenlijk nog buiten de poorten van de geestelijke wereld en leven op de grens der zichtbare natuur, omdat hen nog zooveel stoffelijks aankleeft dat de aarde hen aantrekken kan en voor deze is onze dampkring een gevangenis; zij kunnen er zich niet buiten begeven. Deze zielen hebben geen vrede en het berouw en de onrust drijft hen voort; herinneringen van een zondig leven pijnigen en begeerten naar niet meer te bevredigen geneugten kwellen hen. Zij herroepen onophoudelijk de beelden van het verleden, die als werkelijkheid hen voor oogen treden, totdat zij ontwaren hoe onbevredigend dat goochelspel der verbeelding hen laat. Eensklaps verdwijnt al het aardsche en vinden zij zich overgebracht in een oord dat hen vreemd is. Dit is een eerste schrede op den weg van den vooruitgang; zij moeten nu met zichzelf alleen rekening houden; zij missen al wat hen nog een zweem van aardsche genoegens in de nabijheid der menschen gaf en komen allengs tot inkeer en berouw.

Het oord waar zulke zielen omdolen doet zich aan hen voor als een sombere vallei, voortslingerende tusschen kale rotswanden die geen einde schijnen te hebben. Zij ontdekken er niets waarop het oog met welgevallen staren kan; geen vriendelijk grasssprietje of veldbloempje ontluikt voor de voeten der sombere wandelaars; geen struik of boom breekt de eentonigheid of van de barre rotsmuren, die hen insluiten. Met droevig gehuil vaart een kille luchtstroom over hen heen, die donkere wolken voortjaagt boven hun hoofd — akelige tonen breken soms de diepe stilte des doods af als de echo's van klaagtonen en zuchten, die langs de rotsen trillen. Grauw is de lucht; grauw is de bodem, grauw het verschiet; grauw zijn de lange rijen der droeve pelgrims, die allen voortspoeden om een uitweg van dit dal te zoeken zonder het ooit te bereiken.

Dat is het dal der schulderkentenis, waar het zelfverwijt hun medgezel is en de wroeging al dieper en dieper het hart dreigt te verteren.

Sommige dalen zijn donker als holen; het is er altijd nacht en de bewoners zijn nauwelijks te onderscheiden die hier in diepe moedeloosheid en vertwijfeling zijn neergezonken, omgeven door den donkeren mist, welken zij zelf uitstralen en waarin zij zich gaarne voor Gods oog zouden willen verbergen.

En toch zijn zij niet van den Vader vergeten; toch wil de goede Herder ook deze verloren schapen tot zich trekken en zendt Hij liefderijke vredeboden uit om hen te bezoeken in deze buitenste duisternis.

De liefdevolle zendelingen worden hier echter niet altijd aanstonds welkom geheeten; het verstokte, trotsche hart weigert niet zelden geholpen te worden en vloekt soms nog in zijn angst den hemelbode, als een die hem komt pijnigen. Maar het geduld der engelen die zulke kranke zielen trachten op te heffen is beproefd en zij geven het niet op. Het is een zware taak voor die reine en zalige geesten om in deze walgelijke atmosfeer van zonde en gruwelen af te dalen. Hunne voetstappen laten echter een lichtend spoor achter; hunne zegenende handen sprenkelen lichtvonken over de zwarte massa's en verdunnen de atmofeer door hunne heerlijke emanatie.

Het licht, dat zij als zaad uitstrooien, zijn zachte aandoeningen, liefelijke, reine berinneringen uit vroege kindsheid, gedachten aan een liefelijke moeder, trouwe zuster, edelen broeder, echtgenoot of kind, en zoo knoopen zij aan dit eene punt een tweede en wekken door de eene aandoening de andere om het innerlijk licht dat bijna is uitgebluscht wee op te halen en de goddelijke vonk weer aan te blazen, hoe diep onder asch en sintels verscholen.

De geest die opwaakt uit zijn diepen doodslaap van onverschilligheid of hardnekkigheid wordt verhelderd en, van stap tot stap geduldig voortgeleid, beginnen zijne geestelijke vermogens te ontluiken en ontdekt hij een bloem of een scheutje

in zijn nabijheid, dat hem vreugde en hoop tegenwademt. Hij ziet nu en dan een vriendelijk aangezicht op hem neer blikkend. Hij voelt zich niet meer van God verlaten en uitgeworpen, wanneer een bode des lichts tot hem is gezonden om hem te zoeken.

Dit zijn de dooden, die in de graven zijn, niet op de kerkhoven der aarde, maar in de verblijfplaatsen van de schaduw des doods, voor wie de dood waarlijk is: de koning der verschrikking. Velen worden lang gemarteld door het denkbeeld dat er geen verandering mogelijk is in hun toestand — dat zij eeuwig zoo moeten blijven; dat het voor altijd is afgedaan met hen en zij zijn moeilijk te stillen en tot andere gedachten te brengen.

De toestand dezer ongelukkigen is voorwaar de tweede dood, waarbij het sterven niets is, dat bloot een afleggen is van het uiterlijk omhulsel. Maar hoe zullen deze dooden opwaken ten leven? Jezus zendt ook hen zijne vriendelijke gezanten, maar zonder medewerking van binnen is alles vergeefs. De ziel moet de zware substantie die zij zich heeft toegeeigend, waarmede zij zich verkeerdelijk heeft gevoed en vereenzelvigd, willen loslaten, willen afschudden en uitdrijven, en anders is het voor den besten vriend onmogelijk haar te helpen. De ziel kan niet verlost worden die niet uit diep besef zijner ellende en hulpeloosheid spreekt: Heer! ontferm u mijner; ik heb gezondigd; ik ben onwaardig uw kind genaamd te worden.

Dat is het ware sterven — sterven aan de zondelust, het eigenlijke in den dood zinken en door den dood tot het leven des geestes overgaan, het zij het in den tijd of in de eeuwige gewesten geschiedt, en als het daartoe niet komt, dan blijft die ziel in den dood en derft het eeuwige leven, dat is, het zalige, heerlijke leven als geest, als vrijgemaakte en verloste van het zinnelijke, dierlijke, aardsche. Zoo is het sterven op zichzelf geen gewin, maar een overgaan tot de gevangenis, welke men zich zelf bereid heeft. Wat baat het den geestelijk doode zijn lichaam te hebben afgelegd, terwijl zijn ongevormde, verdierlijke ziel nog alle begeerlijkheden heeft medegenomen

en hij zooveel substantie aan zich getrokken heeft dat de aarde hem vasthoudt als haar wettig eigendom. Hij heeft zich in het slijk gewenteld en zich met stof gevoed — hoe wil hij eensklaps als geest leven. Zijn ziel is vervleeschelijkt in genotzucht en zij had vergeestelijkt moeten worden door zelfverloochening; daarom heeft de dood macht gehad haar te berooven en zij voelt pijnlijk het gemis van het oude instrument, het lichaam dat zij gediend heeft Wie in het vleesch zaait zal uit het vleesch verderfenis maaien.

Lang en bang is de strijd van deze doode zielen om levend gemaakt te worden in den geest, maar Gods goedertierenheid duurt tot in alle eeuwigheid en het woord van den Verlosser blijft eeuwig waar: »Die in mij gelooft zal leven al ware hij ook gestorven.'

De koning der verschrikking wordt overwonnen door den Vorst des levens, en deze tweede dood zal ook eenmaal zijn prooi Hem moeten afstaan, want zijne regeering blijft een voortdurend verlossingswerk, een voortdurend zoeken en redden van wat verloren was in zonde en duisternis.

Zoo bewijst Christus aan millioenen zielen dat Hij waarlijk dezelfde blijft gister en heden en in alle eeuwigheid.

IV.

DE VREEZE DES DOODS OVERWONNEN.

Al wat leeft, wil blijven leven en worstelt om zijn aanzijn te behouden; plant, dier, mensch, elk levend schepsel is zoo georganiseerd, dat het tot zekere mate kan uitdrijven en afweren, wat zijn bestaan drijgt te verwoesten; en als een deel van het organisme beleedigd is, dan werken alle andere deelen te zamen om hulp te verleenen en de schade te herstellen om den ondergang te voorkomen, en de innerlijke aandrift van zelfbehoud drijft het dier aan om gevaren te ontvluchten. En toch weet het dier niet wat sterven is en wordt

de plant niet gekweld door het schrikbeeld van den dood.

De mensch alleen kent den dood in zijn volle schrikkelijke wapenrusting van pijnen en ziekten; hij weet wat dat woord sterven beteekent: dat onweerstaanbaar afgetakeld en verbroken worden, weggerukt te zijn uit den kring der geliefden: afgesneden als de bloem des velds, wier standplaats men weldra niet meer weet. Wij voelen dat wij leven en weten dat een koude hand ons zal aanraken en de warmte des levens, de fakkels des lichts in ons uitdooven en dat het dan voor altijd uit is met alle genietingen die onze dagen sierden, dat de liefelijke zon en het schitterend gesternte, de groene heuvelen en dalen, de bekoorlijke beeken en stroomen dan voor ons niet meer bestaan; dat al die dierbare stemmen niet meer voor ons klinken, die vriendelijke oogen niet meer over ons lichten, en dat wij in het donkere kille graf een aas van het gewormte zullen zijn, wanneer soms vroeg of laat een trouwe vriend het plekje zoekt waar ons stof is geborgen om tot het stof weder te keeren.

Waar is de heldenziel, die niet een enkel oogenblik voor dit akelig denkbeeld heeft teruggedeinsd — waar de sterke geest die nooit bij de gedachte van dit eindvonnis heimelijk gesidderd heeft?

Van alle eeuwen her is er de hoogste prijs opgesteld om een middel uit te vinden om onzen erfvijand den dood te verschalken en hem zijn prooi te betwisten; middelen om het leven te verlengen werden met schatten betaald en de eerzucht der natuurvorschers was het eeuwen lang om het elixer te ontdekken, dat het organisme zou onttrekken aan de wet der vergankelijkheid.

Wat bederft het aardsche geluk meer dan de bewustheid en de ervaring van zijn wisselvalligheid?

Met welk een angst zag menig jong man naar het blosje van zijne bruid of jonge vrouw, dat op eene voorbeschiktheid wees van een vroegen dood; met welk een folterenden kommer zitten ouders bij het ziekbed van dierbare kinderen, wier onschuldig voorhoofd door de kille hand des doods schijnt te

zijn aangeraakt.

Ja, de dood is de koning der verschrikking voor het kind der aarde en den brooddronken spotter, die voorgeeft den dood te verachten; hij zou de eerste zijn om de hand uit te strekken naar het wondermiddel, dat hen onkwetsbaar kan maken voor den pijl van den zwarten jager. En hoe dikwijls is het gebeurd dat de zelfmoordenaar om hulp heeft geroepen, terwijl hij worstelde met den dood, dien hij in zijn bange vertwijfeling gezocht had.

Stel u eens voor dat er door een groote verandering in de luchtgesteldheid der aarde over de menschheid een staat van gezondheid en kracht werd uitgegoten, dat elke verwoestende kiem of beleediging van ons organisme overwon, zoodat wij den dood niet langer hadden te vreezen en verzekerd konden zijn van een ongestoord voortbestaan op de aarde.

Aan velen zou dit hoogst welkom zijn en den grootsten kommer van hun hart wegnemen, maar voor anderen zou het geen geringe smart en teleurstelling wezen.

Zoo gaarne de aadschgezinde en zinnelijke mensch het wereldsche leventje eindeloos zou begeeren voort te zetten, als hij de kwalen van den ouden dag niet had te duchten, zoo ongaarne zou de geestelijk ontwaakte voor een hoogeren vorm van bestaan gerijpte mensch, op deze eerste trap van het uiterlijke leven in deze stoffelijke wereld wenschen te blijven staan.

Het zijn zulke zielen, die overtuigd zijn dat zij te groot zijn voor de aarde, dat de stoffelijke dingen hun hart niet kunnen stillen, hun verstand bevredigen of hun verlangen verzadigen en die in zich en anderen ontdekt hebben de kiem van een heerlijk onsterfelijk leven, dat verre verheven is boven dezen eersten kinderstaat.

Zij hebben intusschen de macht niet om den materialist, die beweert dat er noch God noch geest is, te overtuigen, ja het heerlijke Evangelie van den Christus Gods is gedurende twee duizend jaren niet bij machte geweest het ongeloof uit te roeien en den twijfel voor altijd te beschamen of er wel een leven na den dood zal zijn.

De godsdienst heeft geen macht op hen, die bewijzen, dat de wetenschap hare bewijsgronden omverwerpt en met de ervaring in strijd is. Geloof op gezag was bestaanbaar voor onmondige zielen en slaafsche afhankelijkheid van overheerschende geestelijke leidslieden. De volkeren zijn ontwassen aan de geestelijke overheersching. De toenemende zelfbewustheid roept tot zelfstandigheid en persoonlijke onafhankelijkheid; de mensch van deze eeuw is wars van allen dwang en tiranny; hij daagt zelfs den godsdienst voor den rechterstoel der rede, en draagt het vonnis op aan de priesters der wetenschap.

En deze spreken het vonnis uit — het is een oordeel van verachting en verwerping, omdat de godsdienst haar heilig vuur heeft laten verkwijnen in de harten der belijders; koude letters vervingen den warmen adem des levens en een gefossiliseerde dogmatiek, die kunstmatig door autoriteit gesteund moet worden, verkruimeld en verstuifd voor den scherpe wind van een medoogenlooze kritiek, welke eischt dat de bronnen onzer kennis bloot gelegd zullen worden, al moet de uitkomst ook nog zoo beschamend zijn. Uit de kerkleer bewijst men dat de Bijbel de eenige en hoogste goddelijke openbaring bevat en uit den Bijbel bewijst men dat de kerk de eenige van God gewilde instelling is tot behoud der wereld en verbiedt alle onderzoek als heiligschennis om in een eerbiedige vreeze rustig voort te dommelen.

Het volk dat aan het *bijgeloof* ontwassen is en het van zich werpt, heeft niet veel overgehouden dat naar *geloof* zweemt, omdat het geloof bij zoovelen eigenlijk alleen in bijgeloof was gegrond, namelijk in bijgeloovige vereering van eene alleen zaligmakende en onfeilbare kerk of in bijgeloovige vereering van de door God *geïnspireerde* Schriften, als *een volledig goddelijk onderwijs voor alle eeuwen.*

En het zou weldra geheel en al uit zijn met alle godsdienst die zoo min het verstand als het gemoed bevredigt, indien er niet een kracht of element was in de ziel des menschen, afgescheiden van het verstand en alle uiterlijke godsdienstvormen, waardoor God wordt *gevoeld*. Er is een diepe, stille bewust-

heid van het goddelijke in den mensch, en dit gevoel, dit bewustzijn staat ver buiten het bereik van het atheïsme der wetenschap.

Het rust niet op wonderbare verhalen uit het verleden, maar op een diep vertrouwen en voelen van de wijsheid en goedheid Gods, wiens wil het al beheerscht, alles doordringt, in ons woont en werkt. Geen kritiek of natuurwetenschap, geen lagica of philosophie kan den altijddurenden invloed der liefde, welke het hart voelt, ten onder brengen, en waar die reine vlam vrij gloort, daar kan het koude verstand niet als hoogste macht optreden. Ja, Channing zegt: ik geloof niet dat wij eenige kennis van God verkrijgen kunnen, die geestelijk is en geestelijk maakt, door het beperkte vermogen van het verstand. De logica behoort tot lagere regionen dan de moraal of het zedelijk gevoel.

Verstands-philosophie is geen godsdienst, welke bestaat in het liefhebben en dienen van anderen en den Heer, omdat de Vader wil, dat zijne kinderen zouden opwassen door dienende liefde.

De openbaring van den Zoon had ten doel ons den Vader te openbaren als de liefde en niet als een ondenkbaar mysterie of een wijsgeerig begrip.

Er is te veel gepredikt over de menschelijke ellende en verdorvenheid. Niets is noodzakelijker dan dat de menschheid haar waarde leere kennen en zich bewust worde van de in haar binnenst sluimerende kiemen van goddelijk licht en onverdoofbare krachten, en bovenal van onze macht om den dood te overleven en te overwinnen, zoodat hij onze vriend en bondgenoot, en niet langer onze grootste vijand zijn moge.

In plaats dat de kerkelijke geleerden den geloovige uitgerust hebben met het schoeisel van de bereidvaardigheid des Evangelies om voorwaarts en opwaarts te streven, heeft zij onze voeten gekluisterd in het metalen schoeisel, aan dat der Chineezen gelijk dat allen groei belemmert, de vrije beweging stuit en den loop vertraagt.

Maar de ure komt die alle onwettige banden slaakt, alle onnatuurlijke boeien verbreekt, en wat de tragen van harte

weigeren te doen, dat geschiedt ondanks hen zelven, omdat God regeert en zijn geest ons allen voortleidt op een weg van wasdom en groei, van loutering en ontwikkeling.

De hoofdsom van de openbaringen dezer dagen is de toelichting en opheldering van het groote woord van Paulus: sterven is gewin.

»Laat toch niemand tegen het sterven opzien," was onlangs de mededeeling van een ontslapen vriend. »Voor allen is plaats; voor alles is hulp, niemand gaat verloren of wordt verworpen! Hoeveel heb ik hier reeds van mijn God verkregen en ik dank Hem dat ik nu ook nog de vreugd mag smaken, om dikwijls tot de aarde terug te kunnen keeren, hen te mogen helpen, om met mijne vrienden te spreken en over mijne kleinkinderen te waken. Alles is hier oneindig heerlijker dan ik mij ooit heb kunnen voorstellen"

Dit is het éene noodige voor deze eeuw: te verkondigen en te bewijzen, dat de vertrokken pelgrims der aarde leven aan de overzijde der zilveren rivier.

De ouders behoeven niet meer te zeggen: de dood maakt mij kinderloos; noch het kind behoeft te jammeren: de dood maakt mij ouderloos. Niet alleen is er een hervinden en wederzien, maar er is een bestendig verkeer, een troostvolle gemeenschap en voortdurend samenwerken, samen voelen, samen opwassen.

De kunstenaar klage niet: de dood zal mijn geliefkoosden arbeid vernietigen; de geleerde zegge niet: de dood rukt mij weg uit mijne onderzoekingen en studie; de populaire schrijver of philanthroop meene niet dat hij zijn publiek verliest of een nuttig arbeidsveld zal derven. O, er is werk daarginds voor alle talenten en krachten; daar is voortschijden, streven op elk veld van wetenschap en kunst, want daar zullen duizend hinderpalen vervallen, die ons in ons stoffelijk kleed zoo zeer belemmerden. Zij leven allen Gode en werken voor het koninkrijk der hemelen.

ONDERZOEKINGEN OP HET UITGESTREKTE VELD VAN PSYCHISCHE WETENSCHAP

DOOR HET GEINSPIREERD MEDIUM

HUDSON TUTTLE. *)

ANALISE.

Er bestaat een Psychische Ether die in betrekking staat met ons denken, evenals de lichtgevende ether in betrekking staat met het licht.

Deze kan men beschouwen als de gedachtenatmosfeer van het heelal. Een denkend wezen in deze atmosfeer is een kloppend centrum van gedachtengolven zooals een lichtgevend lichaam van het licht.

Er is een toestand van den geest en het lichaam die wij kennen als een senvitieven, of impressionabelen, waarin indrukken ontvangen worden van andere geesten. Die toestand kan normaal zijn, of kan ontstaan door vermoeidheid, ziekte, gebruik van medicijnen, of ook in den slaap De verschijnselen van clairvoyance, trance, somnambulisme en psychometrie, zijn bewijzen voor het bestaan van deze ether en staan er mede in verband.

Het overbrengen van gedachten is er ook een bewijs van, evenals die vele verschijnselen die een aanduiding zijn van een bewust voortleven van den geest na den dood van het physische lichaam.

Deze sensitiviteit kan zich eensklaps openbaren en het individu er onbewust van wezen, in welk geval men het genie noemt, een plotseling vatbaar worden voor de golven van de psychische atmosfeer.

*) Dit belangwekkend medium was, evenals A. I. Davis, een eenvoudige boerenjongen, zonder eenige opleiding voor studie.

Sensitiviteit verklaart de ware natuur van het gebed.

Al de zoogenaamde occulte verschijnselen van mesmerisme, trance, clairvoyance, gedachtenlezen, droomen, visioenen, gedachtenoverbrenging, enz., staan in verband met en worden verklaard door deze psychische ether.

Al deze verschijnselen wijzen op de onsterfelijkheid, die een natuurlijke toestand is, het geboorterecht van ieder menschelijk wezen.

Het lichaam en de geest onstaan tegelijk en helpen elkaar, maar bij den dood worden zij voor altijd van elkaar gescheiden.

Het probleem van een onsterfelijk leven dat met dit leven een aanvang neemt, wordt opgelost door de ontbinding van krachten die eerst in rechte lijnen werken, door spiraalvormige windingen, die inzichzelf wederkeerende geïndividualiseerd worden en zichzelf in stand houden.

Geestelijke wezens ontstaan en worden in stand gehouden door wetten, die even onveranderlijk zijn als die waardoor de physische wereld bestuurd wordt.

Sensitiviteit kan veel genoegen geven, maar ook veel verdriet; de ervaring van den schrijver als sensitieve toont dat in dit werk genoegzaam aan.

Verder wordt hier een belangrijke communicatie medegedeeld, van een geest, die edel en onzelfzuchtig geleefd heeft, in tegenstelling van den toestand van een auteur, die in zelfzucht geleefd en gewerkt had.

Zijne zelfzuchtige gedachten hadden allen een vorm aangenomen, die hem vergezelden naar de geestenwereld en zijn leven daar tot een leven van wanhoop maakten, en hoe hij aan deze wettige kinderen zijner fantasie ontkomen moet door heldendaden van onzelfzuchtigheid. Dit verhaal is geen fantasie, geschreven om den lezer te amuseeren; maar werkelijkheid, waarvan de schrijver vast overtuigd is, wat meer is, waarvan hij weet dat het woorden zijn van werkelijk levende wezens, die eens, gelijk als wij, op aarde hebben geleefd.

H. T.

HOOFDSTUK I.

STOF, LEVEN, GEEST.

Guizot doet sterk de noodzakelijkheid uitkomen van te weten dat er een toekomend leven is, als hij zegt: Te gelooven in het bovennatuurlijke (geestelijke) is bijzonder moeilijk in onzen tijd; het ontkennen er van is de vorm van alle aanvallen tegen het Christendom; het aannemen is de grond, niet alleen van het Christendom, maar van alle andere godsdiensten."

Tot die conclusie komt hij niet alleen. Voor de meeste ontwikkelden is de moeilijkheid onoverkomelijk; zij vinden het niet langer noodig hun ongeloof te verdedigen, maar lachen om het bijgeloof van hen die iets gelooven van hetgeen buiten de waarneming hunner zintuigen valt.

Niet alleen willen de ongeloovigen niets weten van een leven na den dood, maar de voorgangers der kerk weten zelf maar al te goed dat het ongeloof in den tegenwoordigen tijd een schrikbarende hoogte heeft bereikt. Met dit resultaat voor oogen ondervinden zij het, dat het niet genoeg is om te zeggen dat de Bijbel ons voldoende is, want het geloof is doorgedrongen onder de schaduw van het bijbelonderricht. Terwijl de waarde van den Bijbel, zooals die door de theologen wordt verklaard, afhangt van het geloof in onsterfelijkheid, geeft hij het bewijs niet van het voortbestaan van den mensch over het graf, op zulk eene wijze dat twijfel onmogelijk is.

De opstanding van Jezus Christus bewijst niets, zelfs al wordt die in den meest absoluten vorm aangenomen. Als Christus de Zoon van God en zelf God is, was Hij geen gewoon sterveling, en wat met Hem gebeurd is, behoeft niet met allen te gebeuren.

Zijn lichamelijke opstanding is geen bewijs dat allen zullen opstaan. En aannemende dat Hij aan ons gelijk was, is Zijn

lichamelijke opstanding na drie dagen, waarin Zijn lichaam onveranderd bleef, geen bewijs dat ook ons lichaam weder op zal staan, na tot stof te zijn overgegaan en zijn elementen gedurende duizend jaren een ontelbaar aantal levensvormen aangenomen hebben. Verwerpen wij de opstanding van Zijn lichaam, zooals sommige sekten doen, dan heeft de opstanding haar kracht verloren, want daarbij wordt uitdrukkelijk aangenomen dat zijn lichaam weder levend werd en uit het graf verrees.

Het ongeloof is toegenomen omdat de godsdienstleer geen gelijken tred gehouden heeft met den vooruitgang op ieder ander gebied, maar integendeel beweerd wordt, dat op dit gebied geen verbetering mogelijk was; dat alles voor eeuwig was vastgesteld en wat daarbuiten ging dwaling is.

In plaats van den godsdienst in overeenstemming te brengen met 's menschen ontwikkeling, en onsterfelijkheid als zijn geboorterecht te beschouwen, hebben zij deze als een bijzaak beschouwd en het alleen noodig geacht om zekere dogma's aan te nemen. Zij namen onsterfelijkheid weg uit het domein van positieve kennis; en zij, die wetenschap beoefenden keerden zich met walging af van een leer die geen onderzoek toestond omtrent iets wat altoos was geloofd geworden.

Verder heeft men het groote leger gehad van onderzoekers en denkers op materisch gebied, die de verschijnselen en wetten hierop nagingen, maar zich niet begaven op het gebied van het geestelijke; en aan den anderen kant was de meer belangrijke kennis van den geest van 's menschen toekomst en van zijn tegenwoordig bestaan met een terugblik op het verledene, aan de bijzondere zorg toevertrouwd van mannen die lachten om natuurkennis en hun verstand en rede niet wilden gebruiken. Van daar de tegenstand, die alleen kan ophouden, als de priester zijn boeken als een onfeilbare gids ter zijde legt, afstand doet van gelooven aan dogma's en het goochelen met metaphysische woorden, en het geestelijke op dezelfde wijze gaat bestudeeren, als met zooveel vrucht gedaan is op stoffelijk gebied. Als hij dit gedaan heeft, zullen

de onderzoekers op physisch gebied overtuigd worden dat zij niet de geheele waarheid hebben, zelfs niet waar zij op het nauwkeurigst onderzocht hebben.

Zij zullen dan tot de ervaring komen, dat de conclusies waartoe zij gekomen zijn niet deugen, omdat zij bij al hunne onderzoekingen de geestelijke zijde verwaarloosd hebben, die wel de belangrijkste is. Zij zullen dan beginnen in te zien, dat om een volledige kennis van de uitwendige wereld te verkrijgen, het ook noodig is de inwendige of geestelijke, te verstaan.

Hier komen de oude vragen: Wat is stof? Wat is geest? De philosophie der natuur berust hierop. Er is geen middenweg. De materialist beweert dat het heelal er uit bestaat en dat er buiten dat niets bestaat.

Het atoom. Maar wie kent het atoom, waarin de stof als grens kan worden verdeeld? Niemand. Buiten de werkzame krachten die er schijnbaar van uitgaan, weten wij niets, en speculatie neemt de plaats in van kennen en weten. Die speculatie, die plaats maakte voor nauwkeurige kennis, was vruchtbaar bij de wijsgeeren der oudheid en bracht de schoonste vruchten voort. Van dien tijd tot op den tegenwoordigen hebben speculatieve denkbeelden niet opgehouden te bestaan, maar tot geen afdoende conclusies geleid.

De atomen-theorie is een der schoonste die in de wetenschap van algemeene toepassing is. Als hypothese is hare hulp onwaardeerbaar, en de oplossing die zij geeft van de ingewikkeldste combinaties der elemten inderdaad wonderbaar.

Toch is het een gissen; het bestaan van het atoom een vermoeden. Niemand zag, proefde, of voelde ooit het atoom. Het valt absoluut buiten het bereik onzer zintuigen en kan tot nog toe werktuigelijk niet worden aangetoond. De gansche physische wetenschap, zooals ze tot nu toe bestaat, berust op gissingen, en het eenige bewijs dat wij hebben voor het bestaan van het atoom is dat het de verschijnselen poogt te verklaren, maar wij weten niet of er niet iets anders is waardoor de verschijnselen evenzeer te verklaren zijn.

Het zou verloren tijd zijn om op dit veld nog langer te verwijlen, welks barre zandwoestijn door wijsgeeren en wetenschappelijken met droomen zonder bewijs is overdekt.

De wijze waarop men tot het ondeelbare atoom gekomen is, toont de kinderachtigheid van de theorie aan. Als wij een stukje stof nemen, kunnen wij dat verdeelen in kleinere stukjes; deze weer verdeelen en zoo voortgaan, tot wij een grens bereiken waarbij verdeeling onmogelijk is.

Een dezer ondeelbare deeltjes, zegt de Materialist, is een atoom; een conclusie die een gevolg is van het ruwe denkbeeld van materische verdeeling en het begrensde verstand.

Aan zulk een atoom een kracht toe te schrijven, of het een centrum te noemen, waarvan kracht uitgaat, zijn conclusies waarvoor geen bewijs bestaat. Met gelijke aanmatiging betreedt de Materialist het hoogere veld van leven en moraliteit, vergetende dat het fondament waarop zijn systeem rust, niets meer is dan een gissen, een veronderstellen

Maar onderzoek door andere middelen dan de primitieve ervaring van mechanische verdeeling, toont aan dat het atoom geen bestaan heeft als eene vastgestelde, onomstootelijke werkelijkheid. Prof. Crookes heeft bewezen dat stof eigenschappen bezit die nog onbekend zijn aan het tegenwoordig geslacht van geleerden. Men denke aan de Matière radiante of stralende stof.

Eene illisstratie hiervan: Als een glazen bol gesloten wordt en de lucht er uitgepomt, tot er slechts honderd atomen overblijven, dan laten die honderd atomen geen ruimte over, maar vullen den geheelen bol. Maakt men den inhoud nog ijler tot er slechts tien atomen overblijven dan vullen die tien atomen nog de geheele ruimte; en wordt het proces voortgezet tot er nog maar een atoom overblijft, dan vult dat atoom nog de geheele ruimte. De atomist mag tot in het oneindige verdeelen; wat er overblijft zal zich over de geheele ruimte verspreiden. Kortom, als er slechts één atoom in de wereld was, zou dat atoom zich door het gansche heelal verspreiden.

Nieuwe eigenschappen. — Wanneer stof in zulk een ijlen toestand gebracht is, of met andere woorden, wanneer de druk is weggenomen, doen zich nieuwe eigenschappen voor en het tastbare gaat over in het ontastbare. De eigenschappen van zuivere kracht beginnen zich te openbaren. Men heeft beweerd, dat als het mogelijk was het vacuum meer volkomen te maken er uit dit onzichtbare gas spontane manifestaties van kracht zouden voortkomen; dat stof zou overgaan in kracht.

Wat is stof? — Nu wij gezien hebben dat de voorstelling die men zich van het atoom maakt nog niet de juiste is en niet bewezen kan worden, volgt daaruit dat stof, die verondersteld wordt uit atomen te bestaan, vooralsnog voor geen definitie vatbaar is. Met stof komen wij nooit in innige aanraking, wij kennen alleen hare krachten, zooals die in verschijnselen zich openbaren.

De opvolging der seizoenen, de afwisselingen van dag en nacht, de vrucht voortbrengende aarde, de met sterren bezaaide hemel — zijn allen manifestaties van stof. Stof openbaart zich hier als een verschijnsel. Stof is verschijnsel; verschijnselen zijn concrete uitdrukkingen van kracht. Men zou kunnen vragen: Ontstaan deze verschijnselen uit zichzelf? Worden lichamen organisch, door samenvoeging van atomen? Worden zij niet veeleer samengevoegd door de kracht, die door hen werken kan? Wat is die kracht? Is zij onafhankelijk? Bij laatste ontleding lost kracht zich in beweging op, die voor de zintuigen alleen waarneembaar is zooals zij zich openbaart in verschijnselen. Als wij de verschijnselen van stof alleen willen verklaren, kan men een schijnbaar aannemelijke theorie daarvoor aannemen; tegenover een enkele wereld gaat dat, maar wij hebben er met twee te doen. Wij hebben de werelden van oorzaak en gevolg. Wij kunnen nooit toegeven, dat de oorzaak oorzaak van zichzelf is. Wij mogen de schoone leer der evolutie aannemen, maar toch is deze niets anders dan de weg waarover leven onwederstaanbaar voortgedreven wordt.

Waarom? Waarvoor? Door welke kracht? Instinktmatig komen wij op het gebied van geestelijke oorzaken.

De materieele wetenschap, met al haar nauwkeurigheid, en onfeilbaarheid, waarin zij roemt, gaat haar weg, maar is onmachtig eene verklaring te geven van mentale en spiritueele verschijnselen. Zij roemt in onfeilbaarheid, waar hare fundamenteele theorieën, door den vooruitgang van gedachten, morgen kunnen blijken een gril der verbeelding te zijn. Wij hebben het oog te vestigen op de eindelooze werkingen van den geest voor de eindelijke oplossing van de hoogste openbaring van stof.

De Natuur een Tooverketel — De tegenwoordige beschouwing der natuur door materische wetenschap, is een tooverketel, waarin door eenig onbekend proces stof en kracht zich bevinden. De ketel kookt, en uit het kooksel stijgen, met kaleidoscopische veranderingen, organische wezens naar de oppervlakte. De geleerden staan er rondom heen, evenals Shakespeare's toovenaars en zingen een technisch lied zonder samenhang over wetten; het voorbestaan van kracht; de onvernietigbaarheid van energie; het eeuwig voortbestaan van stof; de kracht van het atoom; de strijd om het bestaan; het overleven der geschiktsten; en zwaaien elkander lof toe over hun diep en juist inzicht, terwijl het scherpste oog niets kan zien van hetgeen er beneden de oppervlakte is. Zij zijn hoogmoedig op hunne verklaringen omtrent oorzaken, terwijl zij niets anders doen dan met woorden spelen.

Op den drempel dezer discussie over het probleem van verstand en geest, ligt dat van het leven. Het levende wezen is het verwonderlijkste product van kracht in zijne menigvuldige gedaanten. Leven is de poort naar het gebied van den geest, en achter die poort liggen de vraagstukkon die wij zoeken op te lossen.

Het levende wezen heeft, uit het feit dat het bestaat, eigenschappen, die bij enkel stoffelijke lichamen niet gevonden worden. Hij staat boven de kracht waarmede deze in het alge-

meen op de stof inwerkt, en voor hem ligt een horizon die opwaarts gaat. Nieuwe en mysterieuse krachten zijn hem toebedeeld, welker som wij levensenergie noemen. Wij weten wel dat de materialist hier lachen of spotten zal, want met meer anderen heeft hij uitgemaakt, dat er buiten stof en kracht niets bestaat. Het dierlijk lichaam, zegt hij, bestaat uit bepaalde hoeveelheden koolstof, waterstof, lijm, ijzer, enz; en het samenstooten der atomen, de verbranding van de koolstof door de zuurstof der lucht, het verbranden der phosphorus in de zenuwen, is de werking die leven genoemd wordt. Bij de hoogere dieren, bijzonder bij den mensch, wordt deze levenskracht, die uit brandende elementen ontstaat, omgezet in denken, en de kracht van het denken hangt af van de werking van het proces.

Niemand, evenwel, heeft ooit bewezen dat zulk een transformatie plaats heeft, noch zelfs die taak ondernomen. De scherpzinnigste denkers erkennen intusschen, dat om het leven te verklaren, alle natuurkundige theorieën onvoldoende zijn en dat zij het probleem niet kunnen oplossen. De materialist zegt dat het leven ontstaan is uit protoplasma; een fragment van protoplasma, is de laagste vorm van een levend wezen. Het is een homogene massa, nauwelijks een cel of vereeniging van cellen. Deze cellen hebben geen tastzin of bewustzijn; zij zijn gevoelig; dat is alles. Een menschelijk wezen, zegt hij, is de som van een eindeloos aantal monaden, zooals een koraalrif de vereeniging is van een eindeloos aantal schaaldiertjes. Deze monaden vormen onder verschillende omstandigheden, been, spier en zenuw. Zij planten zich voort en sterven. Hare vermenigvuldiging en vernietiging is de oorzaak van levensveranderingen en mentale toestanden. Wanneer de noodzakelijkheid zich voordoet dat een groot aantal dezer monaden vernietigd wordt, worden alle vernietigd en daarmede het individu.

Overeenkomstig deze beschouwing verkrijgen wij, door eenvoudige bijeenvoeging van monaden, iets dat geen er van op zichzelf bezit. De enkelvoudige monade is slechts gevoelig, hare tallooze vereeniging in het menschelijk wezen, heeft gevoel

verstand, wil en goddelijke aspiraties. Het eeuwenoude axioma, dat nooit weersproken is, wordt ter zijde gezet, en de som, zegt men, is niet alleen grooter dan hare deelen, zij is oneindig veel grooter en verkrijgt eigenschappen die de deelen niet bezitten.

Men zal zeggen, dat wat het verkrijgen van nieuwe eigenschappen betreft, men die ook heeft bij scheikundige verbinding van lichamen, waaruit producten ontstaan die in hoedanigheid geheel verschillen van de gecombineerde lichamen. Deze vereenigen zich echter in bepaalde verhoudingen en op eene wijze die nog ver is van begrepen te worden, terwijl zij bij de monadenhypothese mechanisch vereenigd worden, zooals schaaldiertjes in een hoop; en deze vereeniging van individuën verandert niet hunne eigenschappen, maar vermeerdert eenvoudig de massa.

Hetzij wij nu deze monadentheorie aannemen, of wel die welke meer algemeen is, dat namelijk het leven het product is van organisatie, die uit de scheikundige werking in het lichaam ontstaat, dan is het nog onmogelijk te zeggen, waarin het doode dier verschilt van het levende. Ontleding kan dit geheim niet oplossen, want het levende dier kan aan die proef niet onderworpen worden. Het levensbeginsel zou er uit verdwenen zijn, voor men distilleerkorf of retort noodig had. Het zingen van een vogel kan niet scheikundig onderzocht worden. Wij weten dat het levende wezen in stand blijft en beheerscht wordt door de sterkste krachten, en op het oogenblik dat deze zich van het lichaam terugtrekken neemt de ontbinding een aanvang. Wat zijn deze krachten? Van waar komen zij? Waar gaan zij heen?

Leven en Wilskracht — Wanneer wij levenskracht in hare hoogste openbaring nemen, in den mensch, heeft zij zelfbewustheid en een onafhankelijken wil. Zij verheft zich boven de atomen van zijn physisch wezen, boven de invloeden die hem omringen, en zegt, ik wil en voert dien wil uit. Ik weet wel, als wij overgaan van physische wetenschap tot me-

taphysica, dat er philosofen zijn die niet alleen deze kracht wegredeneeren, maar ook den mensch zelf. Het zijn echter intellectueele acrobaten, gochelaars die vermaken, die met woorden in de plaats van ballen spelen en door hun handigheid ons versteld doen staan. Toch blijven wij zeggen: wij weten dat wij bestaan en physische lichamen hebben. Hadden wij die niet, dan zou de gedachte er aan nooit bij ons zijn opgekomen. Evengoed als wij weten dat de zon zal opgaan, of dat de avond begint te vallen, weten wij dat wij lichamen hebben en daarmede in contact komen met de uitwendige wereld. Het is een feit en kan als zoodanig niet weggeredeneerd worden. Op gelijke wijze zijn wij ons bewust van een mentaal of geestelijk leven, dat de physische wereld overwelft, gelijk het uitspansel onze aarde.

Is de Kloof tusschen Geest en Stof overbrugd? —

Hier betreden wij dat vaag en onzeker gebied waar stof en geest elkaar ontmoeten. Wij verlaten de kust van het tastbare en wenden ons naar het ontastbare en onzichtbare. Er is geen brug over den afgrond die ons er over brengt. Stoffelijke en geestelijke verschijnselen zijn niet door een gemeenschappelijken band vereenigd en ieder staat op zichzelf. De groote gedachtenstroom is gericht naar de materialistische verklaring van alle geestelijke verschijnselen, of afgeleid van het gebied van het geloofwaardige. Als deze verschijnselen reëel zijn — als de mensch — het ego — iets meer is dan de zuurstof en koolstof in zijn lichaam; als de openbaringen van den geest iets meer zijn dan het verbranden van weefsel in de longen, dan moeten al die openbaringen gebonden zijn aan bepaalde wetten en voorwaarden die een volkomen systeem uitmaken.

De hersens zijn het aanrakingspunt van geest en stof, en voorzoover de openbaringen van dien geest betrekking hebben op de stoffelijke wereld, geschiedt dit, zoolang hij met het physisch lichaam verbonden is, door middel van de hersenen.

Het karakter dezer betrekking geeft licht aanleiding tot de materialistische beschouwing, dat de hersenen gedachten voortbrengen, evenals de lever gal voortbrengt. Maar daarbij oordeelt men naar den schijn en niet naar de werkelijkheid. Er is, zooals Tyndall het zoo juist uitdrukt, een afgrond tusschen stof en geest, waarover men niet komen kan.

»Hoe wij, door middel van de hersenen denken kunnen, is voor ons onbegrijpelijk . . . . . Als ons verstand en onze zintuigen zoo scherp waren, dat wij de moleculen der hersenen konden zien en voelen en in staat waren al haar bewegingen en electrische ontladingen (als die er zijn) na te gaan; en wij bekend waren met de daarmede overeenkomende denkbeelden en gevoelens — dan zouden wij nog evenver van de oplossing zijn. Hoe staan deze physische processen in verband met de verschijnselen van ons bewustzijn? De afgrond tusschen die beide klassen van verschijnselen is te breed en te diep, dan dat wij die zouden kunnen overbruggen."

Geestelijke Substantie. — Daar de experimenten waarover wij gesproken hebben doen zien dat stof onder zekere voorwaarde nieuwe eigenschappen kan aannemen, ophouden stof te zijn in de gewone beteekenis van dat woord, kan de horizon van stof, die men dacht bereikt te hebben met verdund waterstofgas, nog oneindig verder worden uitgestrekt over stoffen en zelfstandigheden die nimmer door de zintuigen zijn waargenomen. Daar het oog slechts in staat is om van het ontlede licht maar weinige stralen waar te nemen, en het oor slechts geluiden van een bepaald aantal vibraties, waarbuiten nog onbekende lichtstralen en geluidgolven bestaan, zoo kennen wij ook slechts een gering aantal elementen; en er kunnen er vele zijn die aan de eene zijde te grof en aan de andere te fijn zijn om door de zintuigen waargenomen te kunnen worden. Er kunnen wezens naast ons wandelen wier lichamen zoo fijn en etherisch zijn, dat wij ze niet kunnen zien en die geen schaduw van zich werpen in de stralen van de middagzon.

G e e s t e l ij k e E t h e r. — Behalve deze geestelijke substant'e, buiten de grenzen van de meest verfijnde stof, heeft men de geestelijke ether. Zij die het licht bestudeeren, hebben de verschijnselen hiervan alleen kunnen verklaren door de hypothese van een ether, eene overal aanwezige vloeistof van buitengewone fijnheid, waarvan de vibraties door het oog als licht worden opgenomen. Deze ether was aanvankelijk een droom der verbeelding; maar daar men er alle vraagstnkken betreffende het licht mede verklaren kon en de mathematicus ze bevestigd heeft, is zij als een bewezen feit aangenomen. Zij is waarschijnlijk ook het medium voor het overbrengen van electriciteit, warmte en magnetisme. Zij is een illustratie van een der vele voorbeelden, waarbij de Verbeelding het Verstand verschalkt heeft in de rij der ontdekkingen.

Op gelijke wijze mogen wij tot het bestaan besluiten van nog een andere ether, het medium waardoor alle geestelijke verschijnselen worden voortgebracht. Wij kunnen het bestaan van deze ether bewijzen, door de zekerheid en harmonie waarmede zij antwoord geeft op vragen op geestelijk gebied, zooals ook het bestaan bewezen is van de lichtgevende ether. Als de groote lichtgever, kunnen wij haar onderscheiden als phycho-ether. Men kan niet zeggen dat zij materisch is, want zij behoort tot het gebied dat boven datgene staat wat materisch genoemd wordt; zij is de sublimatie van stof, veel fijner dan de lichgevende ether, en gedachten worden er in voortgeplant zooals het licht van lichtgevende lichamen in de ether wordt voortgeplant. De natuur van deze ether beantwoordt aan het leven en den geest, en alle psychische verschijnselen verklaren wij door haar.

HOOFDSTUK II.

WAT DE ZINTUIGEN LEEREN VAN DE WERELD EN DE EVOLUTIE-LEER.

Is er meer dan eene Wereld — Stoffelijke? — Tot dusver, op eenige uitzonderingen na die kettersch mogen genoemd worden, hebben de natuurkundigen bij hunne beschouwingen het woord »stof" gebruikt, alsof er maar éene soort stof bestond en de atomen die stof absoluut gelijk waren. Met andere woorden, er zou maar eene soort stof bestaan waaruit de wereld geformeerd is. De zintuigen, waarop die theorie gegrond is, geven daartoe geen aanleiding, maar doen, doordien ze beperkt zijn, integendeel vermoeden, dat het anders is. Wij kennen geen andere geluiden dan die waarvoor het oor vatbaar is; dat wonderbare gewrocht voor het opvangen van luchtgolven om die over te brengen naar de hersenen; toch is het niet zoo volmaakt, dat het alle vibraties tot ons bewustzijn brengt. Buiten zekere grenzen is het ongevoelig voor andere geluidgolven. Als een geluidgolf het oor treft met minder vribraties dan $16\frac{1}{2}$ in eene seconde, hooren wij er niets van; en als de vibraties het getal 38,000 per seconde te boven gaan, hooren wij er evenmin iets van. Het is zeer wel mogelijk, dat er insecten zijn die hoogere tonen hooren die voor den mensch onhoorbaar zijn; en de lange golven van minder dan $16\frac{1}{2}$ in de seconde, kan zachte muziek zijn voor sommige lagere diersoorten.

Hoe volmaakt het oog als optisch instrument ook wezen moge, staat het toch niet op gelijken trap als het oor. Alleen die lichtstralen, wier golven eene lengte hebben van $\frac{1}{39000}$ van een duim (Eng.), kunnen als minimumgrens door het oog gezien worden, en als maximumgrens die, welke en lengte hebben van $\frac{1}{575000}$ van een duim. Dit zijn nauwe grenzen; en daarbuiten moeten stralen zijn, waarvan oogen die anders geconstrueerd zijn dan de onze een indruk moeten ontvangen en andere kleuren zien dan die wij kennen. Er is harmonie

de kleurgolven, evenals er harmonie is in de muziek bij geluidgolven; want evenals een toon zich harmonisch vereenigt met alle octaven, hooger of lager, zoo geven ook lichtgolven die twee of driemaal langer zijn dan een gegeven golf met deze een harmonischen indruk.

Uit hetzelfde oogpunt kunnen wij het zintuig voor den smaak beschouwen, waarvan de zenuwen aan nog nauwere grenzen gebonden zijn en die waarschijnlijk bij dieren anders aangedaan worden dan bij den mensch — spijzen die ons smaken verwerpen zij meestal, zoodat hun smaak natuurlijk anders moet zijn dan bij ons.

Wij zijn niet zeker of er geen zintuigen bestaan waarmede stof in toestanden gezien wordt, waarvan wij geen denkbeeld hebben. Er zijn insekten, die naar het schijnt organen hebben, waarvoor andere zintuigen dan de onze noodig zijn. Hunne voelhorens hebben geene correspondeerende organen bij de hoogere diersoorten, en de indruk die deze van de wereld geven, heeft geen overeenkomst met dien bij ons.

Daar de zintuigen dus kennis nemen van licht- en geluidgolven, die binnen enge grenzen liggen, en die daar buiten liggen aan hunne waarneming ontsnappen, zoo kan ook, hetgeen wij stof noemen binnen een enge grens gelegen zijn, waardoor wij den indruk krijgen dat zóó de stof nu is; maar buiten die grens, aan beide zijden, kan zij eigenschappen en hoedanigheden bezitten, waarvan wij ons geen denkbeeld kunnen vormen.

Een verontrustend denkbeeld van doode Werelden. — Wij zullen nu eenige oogenblikken stilstaan om de bestaande theorie van kracht eens na te gaan in verband met de wording van het Heelal, waarbij wij dan zien zullen dat die theorie tot geen bemoedigende resultaten leidt.

Overeenkomstig die theorie is iedere openbaring van kracht en energie op aarde oorspronkelijk aan de zon ontleend. De groei van planten en dieren en alle bedrijvigheid door de laatsten aan den dag gelegd, ontleenen zij aan het oedsel,

dat groeide door het licht en de warmte der zon.

Ter illustratie van de onberekenbare kracht der zon, nemen wij, bijvoorbeeld, de regenval van eentiende Eng. duim (2 54 cM) over de uitgestrektheid der Vereenigde Staten. Zulk een regenval heeft men berekend tien duizend millioen tonnen (1 ton = 1000 kg.) te bedragen, die de warmte der zon had opgevoerd tot eene hoogte van ten minste een Eng. mijl (15 min.). Al de pompmachines der V. S. zouden een jaar lang moeten pompen om deze massa weder naar de wolken terug te voeren. Als de kracht zoo groot is, gelijk die zich ontwikkelt bij een regenval van eentiende duim, hoe onbegrijpelijk groot is dan niet de kracht die in al het verdampte water in de lucht en de wolken is opghoopt, dat minstens een laag is van veertig duim!

Toch is de kracht der zon die zich op aarde openbaart, maar een onbegrijpelijk klein gedeelte van hetgeen zij uitstraalt; want de aarde ontvangt slechts een bundel stralen zoo dik als hare doorsnede, en deze verhoudt zich tot de oppervlakte van den bol, wiens straal de afstand is van de aarde tot de zon, ongeveer als 1 : 9, 300,000,000. De gezamelijke planeten ontvangen een bijna niet noemenswaardig gedeelte van het bedrag, dat ongehinderd wegvliegt in de diepte der oneindigheid.

De kracht die van de oppervlakte der zon uitstraalt is geschat op 7,000 paardekrachten per vierk. voet; en als de zon een massa steenkool was, zou die in 5.000 jaren verbruikt zijn om die kracht voort te brengen, en in 5,000 jaren zou zij afgekoeld zijn tot 9,000 graden Celcius. Als de nevelhypothese juist is, zou de samentrekking het verlies aanvullen voor 7,000 jaren, voor de temperatuur één graad C, gedaald was.

Onbegrijpelijk als deze kracht is, vermindert zij toch aanhoudend, en al moge het vallen van meteoren en hypothetische cosmische lichamen, de werking er van iets langer van duur doen zijn, de tijd moet komen dat al de kracht der zon zich in de ruimte heeft verspreid; alle lichamen zullen dan dezelfde temperatuur bezitten, en als er geen andere krachtbron is,

zullen de physische en vitale verschijnselen ophouden, en het heelal (ons zonnestelsel), beroofd van levende wezens, zal zelf dood zijn.

Een Doode Wereld. — Overeenkomstig de beschouwing der geleerden, is dit het einde van ons zonnestelstelsel.

Balfour Stewart onderschrijft die conclusie, als hij zegt: »Wij gelooven nog een stap verder te mogen gaan, en niet enkel ons stelsel te beschouwen, maar het gansche heelal met betrekking tot de kracht die voortdurend verbruikt wordt bij eene opeenvolging van physische verschijnselen die niet eindeloos kunnen voortduren."

Nog sterker zegt de heer Pickering: »Het eindresultaat zou derhalve zijn, dat alle lichamen dezelfde temperatuur zouden krijgen; er zou geen krachtbron zijn; physische verschijnselen zouden ophouden en het zichtbare heelal zou dood zijn. Dat, ten minste, is het resultaat waartoe de wetenschap gekomen is, bij de oplossing van dit vraagstuk."

Ter verklaring van den oorsprong dezer kracht, zegt de heer Stewart verder: »Men veronderstelt dat deze stofdeeljes oorspronkelijk op een grooten afstand van elkaar bestonden, en dat zij, daar zij ieder een aantrekkingskracht bezaten, langzamerhand naar elkaar zijn toegekomen, terwijl bij dit proces zich warmte ontwikkelde, op gelijke wijze als een steen dat doet, die van den top eener hooge rots naar beneden wordt geworpen."

Zou zou het heelal overal denzelfden warmtegraad verkrijgen waardoor het onvruchtbaar wezen zou, daar dit afhankelijk is van het verschil in temperatuur.

Met andere woorden, het heelal zou doode stof worden, volstrekt niet in staat om leven te onderhouden, en, voorzoover de wetenschap leert, voor eeuwig in rust, dat is, dood blijven.

Het feit, dat men tot zulk een conclusie gekomen is, heeft ons aanleiding gegeven een oogenblik te verwijlen en te twijfelen aan de juistheid der gegevens die hiertoe geleid heb-

ben. Het zou aangenamer geweest zijn, als men tot de conclusie gekomen was, dat op het einde van den grooten cyclus er vernieuwing was van de verloren kracht en terugkeer tot den oorspronkelijken nevel. Oorzaken bewegen zich in kringen en de grootste storingen worden in evenwicht gehouden door krachten die in tegenovergestelde richting werken, zoodat het resultaat is, dat orde en regelmaat bewaard worden. Kometen verwijderen zich in hare banen honderden en duizenden van jaren, maar toch komt de tijd dat zij terug keeren, om zich in tegenovergestelde richting weder te verwijderen.

Dit resultaat van het onderzoek van het heelal, waartoe de geleerden ten slotte gekomen zijn, hoe schijnbaar aannemelijk hunne argumenten of logisch hunne conclusies ook zijn, wordt door dat resultaat zelfs bewezen onvolledig te zijn.

De Logica van Resultaten. — De verklaring, dat stof en kracht onafscheidelijk zijn en dat er geen stof bestaan kan zonder kracht, bevreemdt ons. De nevel waaruit de hemelbollen ontstonden, was een magazijn van kracht, waarvan, nadat de eerste bol geformeerd was, onafgebroken iets verloren ging. Deze kracht heeft zich gedurende een ontelbaar aantal eeuwen door uitstraling verspreid. Dat verlies gaat nog steeds voort; want daar zij in de ruimte uitstraalt, verhoogt zij de temperatuur niet van de eindelooze diepte waarin zij zich werpt. Wanneer eindelijk alles is heengegaan, blijft nog over de gravitatie, die, als met een ijzeren vuist, de overblijfselen van zonnen en planeten vasthoudt; en deze overblijfselen moeten dan, overeenkomstig de vreemde conclusies van het voorgaande, stof zonder kracht zijn.

Het vraagstuk kan dus niet zijn opgelost, omdat stof en kracht onafscheidelijk verbonden zijn, en een theorie waarvan beweerd wordt dat zij de eenige ware oplossing van het natuurprobleem is, die God niet in het heelal erkent, of van Hem een onbekende kracht maakt, vernietigt het leven in de natuur en kent geen middel om het te herstellen, dan door een wonder alleen. Als het heelal een machine is, die een

tijdlang loopt en dan stil staat, omdat haar kracht verbruikt en weggevlogen is, volgt dan daaruit niet, dat bij het begin eene hoogere macht deze kracht met de stof verbond? En volgt daar ook niet uit, dat als in dit doode heelal weder leven komt, een hoogere macht het licht, de warmte, het magnetisme en andere krachten, die weggevlogen zijn, weder verzamelt en de gestorven overblijfselen weder herleven doet?

Deze materialistische hypothese, waarvan uit de hoogte wordt gezegd dat het zoo en niet anders is, begint met een onderstelling en eindigt met een dilemna, waaruit erkenning van onkunde en aanneming van een wonder haar alleen redden kan.

De schepping is geen uurwerk dat na een bepaalden tijd door een uitwendige kracht behoeft opgewonden te worden, en ieder systeem, dat niet voorziet in haar herstelling zoowel als in haar ondergang, bewijst dat het zwak is.

Wordt vervolgd.

ERVARINGEN VAN MEVROUW D' ESPÉRANCE.

De volgende communicatie van den heer Richard Harte is zeker niet van belang ontbloot voor de lezers van »Light," niet alleen om de quaestie waarover zij handelt, maar ook omdat het een voorbeeld is van een lang, aaneengeschakeld en zeer van pas komend bericht, dat automatisch en snel geschreven is, zonder dat er in gesproken wordt van personen, plaatsen en zaken waarvan ik persoonlijk niets weet. Tot beter begrip zal ik in het kort de omstandigheden vermelden waaronder het bericht gegeven werd.

Mijne kennismaking met den heer Harte was zeer vluchtig. Hij werd aan mij voorgesteld op een der bijeenkomsten van het Spiritualistisch Internationale Congres dat in 1898 te Lon-

den gehouden werd. Er was mij gezegd dat hij een Theosoof was. Ik vroeg hem waar Mevr. Besant woonde, daar ik haar een bezoek wilde brengen, en hij was zoo vriendelijk aan te bieden mij den volgenden dag naar hare woning te brengen. Ik nam zijn aanbod aan; hij vergezelde mij, en was tegenwoordig bij een kort onderhoud tusschen Mevr. Besant en mij. Later passeerde hij mij toen ik in mijn rijtuig zat; hij groette mij, en ik heb hem niet weder terug gezien.

Bij mijne tehuiskomst, na het Congres, vernam ik dat een vriend van mij, die zeer dwaze denkeelden bezat omtrent het leiden van een godzalig leven voor het ontwikkelen van geestelijke hoedanigheden (het ascetisme), dit zoover gedreven had, dat men aan het behoud van zijn leven wanhoopte. De leerstellingen van een zekere Dr. Keightley schenen er den grondslag van uit te maken, en om dit te weten stelde ik mij voor aan Dr. Keightley te schrijven en hem te verzoeken eens met mijn armen vriend te gaan spreken. Ik schreef den brief, maar wist het adres van den Dr. niet; en zoo sloot ik hem, open, in een anderen brief aan den heer Harte, met verzoek hem te lezen en dan te zenden aan Dr. Keightley, als hij diens adres wist; zoo niet, om dan een anderen voorstander van die leer te vragen om hulp te verleenen in wat mij voorkwam een wanhopig geval te zijn.

De heer Harte schreef terug dat hij den brief aan Dr. Keightley had ter hand gesteld, die hem zeer koel ontvangen en gelezen had, en toen zeide dat hij er eerst met zijne vrouw over spreken moest voor hij antwoord geven kon; zijne vrouw, echter, was niet in Londen. De heer Harte voegde er bij dat hij den brief gelezen had en den raad gaf de hulp van Mevr. Besant in te roepen, daar hij vreesde dat er niet veel te verwachten was van de zijde van iemand die de leer van Dr. Keightley was toegedaan. Onder aan den brief schreef hij echter, dat hij juist vernomen had dat Mevr. Besant den vorigen dag naar Indië was vertrokken

Voor er eenige hulp kwam werd mijn vriend het slachtoffer zijner ascetieke denkbeelden, daar hij weigerde voedsel te ne-

men, tot hulp niet meer noodig was. Ik zond een briefkaart aan den heer Harte, waarin ik hem kennis gaf van het tragische einde, en daarmede eindigde onze correspondentie.

Dezen zomer werden nog vele andere vrienden het slachtoffer van een eenigszins gelijksoortige epidemie, die onstaan was door de lezingen en leerstellingen van eenige theosophische sprekers. Deze jeugdige vrienden vertelden mij dat zij het voornemen hadden al hunne wereldsche goederen te verkoopen en zich te begeven naar een van de Zuidelijke Staten van Amerika, waar eene Theosophische Kolonie gesticht werd, van waar zij de wereld wilden hervormen door hunne denkbeelden. Zij spraken mij over hunne plannen, en noodigden mij uit mij bij hen aan te sluiten. Mij het treurige geval van mijn jeugdigen vriend herinnerende, was ik natuurlijk zeer bezorgd over hen; maar op al mijne argumenten tegen hun plan antwoordden zij slechts met eene superioriteit, en verzekerden mij dat zij onderricht waren door hunne »Meesters," en dat zij mij gevraagd hadden hen te vergezellen terwille onzer oude vriendschap, en in de hoop dat ik in het rechte spoor geleid mocht worden en de schoonheid zien van een leven dat is doorgebracht in den dienst der »Meesters."

Tegen deze onderstelling van meerdere kennis voelde ik mij machteloos. Ik kende de theosophische leerstellingen te weinig om met mijne vrienden te twisten op een terrein dat het hunne was, en ik wist dat ik, door met minachting over hunne onderwijzers te spreken of twijfel te opperen omtrent het bestaan dier »Meesters," ik een geest van oppositie verwekken zou, die nadeelig zou zijn voor mijn eigen zaak. Tegelijkertijd, de omstandigheid mijner vrienden kennende — hunne onkunde omtrent andere denkbeelden buiten hunne eigene; de moeilijkheden, die zij ondervinden zouden om zich te gewennen aan een klimaat, eene omgeving, enz., die geheel anders waren dan die waaraan zij gewoon waren — kreeg ik een wanhopig gevoel dat zij waarschijnlijk zichzelf en hun gezin ruïneeren zouden door deze dwaze en ondoordachte onderneming.

Op den 15 Augustus van dit jaar ging ik aan het werk om hun een brief te schrijven, waarin ik hun wijzen wilde op de dwaasheden die zij, uit een wereldsoogpunt, op het punt stonden te begaan, ofschoon ik niet veel hoop had dat zij er éénige waarde aan zouden hechten. En terwijl ik nadacht over de beste argumenten die ik zou aanvoeren, begon mijn hand van zelf te schrijven — in een geheel anderen stijl dan mijn eigen — en ging voort met schrijven, meer dan een uur lang, waarvan de hieronder volgende communicatie het resultaat was, en onderteekend R Harte."

De schrijver verzocht, zooals men zien zal, dat deze communicatie gepubliceerd zou worden, maar ik heb eenigen tijd geaarzeld met zulks te doen, omdat ik, hoewel niet verantwoordelijk zijnde voor hetgeen de schrijver zegt, wel weet hoe moeilijk het voor den gewonen lezer is om de denkbeelden van het medium af te scheiden van die van den controleerenden geest. Ik laat nu de communicatie hier in haar geheel volgen, met uitzondering eener paragraaf die betrekking heeft op iemand van wien iets gezegd wordt en dat ik beter vind niet publiek te maken. Het weglaten daarvan zal mij, maar ik vertrouw, door den schrijver niet euvel geduid worden.

E. d'Espéranse.

De Communicatie van den Heer Harte.

Het is, ik weet het, zeer moeilijk voor u om raad te geven; gij weet te weinig van de macht, die deze leer over hare slachtoffers heeft. Wat uwe vrienden betreft is het geen zeer bijzonder geval, hoezeer het wel zoo schijnt. Ik heb verscheiden dergelijke gevallen gekend, en de moeilijkheid om er met hen over te spreken bestaat hierin, dat de geestestoestand waarin de persoon, hij of zij, verkeert, niet het gevolg is an eenige kennis van feiten of daaruit gemaakte gevolgtrekkingen, maar enkel een geval van hypnose of suggestie. Zulke gevallen ko-

men mij, inderdaad voor vele kenmerken te hebben van possessie." Het eenige wat hen genezen kan is ontgoocheling, door ervaring en kennis van feiten; maar voor de tijd hen genezen heeft is er dikwijls reeds veel nadeel toegebracht, physisch, mentaal en sociaal, zooals gebleken is met een uwer jeugdige vrienden, van wien gij mij verteldet toen wij elkaar in Londen ontmoetten, eenige jaren geleden.

Met mij was het niet precies hetzelfde, maar daar het eenige overeenkomst heeft met het geval uwer jeugdige vrienden zal ik het u meedeelen. Ik werd lid van de Theosophische Vereeniging in 1878, vóór de »Stichters" NewYork verlieten om naar Indië te gaan. Maar ik stelde voornamelijk belang in verschijnselen, en de verschijnselen van het »Occultisme" boezemden mij meer belang in dan de theorieën van het Heelal. Daarom trok het Spiritualisme mij langzaam aan — de wetenschappelijke, niet de religieuse zijde er van — en het was niet voor 1883, toen de heer Judge nieuw leven bracht in Theosophische Vereeniging in Amerika, dat ik een werkzaam aandeel nam in de Theosophie.

Ik werkte negen maanden met den heer Judge in Amerika, in het bureau der Vereeniging, en wijdde mijn tijd aan een studie der Theosophie, die toen veranderde in het Indische systeem, wat het sedert geworden is. Ik vond er niets in dat ik niet wist de denkbeelden te zijn van de oude wijsgeeren of de middeleeuwsche mystieke, behalve de Hindoe'sche en Buddhistische philosophie, die er toen was bijgevoegd en nieuw en belangrijk was, vooral met betrekking tot de Demonologie (leer der Geesten) of Angelologie (leer der Engelen) er van. Zoolang ik in Amerika was nam ik in meerdere of mindere mate deel in de Beweging, ging al dien tijd zeer vertrouwelijk om met Judge en andere leiders, en was lid van den Aryschen tak; en gedurende dien tijd kende ik de dame die later Mevr. Dr. Keightley werd.

De meeste belangstelling die er destijds bij mij voor de Theosophie bestond was te weten te komen wat er waar was in de verhalen van de Mahatmas, die toen op het tooneel gekomen

waren, namelijk, John King, Ski en andere geestelijke vrienden van Mevr. Blavastsky. Ik was er destijds volkomen van overtuigd dat de verschijnselen van het Spiritualisme tot de werkelijkheid behoorden. Toen ik dus in 1887 naar Londen terug keerde, ging ik naar Mevr. Blavatsky, en werkte ongeveer een jaar met haar en de beide Keightley's, en met de Gravin Wachtmeister, een van den kleinen kring op Landsdowe-road. Toen Kolonel Olcott overkwam stelde hij mij voor met hem naar Indië terug te keeren als zijn locum tenens op het hoofdkwartier, als hij op reis was om lezingen te houden, en als redacteur van de »Theosophist.' Ik bleef twee en een half jaar in Indië, en bezocht in dien tijd . . . . (het woord niet te ontcijferen) en Calcutta en maakte kennis met de meeste Indische Theosophen in de binnenlanden. Maar ik slaagde er niet in om iets te weten te komen omtrent de »Mahatmas."

Ik keerde naar Londen terug, eenige weken voor Mevr. Blavatsky overleed, en zag haar toen slechts eenmaal; en hoewel haar dood alle belangstelling in de zaak bij mij wegnam, bleef ik toch werkzaam voor de Theosophie; later onttrok ik er mij geheel aan.

Gij kunt dus hieruit zien dat ik niet over de Theosophie en de Vereeniging spreek zonder er kennis van te hebben, ofschoon ik in de laatste tien of elf jaren er geen werkzaam aandeel in nam en niet onbekend was met de tegenwoordige »leiders," ook met Mevr. Besant die bij de Vereeniging gekomen is nadat ik naar Indië vertrekken was.

Het zuivere resultaat mijner Theosophische ervaringen was, in de eerste plaats: het verlies van vriendschap van verschillende nabestaanden en vrienden, waarover ik mij echter weinig heb bekommerd, alsmede het verlies van eene aanmerkelijke som gelds; in de tweede plaats: het verlies van vele jaren mijns levens, in zoover het 'de resultaten betreft van het aardsche leven; en in de derde plaats: de conclusie dat Theosophie eenvoudig een mengsel is van oude sijstemen van allerlei soort, Westersche en Oostersche, met nog iets er bij gevoegd om er een geheel van te maken. Dat »nog iets" beschouw ik af-

komstig te zijn van een geestelijken bezoeker, d. i. een g e e s t, werkende door Mevr. Blavatsky, die haar inspireerde en controleerde; terwijl zij zich moeite gaf om haar »Geheime Leer" uit te werken.

Zij was geen visionaire van de ecstatieke soort, maar zij werd, geloof ik, gecontroleerd door invloeden die zich zelf »Mahatmas," Meesters, enz, noemden; maar niemand in de Theosophische Vereeniging, onder hen die ik gekend heb, werd zoo gecontroleerd als zij, ofschoon velen beweerden dien invloed te voelen; en daar zij zochten gecontroleerd te worden en voor goede condities zorgden, geloof ik dat velen gecontroleerd werden, en nog worden, door s o m m i g e invloeden van een eenigszins gelijke soort — maar, volgens mijn gevoelen, door invloeden die geheel onbetrouwbaar zijn.

Het hoofdkenmerk der Westersche Theosophen acht ik te zijn O n w e t e n d h e i d; terwijl het bij de Oostersche Theosophen B ij g e l o o f is. De onderofficieren en soldaten van de Westersche Theosophen zijn te goeder trouw en weten niets van philosophische bespiegelingen en denkbeelden; de leiders weten dat wel, maar maken er hun niet mede bekend en geven alleen datgene wat voor hunne theorieën dienstig is. In het Oosten wordt geloof in hun eigen geschriften als de eerste deugd beschouwd; ongeloof in alle andere geschriften als de tweede deugd. Het bijgeloof van ontwikkelde en niet-ontwikkelde Hindoes en Buddhisten beide, is kolosaal en verbazend. Engelsch opgevoede inboorlingen van Indië zijn zonder uitzondering agnostieken — de mannen ten minste — behalve eenige weinige lezers der schrift onder de inboorlingen, die niet in staat zijn iets anders te begrijpen als teekenen en wonderen.

Ik heb zoowel bij de Oostersche als Westersche Theosophen gevonden, dat behalve bijgeloof (de gemakkelijkheid om bedrogen te worden) er een sterke dosis charlatanerie (de gemakkelijkheid om anderen te bedriegen) bestaat. Het komt mij voor dat deze twee eigenschappen slechts twee phasen zijn van hetzelfde gebrek aan wetenschappelijke waardeering van feiten en logische waardeering van gevolgtrekkingen, want zij

verschijnen onveranderlijk te zamen.

Mevr. Blavatsky was buitengewoon bijgeloovig; Judge was zoowel bijgeloovig als geslepen; en zoo zijn er nog meer leiders onder de Theosophische Vereeniging wier namen ik niet noemen zal De verleiding tot humbug en bedrog is groot voor een voorganger van eenige godsdienstige of zoogenaamde godsdienstige beweging, want hij vindt zich omringd door eene menigte van bijgeloovige discipels of onderzoekers van allerlei soort, die even onkundig omtrent het onderwerp als gretig naar wonderen zijn.

Ik durf ook zeggen dat (in mijn oog ten minste), met nauwlijks één uitzondering, de beweegredenen die de voorgangers van de Theosophie doen handelen, ijdelheid en groote zelfzucht is. Natuurlijk zijn deze eigenschappen niet van de gewone soort. Hun ijdelheid is van dezelfde soort als die van een religieus volk dat denkt dat de Almachtige hen gekozen heeft onder millioenen bij millioenen gelijke wezens om Zijn gezant te zijn, en het is gemakkelijk deze ijdelheid voor zichzelf en anderen te verbergen achter een masker van nederigheid en pieuse dankbaarheid. Hun Zelfzucht bestaat in het alles absorbeerend verlangen naar grootheid en macht, en naar geluk van eene soort zoo groot dat het niet te beschijven is; maar daar het bereiken van dat geluk en die grootheid tot voorwaarde heeft het bewijzen van een dienst aan anderen (of wat zij als een dienst beschouwen), is het zeer gemakkelijk het denkbeeld van belooning (de beweegkracht) op den achtergrond van den geest te plaatsen en zichzelf en anderen te doen gelooven dat men volkomen vrij is van zelfzucht en eerzucht.

Wat wij voor ons of binnen ons bereik gekregen hebben, zijn twee dingen: eene verzameling psychische en psycho physische feiten ter eene zijde, en ter andere eene menigte verklaringen er van, waarvan de meeste zeer oud en zeer ontelbaar zijn. De werkelijk belangrijke en gewichtige zaak is, naar ik geloof, de feiten te vergelijken met de verklaringen, en dit bedaard en met al onze faculteiten helder en klaar te doen.

Dit vereischt gezondheid van lichaam en geest; maar men kan, volgens mijn gevoelen, niet gezond zijn naar lichaam en geest en tevens een »goed Theosoof."

Wat nu de Kolonie betreft die Mevr. Keightley in Amerika stichten wil, daarvan weet ik niets. Zij voegde zich bij de factie van Judge, toen deze en Mevr. Besant van elkaar gingen; daarna kreeg zij oneenigheid met Mevr. Tingley, die aan het hoofd stond van de factie van Judge, nadat deze gestorven was (als slachtoffer, naar ik meen van zijn asceticisme).

De Theosophen zijn nu in drie kampen verdeeld — de Besantiten, de Tingleyïten, en de Keightleyïten, en zij haatten of bestreden elkaar (en wellicht nog), zooals de vroegere Christelijke sekten; ieder verklaart de ander voor een ketter.

De weinige kennis die enkelen onder hen bezitten van feiten en theorieën, afgescheiden van hun eigen zuivere verbeelding, bepaalt zich, geloof ik, alleen tot de Besantiten. De andere facties maken veel beweging van een hysterische soort.

De Keightleyiten verklaarden eenige jaren geleden Mevr. Tingley voor een Mahatma, nu zeggen zij dat zij een bedriegster is; maar zij die zich eenige jaren geleden lieten bedriegen en haar hulp verleenden, zijn, dunkt mij, niet bijzonder te vertrouwen.

Maar om weder terug te komen op de te stichten kolonie. Door een verblijf van elf jaren in de Vereenigde Staten en de kennis die ik van de Theosophen heb, ben ik volkomen zeker dat zij eindigen zal in eene mislukking en in ellende voor allen die er deel aan nemen. Wanneer zulk een kolonie gesticht werd door de Besantiten zou zij beter kans van slagen hebben, maar Mevr. K. heeft, naar het mij voorkomt, niet die eigenschappen welke noodig zijn om te leiden en te organiseeren.

Tracht bij uwe vrienden belangstelling op te wekken voor het onderzoeken van Hypnotisme en Mesmerisme (zooals dat

reeds lang gedaan wordt in Frankrijk en Duitschland), en laat hen meer werken lezen over het Spiritualisme. Alleen door nieuwe denkbeelden kunnen oude verdreven worden.

Voor mij is het nu zeker dat een Theosoof een weg bewandelt van zuiver suggestie. Het is als een koorts die een zekeren tijd duurt, soms twee of drie jaren, na welken tijd de patient of geneest of zijn ziekte wordt chronisch — dat bijna altijd het geval is met voorgangers, wier denkbeelden een bepaalden vorm aannemen en dan verharden, waardoor hunne verstandelijke ontwikkeling wordt tegengehouden. Bijna allen die ik gekend heb tijdens het leven van Mevr. Blavatsky hebben de Vereeniging verlaten of een open strijd begonnen tegen de Theosophie (behalve de »leiders" die tegen elkaar strijd voeren). Als uwe jeugdige vrienden werkelijk naar waarheid zoeken, niet naar emotie en sensatie en kinderlijke droomen om magiers te worden, zullen ook zij terugkeeren tot de werkelijkheid van het leven, zooals het in d e z e sfeer van bestaan gevonden wordt. Het gevaar waaraan zij zich nu blootstellen bestaat daarin, dat zij zullen terugkeeren gewond en gebroken, en het is de plicht en het voorrecht van een vriend om een helder licht te werpen op de valkuilen waarover onbedachtzamen licht struikelen kunnen. Om dat te doen heb ik den bijstand verkregen van uw besten vriend Stafford,* en vergunning u mijne ervaringen mede te deelen, die ik wensch dat gepubliceerd worden, in de hoop dat deze of gene er zijn voordeel mede mag doen of voorkomen dat er betreurenswaardige dwalingen begaan worden.

Wat de bedoeling uwer vrienden betreft om de wereld d o o r h u n n e d e n k b e e l d e n vooruit te brengen, ik heb verscheiden gevallen gekend, waarin men dat beproefd heeft, maar waarvan het eenige resultaat is geweest dat zij ontevreden werden en zich belachelijk maakten, zelfs in de oogen hunner vrienden. Zulk een plan, zooals het is voorgesteld en

*) Een van de voornaamste geesten-vrienden van Mevr. d' Esperance
RED. »LIGHT"

men tot uitvoering tracht te brengen, is eenvoudig hypnotische suggestie op groote schaal, en ofschoon zulk een suggestie op personen mogelijk kan zijn, is er niets dat bewijst dat suggestie ook op een menigte werken kan. Zelfs als het gedaan kon worden zou het mesmerische invloed zijn, terwijl iedere verbetering of vooruitgang van het menschdom komen moet van den vrije geestontwikkeling van ieder individu, door ontwikkeling van het verstand en het culviteeren der hoogere faculteiten. Ongetwijfeld blijft het waar, dat suggestie de groote kracht is die de menschen bestuurt in alle levensomstandigheden, maar het is mondelinge suggestie en suggestie door voorbeeld, geen mentale suggestie, die inderdaad zeer zwak is.

Wat verder de quaestie van vooruitgang door ascetisme aangaat; iedere werkelijke beoefenaar van het Occultisme, te beginnen met Buddha, heeft dit voor eene noodlottige dwaling verklaard, en Mevr. Blavatsky bracht het zelf niet in praktijk en verdedigde het ook niet. Het is waar dat (behalve voor haarzelf) er geen vleesch op haar tafel stond, maar er was een overvloed van uitmuntend voedsel, en zij verlangde dat iedereen zou eten wat hij voor zijne gezondheid noodig had, maar niet om zijn gehemelte te streelen. Dat was haar ascetisme, en zij keurde de handelingen van hare minder onderwezen of meer bijgeloovige discipelen af. Judge, hoewel hij zelf het ascetisme streng in beoefening bracht, zag het ongaarne in iedereen die minder vorderingen had gemaakt dan hij meende gemaakt te hebben. Zoo was het ook met Powell, die in Indië, toen ik daar was, de verzonnen onthouding hunner heilige mannen trachtte na te volgen en al zwakker en zwakker werd tot hij geheel was uitgeteerd, een wrak naar lichaam en geest, maar door de Hindoes als een heilige beschouwd. En zeker is het ellendige lot van het jonge mensch, over wien gij mij eenige jaren geleden schreeft, een voorbeeld van het gevaar van het ascetisme.

Kunt gij de aandacht der jeugdige menschen die nu u bezighouden niet op dit geval wijzen?

Mevr. Blavatsky, die een grooten afkeer had van strenge onthouders van voedsel, was gewoon te zeggen dat niemand hopen mocht te zullen worden aangenomen als Chela, zelfs niet om een proeftijd te ondergaan, die niet gezond was naar lichaaam en geest; en hiervoor is het noodig eene voldoende hoeveelheid voedsel te gebruiken om al de elementen, waaruit het materisch lichaam bestaat, te onderhouden en voor het onderhouden waarvan ieder mensch aansprakelijk is. Zij was gewoon te zeggen dat er in de ontwikkeling van een Chela een tijd kwam dat hij al minder en minder naar voedsel verlangde, en dan is het goed en betamelijk om niet meer te nemen dan men meent noodig te hebben, maar voor hij het standpunt bereikt dat hij in staat is voedsel te trekken uit het »Akasa," doet hij verkeerd en dwaas zich te laten uithongeren.

Het is echter dwaas om Mevr. Blavatsky over dit onderwerp aan te halen, maar daar ik weet dat uwe vrienden een zeer groot vertrouwen stellen in hetgeen zij zegt, is het niet kwaad te weten hoe zij daarover werkelijk dacht.

Over het geheel zal echter de Theosophie zooals begrepen wordt door de Westersche volken nog slechts een tijdlang haar bestaan kunnen voortsleepen; de doodsklok heeft er over geluid of zal er spoedig over luiden, want de onthulling van feiten uit H Lassa kan zij niet overleven. De Mathatmas zijn reeds van het tooneel verdreven. De geheimen van het leven der 15,000 of 20,000 monniken die de kloosters bevolken van de Bergen van Thibet, het offeren van kinderen om het verlangen te bevredigen dier heilige mannen, zullen weldra niet langer meer geheim kunnen blijven. De levende Buddha — een jonge priester van ongeveer dertig jaren — die onlangs gekozen is om de plaats te bekleeden van Dalaï — Lama, op vrijwel dezelfde wijze als de Christen-Pausen gekozen worden om plaats te nemen in den stoel van Petrus, is de eenige door wien men de Feuwige Mahatma naderen kan, het Dalai-Lama wezen, even als de Koning, onsterfelijk.

De denkbeeldige Heilige Stad zal niet langer een mysterie

zijn, en bij de onthulling er van zal er veel licht geworpen worden op de verdichtselen van de auteur van »de Geheime Leer." Theosophie — zooals het begrepen wordt door de van mysteries houdende volgelingen van Mevr. Blavatsky — zal den tijd niet verduren, maar waarschijnlijk òf ten ondergaan, òf eenvoudig opgenomen worden in het Spiritualisme.

Ik durf nauwelijks hopen dat deze mijne woorden eenigen afschrikwekkenden invloed zullen hebben op uwe vrienden-Theosophen, maar het zal u voldoening geven te weten dat het in uwe macht staat met hen te spreken over de ervaring van iemand, die vele jaren besteed heeft om de Theosophie te leeren kennen en zijn ervaring duur heeft moeten betalen.

Als gij er belang in stelt iets te leeren van de ophanden zijnde onthulling van de Heilige Stad zal ik trachten u er van op de hoogte te houden. Ik was gelukkig genoeg mij te hebben kunnen aansluiten bij een gezelschap missionarissen die naar Thibet gingen. De meesten van het gezelschap bezweken onder weg van koude en vermoeienis, maar twee er van bereikten de stad. Zij werden onmiddelijk gevangen genomen, maar ik, dank zij den toestand waarvan ik nu verkeer, was onzichtbaar voor hen, en ik zie dat ik tot zekere hoogte, hoezeer met moeite, in staat zal zijn te weten te komen wat ik reeds jaren geleden vermoedde, namelijk, dat de Westersche Theosophie, zooals die door Mevr. Blavatsky verkondigd werd, bedrog is.

R. HARTE.*)

---

*) Onze lezers zullen er ongetwijfeld belang in stellen te weten dat onze beste vriend, de heer Richard Harte, die ons dikwijls een artikel van zijne hand voor ons tijdschrift zond, plotseling te Londen overleed, op den 18 Febr. jl. — RED. »LIGHT."

MOLTKE'S VERSCHIJNING.

Princes Karadja schrijft het volgende in de September afl. van XX. Seklet.

Toen ik eenige jaren geleden een bezoek bracht aan Berlijn, verhaalden mij de verwanten van den veldmaarschalk van Moltke de volgende feiten:

In den zelfden nacht dat Moltke stierf, wandelden twee heeren van een bezoek naar huis. Een van hen was graaf Groeben, dien ik had leeren kennen aan het Haagsche Hof, waar hij toen als militair attaché vertoefde. Toen zij de woning van den veldmaarschalk voorbijgingen, zagen zij tot hunne verbazing, dat hij juist uitging, gewikkeld in een langen jas, en merkten tevens op dat de schildwacht het geweer presenteerde, toen hij hem voorbijging.

Graaf Groeben maakte de vroolijke opmerking: »Wat gaat de oude heer nog doen op dit late uur?"

Den volgenden dag leest hij tot zijn verbazing in het Nieuwsblad dat de veldmaarschalk, wiens toestand niet van eenigen ernst werd beschouwd, gedurende den nacht was gestorven. De dood had plaats gevonden een uur voor de waarneming der verschijning.

Een poos later deelde de graaf Groeben aan de verwanten van den veldmaarschalk mede, wat hij had gezien. De schildwacht werd ondervraagd en er werd bevonden dat hij ook klaar en duidelijk zijne Excellentie had zien voorbijgaan op het genoemd tijdstip. Dit voorval is van zeer eigenaardig belang door het feit, dat geen van de drie getuigen de minste gedachte had, dat het sterven had plaats gegrepen.

Het visioen kan dus onmogelijk door telepathie verklaard worden.

ONDERZOEKINGEN OP HET UITGESTREKTE VELD VAN PSYCHISCHE WETENSCHAP

DOOR HET GEINSPIREIRD MEDIUM

HUDSON TUTTLE.

(Vervolg van bladzij 207.)

De keus omtrent de Oorzaak. — Wij hebben deze keus: Te gelooven dat krachten, door blinde werking en reactie de wereld hebben doen ontstaan uit een nevelmassa en bevolkt hebben met gevoelende en denkende wezens, er een eeuwigdurende beweging van makende; een machine, niet vooraf ontworpen, maar het resultaat van eindelooze mislukkingen, tot stand gekomen door misslagen zonder tal en onderhouden door het toevallig evenwicht van onzichtbare onbekende krachten — of dat achter deze krachten zich een Intelligentie bevindt, die ontwerpen maakt en uitvoert door Zijn wil. Als men het laatste aanneemt, volgt daaruit niet, dat de onontwikkelde denkbeelden omtrent de natuur, alsof alles het eigen werk van God was, behoeven aangenomen te worden. Bij het begin der herleving van de studie der natuur, toen de denkbeelden die eene omkeering brachten in hare wetenschappelijke beschouwing, zich begonnen baan te breken, werden deze gebruikt door menschen van eene zekere klasse bij hunne theologische studiën, die ze verwrongen door verkeerde uitleggingen en het deden voorkomen alsof zij overeenkwamen met hunne dogma's. Onder hen was Paley het meest bekend. Zijn illustratie van het uurwerk was een zijner argumenten waardoor hij het meest naam maakte. Het is misvatting, als wij denken dat er geen overeenkomst bestaat tusschen een uurwerk en het mechanisme der natuur. Toch zijn wij het niet eens met menigen voorstander van de evolutieleer. Evolutie is

ongetwijfeld een juiste verklaring van de methode in de schepping. Zij geeft echter geen verdere verklaring van de oorzaak. Als wij de evolutieleer aannemen en de ontwikkeling van het leven volgen van het kleinste tot het grootste, wat zien wij dan anders dan eene langzame ontvouwing van een bepaald plan? Zijn de wezens uit het voorhistorische tijdperk geen profetieën van die welke uit hen zijn voortgekomen? Wij mogen andere namen gebruiken, maar wij veranderen daarmede de betrekking niet waarin de dingen tot elkander staan. Als wij een vogel met zijn vleugel snel de lucht zien doorklieven en de verwonderlijke samenstelling van beenderen, spieren en vorm der vederen nagaan, mogen wij dat alles door evolutie verklaren, die den vogel de verlichamelijking gemaakt heeft van de krachten der natuur. Maar hebben wij dan meer gedaan dan gezegd, hoe de methode van voortbrenging is? Welke oorzaak hebben wij aangegeven voor het proces? Wij zien een ontelbare reeks vormen, die van eeuw tot eeuw veranderen en in hun verwantschap steeds moeielijker te verklaren zijn en onophoudelijk voorwaarts gaan, om eindelijk den mensch voort te brengen als de volmaking van het wervelbeenige tijpe. De evolutie beschrijft dit proces, bij iederen stap het bewijs gevende dat het op een doel gericht is, dat doel bereikende door stof, dikwijls afwijkingen vertoonende, maar om toch eindelijk dat doel te bereiken. In dit licht bewijst de onvolkomenheid der organen niets tegen het oogmerk. Het oog van den mensch is aangehaald als voorbeeld van onvolkomenheid en dat een kristallen lens veel volkomener is. Het is even volkomen als het organisme waaruit het voortgekomen is; en waar daarvan een afwijking voorkomt, is dat een gevolg van natuurlijke oorzaken.

Evolutie. – Evolutie is een nieuwe naam voor eeuwenoude verschijnselen; maar hare voorstanders willen hun schema door de schepping laten opklimmen tot den oorsprong der dingen. Vooruitgang in ontwikkeling is niets anders als overwinning in den strijd om het bestaan, het resultaat van toevallige geschiktheid, waardoor anorganisch protoplasme zich tot den

mensch ontwikkeld heeft. Stof en kracht doen dat alleen; wat niet geschikt is blijft achter en verdwijnt. Moeilijkheden zijn er niet meer; het raadsel van de Sphinx is niet langer duister. Het zonlicht is gevallen op de marmeren lippen, en Memnon heeft met een enkelen volzin geopenbaard, wat de sterfelijke mensch nooit begrepen heeft. »Het overleven van het geschiktste." De godgeleerde heeft in gezegend vertrouwen gerust in de armen van den Schepper; nu komt de geleerde die, volgens eene gemakkelijke methode, den Schepper »evolutie" noemt en valt in blind vertrouwen in de armen van zijn God met een nieuwen naam.

Het is een nieuwe naam voor het oude feit, dat de levensvormen op deze aarde verbonden zijn door algemeene verwantschap, welke vormen echter in gedaante verschillen, als het gevolg van het toenemen van eindelooze veranderingen. De strijd om het bestaan, is het centrum waarom alles zich beweegt. Dit zal niemand loochenen die nauwlettend nagaat. Dit toegestemd hebbende, wat dan? Is er iets verklaard? Zijn wij een stap nader gekomen tot de oorzaak? Is er werkelijk iets meer gedaan dan aan de verschijnselen der wereld andere namen en uitdrukkingen te geven?

Oudtijds werd gezegd, dat de wereld eene machine was, met goden of een god aan de kruk om haar te bewegen; nu is de god die bij de kruk staat het Onbekende; of, volgens de jongste theorie, is de al-god verschenen in de herleving van den god, imminent in het heelal, die beschouwd wordt als een organisme, met een god ziel[1]). Dit is poëtisch, maar niet te begrijpen en niet wetenschappelijk. Altijd en altijd worden oude denkbeelden gewasschen op het strand van den tijd uit het wrak van het verleden, en in plaats van die in het museum te plaatsen, worden zij verguld en blinken dan als nieuw, terwijl zij spoedig als stof ineenvallen.

Het Overleven van het Geschiktste. — Het over

[1]) Met andere woorden, de bezielde Natuur zelf — Vert.

leven van het geschiktste is een bewonderenswaardig ontwerp voor het behoud van het beste. Neem, bijvb, den tijger en het hert. Aanvankelijk leefden zij samen, toen de tijger zich nog niet kenmerkte door sterkte en behendigheid en het hert niet door vlugheid en voorzichtigheid. De trage tijger was in staat de minst voorzichtige en zwakste der herten tot prooi te nemen. Het vlugste hert vermenigvuldigde, waardoor de vlugste tijgers in staat waren zich voedsel te verschaffen en hun soort voort te planten. Daar hun sterkte en behendigheid toenam, nam ook de vlugheid en voorzichtigheid van het hert toe in dezen strijd des levens; de beide soorten reageerden op elkaar, waaruit de tegenwoordige meer volkomen tijger en hert zijn voortgekomen. In beide rijken van levende wezens heeft deze strijd onder de verschillende families en soorten plaat gehad, en het resultaat dat uit het protoplasmische slijm is voortgekomen, is de gonzende vlieg tot de leviathan in de diepte der zee; het leverkruid op de rotsen, tot den mensch met een intellectueel begrip van den afstand die hem daarvan scheidt. Hier hebben wij de kroniek der schepping; en Froisart sprak niet stelliger bij zijne verklaring van het ontstaan van man en vrouw, dan de kroniekschrijvers over de veranderingen in de verschillende soorten »op haar weg naar den mensch."

Maar wat staat achter dien strijd om het bestaan? Wat is de eindelooze kracht van de onophoudelijke onrust, die iedere golf steeds hooger brengt, werkende als een blinde reus, organische wezens voortbrengende uit protoplasme en te midden van eindelooze afdwalingen steeds het volmaakte naderbij komende, met de vaste profetie, dat het volmaakte bereikt zal worden? Het »overleven van het geschikste" openbaart de kwistige methode waardoor één op een millioen kiemen gespaard wordt, terwijl de andere teruggeworpen worden in den kokenden smeltkroes. Kan men er iets meer van zeggen? De wetten der natuur zijn gangen, waarin oorzaken gevolgen voortbrengen; maar hoe ontstaat er beweging? Er andere namen aan te geven brengt ons niet verder. Toen Newton aan de wet der zwaartekracht een mathematischen vorm gaf, kwam hij

geen stap nader tot hare oorzaak; zoo ook heeft de biologist den drempel niet overschreden van het levensdomein. In een onlangs gehouden vergadering van wetenschappelijke mannen, voerde men levendige discussie over het protoplasme, toen een der leden de vraag deed, welk onderscheid er was tusschen levend en dood protoplasme? Niemand wist op die vraag een antwoord te geven. Het leven ontsnapt aan de waarneming. Dood protoplasme is geen protoplasme meer. De protoplasmische kiem, door levenskracht daartoe gedwongen, begint haar ontwikkeling en beschrijft van den aanvang af de paleontologische geschiedenis der aarde en meer nauwkeurig de biographie van zijne onmiddelijke voorvaders.

Wanneer wij in aanmerking nemen dat deze onzichtbare kiem in hare cel of cellen den stempel bevat van iederen toestand, waarin haar voorvaders verkeerd hebben van den vroegsten tijd af en al die toestanden doorloopen, dan is het niet langer een verschijnsel dat wij zien, maar een wonder van scheppingsvermogen; en alles wat er geschreven is door physiologen, van Galen's tijd af, omtrent de oorzaak hiervan, is niets anders als kinderpraat. De materische zijde verklaart het ons niet. Haar ruwe methode is niet geschikt voor de psychische. De balans weegt de elementen der ziel niet, het ontleedmes kan ze niet ontleden, de retort ze niet opnemen.

HOOFDSTUK III.

WETENSCHAPPELIJKE METHODEN VOOR HET BESTUDEEREN VAN DEN MENSCH EN DE RESULTATEN ER VAN.

De Evolutionist. — De geleerden bestudeeren den mensch op verschillende wijzen. De evolutionist zegt, dat het leven, in de diepten van het verleden, met het protoplasme een aanvang nam en stap bij stap, door het weekdier, den visch, de hagedis en het zoogdier, voorwaarts is gegaan, door

»overleving van het geschikste" en den »strijd om het bestaan," tot eindelijk het zoogdier, door vreemde, toevallige veranderingen, een menschelijk wezen geworden is. Evenals het menschelijk lichaam een gewijzigd dierlijk lichaam is, evenzoo is het verstand een gewijzigd en ontwikkeld instinct, waarbij het scherpzinnigste verstand slechts het resultaat is van toegenomen ervaring, hoe het best vooruit te komen. De hoogste onder de dieren is de mensch, met geen slagboom tusschen hem en hen en die een gelijk lot wedervaren. Er is geen bewijs van een leidende Intelligentie, en als de mensch een onsterfelijken geest bezit, dan bezitten het weekdier en het protoplasme dien ook.

De Scheikundige. — De scheikundige volgt de methode om den mensch te analyseeren. Hij neemt het vitale weefsel en lost dat op in zijne bestanddeelen. Hij zegt ons, dat er zooveel waterstof, koolstof en stikstof in de spieren is; zooveel lijm en phosphorus in de beenderen; zooveel phosphorus in de zenuwen, zooveel ijzer in het bloed. Hij scheidt deze elementen van elkaar af en weegt dan zóó nauwkeurig, dat hij hun verhoudingen tot op een duizendste van een grein kent. Hij is gereed en heeft alles wat er te vinden is. Het leven is het resultaat hunner vereeniging; het denken het verbranden van phosphorus in de hersenen; en wat den geest betreft, het is onnoodig de verschijnselen daarvan te verklaren. De scheikundige is met zijn werk gereed en legt de resultaten zijner analyse bij zijne verzameling. Dat lichaam woog misschien honderd en vijftig pond. In een groote glazen flesch staat het water dat het bevatte — helder als kristal. Er is ongeveer tien gallons; want het lichaam bestaat voor meer dan de helft uit water. Er is een fleschje met een wit poeder, dat de lijm vertegenwoordigt; een ander, iets kleiner, bevat het kiezel; en nog een ander de phosphorus. Er zijn homoeopathische glazen buisjes, die een weinig zwavel, ijzer, magnesia, potasch, soda, zouten, enz., bevatten, zoodat de flesschen en fleschjes bijna ieder bestanddeel vertoonen. Hier hebben wij, wat eens een menschelijk wezen

was. Al die bestanddeelen kunnen wij leveren, uitgezonderd één, dat hier ontbreekt, namelijk, het levens- of psychisch beginsel; de bestanddeelen zijn levenloos en hebben niet meer waarde dan water uit de beek en aarde aan haar oever. Neem al de fleschjes, giet die uit in de groote flesch en schud zoolang tot alles is opgelost en fijn verdeeld; onbezield en dood is alles en blijft dood. De chemist heeft bij zijn analyses geen rekening gehouden met dat subtiele beginsel dat aan deze elementaire stoffen het leven geeft. De levende gestalte heeft haar oorsprong in het voorbijgegaan verleden en hare elementen waren gerangschikt en in vereeniging gebracht door een levensproces dat toen begon en al de levensvormen doorloopen heeft. Phosphorus zal noodig zijn om aan de hersenen activiteit te geven en een zeker bedrag denkvermogen komt overeen met een zekere hoeveelheid plosphorus die in het zenuwstelsel verbrandt. Maar wat zegt dat? Wij hebben in een der fleschjes al de phosphorus die het lichaam bevatte; en als wij die verbranden geeft zij vlam, maar geen intelligentie. Intellingentie ontstaat niet door enkel verbranding van phosphorus, maar wel wanneer die plaats vindt in zenuwcellen die voor dat doel gemaakt en geschikt zijn en bij welker samenstelling eene hoogere Gedachte heeft voorgezeten.

Als wij de ingredienten in deze flesschen en fleschjes een menschelijk wezen willen noemen, staat dat gelijk met een hoop steenen, kalk en hout een huis te noemen, als er door uitwendige krachten niet eerst een huis van gemaakt is; en zoo moet ook het levend wezen zich door een inwendige kracht uit die bestanddeelen tot eene gestalte organiseeren. Geen vermenging van den inhoud dezer flesschen en fleschjes kan leven voortbrengen, of ook maar een enkel protoplasme.

De Anatomist. — De derde is de anatomist, die zich met het scherpe ontleedmes over het lichaam, waaruit het leven weggevloden is, heenbuigt en den loop van den slagader en der bloedvaten, den vorm en de plaats der zenuwen, de verbinding der spiervezels, enz., nagaat en in vereeniging met

den physioloog de functiën bepaalt van ieder orgaan afzonderlijk. Het is een verwonderlijk samengesteld werktuig, verwonderlijk en onbegrijpelijk, werkende en voortgekomen uit een niet waarneembare kiem. Als de anatomist en physioloog hun werk beëindigd hebben en er op de ontleedtafel een massa ontlede bestanddeelen liggen uitgespreid, roepen zij triumphantelijk uit: »Zie! het vraagstuk van den geest hebben wij opgelost! Er is niets buiten het organisme. Wij hebben nagegaan, hoe iedere cel en spier en zenuw met elkander in verbinding staan en welke functiën zij te verrichten hebben. Nergens hebben wij een spoor gevonden dat er nog iets hoogers is dan het stoffelijk lichaam. Hier wordt het voedsel opgenomen; hier wordt het geassimileerd; hier scheidt het zich af; hier verlaat het het lichaam; en hier, in deze grijskleurige weefsels, ontstaan de gedachten. O! wat is het een wonderlijk samengesteld werktuig!"

Zeker is het dat; en wat is er geworden van de kracht die het in beweging bracht? Gij hebt een vreemd werktuig, ongelijk aan ieder ander; want het is er een dat stoom maakt, in plaats van door stoom in beweging te worden gebracht; een dat een watermolen maakt, in plaats van door water bewogen te worden. Welk onderscheid bestaat er tusschen een dood mensch en een dat leeft? Het onderscheid is verbazend groot; en toch is voor den chemist, den anatomist, den biologist, een dood mensch gelijk aan een levend mensch. Dat onzichtbaar, onbegrijpelijk element, het leven, ontsnapt aan den smeltkroes, de retort, het ontleedmes, het microscoop; en de conclusies van hen die het verwaarloozen, zijn gelijk aan de vage denkbeelden van kinderen ten aanzien der voorwerpen die hun aandacht trekken.

Toch roemt de wetenschap er in dat zij alle dingen kent. Zij heeft de aarde onderzocht en de diepten van den sterrenhemel gepeild; het onbegrijpelijk kleine en het onbegrijpelijk groote; de verschillende verschijnselen lost zij op en weet er zich rekenschap van te geven en verdiept zich in sublieme theorieën. Zij gaat de wetten na van de beweging der kleine

stofdeeltjes en der machtige hemelbollen; van de geweldige krachten der elementen en der subtiele werkingen waardoor de levende wezens in stand gehouden worden.

WAT IS ER, NA DEN STRIJD OM HET BESTAAN? —

Wat is er, o Wetenschap, over het graf, dat een scheidsmuur vormt tusschen dit leven en het toekomende?

Het antwoord luidt: Over het graf? Daar is niets. Droom niet, maar ken de realiteit. Waar blijft de muziek, nadat het instrument gebroken is? Waar het gegons van de bij, wanneer het diertje gestorven is? Waar het licht van de lamp, nadat de olie is opgebrand? Waar de warmte van den haard, nadat de steenkool verbrand is? Bezorg de voorwaarden, en gij hebt muziek, licht, warmte. Zijn die er niet, dan hebt gij ook niets. Even als het toestroomen van zuurstof de kooldeeltjes in een vlam verbranden doet en daar door licht en warmte geeft, zoo brengt ook de vereeniging der elementen in de zenuwen en hersens het verschijnsel voort van leven en denken. Zooals de lever gal afscheidt, brengen ook de hersens gedachten voort. Verwoest de hersenen, en het verstand verdwijnt; even als de muziek, wanneer het instrument gebroken is.

Zie om u on let op den strijd om het bestaan. Zie op de myriaden menschelijke wezens die voorbij zijn gegaan. De wereld is een groot knekelhuis; alles wentelt er in, in een eindeloozen cirkelgang. Tand en poot, om te verscheuren en te vernielen; boog, knots, speer, zwaard en kanon, om te dooden; de zwakke, om te vallen, de sterke, om te overwinnen, te vermenigvuldigen en zich te ontwikkelen door de slachting der zwakken in zijn geslacht. Het atoom, dat gij met het ongewapend oog niet kunt zien, verslindt en wordt verslonden en ontwikkelt zich tot mensch, die op zijn beurt weder slachter en slachtoffer is. Zoekt gij wat het doel of de bestemming er van is, gij vindt het niet. Wat gij een plan noemt, is slechts de harmonie van fluctueerende veranderingen, ontstaan door eindelooze afwijkingen.

Philosophie. — Wend u tot de philosophie, gehuld in haar wit gewaad, die beweert dat zij de wereld en hare bestemming kent; zij zal u spreken over den cirkelgang van het bestaande; de opvolging der generaties; dat leven en dood elkaar aanvullen en dat alles waarop gij hopen moogt verandering is. Onophoudelijke verandering is de onverbiddelijke wet, en hij die het grijpen wil, vangt niets dan schaduw.

Godsdienst. — Godsdienst, zooals die gewoonlijk onderwezen wordt, geeft een pessimistische wereldbeschouwing en leert als slaven te buigen voor de tuchtroede die ons voorgehouden wordt. Wij mogen gelooven dat dit voor ons welzijn is, of wij het begrijpen of niet, toch hebben wij een afkeer van die slavernij; en altoos blijft men vragen naar het doel van het leven en of er een leven na dit leven is.

Godsdienst, die berust op de onsterfelijkheid van den geest, behoorde ons dat zoo klaar en duidelijk te maken, dat er niet de minste twijfel overbleef. Dat men klaagt en jammert en gebroken van harte is, bewijst dat zij dat niet doet, of wel, dat de vrees voor hetgeen met ons na den dood gebeuren zal, erger is dan vernietiging. De vrees voor de hel, die menschen tot krankzinnigheid gebracht heeft, is nu met andere dwaalbegrippen in de rommelkamer weggeborgen; men is er aan ontwassen, en in de vrije lucht waarin men nu ademt, kan men de vrees niet begrijpen die zij vroeger deed ontstaan. De arbitraire hemel is ook voorbijgegaan en een meer natuurlijk denkbeeld van het toekomende leven heeft er de plaats van ingenomen. Toch blijft hetgeen de godsdienstleeraars zeggen koud, ledig en zielloos; en zelfs de dichters die met den vinger wijzen op een wegstervend geloof, verheffen hun stem tegen het ongeloof dezer eeuw, in woorden die van wanhoop getuigen.

In die richting wordt niet veel troost gevonden. Laat ons terugkeeren naar de oorspronkelijke bronnen; laat ons voor een wijl vergeten wat de wetenschap en de geleerden zeggen en het boek der natuur ter hand nemen, om te zien of de materische wetenschap een vast fundament heeft.

HOOFDSTUK IV.

WAT IS DE SENSITIEVE TOESTAND?

Een Menschengeslacht zonder gezicht. — Wanneer het menschengeslacht geboren was zonder de gezichtsorganen, zou niemand zich een denkbeeld kunnen vormen van de pracht en schoonheid der natuur. De normale toestand zou blindheid zijn. Dag en nacht zouden zich kenmerken door bedrijvigheid en rust, maar het schitteren der zon, het noorderlicht, het op- en ondergaan van zon en maan, den prachtigen sterrenhemel bij een wolkeloozen avond en de onophoudelijke veranderingen die het kleed des aardrijks ondergaat, zouden voor hen onbekend zijn. De bloemen mochten dan in schoonheid bloeien en haar geur door hen worden ingeademd, maar haar maaksel en haar kleuren zouden zij niet kunnen zien. De geest, beroofd van de eindelooze indrukken door het gezicht teweeggebracht, zou er zich geen denkbeeld van kunnen vormen. Als dan iemand, die kon zien, zich moeite gaf om het blinde menschengeslacht een denkbeeld te geven van de schoonheden der natuur, zooals hij die ziet door middel van het oog en het licht, zouden zij hem zeggen dat hij een bedrieger was, door hun dingen te vertellen die onbegrijpelijk zijn.

Een Menschengeslacht zonder Gehoor. — Als men behalve het gezicht ook geen gehoor bezat, zouden de verschillende geluiden ook niet gehoord kunnen worden; de organische functies zouden dezelfde blijven, maar geen enkel geluid zou door ons opgevangen worden; overal zou een diepe, onafgebroken stilte heerschen. De geest zou zich geen denkbeeld kunnen vormen van muziek; het gezang der vogels, het suizen van den wind, het loeien van den storm en de zachte aangename modulaties van de menschelijke stem, zouden voor hem onbekende verschijnselen zijn. Als men niet hooren kon

zou men ook niet kunnen spreken, omdat men geen denkbeeld had van stembuiging. De geest, in stilte en duisternis, niet in staat zijne gedachten aan anderen mede te deelen, zou beroofd zijn van al de indrukken, gewaarwordingen en denkbeelden, die het gevolg zijn van te kunnen zien en hooren. Hij zou ook niet kunnen worden ingelicht door iemand, die wel zien en hooren kon, omdat hij zich geen denkbeeld zou kunnen vormen van het zien van iets wat hij nooit heeft kunnen doen en van het hooren van geluiden waartoe hij nooit in staat is geweest.

Sensitiviteit. — Op gelijke wijze ziet de sensitieve in clairvoyanten toestand eene wereld die voor onze zintuigen niet waarneembaar is en waarvan de mensch zich evenmin een denkbeeld vormen kan als de blindgeborene van het licht. Het is het erfgoed van iedereen, maar slechts bij enkele begunstigde individuen komt het uit den latenten toestand nu en dan vrij. Het is daarmede als onder duizenden blinden, waarvan enkelen slechts even kunnen zien en één helder ziet. Het zien van dien een is een aanduiding wat allen zouden kunnen onder gunstige omstandigheden; evenals als het zien van hen die sensitief zijn eene aanduiding is wat in die richting mogelijk is. Het is door die poort dat wij in staat zijn tot het gebied door te dringen van een hoogeren toestand van bestaan; en het is ons doel om langzaam langs den weg te gaan die door die poort naar onbekende oorden leidt, waarvan men zich nog nauwlijks een denkbeeld heeft gevormd.

Wij hebben een inwendige overtuiging van het bestaan van geestelijke toestanden, van een eindeloos voortbestaan en aspiraties, die daardoor alleen kunnen bevredigd worden en waaraan deze sterfelijke sfeer niet kan voldoen. Zullen wij die aspiraties beschouwen als een ijdel verlangen en die inwendige overtuiging als verbeelding, waarvoor geen grond bestaat? Of hebben wij geestelijke vermogens die ons de vaste overtuiging geven van een geestelijk leven na den dood?

Het oog is gevormd in overeenstemming met de wetten van

het licht, om zijne stralen op te vangen en langs de gezichtszenuwen naar ons bewustzijn over te brengen. Het is een bewijs voor het bestaan van het licht. Op gelijke wijze is ook geestelijke waarneming een bewijs voor het bestaan van geestelijk bewustzijn. Het zou voor den geest even moeielijk zijn om geestelijk bestaan te begrijpen zonder dit bewustzijn, als het voor den blindgeborene is zich een denkbeeld te vormen van de schoonheid van het licht.

Sensitiviteit is een vermogen dat tot onze geestelijke natuur behoort en dat in werking komt wanneer de geestelijke zintuigen de physische overheerschen. Alle menschen bezitten haar; enkele in hooge mate. Zij is veranderlijk bij hetzelfde individu, ontwaakt dikwijls door het gebruik van medicijnen, door vermoeidheid, door slaap, en kan versterkt of opgewekt worden daor hypnotisme of magnetisme. Zij kan plotseling ontstaan en met groote tusschenpoozen, soms eenmaal in het leven, of kan een bestendige eigenschap zijn. Zij kan in iederen graad voorkomen, nauwelijks te onderscheiden van de eigen denkbeelden van het individu, tot zuivere clairvoyance toe.

Voorwaarden en Voorbeelden van Sensitiviteit. — Wanneer een geest op een anderen geest influenceeren zal, moeten zij in harmonie met elkander zijn, althans tot op zekere hoogte. De gedachtenvibraties bij den een zullen anders geen gelijke vibraties bij den ander opwekken. Neem, bijvoorbeeld, om dit duidelijk te maken, twee muzieksnaren, die beide gespannen zijn, maar de eene iets sterker dan de andere en met een verplaatsbare kam er onder. Ze zijn dan niet gelijk getoond. Strijkt men dan langs de minst gespannene, dan zal daardoor in de andere geen toon worden opgewekt, maar de kam zal zich een weinig verplaatsen. Blijft men doorstrijken, dan zal de kam zich zoolang verplaatsen, tot de snaren even sterk gespannen en in harmonie met elkaar gekomen zijn. Strijkt men dan langs de een, dan zal de ander daarop antwoord geven.

Als er in een vertrek honderd muziekinstrumenten zijn,

getoond, dan zal, wanneer de een wordt aangeslagen de ander daarop antwoord geven, terwijl de overigen zwijgen zullen.

Deze gedachtenvibraties kunnen plotseling gelijk een flikkering zijn, zooals bij waarschuwing bij groot gevaar, waarbij de sensitieve toestand dan maar een oogenblik duurt; maar hij kan ook gecultiveerd en permanent worden bij het individu. Het hypnotische of somnabulische sujet kan aanvankelijk zeer weinig worden aangedaan, maar steeds meer en meer onder den invloed komen, zoodat hij eindelijk, gelijk hierboven gezegd is, plotseling kan gewaarschuwd worden.

Als een voorbeeld van de methode waardoor dit verkregen wordt, hetzij de operateur bekleed is met een physisch of een geestelijk lichaam, zullen wij de verbetering nemen die een viool ondergaat door gebruik en den tijd.

Dit instrument, het beste van alle om aan de gevoelens zijner ziel uitdrukking te geven, verkrijgt zijn zachte, gevoelvolle tonen door gebruik en den tijd. Het kostbare stuk, dat zijn gewicht in goud waard is, kan, toen het vervaardigd en gereed was, een viool geweest zijn die slechts wanluidende tonen voortbracht, die het gehoor onaangenaam aandeden. De Tyrolsche fabrikant kiest het zachtste daarvoor geschiktste hout uit dat er op zijn bergen te vinden is, gelijk van kleur en vrij van gebreken. Hij snijdt dit met de uiterste zorg en met onuitputtelijk geduld; aan al de deelen wordt de vereischte vorm gegeven; zij worden geschuurd en glad gemaakt en eindelijk in elkaar gezet en gelijmd, zoodat het als het ware een geheel vormt. De snaren worden dan over de kam gespannen en het instrument is gereed. Dan wordt het beproefd. Het brengt meestal onaangename geluiden voort, zelfs in de hand van een geoefend speler. Maar langzamerhand verbetert dat. Iedere streek doet de vezels in het hout veranderen en brengt hen steeds meer en meer in een harmonisch accoord. Na eenigen tijd zijn zij in harmonie. Met het spelen van een enkel stukje wordt dat niet bereikt; zelfs twintig of duizend zijn daarvoor niet voldoende. Het kan van de eene hand in de andere overgaan, van het eene geslacht op het

andere en door geoefende spelers bespeeld worden, eer al zijn goede eigenschappen aan den dag getreden zijn. Dan smelten de tonen harmonisch en zuiver ineen; zij wekken het gebroken hart weder op; vervullen de ziel met blijdschap en hoop verdrijven de sombere gedachten; zij zijn dan als het gezang der vogels in het woud; als het ruischen van een waterval; als het loeien van den storm; het rommelen van den donder; het suizen van een zachte koelte; het vallen van een malschen regen. De natuur spreekt door dit instrument, dat het hart doet trillen van aandoening, hoop en verlangen.

Op gelijke wijze zal ook een wezen dat het aardsche lichaam heeft verlaten en zijne gedachten af wil drukken op een sensitieve, eerst slagen na herhaalde proefnemingen Iedere poging echter brengt hem nader tot het doel, want gedachtenvibraties werken aanhoudend om de oorzaken weg te nemen dat er nog geen harmonie bestaat; en als de Intelligentie geduld heeft en de sensitieve passief blijft, zullen de gedachten van de eerste eindelijk ongestoord overgaan op den geest van den laatste.

En als het nu mogelijk is dat een sensitieve in betrekking komen kan met een individueele intelligentie, is het ook mogelijk dat hij in betrekking komen kan met de gedachtenatmosfeer van het heelal of den psychischen ether. Wanneer dit mogelijk is, als iemand zoo sensitief kan worden en de gedachtegolven op kan vangen, als deze door den ether gaan, zooals het oog de lichtgolven opvangt, dan zou zoo iemand een focus zijn en de gedachten kunnen opvangen van alle denkende wezens in het heelal.

De sensitieve toestand in dit sterfelijk leven is dus een schijnbaar abnormaal verschijnsel dat tot het geestenleven behoort. Wij komen dus tot het besluit dat de treffende verschijnselen er van, die ons zoozeer in verbazing brengen, nog ver beneden die staan, welke zich zullen voordoen wanneer de geest het stoffelijk kleed heeft afgelegd. De parmanente toestand van een geestelijk wezen, nadat hij het lichaam verlaten heeft, moet die eener volkomene en uiterst gevoelige

sensitieve zijn. Wat men hier bij eene gedeeltelijke of totale eclips ziet, ziet men dan bij den glans van het helderste licht.

Gedachten en geen Woorden worden ingedrukt. — Terwijl Max Muller standvastig de stelling verdedigt, dat het denken onafscheidelijk gepaard gaat met woorden, zonder welke wij niet denken kunnen, ontmoeten wij voortdurend verschijnselen die er op wijzen, dat de gedachte van den eenen geest overgaat op den anderen en door dezen op zulk eene wijze in woorden wordt gebracht als overeenkomt met zijn ontwikkeling. De snelheid waarmede de indruk gegeven wordt is er het bewijs voor. Een voorbeeld hiervan haalt Dopson aan, die zegt, dat Deleuze aan een zeer sensitief mesmerisch sujet een verzegeld briefje ter hand stelde, met verzoek om dat te lezen. Hierin stond:

Niemand, behalve het oog van den Almachtige, kan dit schrift in deze enveloppe lezen.

»Troy, NewYork, Aug. 1837."

Het sujet las:

Niemand, behalve het oog van den Almachtige, kan dit in deze enveloppe lezen.

— — — — 1837."

Hij verzuimde het woord »schrift" en den geheelen datum, behalve het jaartal. Het verdient opmerking, dat in al de gevallen van gedachtenoverbrenging of sensiviteit, het noemen van namen, data, enz., het moeilijkst en het minst betrouwbaar is; en dit is een oorzaak geweest van twijfel en een argument tegen de betrouwbaarheid van het sujet.

Voor het overbrengen van namen en data is een diepere hypnotische toestand noodig dan voor denkbeelden. Daarom kunnen denkbeelden gemakkelijker en beter worden overgebracht dan op zichzelf staande woorden en data; waarom dan ook het ontwikkelen eener sensitieve van groot belang is, zooals blijken zal in een volgend hoofdstuk, waarin wij spreken zullen over verkeerde ontwikkeling van sensitiviteit. Wij zullen hierover ook spreken in het hoofdstuk dat handelt over Droomen.

HOOFDSTUK V.

SENSITIEVE TOESTAND: VERDEELING IN MESMERISCHE, SOMNABULISCHE EN CLAIRVOYANTE.

Het Zesde Zintuig. — In den normalen toestand zien en onderzoeken wij de uitwendige wereld door de zintuigen. Het oog openbaart ons de schoonheid van het licht en de wonderbare verschijnselen der natuur. Het oor brengt de verschillende geluiden over naar den geest, maakt het spreken met elkander mogelijk en doet ons de zachte harmonieën in de muziek verstaan. Het orgaan van den reuk waarschuwt ons bij voor de gezondheid nadeelige uitwasemingen en doet ons genieten bij het inademen van aangename geuren. Gewoonlijk vertrouwen wij op deze zintuigen als betrouwbare gidsen; en dat vertrouwen is zoo groot en zoo volkomen, dat wij geen anderen weg erkennen om de uitwendige dingen te leeren kennen; en toch komt het nu en dan voor, dat de geest de grenzen onzer zintuigen overschrijdt en ons vermogens openbaart die aan deze niet kunnen worden toegeschreven. Er is een inwendige waarneming, die men het zesde zintuig genoemd heeft, die zich, gevoelig voor indrukken van bovenaardschen oorsprong, somtijds boven het stoffelijke verheft. Het is door dit zintuig, of beter gezegd in dezen sensitieven toestand, dat wij een blik krijgen in de geestelijke natuur van den mensch. De zintuigen zouden ons naar het grof materialisme brengen, want zij behooren tot de animale bewerktuiging; deze sensitiviteit brengt ons in de tegenovergestelde richting. Zij leert ons dat wij ook geestelijke zintuigen bezitten, die door de physische worden ten onder gehouden. Het onderzoeken van dezen toestand is de weg om ons geestelijk wezen te leeren kennen; en de eerste les die wij er door leeren is, dat de mensch een tweevoudig wezen is: een geest, een intelligent wezen, bekleed met en besloten in een physisch lichaam. Slechts voor-

zoover als dat lichaam te doen heeft met de activiteit van den inwonenden geest is het voor ons onderzoek van beteekenis, daar dit alleen den geest betreft.

Die sensitiviteit bezit menigeen en bij velen kan die door gepaste middelen worden opgewekt. Men kan als regel aannemen, dat wat ook de oorzaak is van het verzwakken der physische faculteiten, het geestelijk waarnemingsvermogen er door versterkt wordt. Dit is dikwijls het geval bij ziekte, vermoeidheid, of bij slaperigheid op ongewonen tijd. Sommige geneesmiddelen hebben het vermogen het op te wekken, terwijl mesmerisme het krachtigste der kunstmatige middelen is. Ik gebruik het woord sensitief in de beteekenis die het hier heeft en daarin zal ik het blijven gebruiken. Menigeen die dit vermogen in lichten graad bezit, kan het dikwijls niet onderscheiden van de werking der gewone zintuigen, maar er zijn oogenblikken, waarin de geest overgaat in een geheel anderen toestand dan waarin hij gewoonlijk werkt, namelijk in dien van sensitieve ontvankelijkheid; en wat gewoonlijk intuïtie genoemd wordt, is eene versterking van dat vermogen. Ik stel mij voor dien sentieven toestand eerst te beschouwen bij iemand die in wakenden toestand verkeert en dan bij iemand die slaapt; en van eenvoudig gedachtenlezen, tot het ontvangen van indrukken van geestelijke intelligenties.

Tot nog toe heeft de wetenschap alles wat den geest betreft onaangeroerd gelaten en dat veld overgelaten aan theologen en metaphysici. Op dit grensgebied, tusschen het bekende, en onbekende, onwetendheid en charlatanerie, heeft men strijd gevoerd, en zij die gesteld zijn op wetenschappelijke nauwkeurigheid en voor alles bewijzen willen hebben, zijn misschien te verontschuldigen, als zij het geloof in geestelijke wezens als bijgeloof beschouwen. Toch heeft zich als volksgeloof, als mythe, als ongewone literatuur, een massa materie opgehoopt, waarvan veel, het is waar, weinig waarde heeft, maar waardoor toch aderen loopen van waarheid, die het verband doen zien tusschen het zichtbare en onzichtbare heelal. Hier en daar heeft een sensitieve het licht schitterender ontvangen en de omrin

gende duisternis ondoordringbaarder gemaakt. Bij tusschenpoozen heeft het vaandel van het geestelijk begrip der natuur zich een weg gebaand dwars door de gelederen van het grof materialisme, maar de godsdienst, het zedelijk gedrag, niet de wetenschap, was er de beweegreden van. Deze eeuw vraagt kennis, verzekerd als zij is, dat de hoogste moraliteit er uit voort zal komen. Bij de studie van den geest zullen wij de verschillende toestanden van slaap, clairvoyance, somnabulisme, enz., beschouwen en toelichten.

Slaap. — »Slaap is de tweelingzuster van den dood," maar slechts in schijn, want buiten de dichterlijke verbeelding is slaap de negatieve toestand van activiteit. Bij volkomen slaap zijn al de faculteiten van den geest in rust en de functies van het lichaam gaan met het minste verlies gepaard. Het rust en herstelt zich. Het verlies dat het ondergaan heeft herstelt zich; de spieren en zenuwen die door arbeid geleden hebben verkrijgen weer nieuwe kracht; nieuwe cellen nemen de plaats in van die welke onbruikbaar geworden zijn en de overblijfselen gaan langzaam naar de afvoerkanalen en worden geëlimineerd.

In dezen toestand van negatieve rust denkt men niet en hij gelijkt even weinig op den clairvoyanten of sensitieve toestand als op dien van den wakenden; maar in den slapenden toestand bestaan, evenals in dien van den wakenden, verschillende graden van sensitiviteit. De toestand van slaap is gunstig voor deze vatbaarheid. De nacht is negatief; de stilte en de sluier der duisternis, die over alle voorwerpen hangt, werken mede om den geest negatief en vatbaar te maken.

Middernacht is het culminatiepunt van deze negativiteit, waarom dan ook de vrees voor spoken op dat uur niet zonder grond en geen ijdel bijgeloof is. Spoken mogen nimmer verschijnen, toch zou, indien zij verschenen, het middernachtelijk uur boven alle andere aangewezen zijn, waarop zij zich als het bleeke maanlicht op den weg der menschen vertoonen zouden.

De Mesmerische Toestand. — Mesmerisme, onder

welken naam ook dierlijk magnetisme, hypnotisme, enz., is een krachtig middel bij de studie der psychologie. Daardoor is het mogelijk geworden de verschijnselen van sensitiviteit, die nu en dan spontaan voorkomen, nauwgezet te onderzoeken, hetgeen anders niet mogelijk zou zijn. Somnambulisme, clairvoyance, en die toestand van sensitiviteit die ontvankelijk maakt voor indrukken in den droom, kunnen bij een sensitieve worden opgewekt en rustig bestudeerd.

Wij moeten hier al dadelijk waarschuwen tegen de dikwijls voorkomende meening, dat slaap eenige overeenkomst heeft met een der verschillende toestanden, welke ook, die men gewoonlijk den magnetische, mesmerischen, of clairvoyanten toestand noemt. Zooals reeds gezegd is, is slaap de negatieve toestand van activiteit en beter te onderscheiden van die toestanden van verhoogde waarneming dan de normaal wakende toestand. De vreemde en dikwijls verwarde visioenen die in den halfwakenden toestand voorkomen, of wanneer slechts eenige der mentale faculteiten in rust zijn, zijn gewone droombeelden die van geen beteekenis zijn en in hun oorsprong en strekking zeer veel verschillen van de indrukken die men in sensitieven toestand krijgt, waarbij de geest helder en zich volkomen bewust is. De sensitieve toestand komt voor bij ongeveer een vijfde van het menschdom en kan bij nog meer anderen worden opgewekt. Er zijn meer sensitieve vrouwen dan mannen. Zij kan worden aangekweekt en een belangrijke factor worden in het karakter en het geluk van het individu.

Wij zullen nu, voor een geregelden gang, den sensitieven toestand eenvoudig verdeelen in den hypnotischen, somnambulischen en clairvoyanten toestand, maar moeten niet vergeten dat deze in elkander vloeien en er geen scherpe lijnen tusschen te trekken zijn.

Mesmerisme kan men zeggen het medium te zijn, waardoor al deze toestanden worden voortgebracht. De mesmerische toestand is equivalent met den hypnotischen. Nadat het mesmerisme jaren lang was toegepast, heeft men er een anderen naam aan gegeven, dien van hypnotisme; maar de theorie van

een »fluide" of bepaalden invloed heeft men verworpen. Door hypnotisme kan men echter de meest gewone experimenten niet nemen, zonder de verschijnselen die zulk een bepaalden invloed noodig maken.

Het tikken van een horloge dat dicht tegen het oor gehouden wordt, of het staren op eenig voorwerp, zal een sensitieve in een abnormalen toestand brengen, onderworpen aan den wil van een ander en een automaat in de hand van dezen. Dit is de hypnotische toestand, waarbij de hypnotiseur niet verder kan gaan. Een sensitieve mag door een magnetiseur in slaap gebracht worden, maar spoedig openbaart zij een vermogen, waardoor zij een gebied betreedt dat in normalen staat onmogelijk te betreden is en met hare geestelijke faculteiten veel scherper waarneemt dan iemand der aanwezigen, of zij zelve in gewonen toestand. Hypnotisme, zooals het door de operateurs wordt toegepast, is een buitengewoon gecompliceerde toestand en beweegt zich tusschen catalepsie en onafhankelijke clairvoyance. Om er de gewone enge beteekenis aan te geven zou zeer verkeerd en niet wetenschappelijk zijn.

Er bestaan twee verschillende toestanden van hypnose. De eerste is die welke men op het platform ziet. De sensitieve is in staat gesprekken te houden en vragen te beantwoorden, maar is geheel en al in de macht van den operateur, die het sujet laat doen wat hij wil.

De sensitieve komt dan spoedig in de volgende phase waarin hij ongevoelig is voor pijn en niemand hoort dan den operateur alleen. Totdat die phase bereikt is, heeft het sujet zijn bewustzijn en het herinneringsvermogen verloren, een verschijnsel dat de theorie weerspreekt van automatische werking of onbewuste cerebratie. In dezen dieperen toestand heeft hij geen herinnering van iets wat er gebeurt. Het is een opgewekt somnambulisme, de wederhelft van dat hetwelk bij geschikte voorwaarden spontaan voorkomt.

Het verslag van het commité voor onderzoek van het Hypnotisme, in de »Handelingen van de Amerikaansche Vereeniging voor Psychisch onderzoek," deel I p. 95, doet zien, dat

dat onderzoek zich uitstrekte over ruim vijftig studenten van het Harvard Collége. Hieronder waren er twaalf die er vatbaar voor waren, maar slechts twee in zoo sterke mate, dat met deze het onderzoek voortgezet en beëindigd werd.

De buitengewone vermenging in de hypnotische trance, van denkbeeldig fijn te kunnen onderscheiden en de grofste ongevoeligheid, is hoogst merkwaardig in dezen toestand. »Een vel wit papier met fijne lijnen, zonder watermerk of iets om de boven- of onderzijde van elkaar te kunnen onderscheiden, werd een sujet ter hand gesteld en hem gezegd dat daarop een photografie stond van een hem wel bekend persoon. Toen hij het beeld duidelijk op het papier zag, werd hem gezegd, dat het beeld het papier verlaten zou, eene reis maken langs de wanden van het vertrek en dan weer op het papier terugkeeren. Op die denkbeeldige reis zag hij het beeld achtereenvolgens op de verschillende wanden van het vertrek; maar terwijl hij hiernaar zag, had men het papier stilletjes omgedraaid, de bovenzijde naar beneden; en toen het beeld weder op het papier verscheen zag hij aanstonds die verandering, want hij draaide dadelijk het papier weer om, om het beeld recht voor zich te hebben.

In den hypnotischen toestand is het sujet geheel onder contrôle van den operateur en in hooge mate een automaat; in den somnambulischen krijgt hij gedeeltelijk zijn individualiteit terug en denkt en spreekt veel beter dan in wakenden toestand. Natuurlijk somnabulisme komt spontaan voor en is een illustratie van den toestand door mesmerische passes verkregen.

Somnambulisme. — Slaapwandelen, wat daar, van ook de oorzaak wezen moge, een verwarde geestestoestand door ziekte, of zware inspanning van lichaam en geest, of een gestel, waardoor het verschijnsel gemakkelijk ontstaat, is van het grootste belang voor den psycholoog, daar het bewijst, dat de geest niet afhankelijk is van de physische zintuigen De slaapwandelaar gebruikt zijne gewone zintuigen niet. Hij voelt, hoort en ziet niets met zijne lichamelijk organen; en toch ziet hij duidelijk alles wat zijn aandacht trekt.

De Aartsbisschop van Bordeaux geeft een verhaal van de volgende gebeurtenis. Een jong geestelijke had de gewoonte van zijn bed op te staan en zijn preek te schrijven terwijl hij sliep Zoodra hij eene bladzijde geschreven had, las hij die overluid en verbeterde die waar het noodig was. Eens veranderde hij in de uitdrukking »ce devin enfant," het woord, »devin" in »adorable," welk woord, daar het op een klinker eindigt, vereischt, dat ook »ce" in »cet" moet veranderd worden, waarom hij er dan ook een »t" achtervoegde. Terwijl hij bezig was met schrijven, hield de Aartsbisschop een stuk bordpapier onder zijn kin, om hem te beletten te zien hetgeen hij schreef; maar hij bleef voort schrijven, zonder dat het hem hinderde. Het papier waarop hij schreef werd toen weggenomen en een schoon vel er voor in de plaats gelegd; maar die verwisseling bemerkte hij terstond. Ook schreef hij muziekstukken met gesloten oogen. Eens begon hij de woorden onder de noten te groot te schrijven, wat hij toen zag, het woord radeerde en kleiner schreef. Hij zag zeker niet met zijn oogen; en toch zag hij volkomen goed.

Het geval van Jane C. Rider, verwekte destijds groote verbazing en werd besproken door vele intelligente personen die haar gezien hadden. In het Medical and Surgical Journal, deel XI, Num. 4 en 5, vindt men het omstandig beschreven. Miss Rider stond op in den slaap, verrichtte hare huiselijke bezigheden in donker met geblinddoekte oogen en las in een volkomen donker vertrek met een katoenen doek voor de oogen, waarover nog een zwarte zijden doek gebonden was. Zij speelde in dien toestand met het grootste gemak op het tric-trac-bord, en won dan gewoonlijk van haar tegenstander, ofschoon zij in haar normalen toestand van dat spel weinig kende.

Eene jonge dame had op de kostschool haar Latijnsche werk altoos uitmuntend gemaakt, zonder dat zij, naar het scheen, er veel voor gewerkt had. Eindelijk werd het raadsel opgelost. Men zag, dat zij des nachts bedaard opstond, de kamer verliet, haar boeken nam, daarmede naar een prieel in den tuin

ging, een korten tijd er bleef en dan weder naar bed ging. Des morgens wist zij nooit wat zij 's nachts gedaan had, maar in haar cahier zag zij dan dat het werk reeds verricht was.

Een jongmensch, op eene boerderij in Australië, ging, na den dag met hard werken te hebben doorgebracht, op een rustbank liggen slapen. Kort daarna stond hij in zijn slaap op en ging toen door verscheiden deuren die hij opende en weder sloot. Toen hij in de schaapskooi gekomen was, trok hij zijn jas uit, scherpte de schaar, nam een schaap en scheerde het. Juist toen hij er mede klaar was, kwam men hem zoeken met een lantaarn, daar men niet wist waar hij gebleven was. De schok bij het plotseling ontwaken, deed hem beven als een riet. Maar spoedig herstelde hij zich. Het schaap had hij in het donker evengoed geschoren als hij het bij daglicht deed.

Zedelijke uitwerking door Mesmerisme. — Dr. Voisin beveelt suggestieve toepassing van het Mesmerisme aan. Hij experimenteerde op een ruwe, losbandige en luie vrouw, die vatbaar was voor magnetisme en hield haar tien à twaalf uur per dag in slaap; hij suggesteerde haar en maakte haar zedelijk beter, door haar denkbeelden te suggereeren van gehoorzaamheid, gelatenheid, tevredenheid, plicht en arbeidzaamheid en bracht haar tot het verrichten van nuttigen arbeid. In dien mesmerischen toestand memoriseerde zij geheele bladzijden uit zedekundige boeken. Het gevolg er van was, dat zij in weinige maanden een geheel ander mensch was geworden.

Wat een heerlijk veld opent zich hier voor den zedelijken hervormer! De verharde misdadiger, die niet luisteren wil naar zedelessen, doof voor ieder verzoek en iedere bede, kan gehypnotiseerd worden; en in dien toestand suggereert men hem het Gebed des Heeren en zedekundige voorschriften; zijne moreele natuur verbetert en hij wordt een wedergeboren mensch. De invloed ten goede, die sommige menschen uitoefenen op misdadigers wanneer zij met deze in aanraking komen, wordt verklaard door hun sterken mesmerischen of hypnotischen invloed. Zij verheffen altoos hen die onder hun invloed komen.

Zij zijn geboren heerschers, ofschoon zij de oorzaak van hun invloed niet begrijpen.

Trance en Clairvoyance. — De trance of clairvoyante toestand is in alle eeuwen en onder ieder menschenras voorgekomen. In tijden van groote beroering op religieus gebied is die toestand epidemisch geweest; de dweper viel in convulsie, kreeg vallende ziekte, en na uren, dagen, of soms maanden schijnbaar dood te hebben gelegen, ontwaakte hij, het hoofd vol van visioenen uit de geestenwereld, waar hij in zijn slaap zeide heen geweest te zijn.

De verhalen van clairvoyance zijn zoo oud als de geschiedenis. Als het profeteeren, het »helderzien in de toekomst," de vrucht er van is, waren de profeten en wijzen uit de oudheid allen meer of minder met deze gave bedeeld. Socrates en Apollonius voorspelden gebeurtenissen die later plaats hadden. Cicero zegt, dat toen de openbaringen gegeven werden er een ander moet zijn bij geweest, daar de slapers er geen herinnering van hadden. Plinius, sprekende van de beroemde Hermotimus van Clazomene, zegt, dat zijne ziel zich van het lichaam scheidde, naar verschillende deelen der aarde ging en gebeurtenissen verhaalde die daar plaats vonden. Gedurende de periode van inspiratie was zijn lichaam ongevoelig. Op den dag van den slag van Pharsalius, beschreef Cornelius, een zeer godvruchtig priester, al de bijzonderheden er van alsof hij er bij tegenwoordig was, hoewel hij zich in Padua bevond. Nicephorus zegt, dat toen de ongelukkige Valens, die zich in een schuur verborgen had, door de Gothen werd verbrand, een zeker kluizenaar, Paul genaamd, in een vlaag van extase, tegen de genen die zich bij hem bevonden, uitriep: »Nu wordt Valens verbrand!" Tertullianus gaf eene beschrijving van twee vrouwen, die om haar godsvrucht en extase zeer in aanzien stonden, op het oogenblik dat zij op eene godsdienstige bijeenkomst in dien toestand kwamen, goddelijke openbaringen deden en aan sommigen zeiden, hoe hun inwendige gemoedstoestand was.

St. Justinus bevestigt, dat de sybillen nauwkeurig gebeurtenissen voorspelden en haalt Plato aan die eenstemmig met hem daarover dacht. St. Athenagoras zegt van de faculteit der voorwetenschap, dat zij eene eigenschap is der ziel. Men zou gemakkelijk boekdeelen kunnen vullen met aanhalingen als de voorgaande, die ons zouden doen zien, dat diepe denkers en geleerden in het bestaan geloofden van clairvoyance. Swedenborg, Zschokke, Davis, zijn geen bijzonderheden uit den nieuwen tijd, maar repetities van Socrates, Apollonius en vele anderen, die hun persoonlijkheid diep op hun tijd hebben ingedrukt.

Wat is Clairvoyance? — Clairvoyance is een bijzondere toestand van vatbaarheid of gevoelgheid, die in verschillende graden voorkomt; van half bewusten toestand, tot diepe trance, die op den dood gelijkt. Of hij natuurlijk is of door kunstmatige middelen voortgebracht, de verschijnselen zijn de zelfde. In zijn volkomensten vorm is het lichaam in diepen slaap. Een licht kan men dan voor de oogen houden, zonder dat er een zenuw vertrekt; scherpe en vluchtige stoffen kunnen dan onder den neus gehouden worden, zonder eenige uitwerking; naalden of lancetten in de meest edele deelen gestoken, doen dan geen pijn; heelkundige operatiën kunnen pijnloos worden verricht. Het zien, hooren, ruiken, proeven en voelen, zijn onafhankelijk van de physische organen. Het musculaire stelsel is machteloos of verstijfd; de bloedsomloop vertraagt in sommige gevallen zoo sterk, dat de polsslag nauwlijks waar te nemen is; en een spiegeltje voor den mond en de neusgaten gehouden, wordt niet aangeslagen.

Bij den overgang in dezen toestand worden de uiterste deelen van het lichaam koud, het bloed stijgt naar de hersens, de levenskracht vermindert, de faculteiten van den geest gaan over in een droomerig onbewusten toestand. Men krijgt een gevoel alsof men wegzinkt of wegdrijft. Na eenigen tijd worden de vermogens tot waarneming scherper; men kan niet zeggen dat de zintuigen scherper worden, want deze behooren aan het lichaam, dat in dien toestand ongevoelig is.

De geest ziet, zonder de physische gezichtsorganen, hoort zonder de gehoororganen en het gevoel wordt een verfijnd bewustzijn, dat hem in rapport brengt met de buitenwereld. Hoe meer het lichaam op den dood gelijkt, hoe helderder de geest is, die het tijdelijk niet schijnt te behoeven.

Wanneer clairvoyance eene ontplooiing is van ons geestelijk waarnemingsvermogen, waarvoor redenen bestaan om dat te gelooven, dan is de graad van die ontplooiing de maat van haar volkomenheid. Hoe veel of hoe weinig dat ook is, de toestand zelf is dezelfde en verschilt alleen in graad; hetzij bij het Delphisch orakel, de visioenen van Johannes, de trance van Mohammed, de epidemische catalepsie van godsdienstige dwepers, of het helderzien van Swedenborg. De openbaringen dragen een algemeen karakter, maar worden soms gekleurd door bijkomende omstandigheden die haar dan onbetrouwbaar maken. Subjectieve denkbeelden door opvoeding ontstaan worden dan objectief. Dit is het geval bij religieuse extase en trance, waarin het sujet visioenen heeft van gevleugelde engelen en van Christus, wat het gevolg is van dogma's en een vast geloof daarin. Zulke openbaringen hebben natuurlijk niet meer waarde dan de denkbeeldige visioenen van aan koortslijdende patienten.

Maar er bestaat een diepere toestand, waarin de geest vrij is van alle hinderpalen en onmiddellijk in contact komt met de gedachtenatmosfeer der wereld — de phycho-ether. Tijd en ruimte bestaan dan voor hem niet en de stof is doorschijnend.

Het afnemen der physische krachten bij ziekte is gunstig voor sensitiviteit. Wanneer, de zintuigen verzwakken komen de innerlijke vermogens in werking en en nieuwe wereld verrijst boven den horizon der lichamelijke zintuigen.

In de Brooklyn Eagle werd het bewijs geleverd van de waarheid van clairvoyance, kort na het vergaan van de »Arctic' in 1854. De echtgenoote, zoon en dochter van kapitein Collins waren op reis van Europa naar Amerika, en de kapitein, om aan een gril die bij hem opgekomen was te

voldoen, begaf zich naar eene clairvoyante om eens te zien of zij hem zeggen kon waar zijne betrekkingen zich op dat oogenblik bevonden. Het antwoord van haar was, dat zij ze op dat oogenblik zag in eene kerk waarvan zij eene beschrijving gaf. Toen hij daarna een brief van zijne vrouw ontving, beschreef zij daarin het verhaal van een bezoek dat zij aan een kerk gebracht hadden en welke beschrijving volkomen overeenstemde met die van de clairvoyante, zoodat het bericht volkomen correct was.

Daar het schip reeds over zijn tijd was, begon kapitein Collins ongerust te worden; en toen hij er eenige dagen later nog niets van vernam begon hij bang te worden. Hij dacht toen aan de clairvoyante en ging naar haar toe. Eerst kon zij niets zien, hoewel zij diep in trance scheen te zijn. Alles was in een nevel gehuld. Eindelijk zag zij de drie personen op het dek van een schip, te midden van groote verwarring en bijna onzichtbaar door den nevel. Dat was alles wat zij zien kon. Twee dagen later kwam het telegraphisch bericht van het vergaan van de »Arctic" en de aankomst van een sloep met eenige geredden op de kust van Canada. Maar van de familie Collins was er niet een onder de geredden.

Wanneer wij, wat men noemt kunstmatig voortgebrachte clairvoyance, vergelijken met spontane, dan vinden wij daarin geen onderscheid. Een voorbeeld hiervan vindt men bij een sensitieve, een jongen van zeventien jaren, dien men zacht, dubbelgevouwen papier met gom over de oogen had geplakt, waarover toen nog een zijden doek werd gelegd dien men achter zijn hoofd toeknoopte Aldus geblinddoekt was de sensitieve in staat om uit een spel kaarten iedere kaart te zoeken die men verlangde en uit een boek te lezen dat niemand der aanwezigen kende, zoodat zij hierop geen invloed konden uitoefenen.

Clairvoyance door Ziekte ontstaan. — Er zijn voorbeelden dat menschen in dezen sensitieven of clairvoyanten toestand komen door ongesteldheid of een nerveusen aanval,

en in den langen trance toestand die daarop volgde al de verschijnselen openbaarden die zich voordoen bij den kunstmatig voortgebrachten somnambulischen of clairvoyanten toestand en zelfs in nog hoogeren graad. Hiervan is Mollie Fancher een der beste voorbeelden. Zij werd het »slapelooze meisje van Brooklyn" genoemd. Negen achtervolgende jaren sliep zij niet, wat door bevoegde getuigen is geconstateerd, en nam zoo weinig voedsel, dat men zeide dat zij volstrekt niet at. Tot haar vijftiende jaar was zij gezond maar had een teer gestel. Zij viel toen van een wagen op de straatsteenen, waarbij zij haar hoofd en lichaam erg bezeerde. Een paar dagen later kreeg zij vreeselijke krampen. Hare zintuigen verloor zij een voor een. Eerst verloor zij het gezicht, toen het gehoor. Vervolgens kon zij niet meer spreken en verloor toen ook het vermogen van te kunnen slikken. Dit laatste heeft zij negen jaren lang niet kunnen doen en ook haar oogleden bleven al dien tijd gesloten. Zij sliep niet, tenzij men de tusschenpoozen van trance slaap wil noemen. Zij ademde niet en lag daar als een doode. Deze krampen duurden echter niet lang, maar gingen vergezeld van sterke spierverwringingen.

Haar onderste ledematen draaiden geheel om elkaar. Haar rechterarm was naar boven getrokken en lag gevouwen achter haar hoofd. Haar rechterhand kon zij in het geheel niet gebruiken en van de linker alleen den duim en de pink. Al dien tijd, dag en nacht, lag zij op haar rechterzijde; en met de linkerhand, die zij vrij had, maakte zij het fijnste werk van wol en bloemen van was. Licht of duisternis waren voor haar hetzelfde; het licht deed haar zelfs pijn, waarom dan ook het gas in den verst verwijderden hoek der kamer brandde met een schermpje er voor. Na eenige jaren kreeg zij het gehoor en de spraak weder terug, maar overigens bleef alles onveranderd. Zij kon de gedachten lezen van hen die bij haar kwamen; ook kon zij een boek of een gesloten brief, dien men haar in de rechterhand gaf achter haar hoofd, lezen. De heer Henry Parkhurst nam eene menigte proeven met haar. Herhaaldelijk las zij verzegelde brieven die hij haar gaf; en eens vroeg hij

bij een zijner kennissen om een ouden brief, scheurde dien toen in kleine stukjes, deed deze in een enveloppe, maakte die dicht en gaf die toen aan het meisje om zoo den brief te lezen. Zij streek er toen verscheiden keeren met de hand overheen, nam toen een potlood en schreef den inhoud van de verscheurden brief op. De heer Parkhurst opende toen de enveloppe, voegde de stukjes weer bij elkaar en zag toen dat zij geen enkele fout had gemaakt.

Hiermede nog niet tevreden, nam hij een oud mijnverslag, geel van ouderdom, waaruit hij toen, met afgewende oogen om niet te zien, een blad uitscheurde, waarop teekeningen stonden met geschreven toelichtingen. Dit blad vouwde hij toen op en scheurde het in kleine stukjes. Sommige stukjes vielen op den grond en bleven daar liggen. De andere deed hij in een enveloppe en verzegelde die. Hij gaf die toen aan een zijner assistenten die haar in een tweede enveloppe sloot, die hij ook verzegelde; en daarna nog aan een tweede assistent, die op gelijke wijze doen moest en welke laatste enveloppe hij toen ook verzegelde. Dit pakket werd toen naar Miss Fancher gebracht en haar verzocht te lezen wat de inhoud er van was. Toen het haar in de hand gegeven was, schreef zij op een stuk papier, »Het is nonsense; teekeningen die niet voltooid zijn, woorden waaraan letters ontbreken en zinnen die afgebroken zijn. Wat er in stond schreef zij toen op, uit sommige zinnen drie of vier woorden weglatende en van sommige woorden enkele letters. De teekeningen die zij maakte liet zij hier en daar onvoltooid; maar zij ging tot het einde toe voort. Toen zij gereed was, bracht de assistent alles naar den heer Parkhurst terug, waar toen de stukjes weder bijeengevoegd werden. Zij zagen toen, dat hetgeen Miss Fancher geschreven en geteekend had volkomen juist was en de wit gelaten plekken de stukjes vertegenwoordigden die op den grond waren blijven liggen. Toen zij deze er hadden opgelegd kwam alles overeen met het uitgescheurde blad.

Dr. Spier, die van het begin af haar dokter was, observeerde haar nauwkeurig en gaf later een verslag uit van al

de verschijnselen die zich bij haar hadden voorgedaan. Eens ontving hij een briefje van haar, waarin zij hem mededeelde, dat men bij hem stelen wilde; en werkelijk deed men den volgenden nacht pogingen om bij hem in te breken. Zij wist wanneer hij komen zou en het oogenblik waarop hij zijn huis verliet een kwartier van hare woning af. In het begin van hare ziekte gaf Dr. Spier haar een braakmiddel, om te zien of het waar was dat zij geen voedsel gebruikte. Dat middel bezorgde haar veel pijn en overtuigde den dokter dat er in de maag geen voedsel was. Zij wist zeer goed dat het een braakmiddel was, hoewel de dokter het voor haar verborgen wilde houden. Kort daarna kwam zij in een toestand van verstijving, die negen jaren duurde. Toen begon zij te herstellen, maar had geen herinnering uit die negen jaren; zij wist alleen wat er vóór dien tijd met haar gebeurd was. Negen en een half jaar bijna, nadat Dr. Spier haar het braakmiddel had toegediend, zeide Miss Francher op eens tegen hem, toen hij de kamer binnengekomen was: „U dacht dat ik niet wist dat het een braakmiddel was, maar ik wist het wel. U wilde weten of ik geen voedsel genomen had. Maar u zult het mij niet weer toedienen, niet waar?"

Zoo keerde zij na al die jaren, met hare gedachten terug tot den tijd waarop hare verstijving intrad. Zij had een dubbel leven en herinnerde zich niets van hetgeen in dien tijd met haar gebeurd was.

Een gelijksoortig geval in Engeland. — Het geval van Molli Fancher is niet eenig in zijn soort, ofschoon wellicht niet merkwaardiger dan dat van Miss Eliza Hamilton, in Engeland. Een geneesheer bezocht haar in 1882, toen zij veertien en een half jaar oud was. Hij vernam toen dat zij in 1881 een zware ziekte had gehad, die eene verlamming van haar beenen en rechter arm ten gevolge had. Zij was vier maanden in het ziekenhuis behandeld geworden, na verloop van welken tijd zij geen voedsel meer nam en naar huis terugkeerde. Hij bezocht haar ongeveer twee maanden later

en zegt het volgende van haar: Zij komt dikwijls in trance, waarin haar linker arm even stijf en onbewegelijk wordt als haar rechter. Zij zingt dan hymnen en zegt passages uit den Bijbel op en is dan ongevoelig voor pijn als zij met een scherp puntig voorwerp gestoken wordt; zij hoort dan niet en de vragen die men haar doet blijven dan ook onbeantwoord. Als zij uit de trance komt vertelt zij, aan de huisgenooten dat zij verschillende plaatsen heeft bezocht, met de menschen daar gesprekken heeft gehouden, waarover zij gesproken hebben en wat er zich in de kamers bevond van de menschen die zij bezocht. Bij onderzoek werden die beschrijvingen bevonden juist te zijn .... Nu en dan zegt zij dat zij in gezelschap is geweest van personen die zij vroeger op de aarde heeft gekend maar die gestorven waren; dat zij er nu veel schooner uitzagen en vrij van die gebreken en ongemakken waarmede zij hier te kampen hadden. Zij voorspelde dikwijls iets wat haar overkomen zou en dat altoos juist gebeurde zooals zij gezegd had.

Haar vader las in hare tegenwoordigheid een brief, dien hij van een vriend in Leeds ontvangen had en waarin deze hem schreef, dat zij allen zeer bedroefd waren over het verlies zijner dochter, die ongeveer een maand geleden verdwenen was zonder een spoor na te laten. Eliza kwam toen in trance en riep uit, »Verblijd u! ik heb het verloren meisje gevonden! Zij is gelukkig in de engelenwereld." Zij zeide, dat het meisje gevallen was in donker gekleurd water, waarin ververs de goederen wasschen; dat zij daar niet gevonden zou zijn, al had men daar gezocht; maar dat men haar nu vinden kon in de Rivier de Aire, eenige mijlen verder. Toen men er zocht, vond men haar lijk.

Wordt vervolgd.

VISIOEN VAN MEVROUW DR. PHILPOT CROWTHER.

Deze dame, die als zendelinge in China werkte, keerde na eenigen tijd naar Engeland terug om zich in de geneeskunde te bekwamen en met den graad van Dokter ging zij op nieuw naar China. Zij gaf een boek uit over hare wederwaardigheden en ondervindingen. Uit de voorrede van deze schets over het Chineesche leven nemen wij het volgende visioen over dat te merkwaardiger is omdat zij blijkbaar ten eenemale vreemd gebleven is aan de openbaringen van het Spiritualisme van de mediamieke Zieners. Zij schrijft er boven:

Vicisti Christe — Gij hebt overwonnen, o Christus.

Zie, ik had een droom en in dit nachtelijk visioen werd mijne ziel opgeheven en mij de kracht geschonken om te zien en te verstaan. (Hier volgt de beschrijving van een tooneel in China.)

Toen ik dit alles aanschouwde was mijn hart droevig en mijn geest onrustig.

»Wat deert u, dat gij zoo terneergeslagen zijt? Denkt gij dat Hij niet ziet, niet hoort, niet weet? — Opwaarts!" fluisterde een nog zwakke stem en de geheele schepping scheen te herhalen: »hooger! — opwaarts!"

Voor ik er mij van bewust was, lag de aarde ver beneden mijne voeten. Mijne oogen waren nu geopend en mijne ooren ontvankelijk om te hooren.

Ik zag den hemel zich voort bewegen onder de reusachtige krachten, waardoor de werelden in evenwicht worden gehouden. Ik zag de lange krachtlijnen zich ver uitstrekken in de ruimte. Ik zag de beweging der electriciteit en de voortstuwende krachten van licht. En ik hoorde het koor der planeten en de muziek der sferen, als zij hun grootschen tocht vervolgden om

hunne centrums van aantrekking en hun aandeel namen in het ontzagwekkend loflied van de zonnestelsels die voortrolden in angstwekkende kracht toen zij in hunne kringen om den troon van den Eeuwige zich voort spoedden. De geheele schepping vereenigde zich in één grootsch loflied — van af de kleine atomen die om elkander heen draaien in een stofmolecule, tot de ontzagwekkende wezens, die met hunne schittering de woonplaats van de onbelichaamde Heiligheid omringen.

Doch een stille smart, te diep om door woorden te worden teruggegeven, maakte zich van mijne ziel meester en een groote ontroering bracht verwarring in mijne binnenste.

»Ach, kleine ziel! Hebben vrees en twijfel nog de overhand bij u? Vreest gij nog dat onder de tallooze stemmen der schepping de stem van den mensch het oor van den Eeuwige niet zal bereiken? Denkt gij dat hij alleen van alle geschapen wezens zonder steun door het leven wandelt dat vloeit uit het hart, hetwelk is de grond van alle dingen? Denkt gij dat de kreet van zijn angst niet gehoord wordt of verloren gaat te midden der myriaden melodieën van den hemel? O. kleinzielige — hef uwe oogen omhoog — het antwoord ligt voor u."

Ik keek rond en zag onder de tallooze golvingen die door den ether stroomden er enkele, die zeer van al de andere verschilden. Als draden van levend goud schitterden zij in stralende golvingen; altijd in snelle beweging trilden de deeltjes, glansend en fonkelend, als of een boodschap van bijzonder belang langs hen voortspoedde. Deze lijnen waren talloos als de sterren in de zilveren rivier van den melkweg en zóó verbonden en door elkander loopend dat hunne ineenwikkeling en samenvoeging het oog van den armen sterfelijken toeschouwer vermoeiden.

»Dat zijn de banen van geestelijke kracht, de lijnen, door welke zij, die de menschelijke smart zijn te boven gekomen, bekend worden met de bewegingen hunner makkers en door welke de zielen der verheerlijkten nog een machtigen invloed kunnen uitoefenen op degeen die zij lief hadden op aarde.

Deze lijnen, op aarde een aanvang nemende, worden in den hemel voltooid; telkens als er op een leven wordt geïnfluenceerd, worden er nieuwe koorden gevormd tusschen de zielen der menschen en door deze krachtlijnen worden de machtige geheimzinnige afgezanten van den hemel geleid bij hun werk."

Zoo werd de onuitgesproken vraag, die op mijn lippen lag, beantwoord door dezelfde zachte tonen, die mijn hart reeds in trilling hadden gebracht. Voorwaarts gingen wij weder tot dat op eens mijn loop werd gestuit.

»Aan de aarde gebonden! helaas! gij, arme kleine ziel!"

Ik lette niet op de stem die tot mij sprak, maar blikte rond; mijne ziel was vol verrukking en in de grootste zaligheid, want daar in de verte zag ik wonderen, welker schoonheid thans verborgen zijn voor de kinderen der menschen; aan de aardsche tong ontbreken de woorden om er van te spreken en ik vind geen taal schoon genoeg om ze te beschrijven.

Daar waar de krachten in één liepen, waar de schitterende afgezanten van den hemel te zaam kwamen, waar de grauwe schaduwen van het aardsche leed veranderd waren in het zeldzaamste licht van verrukkende blijdschap, daar zag ik een menigte, die niemand kon noemen of beschrijven en saam verbonden door deze krachtlijnen. Te midden van die menigte werd ik tot een groep getrokken, want aan het hoofd van dien groep stond een gestalte, die ik had ontmoet in aardschen vorm; zij was het, die na de parel der reinheid te hebben verloren, de parel van groote waarde had gevonden en die door groote smarten, ongeschonden en overwinnend was te voorschijn gekomen. Van deze gereinigde zielen straalden ontelbare lichtbundels uit, die zich naar de aarde richten met wijde kringen. Terwijl ik daarop bleef staren, werd ik mij bewust van een schitterend licht in hun midden. Ik wist, hoewel ik het niet zien kon, dat dit de gestalte omsloot van den Zoon van God. Maar helaas! mijne oogen verduisterd en omfloersd met de zonden van het aardsche leven, werden verblind

door zijne heerlijkheid, zoodat ik zijne lieflijkheid niet kon aanschouwen. In Hem vereenigd en van Hem uitgaande schoten stralen van licht neder langs de lijnen van geestelijke kracht, die de overwinnende zielen boven verbonden en te zamen hechtten met de strijdende, zwoegende zielen beneden. In Zijne tegenwoordigheid boog zich de geheele schepping neder; Hem bewees alles eer, terwijl de koren des hemels den lof van zijn machtig werk bezongen, en de overweldigende stroom van tonen weergalmden overal, tot dat zij door de onbegrensde ruimte doordrongen en in duizend toonsoorten door de op aarde vertoevende strijders werden nagezongen.

»Gij hebt overwonnen, Christus; Gij hebt hebt uw zielewerk aanschouwd en zijt voldaan. Gij hebt overwonnen, Christus! Gij hebt overwonnen, Christus!"

De tonen werder flauwer en flauwer en stierven weg in de verte en ik ontwaakte. Ik ontwaakte met de lieflijke muziek nog in mijn ooren, waarop mijn hart antwoordde: O, overwinnaar, Christus; door uw lijden hebt Gij ons onderworpen, door uw kruis hebt Gij ons overwonnen; door uw dood hebt Gij onze zielen van de vreeze des doods verlost. Juichend vereenigen wij onze zwakke stem met de harmonieën des hemels en roepen uit: »Gij hebt overwonnen, o Cristus, want door U is het leven der menschen veredeld en van gedaante veranderd en in hen ziet Gij het werk Uwer ziel en zijt voldaan.

(Overgenomen uit »Light.')

ONDERZOEKINGEN OP HET UITGESTREKTE VELD VAN PSYCHISCHE WETENSCHAP

DOOR HET GEINSPIREERD MEDIUM

HUDSON TUTTLE.

(Vervolg van bladzij 352.)

Hoe kunnen wij, wetende dat haar oogen gesloten waren- dat zij niet kon hooren, dat hare lichamelijke zintuigen afgesloten waren, ons rekenschap geven van de juistheid waarmede zij zag; van het vermogen dat zij bezat om die kleur van wol uit te kiezen welke zij noodig had bij het vervaardigen van prachtige handwerken; en de vlugheid en nauwkeurigheid waarmede zij de fijnste blaadjes van de bloemen die zij maakte op hunne plaats bracht? Hare geestelijke vermogens waren zeer verhoogd en nauwlijks kon haar een vraag gedaan worden, die zij niet terstond vlug en goed beantwoordde.

In dit geval is de onafhankelijkheid van den geest van het lichaam, telkens als zij in claivoyanten toestand was, boven allen twijfel verheven. Als het bewezen is dat de geest ziet zonder behulp der oogen, hoort wanneer hij de lichamelijke ooren niet gebruiken kan, voelt wanneer de gevoelszenuwen in rust zijn, dan volgt daaruit, dat hij onafhankelijk is van deze uitwendige toegangen en dat er andere kanalen zijn waarmede hij met de buitenwereld in betrekking komen kan.

Het dient hier te worden opgemerkt, dat zoolang de geest verbonden is met het lichaam, de physische zintuigen in het algemeen de overhand hebben en de hoogere faculteiten ten onder houden. De geest is schijnbaar afhankelijk van het lichaam en regelt zich naar de gesteldheid er van. Hij is neergedrukt bij ziekte, verzwakt bij ongesteldheid der hersenen en dwaalt af bij het suf worden door ouderdom. Maar dit is niets

dan schijn. Het lichaam dat als medium dienst doet tusschen den geest en de stoffelijke wereld ontbreekt het dan aan kracht en de geest kan dan niet helder schijnen, zooals de zon niet helder schijnen kan bij verduistering door een hemellichaam

Het geval van Laura Bridgeman is een voorbeeld en bewijs, uit een ander oogpunt bezien, dat de geest, tot zekere hoogte althans, onafhankelijk van de zintuigen is. Geheel beroofd van het gezicht en het gehoor, in een zeer vroeg tijdperk harer kindsheid, was zij blind en doofstom. Zij herinnerde zich niet dat zij ooit iets gezien had; geen prachtig natuurtafereel, geen op- en ondergang der zon, geen blauwen hemel, geen drijvende wolken, geen groene heuvels, noch boomen, noch bloemen. Alles was nacht en diepe duisternis. Nooit had zij de liefelijke tonen der muziek gehoord, nooit het zingen van vogels of menschen, nooit het geruisch van den wind door de boomen. Voor haar was alles onafgebroken stilte geweest. Dr. Howe, haar vriendelijke en geduldige onderwijzer, zegt: »Zoodra zij loopen kon, begon zij zich bekend te maken met de vertrekken in het huis. Zij leerde de gedaante, de vastheid, de zwaarte en de temperatuur van ieder voorwerp dat zij in de hand kreeg . . . . Men gaf zich moeite haar teekens te leeren, om met anderen van gedachten te kunnen wisselen. Men kon daarbij een dezer beide wegen inslaan: of een taal maken door teekens, die zij zelf reeds begonnen was te maken, òf haar de zuiver arbitraire taal te leeren die in het dagelijksch leven gebruikt wordt; dat is, haar een teeken te leeren van ieder voorwerp afzonderlijk, of haar letters te leeren, door welker combinaties zij dan haar denkbeelden kon uitdrukken van de grootte, den vorm en den toestand van ieder voorwerp. De eerste was de gemakkelijkste, maar de minst vruchtbare; de tweede was veel moeilijker, maar zou meer vruchten dragen. Ik besloot dus de laatste te beproeven."

Na het proces beschreven te hebben, waardoor hij haar leerde om namen met voorwerpen te verbinden, gaat hij voort en zegt: »Tot dus verre was het proces mechanisch geweest en het succes ongeveer hetzelfde als dat wat men heeft, als

men een schrander hondje verschillende kunstjes leert. Het arme kind zat in stomme verbazing en deed geduldig na, alles wat haar leermeester deed. Maar op eens scheen er een licht voor haar op te gaan; haar verstand begon te werken; zij bemerkte dat hier een middel was om hetgeen zij dacht in teekens uit te drukken en anderen daarmede bekend te maken; en op eens helderde haar gelaat op en kwam er een levendige menschelijke uitdrukking over. Zij was niet langer een hond of papegaai; het was een onsterfelijke ziel, die snel den schakel greep om zich met andere geesten in verbinding te stellen. Ik kon bijna zeggen op wel moment de waarheid op haar nederdaalde en haar licht over haar uitspreidde. Ik zag dat de groote slagboom weggenomen was en er voortaan niets meer noodig was dan geduld en volharding.

Aan het einde van het jaar werd er een verslag van opgemaakt, waaruit het volgende extract genomen is: »Men weet, waaraan nooit iemand getwijfeld heeft, dat zij geen enkelen lichtstraal kon zien, niet het minste geluid kon hooren en nooit heeft kunnen ruiken. Zoo dwaalt haar geest rond in duisternis en stilte, als in een grafkelder te middernacht. Van prachtige natuurtooneelen, liefelijke muziek en aangename geuren heeft zij geen begrip; toch voelt zij zich gelukkig en is speelziek als een lammetje. Zij verheugt zich in het bezit van verstandelijke faculteiten; en als er een nieuw denkbeeld bij haar opkomt, verheugt zij zich daarin, dat zich dan duidelijk afteekent op haar gelaat . . . . In haar intellectueel karakter was het aangenaam een onverzadelijke dorst naar kennis op te merken en te zien hoe snel zij een begrip kreeg van het verband der dingen. In haar moreel karakter zien wij met genoegen haar voortdurende goedheid; dat zij zich verblijdt in haar bestaan; haar groote liefde, haar vast vertrouwen, haar sympathie met lijdenden, haar gemoedelijkheid, oprechtheid en hoop.

Haar geest woont in haar lichaam, zonder met de wereld in aanraking te komen door middel van de noornaamste zintuigen; toch denkt zij niet alleen, maar denkt eveneens als

zij die die zintuigen in gezonden toestand bezitten. Als denken van de zintuigen afhankelijk is, dan moet de aard van denken anders zijn wanneer men van de voornaamste zintuigen beroofd is. De geest moet blijven binnen de grenzen die hem gesteld zijn, maar in de poging om die te oversehrijden zien wij een aanduiding wat de geest vermag wanneer hij geheel is vrijgemaakt.

HOOFDSTUK VI.

Sensitiviteit bewezen door Psychometrie.

Het licht, dat van zonnen en planeten uitstraalt, draagt, als het de ruimte doorklieft, op zijn stralen het beeld van ieder voorwerp dat daarop is teruggekaatst; en zoo is het heelal, van het centrum tot zijn verst verwijderde deelen, vol van afbeeldingen; het is een verzamelplaats van photograficën van alle gebeurtenissen; van het vallen van een blad af, tot de grootste verschijnselen toe, sedert den tijd van zijn ontstaan. Zoo dragen de lichtstralen, die van de aarde werden teruggekaatst tijdens het kooltijdperk, een beeld van de toen bestaande reusachtige wouden en donkergekleurde zeeën en vervolgen nog steeds haar weg langs kustlijnen van onbekende werelden; en als iemand daar een beeld kon nemen van de daar voorbijtrekkende lichtstralen, zou hij een photografie verkrijgen van den toestand onzer aarde zooals die was in het tijdperk der koolformatie. Ieder atoom trilt nog door de hand van het denkende wezen die het eens heeft aangeraakt; en de sensitieve is in staat die vibraties in gedachtenvormen weder over te brengen. De ontdekking van dit vermogen van den geest is niet van nieuwen datum.

Een vijftigtal jaren geleden vertelde een Bisschop van de Episcopaalsche Kerk aan Dr. Buchanan, dat wanneer hij koper aanraakte, zelfs in het donker, als hij niet wist met welke stof hij in aanraking kwam, hij terstond een onaangenaam gevoel

kreeg en een leelijken metaalsmaak in den mond. Dat verschijnsel had zich reeds dikwijls bij vele menschen voorgedaan, maar nu trok het de aandacht van den rechten man. Alle menschen hadden reeds eeuwen lang voorwerpen naar den grond zien vallen zonder hierover verder na te denken dan het dier, tot eindelijk een vallende appel de aandacht trok van Newton. Dr. Buchanan zag terstond dat achter dit verschijnsel een diepe leering verborgen lag. Hij begon een lange reeks experimenten, waarbij hij ontdekte dat het verschijnsel volstrekt niet zeldzaam was en dat er velen sensitief waren voor metalen en andere stoffen. Onder honderd en vijftig studenten van het Eclectic Medical College, waren er drie en veertig waarbij zich dat verschijnsel in meerdere of minder mate voordeed. Geneesmiddelen in de hand gehouden, zonder dat zij wisten welke soort medicijnen het waren, hadden hetzelfde effect. Als een sensitieve in een vertrek kwam waar een doode lag, of als hij zijn hand op het lijk legde, kon hij terstond zeggen aan welke ziekte de gestorvene bezweken was en het beloop er van beschrijven. Op dit veld stond Dr. Buchanan bijna alleen, tot onlangs de heeren Bourru en Burot, aan de Naval Medical school te Rochfurt, uitgebreide proeven namen omtrent de »werking van medicijnen op een afstand," dat eene andere manier is om het verschijnsel te onderzoeken dan die van Dr. Buchanan, een halve eeuw vroeger. Zij hielden de metalen en de medicijnen op ongeveer zes duim (Eng) afstand achter het hoofd van de sujetten en kwamen tot de conclusie, dat alles wat de ontdekker, Dr. Buchanan, had waargenomen, juist was.

Maar de ontdekker liet het daarbij niet; hij ging een stap verder en vond dat een brief of het een of ander voorwerp dat iemand gedragen had en dat een gevoelige sensitieve in handen gegeven werd, voldoende was om te zeggen, wie den brief geschreven had of van wien het voorwerp afkomstig was, met eene beschrijving van diens karakter. Herhaalde experimenten, die iedereen kan nemen, stellen het boven allen twijfel, dat een goede sensitieve op deze wijze het karakter van iemand

en zijn gezondheidstoestand beschrijven kan, veel beter dan hijzelf of een zijner vrienden het kan doen. Het is een vreemd verschijnsel, maar alleen vreemd voor ons, die er de oorzaak van nog niet begrijpen. Als wij die kennen en het geheim is opgelost, kan het een plaats gegeven worden onder andere verschijnselen van den geest die hun oorsprong hebben in hooge fijngevoeligheid.

De resultaten van psychometrie, door Professor Denton verkregen, gaan veel verder dan die van Dr. Buchanan. Wanneer de wereld eene groote beeldengalerij is van iedere daad en gedachte, van het begin des tijds af, dan moet de sensitieve in staat zijn uit het versteende schaaldier, de gebroken steenen punt eener pijl, het rotsfragment, een mummie of het overblijfsel er van, of uit het een of ander uit de oudheid van de oevers van den Nijl, de geschiedenis weten te verhalen en hoe oud ze zijn. Bij een groot aantal experimenten, waarvan de bijzonderheden drie deelen vullen, zocht Prof. Denton die waarheid in het licht te stellen en schreef de geologische en voorhistorische geschiedenis der aarde. Dat hij eene kern van waarheid vond, kan niet ontkend worden; maar hij lette te weinig op bronnen van dwaling, waardoor de resultaten minder betrouwbaar werden. Iemand die zóó sensitief is, dat hij in staat is de invloeden te voelen van een stuk steen, dat duizende jaren oud is, moet een sterker impressie voelen door den invloed van hem die het stuk in handen hield vóór het experiment begon. Om die reden zijn zijne overigens goed genomen experimenten niet volkomen betrouwbaar Hij heeft echter het bewijs geleverd dat zulk een sensitiviteit bestaat, en dat daardoor de geschiedenis van een gebouw uit een stuk van de ruïne kan gelezen worden en voorvallen uit eenig geologisch tijdperk beschreven uit versteende voorwerpen, beenderen, of schelpen. (Zie Deel VII blz. 396, en XII blz. 130.)

Psychometrie, die afhangt van de sensitiviteit der hersenen, is een lager graad van clairvoyance en behoort daartoe in hare zuiverste gedaante. Sensitiviteit beteekent, het vermogen om de golven van de ziele-ether te kunnen opvangen wanneer

deze van eenig centrum uitgaan; en daar ieder voorwerp dat door een kracht wordt aangedaan in een toestand van trilling komt, is het voelen daarvan alleen een kwestie van de gevoeligheid van het sujet. (Zie dl. XIV bl. 4 en 82, en dl. XVI bl. 23.)

Er bestaan een massa verhalen van spoken, hekserij, verschijningen, hallucinaties, droomen, enz., die in onze verlichte eeuw alle verwezen worden naar het gebied van bijgeloof en onwetendheid. Voor die verhalen bestaat echter een deugdelijke grond, wanneer zij ontdaan worden van datgene wat het bijgeloof er aan heeft toegevoegd en die gemakkelijk te verklaren zijn, hetzij als subjectieve verschijningen door impressies op de sensitieve, of als objectieve, die een werkelijk bestaan hebben. Daar de sensitiviteit voor deze subtiele invloeden bij verschillende individuen en op verschillende tijden bij hetzelfde individu zeer verschilt en somtijds clairvoyance wordt, kan er nauwlijks een verklaring gegeven worden van het eene zonder het andere. Wij moeten steeds bedenken dat er een fundamenteele oorzaak schuilt achter deze zoogenaamde occulte verschijnselen, verschillend in den graad der manifestatie, in overeenstemming met het kanaal waardoor zij komt.

Subjectieve Spectrale Illusies.— Dr. Abercrombie beschrijft de volgende gevallen van subjectieve spectrale illusies: Een heer, met groote verstandelijke begaafdheden, nu tachtig jaren oud, die zeer matig leefde en voortdurend gezond geweest is, kreeg elf jaren geleden iederen dag bezoek van spectrale gedaanten. Zij hadden in het algemeen eene menschelijke gedaante; het hoofd en het lichaam kon hij duidelijk zien, terwijl de onderste ledenmaten bijna geheel in een soort wolk gehuld waren. De gedaanten varieerden, maar hij zag dezelfde gezichten van tijd tot tijd terug, maar het meest dat van een oude vrouw met een vroolijk gelaat en schitterende oogen, die hem aanstaarden alsof zij met hem spreken wilde . . . . Deze vrouw droeg een ouderwetsche plaid van Schotsch geruit laken, die zij over het hoofd geslagen en van voren over elkander gelegd had, zooals oude vrouwen die in zijn jeugd droegen.

Onder de schimmen zag hij hoogst zelden iemand dien hij zich herinnerde gekend te hebben; maar zijn eigen gezicht vertoonde zich dikwijls aan hem, dat trapsgewijze eene verandering onderging, van zijn jeugd af tot den volwassen leeftijd en verder tot zijn ouderdom.''

Het is niet noodig zulke verschijningen te verklaren met tusschenkomst van een onzichtbaar wezen. Het huis was bewoond geweest door Schotten, die gekleed waren zooals hij ze zag; en de invloed dien zij achterlieten, drukte zich af op het sensitieve brein van den gentleman.

»Alle huizen waarin menschen gewoond hebben en gestorven zijn, zijn spookhuizen,'' niet van werkelijke geesten, maar door het fluïde dat die personen hebben medegedeeld aan al de voorwerpen, waarmede zij daarin in aanraking gekomen zijn. Dat hij vatbaar was voor den invloed er van, blijkt hieruit, dat het bijna altijd schimmen waren van menschen die hij nooit gezien had, zoodat het geen fantasie was uit zijn eigen brein. Nadat hij lang in dat huis gewoond had begon hij zichzelf te zien; dat is, nadat hij zijn eigen fluide genoegzaam aan zijn omgeving had medegedeeld, zag hij zich daardoor als in een spiegel.

Dendy, in zijn »Philospophy of Mystery'' over den heer Audral sprekende, zegt dat deze, toen hij nog student was, in het hospitaal het lichaam van een kind overdekt met ongedierte zag; en den volgenden dag, toen het reeds weggenomen was, zag hij het beeld er van nog zoo duidelijk alsof het het lichaam zelf was. Hij zag het niet door een mentaal vermogen, want nergens anders dan op de tafel waar het gelegen had, zag hij het. Om dit te verklaren zou men kunnen zeggen dat het gezicht van het walgelijke voorwerp een zoo sterke impressie op zijn geest en gezichtszenuwen maakte, dat hij door suggestie het beeld van het lichaam terugzag. Er is geen bewijs dat een voorwerp, bij een zelfde lichtsterkte, de gezichtszenuwen meer aandoet, dan een ander onder dezelfde omstandigheden. Sterke mentale impressies worden gemakkelijker gereproduceerd dan die waarover men vluchtig heeft

nagedacht; maar dit verklaart niet waarom de student de verschijning niet zag op een anderen tijd of plaats, maar alleen den volgenden dag op de tafel waar het lichaam gelegen had en die wij zouden zeggen dat den invloed behield die er door dat lichaam aan was medegedeeld.

Professor Hitchcock zegt, dat gedurende een hevige ziekte hij dag aan dag visioenen had van vreemde landschappen die zich voor zijn oog ontrolden — bergen, meren, bosschen, rotsen; die een panorama voorstelden van de wordingsgeschiedenis der aarde. De achtereenvolgende visioenen stelden de ontwikkelingsperioden voor; en een visioen, als hij het gezien had, werd dan opgeheven naar boven om voor een ander plaats te maken; en de boven elkander liggende visioenen bereikten aldus eene hoogte die tot aan de wolken reikte. Zijn zoon, Prof. Charles Hitchcock, voegt er bij, dat zijn vader de zandsteenlagen van de Connecticutvallei zag, die zich voor hem uitspreidden, en waarbij hij, door zijn clairvoyance die in zijn ziekte ontstaan was, twijfelachtige punten zag opgehelderd, waarvoor hij te vergeefs naar eene opheldering had gezocht. Prof. Hitchcock werd na zijn ziekte in buitengewone mate clairvoyant of sensitief; en de geologische gesteenten die naast hem lagen, beeldden hem, als hij die in de hand nam, de geschiedenis af van den tijd hunner wording.

Hallucinaties. — De definitie die men van hallucinatie geeft is verkeerd en heeft geen vasten grond, als zou die geheel in de hersens ontstaan. Een individu dat op een witten muur beelden ziet, of stemmen hoort als geen geluid zijn physische ooren treft, is gehallucineerd. »De oorzaak hiervan is, dat het denkbeeldig zien, dat hallucinatie is, in dat gedeelte der hersenen ontstaat, dat gewoonlijk zintuigelijke impressies noodig heeft om in werking te komen." Volgens deze beschouwing is hallucinatie blijkbaar een mentaal gebrek, een begin van krankzinnigheid. Die verklaring is in geen geval voldoende voor die klasse van verschijnselen. Dat een zeker deel der hersenen van iemand een juiste voorstelling geven zou van

iets dat hij nooit gezien heeft, is niet aan te nemen. De wederverschijning van voorwerpen die hij gezien heeft, is beter te verklaren door oorzaken die er een onderling verband aan geven. George Combe zegt van een schilder, die gepatroniseerd werd door Sir Joshia Reynolds, en van hem zeide dat hij meer talent bezat dan hij, dat hij zooveel werk had, dat hij in een jaar drie honderd groote en kleine portretten geschilderd had. Het feit scheen physisch onmogelijk, maar het geheim van zijn groot en verbazend succes bestond hierin: Wanneer iemand kwam en hem verzocht zijn portret te schilderen, zag hij hem een half uur lang scherp aan en schetste nu en dan iets op het doek. Een tweede zitting was dan niet meer noodig. Hij nam het doek dan weg en begon aan het portret van een ander. Als hij dan later met het eerste voort wilde gaan, plaatste hij den persoon in gedachten op den stoel waar hij hem dan even duidelijk zag alsof hij er werkelijk zat en, volgens zijn zeggen, in gedaante en kleur veel duidelijker en helderder. Hij zag dan nu en dan naar het beeld, al voortgaande met schilderen, van tijd tot tijd eens even ophoudende om te zien of het op het origineel geleek, waarvan hij het beeld altoos duidelijk in den stoel zag zitten, telkens als hij er naar keek. »Deze methode," zeide hij, »maakte mij zeer populair, en daar het portret altijd geleek, was men altoos blij, dat zij niet zoo dikwijls als bij andere schilders behoefden te poseeren.

Deze schilder was er ver af krankzinnig te zijn. Hij was gevoelig voor indrukken en in staat zich het beeld voor oogen te brengen van hem of haar die een half uur geposeerd had en dien hij scherp had waargenomen; maar niet van iemand die niet in den stoel gezeten had.

De Eerw. heer F. L. Williams, vicaris van Perthleven, verhaalt in het Journal of the Society for Psychical Research, Juli 1885, het volgende uit zijne persoonlijke ervaring. »Eens, toen ik van huis was, werd mijne vrouw op een ochtend wakker en zag toen tot hare groote verbazing en schrik, dat ik bij haar bed stond en haar aan-

zag. In haar angst trok zij de dekens over haar gezicht; en toen zij het waagde nog eens er naar te zien, was de verschijning verdwenen. Bij eene andere gelegenheid, toen ik niet van huis was, zag mijne vrouw mij, zooals zij meende, van de kerk huiswaarts keeren. Ik ging, zooals zij zeide, langs het voetpad en ging den hoek van het huis om, waardoor zij mij niet meer zag. Daar ik op dat oogenblik in de kerk moest zijn, ging zij er heen en was zeer verwonderd toen zij binnenkwam mij in het koor op mijne plaats te zien..... Mijne dochter heeft mij dikwijls verteld en vertelt het mij nu weer, dat zij eens, toen zij mijn studeerkamer voorbijging, door de deur, die op een kier stond, naar binnen zag om te zien of ik er ook was. Zij zag mij toen in mijn leuningstoel zitten en met de hand over het voorhoofd strijken, iets wat ik dikwijls uit gewoonte deed. Op dat oogenblik was ik in het dorp. Er gebeurde echter tijdens deze verschijningen niets waardoor zij eenige beteekenis konden hebben." Hij verhaalt ook nog het volgende: Eenige jaren geleden, woonde er in mijne parochie eene zeer godsdienstige vrouw, die veel van haar vrijen tijd in de kerk en het gebed doorbracht. Zij beweerde dat zij mij dikwijls bij het altaar zag staan als ik daar stellig lichamelijk niet was." De heer Williams is zeker een man geweest met bijzonder veel geestkracht, om voor sensitieven zichtbaar te worden waar hij lichamelijk niet was.

Het volgende is uit de pen van de begaafde Mary Howitt, die het niet enkel geeft als een merkwaardig feit, maar ook hoe zij het verklaart: »Ik bracht Mrs. Nenner door een kamer, waarin zich antieke meubels en vele kostbare Chineesche artikelen bevonden. Deze hadden wij in bewaring van een vriend die buiten 's lands gegaan was en lang afwezig zou blijven. Op de plaats waar hij was, onder de tegenvoeters, dacht hij dikwijls aan die erfstukken.

»Wie waren die zes heeren, klaarblijkelijk broeders, die in die kamer zaten?" vroeg Mrs. Nenner, toen wij er waren doorgegaan.

»Daar was niemand," zeide ik, zeer verwonderd.

»Dan," zeide zij, »moet ik zes broeders uit de geestenwereld gezien hebben. Ik zag ze zitten; tengere mannen met blond haar, allen sprekend op elkaar gelijkend en die even oud schenen te zijn. Het moeten broeders zijn!"

Uit hare beschrijving herkende ik den eigenaar van het ons in bewaring gegeven goed.

Vóór Mrs. Nenner heenging, lieten wij haar zijn portret zien. Toen zij het zag, zeide zij dadelijk: »O, dat is een van de zes broeders! Op de eene of andere mysterieuse wijze had het sterk denken van den eigenaar van het goed — wij wisten dat hij er veel aan dacht — een vorm aangenomen in de gestalte van den man zelf; maar vermenigvuldigd tot zes gedaanten toe. Men dient hierbij te weten, dat de man, zooals men het nu noemt, een mediamiek gestel had. Daar hij zich onder onze tegenvoeters bevond, is het best mogelijk dat hij sliep toen Mrs. Nenner zijne zesvoudige gedaante zag — omdat het daar nacht is als het bij ons dag is — en dat hij toen in den droom bij zijn erfstukken was."

Toen de beschaving zich begon uit te breiden, beschouwden sommige menschen steenen en metalen als kostbare voorwerpen en schreven vreemde eigenschappen toe aan sommige er van, aan relequieën en amuletten. Wij moeten glimlachen als wij denken aan de wonderbare eigenschappen die sommigen toeschrijven aan beenderen van martelaren en tanden van heiligen, aan een stukje hout van het kruis van Christus; maar al die bijgeloovigheden ter zijde stellende, ontdekken wij eene groote waarheid. Kostbare mineralen en delfstoffen zijn dat door de subtiele kracht hunner emanaties. In een echte reliquie ontdekt de sensitieve het leven van den oorspronkelijken eigenaar er van en voelt dat daarin gereproduceerd. Evenals de phonograaf den toon, het accent, de stem en de gedachte van den spreker in zich opneemt, evenzoo bewaart de reliquie het karakter van dengene dien zij heeft toebehoord en geeft dat terug.

Er is een oorzaak waarom reliquieënkastjes en heilige plaatsen voor heilig gehouden worden; en de voorzorgen die men

neemt om ze rein te bewaren, is goed. De kerk, bestemd voor het aanbidden van Jehova, bindt de vromen samen met onzichtbare banden die van haar wanden uitgaan en gemaakt zijn van de psycho-aura van alle vroegere aanbidders. Dat de gemeenten hare bedehuizen uitsluitend voor dat doel bewaart, mag bijgeloof genoemd worden, maar zij heeft groot gelijk met dat te doen. Een kerkgebonw, dat in de week gebruikt zou worden voor wereldsche genoegens van allerlei aard en iederen avond vol zou zijn met die soort menschen die daarin vermaak scheppen, zou spoedig zóó verzadigd worden met onheilige emanaties, dat het op zondag geheel ongeschikt zou zijn voor het opwekken van godsdienstige gevoelens. Het gehoor en de voorganger beide, zouden den neerdrukkenden invloed ondervinden en het geestelijk vuur zou niet kunnen branden.

Hoe sterk en duurzaam de indruk op een reliquie of edelgesteente wezen kan, leert ons het volgende verhaal, dat de heer Knowles geeft in de Spectator van 30 Januari 1869 en dat gebeurd is met Robert Browning. De heer Robert Browning heeft mij verteld, dat toen hij eenige jaren geleden te Florence was, hij een bezoek ontving van een Italiaansch edelman (Graaf Guinasi). De graaf beweerde groote mediamieke kracht te bezitten en zeide, toen de heer Browning verklaarde er niets van te kunnen gelooven, dat hij hem het bewijs er van zou geven. Hij vroeg toen den heer Browning, of hij niet het een of ander bij zich had dat hij hem voor de proef kon geven en een gedenkstuk of reliquie was? Toevallig droeg toen de heer Browning een paar gouden manchetknoopen, die hij genomen had omdat zijne gewone voor het oogenblik zoek waren. Hij had die nog nooit te Florence of elders gedragen en ze gevonden in een lade waarin ze jaren lang vergeten gelegen hadden. Een van deze maakte hij toen van zijn manchet los en gaf dien den graaf, die, toen hij hem een oogenblik in de hand gehouden had, uitriep, alsof hij een sterke impressie ontving: »Ik heb hier iets dat in mijn oor roept, Moordenaar! Moordenaar!"

»En waarlijk," zeide de heer Browning, deze knoopen werden van het lijk genomen van een oudoom van mij, die ongeveer tachtig jaren geleden op zijn landgoed in St. Kitts vermoord werd. Zij hadden voor de rechtbank gediend als bewijs, dat roof het doel der moord niet was geweest; zijn eigen bedienden hadden hem omgebracht. Zij kwamen later in mijn bezit.

HOOFDSTUK VII.

SENSITIVITEIT IN DEN SLAAP.

De Index publiceert het volgende:

Onlangs viel het kind van Warren Wasson (Katie) in een put en was haast verdronken. Een paar dagen later ontvingen zij een brief van den heer Wasson, die in Oregon was en dien brief gesshreven had vóór hij het geval vernam. Daarin schreef hij, dat hij gepassterden Zondag, op dat en dat uur — welke tijdstip volkomen overeenkwam met dat van het ongeval — een slaapje deed en toen uit een vreeselijken droom ontwaakte. Hij zag daarin de kleine Katie druipnat; dat haar broertje, die iets ouder was, nog onder water lag; dat hij moeite deed hem er uit te halen en hem alleen boven water kon houden door zijn oor vast te houden. Toen hij hem na veel moeite gered had, was hij zoo gevlekt als een panter. Hij voegde er bij, dat hem bij zijn ontwaken het zweet uitbrak en hij zeer geagiteerd was. Dit is een vreemde samenloop van omstandigheden en de droom komt overeen met de werkelijkheid behalve dat de jongen niet in gevaar had verkeerd. Het was het kleine meisje dat blond was van koû.

Het heeft veel van een verkeerd overgeseind telegrafisch bericht, waarin een woord niet goed is overgebracht.

Het gevolg eener sterke gedachte. Een sterke indruk van de ziel, gegeven door aanhoudend denken, kan de

aanleg tot helderzien ontwikkelen. De Inspecteur Jewett, bij de politie te Brooklijn, hield zich zóó bezig met het zoeken naar het pistool van John Kenny, die daarmede een vrachtrijder had doodgeschoten, dat hij er van droomde. Hij zag het toen in een vertrek op eene bepaalde plaats; en den volgenden ochtend, toen hij er heen ging om te zien of het zoo was, vond hij het er werkelijk, juist op de plaats waar hij het gezien had.

Het redden der bemanning van de »Sparkenhoe," den 30 November 1875, door Kapitein Adam S. Smalley, zooals hij dat zelf verhaalt, is een treffend voorbeeld van impressibiliteit in den slaap. Hij vertrok met zijn schip, de »Fred Eugene," den 24 Novb. 1875, van Bordeaux naar Key West, en had spoedig stormweder. Toen hij op den avond van den 29sten zes honderd mijlen had afgelegd, ontwaakte hij op eens uit den slaap met een sterken indruk van een droom, waarin hij een aantal menschen in groot gevaar had gezien. Hij vertelde dien droom, aan zijne vrouw en zeide, niet te hopen dat er een schip in nood verkeerde en men zijn hulp noodig had. Tegen middernacht viel hij weer in slaap en kreeg denzelfden droom; maar alles zag hij toen veel duidelijker; hij zag de menschen op het wrak en het gevaar zóó groot, dat allen verdrinken moesten als er niet spoedig hulp kwam. Hij begaf zich toen onmiddelijk naar het dek; en zonder een bepaalde reden op te geven veranderde hij twee streken van koers, gaf toen order om hem te wekken bij het aanbreken van den dag, begaf zich toen weder ter ruste en sliep tot den opgegeven tijd.

Bij het aanbreken van den dag op het dek komende, keek hij met een verrekijker langs den horizon en zag aan loefzijde een schip, met een noodsein in den top van den mast. Hij stuurde toen zijn schip in die richting; maar met gereefde zeilen en zware golven vorderde hij niet veel; het grootste gedeelte van den ochtend was reeds voorbij en de af te leggen afstand was nog groot. Hij besloot toen te laveeren en overstag te gaan en zóólang in die richting te sturen tot

hij een impulsie kreeg om weder overstag te gaan. Er werden toen meer zeilen bijgezet, maar men moest voorzichtig zijn bij het overstag gaan, met het oog op de zware golven die telkens kwamen aanrollen. Meer dan een uur stonden al de matrozen op hun post, in afwachting van het sein dat daartoe zou gegeven worden.

Eindelijk werd het sein gegeven; en toen in die richting voortzeilende en na nog eens overstag te zijn gegaan, bereikten zij het in nood verkeerende schip op twee mijlen afstand van lijboord. De schipbreukelingen, drie en twintig in getal, verlieten toen in drie booten het wrak en kwamen behouden aan boord van de »Fred Eugene.'' De storm woei toen nog vier dagen met onverminderde kracht, zoodat zij zeker zouden verdronken zijn als zij niet op het juitste oogenblik gered waren.

Twee verklaringen kunnen hiervan gegeven worden. De eerste is die van gedachtenoverbrenging — het opnemen in het sensitieve brein van Kapitein Smalley van de sterke gegedachten van de in groot gevaar verkeerende bemanning van het schip. Evenals de invloed eener gevoelige plaat zich uitstrekt over duizende mijlen in de ruimte, mogen wij ook onderstellen dat de gedachtenvibraties van hen die in gevaar verkeerden, zich over de wijde zee verbreidden en weder in gedachten werden omgezet, toen zij daarvoor een geschikt instrument vonden. De tweede verklaring is die van de tusschenkomst van geestelijke wezens, die op gelijke wijze hunne gedachten indrukten op het brein van den kapitein. Het aansporen om van koers te veranderen ligt buiten den droom en is een bewijs dat de kapitein buitengewoon sensitief was.

Een droom redt het volk eener omgeslagen sloep. — Van geheel denzelfden aard is de indruk die ontvangen werd door kapitein G. A. Johnson, van den schoener »Augusta H. Jonhson.'' Hij zeilde van Quero naar huis en had stormachtig weder. Op den tweeden dag zag hij een brik in ontredderden toestand en in de nabijheid er van een bark.

Hij verlangde naar huis; en denkende dat de bark de brik wel helpen zou, vervolgde hij zijn weg.

Maar hij kreeg de impressie dat hij terug moest keeren en de brik bijstaan. Hij kon dien indruk maar niet van zich afzetten en ging eindelijk met vier man in een sloep naar het schip. Hij vond het verlaten. Over den boeg zagen zij toen in de verte iets dat veel geleek op een man op een ijsschots. Zij gingen toen weer in de sloep en roeiden er heen. Het bleek te zijn een omgeslagen sloep, waarop de bemanning van de bark »Leawood" zat, die daarop geklommen was ten einde niet te verdrinken. De sloep was wit geschilderd en geleek in de verte op ijs. Deze waarschuwing kwam onverwachts en tegen den wensch van den kapitein die hard naar huis verlangde.

Een Leven Gered. — Het Biddleford Journal verhaalt hetgeen er met een zeeman gebeurde, die ternauwernood aan den dood ontsnapte, aldus:

Verleden week lag de schoener »Ida Mary" aan de Landswerf, bij de monding van de Kinnebunk-rivier, met slechts één man aan boord, Freeman Grove, die in zijn hut sliep. In den nacht werd hij gewekt door iemand die hem aanraakte en tegen hem zeide, »Gij zult verdrinken." Toen hij zijn oogen opende zag hij niemand. Hij begaf zich toen terstond naar het dek, waar hij zag dat de zijde van het schip, door den vloed, van onder tegen de werf zat; dat het spoedig vol water geloopen en hij verdronken zou zijn als hij niet bijtijds gewaarschuwd was geworden.

Misschien ging nooit een zeer groot ongeluk met meer voorspellingen en waarschuwingen vergezeld, dan het »Aschtabula ongeluk," waarbij een trein vol passagiers, bij een vreeselijken storm in een afgrond stortte, in brand geraakte en verbrandde. De »Times" publiceerde eene lijst van hen die door waarschuwingen en voorgevoelens gered waren geworden. Van een er van werd meer bijzonder melding gemaakt. Eene jonge dame, Miss Hazen. die eene slavin bij zich had, reisde van Baltimore naar Pittsburg, waar zij in het huwelijk treden

zou. Te Buffalo had zij kaartjes genomen voor den noodlottigen trein. Den nacht te voren had »Tante Chloe," de slavin, een droom gehad, die zulk een sterken indruk op haar maakte dat zij, niettegenstaande er reeds kaartjes genomen waren, positief weigerde met dien trein mede te gaan. »Tante Chloe" was als een moeder geweest voor Miss Hazen, die moederloos geworden was toen zij nog een kind was. De jonge dame, die misschien deelde in de bijgeloovigheden der slaven, besloot toen met den volgenden trein te vertrekken, waardoor naar alle waarschijnlijkheid twee levens werden gered.

Clairvoyante Droomtoestand. — De Oakland Tribune geeft een aardig verhaal, dat geheel en al een illustratie is van wat men noemen kan een permanente droomsensitiviteit, overeenkomende met claivoyance. Twintig jaren geleden droomde een jongmensch in Oakland dat hij een bezoek bracht bij eene familie, bestaande uit man, vrouw en twee kleine meisjes, die hij in wakenden toestand niet kende. Hij bleef er toen twintig jaren lang over droomen. Hij zag de meisjes groot worden, van kind af tot den volwassen leeftijd. Het was hem als behoorde hij er t'huis. Hij deelde in al de genoegens en het verdriet van het huisgezin. Zijn vriendschap voor zijn vrienden uit het land der droomen scheen zoo reëel, dat hij dikwijls zeide, dat hij zich overtuigd hield dat hij ze later werkelijk eens zou zien. Eenige maanden geleden zag hij in den droom dat de echtgenoot stierf; en van dien tijd af droomde hij niet meer van hen. Hij ontving toen een brief uit New-York, waarin de schrijfster — de weduwe van een neef van hem, dien hij in dertig jaren niet had gezien en met wien hij ook geen briefwisseling gehouden had — hem schreef, dat zij naar San Francisco ging verhuizen; en men kwan overeen dat zij elkaar ontmoeten zouden op de kade te Oakland. Verbeeld u zijn verbazing, toen hij bij haar aankomst zijn vriendinnen uit den droom zag. En zij waren niet minder verwonderd, toen hij haar zijn droomen vertelde waarin zij gefigureerd hadden. Hij vertelde haar vele bijzonderheden die

in vroeger tijd met haar gebeurd waren en die hij onder gewone omstandigheden onmogelijk weten kon. Hij beschreef haar vroegere woning, zelfs de meubels en de ornamenten, en alles met de grootste nauwkeurigheid. Het slot is dat hij de weduwe huwde en zij samen gelukkig zijn in deze stad.

Allegorische Droomen. -- Wanneer een belangrijke mededeeling in allegorischen vorm geschiedt, is zij moeilijk anders te verklaren dan door de inwerking van een geest. In de London News lezen wij het volgende:

»De meeste menschen herinneren zich het vreeselijk spoortreinongeluk, waarbij Dickens met zijn proefbladen gered werd, terwijl er zoovelen bij omkwamen. In den trein bevond zich ook een heer en dame die juist van Indië waren teruggekeerd. Op eens zeide de dame tegen haar echtgenoot: «Ik zie de groote golf weer naar ons toekomen, zij is dichtbij;" en bijna op hetzelfde oogenblik hoorde men een vreeselijk gekraak en was zij een lijk; de echtgenoot was ongedeerd gebleven; en later gaf hij eene verklaring van de vreemde woorden zijner vrouw. Zoolang zij van Indië aan boord waren geweest, was zij in den slaap altijd verontrust geworden door een groote zilverkleurige golf; en altoos, als die op het punt stond haar te bereiken, werd zij met een schrik wakker."

Minder tragisch, maar toch treurig genoeg, is het volgende verhaal uit de collectie van den landman Proctor, van een droom dien hij had: »De goede man ontwaakte uit zijn eersten slaap en maakte toen zijn vrouw wakker om haar een droom te vertellen die hem geen rust liet. Hij had gedroomd, dat hij een van zijn beste koeien in een vijver zag verdrinken in de gemeenschappelijke weide die niet verafgelegen was. »Er is geen vijver daar," zeide zijne vrouw, op een gemelijken toon. Dat was waar, maar de boer was toch niet gerust. Hij kon het in bed niet langer uithouden; hij stond op, kleedde zich en wandelde door de lange laan die naar de weide leidde. Het was bladstil, maar juist aan het einde der laan hoorde

hij een geluid, alsof iemand bezig was te graven. Door de haag, die de weide van de laan scheidt, zag hij toen een licht. Voorzichtig trad hij nader, maar vlak bij de haag gleed hij uit en viel er tegen aan. Op het geritsel dat daardoor ontstond, zag de graver op en liep ijlings weg. De boer ging er toen heen en zag een breede, diepe kuil en daar naast een scherpe bijl. Hij nam toen de lantaarn en keerde weer huiswaarts. Toen hij de laan teruggeloopen was, kwam hij bij den ingang een zijner meiden tegen, die haastig de laan wilde inslaan. »Wat ga je doen, meid? Niet veel goeds, vrees ik," zeide de landbouwer moralist; en hij bracht de meid er toe hem haar geschiedenis te vertellen. Zij was op weg naar een afgesproken plaats, waar zij haar vrijer ontmoeten zou die haar verleid had en nu naar een andere meid vrijde. Zij had hem gedreigd dat zij een aanklacht in zou dienen wegens verbreking van trouwbeloften; en haar vrijer had haar beloofd, als zij van nacht om twee uur aan het einde der laan wilde komen, dat hij haar dan voldoening geven zou en alle jaloerschheid en geschillen uit den weg zou ruimen.

»Zeer goed, meid,' zeide de boer, »maar ga nu eens met mij mee, dan zal ik je eens laten zien, wat soort voldoening hij je zou gegeven hebben. Hij ging toen weer terug en wees aan de verschrikte meid den grooten, diepen kuil en de scherpe bijl die haar wachtte. Natuurlijk vervolgde zij haar minnaar niet langer; en hier hebben wij een droom waarvan zelfs de boer Proctor niet zal zeggen dat deze geen doel had. Dat hij droomde dat een zijner beste koeien verdronk, was slechts een middel om hem tot dadelijk handelen aan te sporen.

Van het zelfde profetische karakter is de volgende droom, aan de waarheid waarvan niet behoeft getwijfeld te worden.

Juffrouw Jocob Condon, die slechts eenige mijlen van Reed woont, droomde dat haar kind, een meisje van een jaar, in brand stond, spoedig aan de gevolgen er van overleed en dat zij van het ongeval bericht zond aan haar man die aan

het werk was in de werkplaats van James Portlewaith, een buurman, welke niet ver daar van daan was. Toen zij 's ochtends ontwaakte, vertelde zij haar man dien droom en zeide dat zij er niet gerust over was. Hij lachte om haar vrees en begaf zich naar zijn werk. In den loop van den ochtend ging juffrouw Cordon even naar de schuur die maar een paar passen van het huis stond. Toen zij daar was hoorde zij het kind op eens vreeselijk schreeuwen; en haastig toeloopende zag zij haar kind dat bij den open vuurhaard lag geheel en al in brand. Zij wikkelde het haastig in een deken en smoorde zoo de vlam. Het kind was echter zoo gebrand dat het eenige minuten later overleed. Wanhopig liep zij toen naar de deur om hulp te roepen, en daar komende zag zij James Portlewaith juist zijn deur uitgaan. Zij verzocht hem toen het treurig nieuws haar man te gaan mededeelen, die toen bij zijn thuiskomst zag dat haar droom letterlijk in vervulling gekomen was.

Mevrouw Howitt, wier waarheidsliefde door niemand wordt in twijfel getrokken, beschrijft het volgende verhaal in de London Psychological Review, dat beschouwd kan worden als een voorbeeld van gedachtenoverbrenging, of als de inwerking van een hooger wezen.

Ik droomde dat ik een brief ontving van mijn oudsten zoon; dat ik dien haastig opende en toen een fijnbeschreven vel papier zag, waarbij mij op het midden der eerste bladzijde dadelijk deze woorden in het oog vielen, daar zij iets grooter geschreven waren: »Mijn vader is ernstig ziek." Ik schrok vreeselijk; en hierdoor ontwakende bleek het slechts een droom geweest te zijn. De indruk er van was echter zoo sterk, dat het lang duurde voor ik van den schrik geheel bekomen was. Het eerste wat ik 's morgens deed was een brief schrijven aan mijn echtgenoot, waarin ik hem mijn droom beschreef. Zes dagen later ontving ik met de mail uit Australië slechts één brief, niet van mijn echtgenoot, maar van een heer aldaar met wien wij bevriend waren. Op het adres van dezen brief stond »spoed", en met een bevende hand brak ik hem haastig

open. En waarlijk, de eerste woorden die mij op het midden der eerste bladzijde terstond in het oog vielen, omdat zij grooter waren geschreven en onderstreept, waren: »De heer Howitt is ernstig ziek." Deze woorden bleken echter een deel van een volzin te zijn; en dien lezende stond er: »Als gij hoort, de heer Howitt is ernstig ziek, wees er dan van verzekerd dat hij veel beter is." De woorden die ik in mijn droom zag waren wel niet letterlijk dezelfde als die ik in den ontvangen brief las, maar in de beteekenis er van bestond geen verschil.

Stainton Mozes, M. D., zegt hieromtrent het volgende:

»Het zij den schrijver vergund op te merken, dat door eene betere bekendheid met en een nauwkeuriger waarneming van de verschijnselen van »geestopenbaring, occulte, duistere gezegden," enz., philosofische denkers tot de overtuiging zijn gekomen, dat het bij geestcommunicaties altijd de essence of geest is van een denkbeeld of gebeurtenis die de geesten trachten over te brengen en dat men niet moet letten op de inkleeding er van. Deze essence of geest van een denkbeeld is de graankorrel dien wij alleen noodig hebben; de vorm waarin het is ingekleed is niets anders dan het omhulsel waarin het besloten is en dat noodwendig dient weggeworpen te worden als iets dat geen waarde heeft. In deze materische eeuw van feiten, zegt de Eerw. James Smith, wordt waarheid naar de letter, die in zeker opzicht de minste waarde heeft, gewoonlijk als het hoogste beschouwd. Maar het zijn oppervlakkige denkers die dat doen; zij letten te veel op de letter en zien den geest voorbij.

Het Denkbeeld wordt overgebracht, niet de Woorden. — Hoewel het denkbeeld door den psychischen ether gaat als een wolk van gedachten, kan het in woorden worden overgebracht, en zooals de sensitieve die haar ontvangt spreekt, zal hij haar ook overzetten.

William Howitt had op zijne reis naar Australië een droom, dien hij voor de studie der geestelijke Wetenschap van groot belang achtte. Hij zegt:

»Eenige weken geleden, toen ik nog op zee was, droomde ik dat ik bij mijn broeder te Melbourne was en zijn huis zag, op een heuvel gebouwd aan het einde der stad, dicht bij een bosch. De tuin lag een weinig glooiend tegen den heuvel aan en strekte zich uit tot aan eenige steenen gebouwen die lager stonden, waar ik ook een paar broeikassen zag aan de rechterzijde, als men uit het raam, langs den heuvel, naar beneden keek. Daar ik in mijn droom door de ramen zag, zag ik ook het bosch met zwaar gebladerde boomen, die aan hun toppen een ander aanzien hadden; d. w. z., hun toppen waren dunner van bladeren voorzien dan bij ons in de bosschen. Dat is, zeide ik in mijn droom tegen iemand, de Eucalyptus, die hier te huis behoort!' Dezen droom vertelde ik dienzelfden ochtend aan mijne zonen en aan twee medepassagiers; en toen wij aan land kwamen en op weg waren naar mijn broeders woning, zag ik reeds, lang voor wij die bereikten, he bosch dat ik gezien had. »Daar" zeide ik, «is hetzelfde bosch dat ik in de droom zag. Het huis van mijn broeder moet nu in die richting en op een heuvel staan." En zoo was het ook. Het stond juist zooals ik het gezien had. En als ik uit het raam zie, waarvoor ik zit te schrijven, is alles precies gelijk zooals ik het zag in mijn droom.

Dit mysterieuse zien van tooneelen en gebeurtenissen, die de droomer misschien na jaren ziet, of die hem overkomen zullen, is door voldoende getuigenissen gestaafd.

In het Spiritual Magazine, 1871, geeft de schrijver, over dezen droom sprekende, nog verder eenige merkwaardige bijzonderheden.

In een droomgezicht op zee, eenige duizende mijlen van Melbourne, zag ik niet slechts mijn broeders huis en het landschap rondom, maar ik zag ook dingen die direkt in tegenspraak waren met berichten die ik voor mijn vertrek uit Engeland gelezen had. Daarin werd gezegd dat al het volk naar de goudvelden was en dat zelfs de Gouverneur en Hoofdrechter geen bedienden meer hadden. Maar nu zag ik onder de menschen in de straten van Melbourne verscheiden die geen werk

hadden. Toen ik in de straat kwam die naar mijn broeders huis leidde, zag ik hoopen menschen die allen werk zochten. Alles was zoo precies gelijk ik het gezien had, dat de verbazing mijner reisgenooten groot was.

Als wij den slaap, zooals gewoonlijk gedaan wordt, moesten beschouwen als een eenvoudigen, natuurlijken, onbewusten toestand, dan worden droomen, visioenen, overbrenging van gedachten en het verschijnen van iemand terwijl hij nog leeft en afwezig is, een groep verschijnselen waartusschen geen verband bestaat. Maar die beschouwing van den slaap is geheel verkeerd. Het is een van de meest samengestelde en veranderlijke toestanden; van den onrustigen slaap van den oververmoeiden af, tot clairvoyance toe. Wij zullen zien dat vele van de zoogenaamde droomen werkelijk visioenen zijn die in een sensitiever toestand ontvangen kunnen worden dan waarin men is in wakenden toestand.

HOOFDSTUK VIII.

DROOMEN.

Sensitiviteit gedurende den Slaap. — Er zijn droomen en droomen. Als men zwaar vermoeid is, geestelijk of lichamelijk, dan ontvangen de gedeeltelijk wakende faculteiten dikwijls een indruk van vreemde, verwarde denkbeelden. Verder heeft men de droomen die ontstaan door indigestie, waarbij van de verteringsorganen te veel geëischt wordt, en dan droomt men soms van sneeuw en ijs als men in den slaap koud wordt, of van brandende bosschen als men verhit wordt. Galenus geeft voorbeelden van zulke droomen in het geval van iemand die droomde dat zijn rechterbeen in steen veranderde en kort daarna het gebruik er van verloor tengevolge eener beroerte; en van een ander, die droomde dat hij in een kuip vol bloed stond, wat de dokter als een teeken

beschouwde dat hij te volbloedig was en een aderlating voorschreef, waardoor hij van een ernstige ziekte die hij had, genas.

In den volkomen rustigen slaap droomt men niet, omdat al de geestelijke vermogens dan in rust zijn. De bewering, dat de ge st altijd droomt, ook als men er zich bij het ontwaken niets van herinnert, berust op dwaling. Een copieus diner, waardoor indigestie ontstaat, geeft meestal aanleiding tot benauwde droomen.

Wanneer de verstandelijke vermogens niet goed meer werken kunnen, bij ziekte of verzwakking door ouderdom, is dat dikwijls een oorzaak van de wildste, verwardste visioenen. Al die oorzaken moeten wel in acht genomen worden, en na die geklassificeerd te hebben, blijft er een reeks over die niet te verklaren zijn door bekende oorzaken. De doomer kan in wakenden toestand niet vatbaar zijn voor psychische invloeden, maar kan dat worden in den slaap en soms in hoege mate. De nacht begunstigt sensitiviteit, om zijn negatieven invloed. Alle nerveuse toestanden nemen toe bij schemerlicht, en middernacht is het uur waarop de hoogste negativiteit bereikt is, zooals op het middaguur de hoogste positiviteit.

Het zou gemakkelijk zijn om boekdeelen te vullen met droomen die ontvangen zijn als voorspellingen van toekomstige gebeurtenissen, of tot het geven van informaties die anders niet te verkrijgen waren. Ik zal er eenige van opnemen, maar niet meer dan noodig is om de verschillende soorten van zuiver psychische droomen te kenschetsen, en aan te toonen hoe de buitengewone sensitiviteit in den slaap ze verklaart. Het is echter niet juist het woord slaap in dit verband te gebruiken, omdat een gezonde slaap een droomlooze rust is. In een gezonden slaap rusten al de verstandelijke vermogens en krijgen geen indrukken. De bijzondere toestand waarin dan droomen voorkomen, wordt wel voor slaap gehouden, maar is meer een toestand van trance. De stilte van den nacht en zijn negatieve eigenschappen verhoogt dien toestand, en er ontstaan indrukken op den ontvankelijken geest uit de psycho ether. Droomen

die in de toekomst zien en gebeurtenissen voorspellen die voor den mensch verborgen zijn en die hij niet voorspellen kon, zijn van belang; daar zij ons een blik doen slaan op een nieuw veld dat veel stof tot nadenken geeft — dat van profetie.

In de »Glimpses of the Supernatural" wordt de volgende droom verhaald, door een dignitaris van de Kerk van Engeland.

»Mijn broeder was van Londen naar het land gegaan, om daar eene vergadering bij te wonen van een genootschap waarmede hij officieel in betrekking stond. Hij genoot zijne gewone gezondheid, waarom ik dan ook niet ongerust over hem was. Op een nacht maakte mijne vrouw mij wakker, omdat ik in den slaap schreide en zij daarvan de reden verlangde te weten. Ik vertelde haar toen het volgende: Ik droomde dat ik in een klein dorp was en naar de deur van een herberg ging. Een zware, krachtige vrouw kwam toen naar mij toe, aan wie ik vroeg: »Is mijn broeder hier?" Zij antwoordde toen: »Neen mijnheer; hij is vertrokken." »Is zijn vrouw hier?" vroeg ik toen. »Neen, mijnheer; maar zijn weduwe wel." Toen begreep ik dat mijn broeder overleden was. Een paar dagen later werd ik verzocht te Caxton te komen, waar mijn broeder ziek geworden was. Den dag daarna, werd zijn vrouw verzocht te komen; en nog niet lang waren zij bij elkaar, of zij hoorde een snik en was hij dood. Toen ik te Caxton kwam, iets later dan zijn vrouw, was dat hetzelfde dorp waar ik in mijn droom geweest was. Ik ging naar dezelfde herberg, zag daar dezelfde waardin, vond mijn broeder dood en zijn weduwe bij het bed."

Het volgende verhaal, van de hand van den Deken Stanley, is algemeen bekend.

»De heer Campbell van Inverawe gaf een groote partij, waarop vele familieleden genoodigd waren Na de partij, toen de gasten vertrokken waren, kwam een er van terug en verzocht dien nacht daar te mogen doorbrengen. De heer Campbell gaf daarvoor toen zijn toestemming. Kort daarop kwam

het uit, dat hij, in een twist Donald, den neef van Campbell had gedood; en Campbell, ondanks zijn vergunning dat hij bij hem overnachten kon, beval hem toen te vertrekken. De moordenaar beriep zich toen op het eens gegeven woord en kreeg eindelijk vergunning te mogen blijven. De met bloed bespatte Donald verscheen toen aan Campbell, zeggende: »Inverawe! Inverawe! er is bloed vergoten; verleen den moordenaar geen huisvesting." Na den moordenaar toen weggezonden te hebben, verscheen de vermoorde nog eens, zeggende: »Inverawe! Inverawe! er is bloed vergoten. Wij zullen elkander niet wederzien dan te Ticonderoga."

In 1758 was er oorlog tusschen Engeland en Amerika; en Campbell, die tot het 42e regement Hooglanders behoorde, vertrok naar Amerika. Op den avond voor het gevecht, zeide de generaal tegen de officieren, daar hij wist dat zij Campbell voor een bijgeloovig mensch hielden, dat het beter wezen zou, om Campbell niet te zeggen hoe het fort heette dat zij den volgenden dag bestormen zouden en maar te zeggen dat het het fort George was. Het fort werd toen den volgenden ochtend bestormd en Campbell doodelijk gewond. Zijn laatste woorden waren: »Generaal, gij hebt mij bedrogen. Ik heb hem wedergezien. Dit is het fort Ticonderoga."

Daar voor de waarheid van dit geval door een hooge autoriteit wordt ingestaan, is het van groote beteekenis, niet enkel als een droom, maar het doet ook zien dat het stervensproces een sensitieven toestand in het leven roept gelijk aan dien waarin de droom ontvangen werd, en die Donald in staat stelde andermaal te verschijnen.

Onder de nieuwstijdingen in de San Francisco Cronicle, komt het volgende voor:

»Gistermorgen gingen W. S. Read, van Oakland en een vriend, genaamd Stein, van Long Wharf in een roeiboot, om naar een jacht te gaan waarmede zij zouden gaan visschen. Toen zij ongeveer twee honderd yards van de werf waren, kantelde de boot en Read viel te water. Hij trachtte met zwemmen de werf te bereiken, maar toen hij er nog een vijf-

tig voet van verwijderd was, zonk hij en kwam niet weder boven. In verband met deze droevige gebeurtenis staat de volgende droom. Gepasseerden Vrijdagnacht droomde de zuster van den verdronkene, dat haar broeder op Zondag was uitgegaan in een roeiboot; dat de boot omsloeg en hij verdronk. De indruk van den droom was zoo sterk, dat zij 's Zaterdags naar het kantoor van haar broeder ging, hem den droom vertelde en hem smeekte toch niet te gaan; maar hij lachte om haar vrees als het resultaat van een verstoorden geest."

Dr. M. L. Holbrook haalt de volgende voorbeelden aan van droomen, die wel verdienen hier opgenomen te worden:

»Meer dan twintig jaren geleden was ik onderhevig aan accute aanvallen van bronchitis, waarvan ik in het voorjaar vooral veel last had. Bij een daarvan was ik zoo ziek, dat ik een gevoel had alsof ik het niet weder te boven zou komen, en met die gedachte viel ik in slaap, gedurende welken, in een droom, mijne zuster, die reeds gestorven was toen ik nog een kleine jongen was, bij mijn bed verscheen en zeide: Martin, gij zult niet sterven; je hebt nog een belangrijk werk te verrichten en wij zijn gekomen om je te genezen? Toen gevoelde ik iets, wat ik niet beter kan beschrijven dan als een electrische schok, die bij het hoofd begon, door de longen ging, waardoor mijn borst scheen te branden, en verder zijn weg nam naar mijne voeten, die aangenaam verwarmd werden. De schok was zoo hevig, dat ik er door ontwaakte, genezen van de ziekte die ik nooit weder teruggekregen heb."

»In 1867 was ik alleen in mijn slaapkamer te New York en had mij te bed begeven. Ik droomde dat ik sterven ging; en in mijn angst ontwaakte ik. Dat is niets bijzonders zal men zeggen, dat gebeurt wel meer met iemand die last heeft van de nachtmerrie. Het zonderlinge van het geval was echter, dat ik eenige nachten achtereen denzelfden droom had die telkens duidelijker en sterker werd; tot ik eindelijk droomde, dat ik den dood niet meer ontgaan kon en stierf. Toen ik, al droomende, gestorven was, dacht ik, »Het is toch zoo erg niet geweest, het was eerder een aangenaam gevoel!" Op dat

oogenblik verscheen mij mijn schoonvader, die verscheiden maanden vroeger gestorven was. Hij was dezelfde als bij zijn leven, maar zag er geestelijker en schooner uit. Hij zeide: »Martin, ik heb verscheiden nachten getracht aan je te verschijnen. Nu is het mij gelukt en zal ik je niet meer verontrusten." Dat was de laatste van de reeks droomen. Ik heb nooit kunnen gelooven, dat het visioen niet objectief was, ofschoon ik weet dat anderen er anders over denken."

Dr. A. M. Blackburn, van Cresco, Iowa, een welbekend geneesheer in de stad, droomde dat hij geroepen werd bij een jong meisje in de naburige plaats Ridgeway. Op zijn terugreis kwam hij aan een breede rivier waar hij onmogelijk over kon. Terwijl hij aan den oever stond, verscheen hem een oud vriend die reeds lang overleden was en hem hielp bij het oversteken der rivier. Toen hij s morgens opstond vertelde hij zijn droom; en zoo vast was hij overtuigd van de profetische beteekenis er van, dat hij een verzekering op zijn leven nam, zijn zaken regelde, en toen hij daarmede gereed was, in afwachting bleef van het lot dat hem wachtte. Een paar dagen later werd hij te Ridgeway geroepen bij een klein meisje, en op den terugweg sloeg zijn paard op hol, waarbij hij den dood vond. Er is een allegorisch element in dezen droom; en de tegenwoorheid van een overleden vriend die bij hem stond om hem te helpen bij het oversteken der rivier, geeft er een poëtisch karakter aan. Maar wie kan zeggen dat het geen werkelijkheid was?"

J. Cryster, van Republic City, Kansas, verhaalt een droom, die niet alleen waar blijkt te zijn, maar waarin ook de elementen aanwezig zijn van »het dubbel", of de verschijning van den droomer op de plaats waar hij van droomde. Hij zegt, dat hij, toen hij van huis was, droomde dat zijn vrouw ziek was en dat hij toen ontwaakte. Weder in slaap vallende, herhaalde zich de droom; iets wat hem nog nooit overkomen was. Dien ochtend zeide hij tegen een vriend van hem, dat als hij in droomen geloofde, hij dadelijk naar huis zou gaan, daar hij anders niet gerust zou zijn. Hij ging niet en ver-

richtte zijne bezigheden. Eerst den volgenden dag ging hij naar huis, waar hij toen zijne vrouw van een ernstigen aanval eener ziekte herstellende vond. Hun driejarig zoontje sliep bij zijn moeder en werd onrustig in den nacht van den droom. Op eens vroeg hij aan zijn moeder: »Ma! wat voor een man staat daar?" »Wel, kind," gaf zij ten antwoord, »ik zie niemand." »O!" zeide hij toen, »ik zie het al! het is papa!" en zich omleggende sliep hij weer rustig in. De gedachten van den vader, versterkt door zijn vrees, troffen het sensitieve brein van zijn kind met zulk een kracht, dat het den indruk kreeg, dat de vader eene objectieve realiteit was."

Een profetische droom moet den ontvankelijken geest worden ingedrukt door een wezen dat meer is dan mensch. Een geest moet daarbij werkzaam zijn, die oorzaak en gevolg beter kennen kan dan de mensch. Het gevolg kan de oorzaak niet overtreffen.

Lach bij de fantasieën van een koortsachtig brein, of om de visioenen bij een overladen maag; de nachtmerrie van den gulzigaard, het schimmen zien van hem die een moeielijke spijsvertering heeft; maar niet om de droomen van hem die een koel hoofd en een gerust geweten heeft en engelen ziet. Die bijzondere droomen moeten worden op prijs gesteld. Wanneer wij rusten in de armen van den slaap, dan verblijden ons menigmaal de engelen met hemelsch gezang en visioenen uit het Zomerland.

GELEENDE BOEKEN MOETEN TERUGGEGEVEN WORDEN.

Het is mij steeds een genoegen geweest goede kennissen boeken te leenen, maar het is een groot leed als de boeken op die wijze wegraken door niet tijdig teruggeven.

Ik ben genoodzaakt tot al mijne lezers het verzoek te richten: »helpt mij mijne boeken terug krijgen; ziet uwe kasten goed na; herinnert u of gij die werken weer aan anderen geleend hebt en doet mij het groot genoegen mij te helpen om mij de volgende werken terug te bezorgen.

1. Emma Hardinge Britten. »American Spiritualism."
2. Heinrich Werner. »Die Schützgeister."
3. Ennemoser. »Geschichte der Magie."
4. D. van Herwerden. Ervaringen en mededeelingen op een geheimzinnig gebied, waarin een eigenhandig schrijven van den auteur aan mij geplakt is.
5. Litterarische Interludiën door J. van den Oude, deel I.
6. Mevr. d'Esperance, Schaduwland. 2 Ex. de Engelsche en Hollandsche uitgave.
7. »Een nieuwe hemel" vertaling van Ds. Huet.
8. »De poorten op een kier" Mevr. Phelps.
9. E. van Calcar. »Wat Parijs mij te zien en te denken gaf."
10. » » »Fantasmagorieën."
11. » » »Kinderen der eeuw" van 2 Ex. mis ik het 3de deel.
12. » » »Uit het leven voor het leven," twee deeltjes.
13. » » »De dertiende."
14. » » »De Steen der wijzen."

15. E. van Calcar, »Gelukkig ofschoon getrouwd."
16. » » »Eigen meester blijven."
17. J. van Vondel. Verdrukte onnoozelheid (zeer oud kwarto boekje met platen.
18. E. van Calcar. »Biographie van Koningin Sophia."
19. E. van Calcar, »De dienstbaren." Bekroonde verhandeling.
20. Isoline. Indische schetsen.
21. Memoires d'un magnetiseur van La Fontaine.
22. Ragazzi, 1ste deel van het Journal du Magnetisme.
